

KALLELSE / FÖREDRAGNINGSLISTA

2017-08-28

ÄLDREOMSORGSNÄMNDEN

Tid	Måndag den 28 augusti kl.14.00
Plats	Symfoni, Södertälje stadshus
Sekreterare	Johan Karlsson
Ordförande	Kerstin Pettersson (V)

Ärenden

1. Upprop

2. Protokollets justering

3. Fastställande av dagordning

Informationsärenden

4. Allmänhetens frågestund

5. Ordförande informerar

6. Socialdirektören informerar

7. Matlådor till brukare inom hemtjänsten

8. Information om Björkmossen

9. Platssituationen

Beslutsärenden

10. Remissyttrande – Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Dnr: 17/027

Beslutsunderlag

- Social- och Omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad 2017-07-28
- Social- och omsorgskontorets yttrande daterad 2017-07-28
- Remiss KSL daterad 2017-05-10

11. Motionsyttrande – Låt studenter och äldre bo tillsammans

Dnr: 17/028

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-08-14
- Yttrande över motionen ”låt äldre och studenter bo tillsammans”, daterad 2017-08-14
- Motion av Metin Hawsho (L) ”Låt studenter och äldre bo tillsammans”, daterad 2017-05-02

12. Riktlinjer avvikelshantering HSL samt anmälan lex Maria

Dnr: 17/033

Beslutsunderlag

- Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad 2017-08-14
- Riktlinje-Risk-och avvikelshantering -Hälso-och sjukvård-Gäller från 2017-09-01
- Riktlinje-Anmälan enligt Lex Maria- Hälso-och sjukvård- Gäller från 2017-09-01

13. Avveckling av Solgläntans vård- och omsorgsboende

Dnr: 17/034

Beslutsunderlag

- Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 11 juli 2017

14. Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017-2020

Dnr: 17/035

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-06-21
- Remiss avseende förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020.
- Yttrande över förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020, daterat 2017-06-21

15. Förvaltningens underlag till mål & budget 2018-2020

Dnr: 17/038

Beslutsunderlag

- Förvaltningens underlag till Mål och budget 2018-2020 – PM inkl. bilagor
- Kontorets tjänstskrivelse 2017-08-02

16. Handlingsplan för en giftfri vardag 2017-2020

Dnr: 17/043

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-08-09
- Remiss avseende förslag till "Handlingsplan för en giftfri vardag 2017–2020"

17. Rapportering av ej verkställda beslut 2017 2:a kvartalet

Dnr: 17/005

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2017-08-08
- Rapport ej verkställda beslut kvartal två 2017, daterad 2017-08-08

18. Uppföljning av hemtjänst 2017

Dnr: 17/045

Beslutsunderlag

- Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 10 augusti 2017
- Rapport "Uppföljning hemtjänst 2017" med bilagor.

19. Anmälningssärenden

20. Delegationsbeslut

21. Övriga frågor

Med vänlig hälsning

Kerstin Pettersson (V)
Ordförande
Äldreomsorgsnämnden
Telefon (direkt): 08-523 030 72
E-post: kerstin.a.pettersson@sodertalje.se

Johan Karlsson
Sekreterare
Äldreomsorgsnämnden
Telefon (direkt): 08-523 018 95
Johan.Karlsson@sodertalje.se

Ärende 7 - OBS detta är ett informationsärende.
Beslut i frågan kommer att fattas av nämnden
under hösten.

Rapport | 2017-08-14

Matlådor till brukare inom hemtjänsten

Alternativa lösningar

Lena Pinner
Kvalitetsutvecklare
Stab
Telefon (direkt): 08 52302271
E-post: lena.pinner@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund.....	3
1.1	Biståndsbeslut.....	3
	Matdistribution	3
	Måltidssituationen	3
	Inköp.....	3
1.2	Produktionskök och mottagningskök	3
2.	Nuläge	4
3.	Alternativa lösningar för matlådor	4
3.1	Alternativ 1 – Tillagning och leverans av matlådor i kommunal regi.....	4
3.2	Alternativ2 – Upphandling av lunchlådor – extern leverantör	6
3.3	Alternativ 3 – Insatsen matdistribution tas bort	6
4.	Sammanfattning.....	7

1. Bakgrund

Äldreomsorgsnämnden har för avsikt att införa två alternativa lunchrätter på kommunens särskilda boenden för äldre. Idag tillagas maten till flertalet boenden i Bergviks produktionskök. Några särskilda boenden har egna produktionskök: Ljungbacken, Glasberga samt Wijbackens äldreboende i Hölö. Boendet Lillängen i Enhörna får sin mat från Vallaskolans kök.

Bergviks kök har inte utrymme och kapacitet för att börja laga två lunchrätter så länge de även har uppdraget att laga och leverera c:a 400 matlådor till personer med hemtjänst. I utredningen presenteras tre olika alternativ för att göra det möjligt att erbjuda två alternativa lunchrätter till brukare i särskilda boenden.

1.1 Biståndsbeslut

När den enskilde inte själv kan inhandla och/eller tillreda sin mat kan bistånd beviljas för matdistribution och vid behov stöd vid måltidssituationen. Enligt nämndens riktlinjer för insatser till äldre enligt Socialtjänstlagen, kan följande s.k. serviceinsatser beviljas:

Matdistribution

Det dagliga behovet av lagad mat tillgodoses i första hand genom insatsen matdistribution. Insatsen beviljas för personer som självständigt inte kan tillreda måltider. Leverans av kyld, färdiglagad mat sker till bostaden. Den enskilde värmer själv matportionen.

Måltidssituationen

I första hand tillgodoses behovet av mat med färdiglagade måltider genom insatsen matdistribution. Behovet kan dock vara sådant att det endast kan tillgodoses genom tillredning av enklare måltid. I insatsen ingår, vid behov, dukning och diskning. Stöd vid måltidssituationen beviljas till personer med minnesproblematik eller till personer som av andra skäl har svårigheter att få måltiderna att fungera på egen hand.

Inköp

Bistånd till inköp syftar till att tillgodose veckobebehovet av dagligvaror för den enskilde. Vid behov ingår att rensa ur kylskåp, planera inköp, skriva inköpslista och packa upp varor. Insatsen kan utföras genom inköp i affär eller genom att beställa varor via Internet.

1.2 Produktionskök och mottagningskök

Utbildningskontorets kostenhet ansvarar för produktion av maten till förskolor, skolor och äldreboenden i kommunen. I produktionskök (tillagningskök) tillverkas huvudkomponenten till måltiden. Det finns en rad olika regler och lagar som styr hanteringen av mat i ett produktionskök samt hur maten ska hanteras vid transport till enheterna. Bland annat är varmhållning, kylning och hygien tydlig reglerat. Det är viktigt att mat som serveras till äldre, som ofta har ett nedsatt immunförsvar, hanteras extra nogsamt. Maten får inte förorenas med virus och bakterier. I ett produktionskök är det inte tillåtet för de boende att vistas. Maten från produktionsköket levereras i bleck och kantiner till enheternas mottagningskök. Matproduktionen i kommunens produktionskök sker måndag till fredag, förutom Ljungbackens

kök som är öppet varje dag i veckan. Helgens mat levereras kyld till boendena på fredagen för uppvärmning i mottagningsköken under helgen.

I varje boende finns mottagningskök där måltiden färdigställs. Mottagningsköken tar emot huvudkomponenten från produktionsköket och kokar potatis, ris eller pasta samt kompletterar måltiden med sallad, råkost och andra tillbehör. I mottagningsköket lagas också frukost och mellanmål. Mottagningsköket kan även användas till bakning.

2. Nuläge

Bergviks produktionskök lagar (maj 2017) c:a 400 matlådor per dag till personer i ordinärt boende som har beviljats matdistribution. Bergviks kök har begränsat utrymme och har inte kapacitet att både laga matlådor och två lunchrätter till de särskilda boendena Mariekällgården (97 platser), Heijkensköldska (68 platser), Tallhöjden (51 platser), Artursberg (40 platser) samt Solgläntan (18 platser).

Ljungbacken och Glasberga har egna produktionskök som har kapacitet att laga två lunchrätter till sina egna boenden. Wijbackens produktionskök har utrymme för att laga en lunchrätt men behöver få en rätt levererad från ett annat kök om två lunchrätter ska erbjudas. Nästa år öppnas det nya boendet Björkmossen med 54 platser som inte kommer att få eget produktionskök utan ska få sin mat från Bergvik.

Kostenheten har förutom kökspersonalen två chaufförer anställda som kör ut lunchlådorna direkt till brukare samt till olika hemtjänstlokaler (både kommunal och externa utförare), varifrån hemtjänstens personal tar med matlådorna hem till brukarna. Maten levereras kyld och har en hållbarhet på 10 dagar. Matlistor skickas ut i förväg med två alternativa lunchrätter/dag som brukaren fyller i och skickar tillbaka med sina önskemål.

3. Alternativa lösningar för matlådor

3.1 Alternativ 1 – Tillagning och leverans av matlådor i kommunal regi.

För att kunna laga och servera två alternativa lunchrätter på särskilda boenden krävs ytterligare ett produktionskök i kommunen. Bergviks kök kan då ha kvar tillagning och levereras av matlådor till personer med hemtjänst.

Det finns möjlighet att bygga ett nytt produktionskök på Mariekällgården, vilket skulle innebära att brukare på kommunen största särskilda boende Mariekällgården (97 platser) får mat från eget kök. Detta alternativ överensstämmer med kommunens kostpolicy att maten ska lagas nära matgästerna. I kostpolicyn anges också att kommunen ska sträva efter att öka antalet produktionskök. Med fler produktionskök minskar transporterna av mat vilket ger mindre miljöpåverkan.

Kommunens kostpolicy (antagen av KF 2010-03-29, uppdaterad 2014-08-19): ”Maten som serveras ska vara säker avseende specialkost och livsmedelshygien. Den ska vara framställd under goda etiska förhållanden och med så låg miljöpåverkan som möjligt”. Under rubriken Hållbar utveckling och arbetsmiljö anges att: ”Maten ska tillagas i ändamålsenliga kök så nära matgästerna och serveringstillfället som möjligt. Kommunens strävan är att fortsätta utbyggnaden av antalet tillagningskök.”

Vid dialogmöte med representanter för brukarråden KPR och KHR 2017-08-08 framfördes synpunkter att varje äldreboende borde ha ett eget produktionskök. Råden framhåller vikten av att maten ska lagas nära de boende, att maten smakar bra och är näringsmässigt av god kvalitet.

Ombyggnad av Mariekällgårdens kök

I Mål & Budget finns 6 mkr i investeringsmedel för renovering av Mariekällgårdens kök. Det krävs dock ca 12 mkr för ombyggnaden enligt beräkning från Cedervall arkitekter. Köket har inte varit i bruk på många år och behöver omfattande ombyggnad för att uppfylla dagens krav på funktion, arbetsmiljö och livsmedelshygien.

En alternativ ombyggnad innebär att lokalen renoveras inom befintlig yta. Kostnaden beräknas då till totalt 9 460 000 SEK (varav byggnadsdelar enligt schablon ca: 5 200 000 SEK samt storköksutrustning ca: 4 260 000 SEK). Risken med ombyggnad av befintlig yta utan anpassning av flöden och funktioner är att lokalen blir sämre ur såväl arbetsmiljö-, funktion-, och hygienperspektiv.

Cedervall arkitekter har på uppdrag av Telge fastigheter upprättat en s.k. programhandling 2017-04-21, avseende ombyggnad av befintliga ej utnyttjade kökslokaler på Mariekällgården. Beräkningen bygger på att köket dimensioneras för tillagning av måltider till äldreomsorgen med daglig produktion av ca 1000 portioner till lunch och middag (500 dagportioner) med beredningsgrad från grunden. Storleksmässigt saknas ca 90 m² i befintligt kök för att uppfylla krav på funktion, livsmedelssäkerhet och arbetsmiljö. Förslaget till ombyggnad innebär att man använder nuvarande lokalyta samt ytterligare 90 kvm (som idag disponeras av hemtjänsten). Ombyggnaden innebär att lokalerna totalrenoveras, utökas och anpassas till den planerade verksamheten. Kostnaden beräknas till totalt 11 805 000 varav byggnadsdelar enligt schablon ca: 7 545 000 SEK, samt storköksutrustning ca: 4 260 000 SEK.

Enligt Cederwalls arkitekter ska kostnadsuppskattning i tidiga skeden bedömas som riktgivande men stämmer erfarenhetsmässigt väl överens med slutresultatet om inga okända och oförutsedda faktorer uppdagas under färdigprojektering av förslaget eller under produktionen. Schablonkostnaden är baserad på kvadratmeterkostnad och kostnader för utfall av kalkylator vid likvärdigt ombyggnadsprojekt. En mer detaljerad kostnadsbedömning bör utföras efter ett systemhandlingsskede i projekteringen då en mer samlad bild finns för omfattningen inom respektive teknikområde. (Cederwalls programhandling)

Alternativ 1 kräver en investering med 11,9 mkr (alternativt mindre ombyggnad för 9,5 mkr) för ett nytt produktionskök på Mariekällgården. Telge fastigheter beräknar byggtiden till 10 månader efter att beslut om produktionsstart har fattats. Om beslut fattas under hösten 2017 innebär det att köket kan tas i bruk först vid årsskiftet 2018/2019.

3.2 Alternativ2 – Upphandling av lunchlådor – extern leverantör

Nämnden kan fatta beslut om upphandling enligt LOU av tjänsten produktion och distribution av matlådor till personer i ordinärt boende. Många andra kommuner har valt att lägga ut produktionen av matlådor på entreprenad efter upphandling. Kommunen preciserar i upphandlingen vilka krav som ska ställas på tjänsten, exempelvis antal valbara rätter, näringsberäkning, olika former av specialkost, med eller utan leverans till brukare etc. En fördel är att brukaren får välja mellan flera olika rätter per dag. Marknaden för färdiglagad mat utvecklas mer och mer och det finns olika leverantörer som har specialiserat sig på denna tjänst.

Efter genomgång av anbud tecknas ramavtal med en eller flera leverantörer, avtalstid 2 år. Nämnden bör under avtalstiden noga följa upp matens kvalitet och brukarnas synpunkter vad gäller utbud, smak, leverans mm. Efter utvärdering kan nämnden förlänga avtalet, alternativt återta produktionen i egen regi eller göra ny upphandling om leverantören inte uppfyller kvalitetskraven.

Enligt kostenhetens bedömning kan kommunen via entreprenad erhålla mat av god kvalitet till ett lägre pris än vad den egna produktionen kan göra. Idag kostar produktion av lunchlåda c:a 55 kr per portion, plus 20 kr för leverans från Bergvik till brukaren. Enligt kommunens beslut om taxor och avgifter betalar brukaren 54 kr/dag för lunch och leverans. Brukare som inte har full hemtjänstavgift betalar även 21 kr/dag för leveransen. Taxan är beräknad så att avgiften för brukaren motsvarar kommunens kostnader för tjänsten.

Hur gör andra kommuner?

Ett exempel är Nacka kommun som gjorde upphandling 2016 och har ramavtal med extern leverantör. Priset för matlåda inklusive distribution i Nacka är 50 kr/låda. Leverantören erbjuder 15 olika rätter per vecka, samt olika former av specialkost. Andra kommuner som har samma leverantör är Värmdö och Huddinge.

Örebro kommun har konkurrensutsatt den kommunala produktionen av matlådor och har upphandlat ett antal olika leverantörer som den enskilde kan välja mellan. Priset för den enskilde är detsamma oavsett leverantör. I Örebro län har 4 av 12 kommuner lagt ut produktionen utanför kommunen (enl. pilotstudie Örebro universitet 2012).

Tidsplan

Om nämnden väljer att besluta om upphandling kan detta göras under hösten 2017. En upphandling tar 3-6 månader och tjänsten beräknas kunna vara i drift i början av 2018. När entreprenaden kommit igång kan Bergviks kök börja med tillagning av två lunchrätter till de särskilda boenden som inte har egna produktionskök. Ombyggnad av Mariekällgårdens kök är då inte nödvändig.

3.3 Alternativ 3 – Insatsen matdistribution tas bort

Nämnden har möjlighet att besluta om att upphöra med tjänsten matdistribution. Den enskilde kan i stället, efter biståndsbedömning, få beslut om hjälp med inköp. Idag finns ett stort utbud av färdiglagad mat som kan inhandlas på olika sätt, t.ex. livsmedelsaffärer, restauranger, närbutiker, cateringföretag (en del även med hemtransport). Den enskilde väljer vilken lunch

och från vilken affär/restaurang man önskar handla. Kostnaden kan därmed öka eller minska beroende på vilken typ av lunch man väljer (kommunens taxa för lunchen är 54 kr per dag).

Flera kommuner har upphört med insatsen distribution av matlådor t.ex. Sala, Lund, Helsingborg (enligt uppgift från tjänsteskrivelse Västerås kommun 2013.)

Ny biståndsbedömning och fler hemtjänstinsatser

Om insatsen matdistribution upphör behöver Myndighetens biståndshandläggare göra uppföljning av alla beslut som gäller matdistribution och ny bedömning om den enskilde behöver hjälp med inköp. Vissa kan även behöva hjälp med tillagning/uppvärmning av lunch i hemmet. Schablontiden för hjälp med inköp är 30 min/vecka.

Räkneexempel: I juli hade 362 personer beslut om matdistribution och 241 personer hjälp med inköp. Om de 120 personer som idag inte har hjälp med inköp skulle beviljas detta innebär det 2 tim/månad per person (schablontid 30 min per vecka). 240 timmar/månad x 390 kr (priset för en hemtjänsttimme) = 94.000 kr/månad. Årskostnad drygt 1,1 mkr.

Alternativ 3 innebär att produktionsköket på Bergvik kan börja laga två lunchrätter till särskilda boenden så snart som lunchlådorna inte längre ska produceras. Alternativet medför dock merarbete för handläggare och merkostnader för andra hemtjänstinsatser. Ombyggnad av Mariekällgårdens kök är inte nödvändig.

4. Sammanfattning

Kommunens nuvarande produktionskök har inte kapacitet att producera både två lunchrätter till särskilda boenden för äldre samt lunchlådor till personer med hemtjänst. För att klara detta krävs ett nytt produktionskök på Mariekällgården vilket beräknas kosta 11,8 mkr (Alternativ 1). I Mål & Budget finns investeringsmedel om 6 mkr avsatta. Nämnden behöver således tillföra eller begära ytterligare 6 mkr i investeringsmedel för att uppfylla kraven på god standard och livsmedelshygien i ett modernt produktionskök.

Alternativ 2 innebär upphandling av produktion och distribution av matlådor till personer med hemtjänst. Upphandling kan påbörjas i höst med målet att ramavtal ska tecknas med leverantör fr.o.m 1 jan 2018. Ombyggnad av Mariekällgårdens kök är inte nödvändig. Inga övriga kostnader för nämnden.

Alternativ 3 innebär att nämnden beslutar att insatsen matdistribution inte längre ska erbjudas. Detta alternativ kräver nya biståndsbedömningar och ökade kostnader för hemtjänstinsatser. En uppskattad kostnad för nya beslut om hjälp med inköp är c:a 1, 1 mkr per år. Ombyggnad av Mariekällgårdens kök är inte nödvändig.

Tjänsteskrivelse

2017-07-28

Social- och omsorgskontoret

Kommunförbundet Stockholms län

Box 38145

100 64 Stockholm

Ärende 10

"Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län". KSL 14/0057-70

Dnr: ÄON 17/027

Sammanfattning av ärendet

Styrelsen för kommunerna i Stockholms län (KSL) har sänt ut en remiss gällande förslag till ny länsöverenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende i Stockholms län. Överenskommelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. KSL önskar få svar senast 31 augusti 2017.

Förslaget innebär ett förändrat ansvarsförhållande mellan kommunerna i de fall då en enskild söker enligt 2a kap. 8§ om plats i särskilt boende i en annan kommun. Enligt lagstiftningen är det den kommun dit den enskilde önskar flytta (inflyttningskommunen) som tar emot en ansökan, fattar beslut och ansvarar för insatsen på samma sätt som om personen vore bosatt i kommunen. Förslaget till överenskommelse innebär ett avsteg från ansvarsfördelningen i SoL. Det innebär att den enskilde istället ska göra ansökan i den nuvarande bosättningskommun (utflyttningskommunen) som fattar beslut, ansvarar för insatsen samt behåller ett långsiktigt ansvar för både kostnader och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Enligt KSL är syftet med överenskommelsen att underlätta för äldre att flytta inom länet, minska den ekonomiska risken för kommunerna att starta nya boenden, öka mångfalden av boenden i länet, samt minska konkurrensen mellan kommunerna om platsbrist uppstår.

I remissen ombeds kommunerna ta ställning till behovet av en överenskommelse gällande flytt till särskilt boende mellan kommunerna, samt ta ställning till det aktuella förslaget om bibehållet kostnadsansvar. I remissen uppmanas kommunerna att även kommentera den egna kommunens behov och strategi för utbyggnad av särskilt boende.

Kontorets bedömning är att det i nuläget under nuvarande förutsättningar inte finns ett behov av en sådan överenskommelse. Södertälje anser att dagens samverkan, där kommunerna är varandra behjälpliga med utredningar fungerar väl.

Kontoret har utformat ett förslag till yttrande som svar på KSL:s frågeställningar och föreslår nämnden och kommunstyrelsen att godkänna yttrandet som svar till KSL.

Beslutsunderlag

Social- och Omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad 2017-07-28

Social- och omsorgskontorets yttrande daterad 2017-07-28

Remiss KSL daterad 2017-05-10

Ärendet

Bakgrund

1998 infördes en paragraf (2a kap. 8§) i Socialtjänstlagen som ger den enskilde rätten att ansöka om plats i särskilt boende i en annan kommun. Enligt lagstiftningen innebär det att den kommun som tar mot en ansökan från en enskild i en annan kommun utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen på samma sätt som om personen vore bosatt i kommunen.

Förslaget till överenskommelse innebär ett avsteg från gällande lagstiftning. Det innebär att den enskilde ska göra ansökan i utflyttningsskommunen som då fattar beslut, ansvarar för insatsen samt behåller ett långsiktigt ansvar för både kostnader och myndighetsutövning.

Inflyttningsskommunen ansvarar sedan för att förmedla plats på samma villkor som om den vore kommuninvånare, och begär sedan ersättning från utflyttningsskommunen för kostnaden för platsen i enlighet med inflyttningsskommunens ersättningsmodell.

Överenskommelsen innebär att kommunerna förbinder sig att verka för att flyttning sker enligt överenskommelsen men den enskilde ska alltid informeras om båda sökvägarna, d.v.s. enligt gällande lagstiftning eller i enlighet med överenskommelsen.

Utöver ett förändrat kostnadsansvar förbinder sig kommunerna genom överenskommelsen att avstå från att begära överflyttning av ansvaret från utflyttningsskommun till inflyttningsskommun enligt 2a kap 10§ SoL så länge den enskilde har behov av insatsen.

En liknande länsöverenskommelse om reglerat kostnadsansvar fanns mellan 2002 och 2014, men upphörde då överenskommelsen inte fungerade som det var tänkt. Södertälje Kommun var en av de kommuner som var drivande till att den tidigare överenskommelsen upphörde.

Södertäljes erfarenhet av förra överenskommelsen var att det innebar ett merarbete för biståndshandläggarna då det blev långa resvägar för uppföljningar och för den enskilde innebar detta ibland en stor otydlighet och förvirring gällande vilken kommun som hade ansvar för hans ärende.

Överenskommelsens omfattning och innehåll

Målgruppen för överenskommelsen är äldre personer som bor i en kommun i länet och vill ansöka om plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i en annan av länets kommuner.

Detta innebär att överenskommelsen endast omfattar äldre i länet som har omfattande vårdbehov.

Enligt förslaget till överenskommelse innefattas endast platser som inflyttningsskommunen har i egen regi eller de platser som har upphandlats genom LOU eller LOV. Om en kommun får privata boenden etablerade i kommunen där kommunen ej har upphandlat några platser eller tecknat något avtal, kommer dessa platser inte heller vara öppna för de äldre som vill flytta enligt överenskommelsen.

Hur ser det ut i Södertälje?

De tre senaste åren 2015-2017 har endast 7 personer flyttat in till särskilt boende i Södertälje från andra kommuner i länet med stöd av 2a kap 8 § Sol. När det gäller hur många ansökningar till särskilt boende enligt 2a kap. 8 Sol som Södertälje tagit emot från personer i andra kommuner finns inga exakta uppgifter då deras ansökan registreras på samma sätt som om personen vore bosatt i Södertälje. Det samma gäller antal personer som flyttat från Södertälje till andra kommuner. Dessa personer söker i dagsläget direkt till den aktuella kommunen.

Kontorets bedömning

Kontorets bedömning är att det i nuläget under nuvarande förutsättningar inte finns ett behov av en sådan överenskommelse. Södertälje anser att dagens samverkan, där kommunerna är varandra behjälpliga med utredningar fungerar väl.

Men för att kunna ta ställning till behovet på längre sikt för en gemensam överenskommelse om ändrat betalningsansvar krävs ett bredare underlag från KSL som beskriver på vilket sätt en överenskommelse bedöms öka eller minska efterfrågan. Av underlaget framgår inte på vilket sätt KSL bedömer att en överenskommelse om ändrat betalningsansvar skulle bidra till att öka utbyggnaden av boenden i länet eller underlätta för äldre flyttning.

Då detta i första hand är en överenskommelse som ska reglera kostnadsansvaret mellan kommunerna saknas framförallt underlag för att bedöma om detta skulle vara till fördel för den enskilde. Kontorets bedömning är att utifrån hur det nuvarande förslaget är utformat istället skulle begränsa den enskildes valfrihet då det finnas en mängd individuella orsaker till varför en enskild vill söka boende i en annan kommun. Den föreslagna ansvarsfördelningen tar inte hänsyn till att den enskilde exempelvis vill få sitt behov prövat i den kommunen dit man önskar flytta.

Det föreslagna tillvägagångssättet där utflyttningsskommunen ska informera den enskilde att hen bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningsskommunen är även problematiskt då det innebär att kommunen då uppmanar en enskild att frånga [15 § i folkbokföringslagen FOL](#) om att den som bor på ett äldreboende som huvudregel ska vara folkbokförd där.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet innebär i nuläget inga ekonomiska konsekvenser

Kontorets förslag till äldreomsorgsnämnden/kommunstyrelsen:

Att nämnden och kommunstyrelsen godkänner kontorets förslag till yttrande gällande överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Therese Bladh

Utredare

Handläggare: Therese

Bladh

Staben

Telefon (direkt): 08-52301766

E-post: therese.bladh@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Kommunförbundet Stockholms län

Yttrande remiss

2017-07-28

Social- och omsorgskontoret

Kommunförbundet Stockholms län

Box 38145

100 64 Stockholm

Förslag till yttrande - Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län. KSL 14/0057-70

Södertälje kommuns svar på remissens frågeställningar:

- 1. Är er kommun principiellt intresserad av/ser behov av en överenskommelse mellan kommunerna avseende flytt till särskilt boende i annan kommun? Ja nej? Motivera gärna svaret*

Södertäljes bedömning är att det i nuläget under nuvarande förutsättningar inte finns ett behov av en sådan överenskommelse. Nedan följer en beskrivning av de argument/aspekter som ligger till grund för Södertäljes bedömning av förslaget.

Begränsar den enskildes rätt

Då detta i första hand är en överenskommelse som ska reglera kostnadsansvaret mellan kommunerna saknas underlag gällande i vilket utsträckning detta skulle vara till fördel för den enskilde.

En aspekt som förslaget ej har tagit hänsyn till är att den enskildes orsak till att vilja söka boende i en annan kommun även kan handla om att få ansökan om särskilt boende prövad i den kommun dit man önskar flytta. Då den enskilde kommer att hänvisas till den nuvarande bosättningskommunen för att få sitt behov prövat istället för att söka direkt till den aktuella kommunen innebär det att rätten att ansöka om boende i en annan kommun enligt 2 a kap. 8 § SoL rent faktiskt begränsas.

Statsbidrag och folkbokföring

I förslaget anges under beskrivning av processen att i informationen till den sökande ska det kommuniceras att den sökande bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningsskommunen. ”På detta sätt kommer utflyttningsskommunen som har det fortsatta ansvaret för den enskilde fortsätta att uppbära skatt och statsbidrag”. Förslaget innebär dock att överenskommelsen ska gälla oavsett folkbokföring, då utflyttningsskommunen endast kan uppmana/rekommendera den enskilde att vara fortsatt folkbokförd i utflyttningsskommunen.

Då det är svårt att förutsäga i vilket utsträckning personer kommer vilja folkbokföra sig i inflyttningskommunen, kan överenskommelsen innebära att utflyttningskommunen får stå för kostnaden men förlorar ersättning i form av bidrag enligt utjämnningssystemet, då den äldre inte längre utgör en del av kommunens befolkningsunderlag.

Sedan 1 januari 2016 gäller enligt 15 § i folkbokföringslagen FOL att den som bor på ett äldreboende som huvudregel ska vara folkbokförd där. Det föreslagna tillvägagångssättet där utflyttningskommunen ska informera den enskilde att hen bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningskommunen är därmed problematiskt då det innebär att kommunen då uppmanar en enskild att frånga grundregeln i folkbokföringslagen.

Ökade kostnader för handläggning och problematisk uppföljning

Enligt det föreslagna förfarandet ska utflyttningskommunen och inflyttningskommunen teckna ett individavtal när brukaren tackat ja till erbjuden plats. Av förslaget framgår inte hur formerna för dessa individavtal ska se ut, men att administrera dessa avtal kommer kräva ökade resurser. Södertäljes erfarenhet av förra överenskommelsen var att det innebar ett merarbete för biståndshandläggarna då det blev långa resvägar för uppföljning och hanteringen av överenskommelsen krävde mycket administration. För den enskilde innebar överenskommelsen ofta en stor otydlighet och förvirring gällande vilken kommun som hade ansvar för hens ärende.

Långa avstånd, ökad administration och eventuella oklarheter kommuner emellan är faktorer som även försvårar för en bra uppföljning av insatsen. Dessa utmaningar finns redan idag när kommuner har externa placeringar och många kommuner försöker därför sträva efter färre externa placeringar. Då utflyttningskommunen inte har något ansvar över inflyttningskommunens kvalitetsarbete kommer den enskilde inte heller att omfattas av utflyttningskommunens lokala värdighetsgarantier för vård och omsorgsboende. Detta är information som bör framgå till den enskilde.

Södertäljes erfarenhet är att dagens samverkan där kommuner är varandra behjälpliga med utredningar fungerar väl i dagsläget

Svårighet i planering?

Södertälje kommuns bedömning är att en överenskommelse om ändrat betalningsansvar även skulle innebära svårigheter i den strategiska boendeplaneringen då det är svårt att förutsäga efterfrågan. För att kunna ta ställning till behovet på längre sikt för en gemensam överenskommelse krävs ett bredare underlag som beskriver hur behovet och omfattningen av flyttningen till särskilda boenden mellan kommunerna bedöms se ut framöver.

De tre senaste åren 2015-2017 har endast 7 personer flyttat in till särskilt boende i Södertälje från andra kommuner i länet med stöd av 2a kap 8 § Sol.

2. Är det nya bifogade förslaget till överenskommelse relevant för er kommun?

Se ovan svar.

I likhet med Södertäljes tidigare remissvar ser vi i nuläget inget behov av en sådan överenskommelse men det saknas tillräckligt underlag för att bedöma om ett framtida behov av en sådan överenskommelse kan uppstå.

3. Har ni andra synpunkter eller förslag rörande samverkan om särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län?

Södertälje anser att dagens samverkan, där kommunerna är varandra behjälpliga med utredningar fungerar väl.

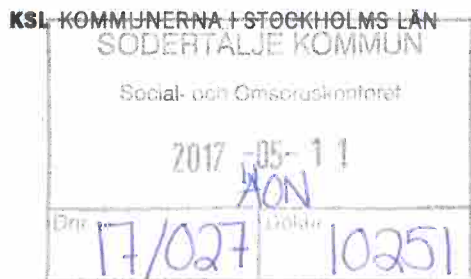
Södertäljes planering för utbyggnad av SÄBO:

Södertälje kommun har för närvarande 470 platser i vård och omsorgsboende fördelat på 9 olika boenden varav ett drivs i privat regi.

I juli 2018 startar kommunen även ett nytt boende med 54 platser för att möta upp behovet av platser de kommande åren.

Enligt den preliminära bedömningen i boendeplan 2018-2020 kommer det beräknade behovet av en utökning av platser uppstå först efter 2021. Kommunen planerar preliminärt utbyggnad av nytt vård och omsorgsboende 2023, för att kunna möta behoven kommande åren.

Utöver kommunens egna platser i vård och omsorgsboenden finns i dagsläget fyra externa leverantörer som har för avsikt att starta egna boenden inom kommun, varav ett boende kommer starta redan till hösten.

REMISS
2017-05-10
KSL/14/0057-70

Kommunstyrelser i Stockholms läns
kommuner

Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

KSL:s styrelse beslutade den 25 februari 2016 att uppdra till KSL:s kansli att redovisa hur en överenskommelse gällande äldres flyttning till särskilt boende (SÄBO) mellan kommunerna skulle kunna utformas. Syftet ska vara att kommunerna kan köpa platser av varandra och den placerande kommunen behåller ett långsiktigt betalningsansvar. Detta som en del i att kunna klara den utbyggnad av särskilt boende som behövs och därmed också öka valfriheten för de äldre.

En arbetsgrupp med representation från KSL, Solna, Stockholm, Vallentuna, Botkyrka och Nacka har med hjälp av en konsult som anlitats av KSL tagit fram ett förslag till en överenskommelse.

KSL:s styrelse skickar nu ut förslaget till överenskommelse på remiss till kommunstyrelserna i alla länets kommuner. I slutet av dokumentet finns några frågor som vi vill att ni besvarar i remissvaret.

Bakgrund

Tidigare fanns en liknande överenskommelse i länet om bibehållet ansvar för ursprungskommunen vid flytt till särskilt boende i annan kommun. Överenskommelsen upphörde att gälla i samtliga kommuner i länet vid årsskiftet 2013/2014.

Antalet äldre personer i Stockholmsregionen ökar, och därmed ökar behoven av särskilt boende. 2016 bodde nästan 16 000 personer över 65 år på särskilt boende i Stockholms län. År 2015 var det närmare 400 personer som sökte plats på ett särskilt boende med heldygnsomsorg från en kommun i länet till en annan av länets kommuner. Det är svårt för kommunerna att planera för och budgetera. Detta gör att det finns ett behov av en utökad samverkan mellan kommunerna i denna fråga.

Innehåll och målgrupp

Målgruppen för överenskommelsen är personer som bor i en kommun i länet (i ordinärt boende eller i särskilt boende) och vill ansöka om plats i särskilt boende i en annan av länets kommuner.

Socialtjänstlagen ger den enskilde rätt att ansöka om särskilt boende till annan kommun enligt 2a kap. 8 § SoL. Det innebär att den kommun som får ansökan utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen.

Den föreslagna nya överenskommelsen innebär ett avsteg från ansvarsfördelningen enligt SoL. Den skulle innebära att utflyttningsskommunen fattar biståndsbeslut, samt behåller ett långsiktigt ansvar både för kostnad och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Inflyttningsskommunen förmedlar sedan plats på samma villkor som om den sökande var kommuninvånare, dvs platser som förmedlas till sökande från utflyttningsskommunen är de som drivs i inflyttningsskommunens egen regi eller som

inflyttningskommunen upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU).

Idag finns en möjlighet att begära överflyttning av ansvaret enligt socialtjänstlagen (2 kap. 10 a §) från utflyttningskommunen till inflyttningskommunen om den enskilde till exempel väljer att folkbokföra sig i den nya inflyttningskommunen. Med denna överenskommelse skulle denna möjlighet avtalas bort.

Frågor att besvara

Nedan följer de frågor som vi ber er besvara i denna remiss:

- Är er kommun principiellt intresserad av/ser behov av en överenskommelse mellan kommunerna avseende flytt till särskilt boende i annan kommun?
JA/NEJ

Motivera gärna svaret
- KSL:s kansli har med stöd av en arbetsgrupp tagit fram bifogade förslag till överenskommelse. Är överenskommelsen relevant för er kommun? Har ni förslag till ändringar eller tillägg i någon/några av överenskommelsens paragrafer?
- Har ni andra synpunkter/förslag rörande samverkan om särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län?

För det fortsatta arbetet inom detta område är vi tacksamma om ni tar er tiden att utveckla era svar och gärna kommentera kommunens behov av och strategi för, utbyggnad av SÄBO.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas svar senast den 31 augusti 2017 till registrator@ksl.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av Anna Nerelius, anna.nerelius@ksl.se

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Mats Gerdau
Ordförande

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör

Bilaga

Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

1. Inledning

1.1 Sammanfattning av överenskommelsen

Personer i behov av särskilt boende med heldygnsomsorg har rätt att ansöka om plats i annan kommun enligt 2a kap. 8 § socialtjänstlagen (SoL). Kommunen dit personen önskar flytta utreder ansökan och fattar beslut.

Denna överenskommelse innebär ett avsteg från SoL. När en person ansöker om plats i annan kommun i länet, fattar utflyttningsskommunen beslut och behåller ansvaret så länge den enskilde behöver insatsen. Kommunerna förbinder sig att, vid flyttning enligt överenskommelsen, inte begära överflyttning av ansvaret från utflyttningsskommunen till inflyttningsskommunen enligt 2a kap 10 § SoL.

De personer som söker plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i annan kommun i länet ska informeras om båda sökvägarna, men kommunerna ska verka för att flyttningar sker enligt överenskommelsen. Den enskilde erbjuds samma kvalitet i handläggning och insats vid ansökan enligt överenskommelsen, som vid en ansökan enligt 2 a kap 8 § SoL.

1.2 Parter

Parter i denna överenskommelse är kommunerna i Stockholms län.

1.3 Målgrupp

Målgruppen är personer som bor i en kommun i länet (i ordinärt boende eller i särskilt boende) och vill ansöka om plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i en annan av länets kommuner.

1.4 Bakgrund

Antalet äldre personer i Stockholmsregionen ökar, och därmed ökar behoven av särskilt boende. Närmare 400 personer sökte 2015 plats på särskilt boende med heldygnsomsorg från en kommun i länet till en annan av länets kommuner. Det är svårt för kommunerna att planera för och budgetera. Detta gör att det finns ett behov av en utökad samverkan mellan kommunerna i denna fråga.

1.5 Syfte

Syfte med överenskommelsen är att

- underlätta flyttning mellan kommunerna i Stockholms län för personer i behov av särskilt boende
- kommunerna ska kunna möta behov av boendeplatser
- öka mångfalden av boenden i länet
- bidra till att platserna används rationellt

- minska den ekonomiska risken för kommunerna att starta nya boenden
- minska konkurrensen mellan kommunerna om platsbrist uppstår i regionen
- förenkla för den sökande att ansöka till en annan kommun i länet

1.6 Definitioner

Utflyttningskommun – den kommun där personen är bosatt när hen gör sin ansökan om särskilt boende i annan kommun och är bosatt fram till flytten.

Inflyttningskommun – den kommun dit personen ansöker om att flytta eller har flyttat.

Särskilt boende– boende (enligt 5 kap. 5 § 2 st SoL) som är bemannat dygnet runt, kan också kallas vård- och omsorgsboende.

2. Överenskommelsens grundförutsättningar

Socialtjänstlagen ger den enskilde rätt att ansöka om särskilt boende med heldygnsomsorg till annan kommun enligt 2a kap. 8 §. Det innebär att den kommun som får ansökan utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen. Denna överenskommelse innebär ett avsteg från ansvarsfördelningen enligt SoL.

Överenskommelsen innebär att utflyttningskommunen fattar biståndsbeslut, samt behåller ett långsiktigt ansvar både för kostnad och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Kommunerna förbinder sig att avstå från att begära överflyttning av ansvaret från utflyttningskommun till inflyttningskommun enligt 2a kap 10 § SoL så länge den enskilde, som fått beslut enligt överenskommelsen, behöver insatsen. Detta gäller oavsett folkbokföring.

Om överenskommelsen skulle sägas upp av någon part kvarstår ansvaret för individbeslut fattade enligt överenskommelsen så länge den enskilde behöver insatsen.

Kommunerna ska verka för att flyttning sker enligt överenskommelsen.

Anpassningar av kommunernas handlägningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt avtal med leverantörer/boenden kan behöva göras för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.

3. Processen

3.1 Ansökan och handläggning

Den enskilde och/eller närstående informeras muntligt och skriftligt om de båda sökvägarna och skälen för överenskommelsen. Om en ansökan görs direkt till inflyttningskommunen hänvisas till utflyttningskommunen enligt överenskommelsen.

I informationen till sökande ingår att den sökande bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningskommunen. Därigenom kommer utflyttningskommunen, som har det fortsatta ansvaret, uppbära skatt och statsbidrag. Överenskommelsen gäller dock oavsett folkbokföring.

När utflyttningskommunen bifallit ansökan tar handläggaren kontakt med inflyttningskommunen och begär plats.

3.2 Förmedlande av plats

När en erbjuden plats har accepterats av den sökande skriver utflyttnings- och inflyttningskommunen ett individavtal. I individavtalet ska framgå kostnad för platsen samt vad som gäller ansvarsfördelning mellan kommunerna.

Inflyttningskommunen förmedlar plats på samma villkor som vid en ansökan till kommunen enligt 2a kap 8 § SoL, dvs på motsvarande sätt som om sökande vore kommuninvånare.

Inflyttningskommunen förmedlar plats enligt sina rutiner. Om inflyttningskommunen tillämpar valfrihet enligt LOV i särskilt boende gäller valfriheten på samma sätt för den enskilde när plats har begärts enligt överenskommelsen.

3.3 Verkställighet

Utflyttningskommunen, som fattat biståndsbeslutet, har ansvar för verkställigheten och rapporterar i förekommande fall ej verkställt beslut till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Om sökande endast vill ha plats i sökt kommun och erbjudande om plats dröjer meddelas detta i samband med rapportering till IVO. Det medför inte vite i och med att sökande avstår från erbjudande om plats i utflyttningskommunen.

Om sökande behöver plats i särskilt boende omgående och inte kan vänta på ledig plats i sökt kommun erbjuder hemkommunen plats inom den egna kommunen. Sökande kan fortsätta vänta på önskad plats och byta boende när plats erbjuds.

4. Platser i särskilt boende

4.1 Platser som omfattas

Platser som förmedlas till sökande från utflyttningskommunen är de som drivs i inflyttningskommunens egen regi eller som inflyttningskommunen upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU). Profilboenden för t ex språk, religion, kultur omfattas av överenskommelsen om de är upphandlade enligt LOV eller LOU eller drivs i egen regi av inflyttningskommunen.

4.2 Platser som inte omfattas

Om ansökan gäller plats på särskilt boende där utflyttningskommunen har LOV-platser i särskilt boende i den önskade inflyttningskommunen är inte denna överenskommelse tillämplig. Ansökan hanteras då enligt utflyttningskommunens LOV- rutin.

Boende för specifika behov där kommunerna idag köper enstaka platser ingår inte i överenskommelsen. Vid behov av sådana platser får utflyttningskommunen avtala direkt med boendet om köp av plats. Det kan exempelvis handla om personer med frontallobsdemens, psykisk sjukdom eller yngre somatiskt sjuka.

5. Ersättningar och avgifter

Utflyttningskommunen ersätter inflyttningskommunens kostnad för plats enligt samma villkor som inflyttningskommunen ersätter boendet genom sina avtal eller intern ersättning.

Utflyttningskommunen har det fortsatta myndighetsansvaret och debiterar den enskilde avgift enligt utflyttningskommunens regler.

Om inflyttningskommunen tillämpar nivågraderad ersättning gör utflyttningskommunen nivåbedömning i samråd med inflyttningskommunen, så att bedömningen blir gjord enligt inflyttningskommunens regler.

6. Ansvarsfrågor

Inflyttningskommunen ansvarar för krav och villkor för kvalitet och innehåll i boendet i samband med upphandling eller på annat sätt.

Inflyttningskommunen ansvarar för verksamhetsuppföljning/tillsyn av boendet.

Utflyttningskommunen ansvarar för myndighetsutövning och följer upp det individuella beslutet för den person som flyttat.

Inflyttningskommunen utser ansvarig MAS.

Inflyttningskommunen har ansvar för avvikelshanteringen enligt gällande lagar och föreskrifter.

Inflyttningskommunen ska informera utflyttningskommunen om avvikelser som gäller en person som utflyttningskommunen har myndighetsansvar för.

Utflyttningskommunen ansvarar för färdtjänstutredningar och riksfärdtjänst.

7. Kontaktperson

Varje kommun/stadsdel i Stockholms stad utser en kontaktperson för överenskommelsen som är särskilt insatt i överenskommelsen och kan råda och informera berörda handläggare och chefer.

Kontaktpersonen tar emot information kring överenskommelsen och ansvarar för att sammanställa uppföljning av överenskommelsen. Se punkt 9.

8. Giltighetstid

Denna överenskommelse börjar gälla den 1 januari 2018 och gäller till dess att överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas.

Kommunens beslut om antagande är att likställas med undertecknande av överenskommelsen. Protokollsutdrag skickas till KSL.

Uppsägningstiden är på sex månader från att uppsägning inkommit. Uppsägning av överenskommelsen görs skriftligt till KSL som snarast meddelar övriga kommuner.

9. Uppföljning av överenskommelsen

Erfarenheter från överenskommelsen följs upp en gång per år av KSL i samarbete med kommunerna.

Kommunerna ska framförallt lämna uppgifter om:

- Antalet ansökningar som kommer till kommunen från länets övriga kommuner både enligt överenskommelsen och enligt SoL 2 a kap 8 §.
- Från vilka kommuner ansökningarna inkommit
- Hur många platser som förmedlats
- Hur många beslut som fattats enligt överenskommelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-14

Äldreomsorgsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 11**Motion "Låt studenter och äldre bo tillsammans"**

Dnr: ÄON 17/028, KS 17/170

Sammanfattning av ärendet

Metin Hawsho (L) har den 2 maj 2017 väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionen ska besvaras senast den 31 augusti 2017. I motionen föreslås att äldreomsorgsnämnden ska verka för att kommunen ger studenter och äldre möjlighet att bo tillsammans vid vård- och omsorgsboenden. Syftet med förslaget är bland annat att bryta de äldres isolering och förbereda studenterna för att verka i vården. I motprestation får studenterna reducerad hyra.

Social- och omsorgskontoret har idag ingen möjlighet att erbjuda studenter lägenheter i kommunens vård- och omsorgsboende, samtliga lägenheter behövs för kommunens verksamhet. Kontoret föreslår att nämnden avstyrker motionen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2017-08-14

Yttrande över motionen "låt äldre och studenter bo tillsammans", daterad 2017-08-14

Motion av Metin Hawsho (L) "Låt studenter och äldre bo tillsammans", daterad 2017-05-02

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet har i detta läge inga ekonomiska konsekvenser eller behov av finansiering.

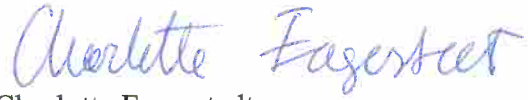
Kontorets förslag till äldreomsorgsnämnden:

Äldreomsorgsnämnden avstyrker motionen.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Charlotte Fagerstedt

Utredare

Handläggare: Charlotte Fagerstedt

Utredare

Social- och omsorgskontoret

Telefon (direkt): 08 523 066 76

E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Akten

YTTRANDE

2017-08-14

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Yttrande över motionen "Låt studenter och äldre bo tillsammans"

Dnr KS 17/170, ÄON 17/028

Bakgrund

Metin Hawsho (L) har den 2 maj 2017 väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionen ska besvaras senast den 31 augusti 2017. I motionen föreslås att äldreomsorgsnämnden ska verka för att kommunen skapar möjlighet för studenter och äldre att bo tillsammans vid vård- och omsorgsboenden. Syftet med förslaget är att bryta de äldres isolering och förbereda studenterna för att verka i vården. I motprestation skulle studenterna få reducerad hyra.

Svar på motionen

Äldreomsorgsnämnden i Södertälje ansvarar för 9 vård- och omsorgsboenden med totalt 470 platser. De enskilda som bor i kommunens vård- och omsorgsboenden har genomförandeplaner och personalen arbetar på en daglig basis med att skapa en meningsfull vardag utifrån de äldres behov och önskemål. Genom verksamheten Kultur 365 besöker också ungdomar vård- och omsorgsboenden, dagverksamheter och mötesplatser i Södertälje kommun (PlaymÅkers). Syftet är att skapa generationsmöten och att väcka minnen och aktivera sinnen med ny teknik och kultur som verktyg.

Telge Bostäder har i sitt ägardirektiv uppdraget att möta efterfrågan både på bostäder för studenter och för äldre. Telge Bostäder har drygt 180 studentbostäder till studerande i Södertälje. I takt med att ett nytt campus byggs och att KTH utökar antalet utbildningsplatser i Södertälje så planeras för fler studentlägenheter. Telge Bostäder tillhandahåller också seniorlägenheter för personer som är 65 år och äldre. Dessa boenden har en högre fysisk tillgänglighet än övriga bostadsbeståndet där möjlighet till gemenskap finns.

Om beslut tas att gå vidare med detta förslag, att studenter ska erbjudas boende i kommunens vård- och omsorgsboenden för äldre, finns flera aspekter som behöver vägas in:

- Uppnår förslaget syftet eller finns det andra insatser som ger bättre effekt?
- Finns det andra boendeformer som är bättre lämpade att integrera? Exempelvis student- och seniorlägenheter.
- Hur ser efterfrågan ut i Södertälje för denna boendeform? De som bor på kommunens vård- och omsorgsboende behöver tillfrågas och det behöver undersökas om det finns ett intresse för detta hos studenterna.

- I motionen ges exempel från ett äldreboende i nederländska Deventer. I Deventer har 6 studenter flyttat in ett vård- och omsorgsboende där cirka 160 äldre bor¹. I Helsingfors, Finland, erbjuds sedan 2016 ungdomar att bo på ett servicehus för äldre. På försök har tre ungdomar flyttat in med reducerad hyra och i gengäld ska de umgås med de äldre². Om frågan ska utredas ytterligare bör det undersökas om det finns utvärderingar av dessa försök.

Social- och omsorgskontoret har idag ingen möjlighet att erbjuda studenter lägenheter i kommunen vård- och omsorgsboende för äldre. Samtliga lägenheter behövs för kommunens verksamhet, kontoret föreslår därför att motionen avslås.

Charlotte Fagerstedt

Utredare

Strategiskt stöd och administration

Telefon (direkt): 08 523 066 76

E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

¹ <http://www.pbs.org/newshour/rundown/dutch-retirement-home-offers-rent-free-housing-students-one-condition/>

² <https://www.svt.se/nyheter/utiset/svenska/experiment-i-finland-unga-flyttar-till-ett-adreboende?>

REMISS

170509

KS

Diarienummer

17/170

Till

Äldreomsorgsnämnden

Från

Metin Hawsho (L)

För yttrande senast

31 augusti 2017

Innehåll

**Motion av Metin Hawsho (L)
”Låt studenter och äldre bo tillsammans”**

Kommentar

Motion väckt vid kommunfullmäktige 2/5 -17, remitteras till äldreomsorgsnämnden och KPR för svar **senast 31 augusti 2017.**

På uppdrag av kommunstyrelsens ordförande

MOTION

Till kommunfullmäktige

LÅT STUDENTER OCH ÄLDRE BO TILLSAMMANS

På ett äldreboende i nederländska Deventer har en grupp studenter, efter en urvalsprocess, fått gratis rum med kök och badrum mot att de utför vissa enklare sysslor. Studenterna umgås och pratar med de äldre, fixar fika, lär ut datorkunskap och är aktiva till exempel under bingo-stunden. Studenternas motprestation består i att tillbringa 30 timmar i månaden med de äldre.

Upplägget har varit mycket lyckat. Nu har två andra äldreboenden följt exemplet och likande försök görs i både Frankrike och USA.

Detta koncept skulle kunna göras i Södertälje med vissa anpassningar. Att låta ungdomar och äldre bo ihop gör att de äldres sociala isolering bryts, de känner sig sedda och bekräftade. Det blir mer aktivitet, liv och trivsel i tillvaron. För unga studenter är det också en god förberedelse inför att verka i vården, de får en viktig livserfarenhet och det innebär även en ekonomisk lättnad. Det blir en win-win-situation.

Liberalernas förslag till beslut

Kommunfullmäktige

uppdrar till äldreomsorgsnämnden att verka för att Södertälje kommun ska skapa möjligheter för studenter och äldre att bo tillsammans vid vård- och omsorgsboenden.

Södertälje den 2 maj 2017

Metin Hawsho (L)

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-14

Social- och omsorgskontoret

Ärende 12

Riktlinje för risk- och avvikelshantering hälso- och sjukvård och anmälan om Lex Maria

Dnr: ÄON 17/033

SN 17/043

OMS 17/039

Sammanfattning av ärendet

En god patientsäkerhet är viktigt för att garantera att insatser inom hälso- och sjukvården håller hög kvalitet och utförs på bästa möjliga sätt för patienterna.

De nya riktlinjerna tydliggör mer ansvaret på verksamheterna för att följa omkringliggande regelverk. Riktlinjerna gäller vårdgivare inom social- och omsorgskontorets ansvarsområde.

Privata vårdgivare upprättar sina egna riktlinjer/rutiner och som följs upp genom ställda krav via avtal.

Från och med den 1 september är det Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som reglerar hur allvarliga vårdskador ska anmälas. Samtidigt träder Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete i kraft.

De nya föreskrifterna:

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:40) om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete
- Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter (HSLF-FS 2017:41) om anmälan av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada (lex Maria)

I samband med att föreskrifterna träder i kraft, upphör Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2005:28) om anmälningsskyldighet enligt lex Maria att gälla.

De nya riktlinjerna:

- Vägleder verksamheten utifrån författningar.
- Tydliggör verksamhetens ansvar och stärker olika funktioners ansvar och roller.
- Förstärker hälso- och sjukvårdspersonalen om deras skyldighet att rapportera vårdskador och risker för vårdskador.
- Tydliggör anmälningsansvarigas tillvägagång vid en anmälan enligt lex Maria och även bidra till att göra handläggningen av lex Maria-ärenden effektiv och rättssäker.
- Ställer mer krav på metodiskt arbetssätt och lägga mer fokus på handläggningsprocessen, förbättringsarbetet och dess uppföljning.
- Tydliggör omfattningen av utredningen om vårdskador.

- Förstärka kommunikation/information om patientsäkerhetskulturen och ökar anhörigas delaktighet i verksamheten.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad 2017-08-14

Riktlinje-Risk-och avvikelshantering -Hälso-och sjukvård-Gäller från 2017-09-01

Riktlinje-Anmälan enligt Lex Maria- Hälso-och sjukvård- Gäller från 2017-09-01

Ärendet

Motivet till nya riktlinjer är att bättre anpassa bestämmelserna till dagens förhållanden. Syftet är ytterst att förebygga att patienter drabbas av vårdskador.

Riktlinjen syftar bland annat till att öka vårdgivarnas och hälso- och sjukvårdspersonalens medvetenhet och förståelse för att det systematiska patientsäkerhetsarbetet är en del av verksamheten.

Genom riktlinjer också lyfta fram betydelsen av kunskapsspridning för att på så sätt få till stånd ett bättre lärande.

Annat är att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) får in tillräckligt med underlag för sin bedömning av de beslutade åtgärderna, och på så sätt inte behöva hämta in kompletterande information.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Nämnden godkänner

1. Riktlinje för Risk-och avvikelshantering Hälso-och sjukvård, Gäller från 2017-09-01
2. Riktlinje för Anmälan enligt Lex Maria Hälso-och sjukvård, Gäller från 2017-09-01

Lenita Granlund

Socialdirektör

Nermin Varli

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Beslutet skickas till

Akten

Riktlinje

Risk- och avvikelsehantering

Hälso- och sjukvård

Gäller från 2017-09-01

Upprättat av:
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Nermin Varli

Ett utskrivet dokument är alltid en kopia, giltig version finns på intranät "kanalen".

Innehåll

Syfte.....	3
Definitioner.....	3
Omfattning.....	3
Ansvar och roller	4
Risk-och avvikelshantering	5
Förebygg avvikelse genom riskanalys.....	5
När ska man initiera en riskanalys?	5
Handboken lyfter också fram patienters och närståendes delaktighet och medverkan i analysarbetet.	5
Anledningar till att göra en riskanalys kan vara:	5
Riskanalys med patientsäkerhets- och arbetsmiljöperspektiv.....	6
Patienter och närstående kan bidra med kunskap	6
Utredning vid vårdskada.....	6
Vid allvarlig vårdskada.....	7
Information till patient och närstående.....	7
Patientens och närståendes synpunkter på vården.....	7
Vårdskador som inträffat i annan vårdgivares verksamhet	8
Medicinsk-tekniska produkter(MTP)	8
Vid avbrott i Procapita.....	9
Relaterat flödeschema	9
Samlat stödmaterial för patientsäkerhet	9
Centrala lagar och föreskrifter.....	10
Referenser.....	10

Syfte

Denna riktlinje beskriver ansvar och roller kring risk och- avvikelshantering för hälso-och sjukvård inom social och omsorgskontorets ansvarsområde.

Risk-och avvikelshantering syftar till att öka kvaliteten inom verksamheten, genom rapportering, analys, systematiska åtgärder, och uppföljning av risker och avvikelser.

Definitioner

Avvikelse - Samlingsterm för negativa händelser eller tillbud som patient drabbas av i vård och behandling.

Procapita- Socialkontorets IT-stöd för hantering av avvikelser

Avvikelsehantering- rutiner för att identifiera, dokumentera och rapportera negativa händelser och tillbud samt för att fastställa och åtgärda orsaker, utvärdera åtgärdernas effekt och sammanställa och återföra erfarenheterna

Händelseanalys - Systematisk identifiering av orsaker till tillbud och negativa händelser samt identifiering av möjliga förbättringsåtgärder.

Risk- Möjlighet att en negativ händelse ska inträffa

Tillbud - Händelse som hade kunnat medföra vårdskada.

Negativ händelse - händelse som medfört vårdskada

Vårdskada- lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid en patients kontakt med hälso- och sjukvården

Allvarlig vårdskada- med allvarlig vårdskada avses vårdskada som

1. är bestående och inte ringa, eller
2. har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit.

Lex Maria - vardagliga namnet på anmälningsskyldigheten som följer av 3 kap 5 § Patientsäkerhetslagen

Anmälningsansvarig- befattningshavare som vårdgivaren utsett att svara för anmälingsskyldigheten enligt Lex Maria

Omfattning

Ritlinjen gäller för vårdgivare egen regi samt för de entreprenad som kommunen har avtal med.

Ansvar och roller

Arbetet med risk-och avvikelshantering är uppdelat på olika ansvarsområden och roller. Rollerna utgörs av rapportör, chef eller funktion som arbetar på uppdrag av chefen och i vissa fall händelseanalysledare tillsammans med utrednings team.

För ytterligare information om vad vi som vårdgivare har för ansvar, se SFS 2010:659 Patientsäkerhetslagen.

Socialdirektören är ytterst ansvarig för all risk-och avvikelshantering. Som stöd finns medicinskt ansvarig sjuksköterska(MAS), Kvalitets- och uppdragschef, resultatområdeschef, resultatenhetschef, kvalitetsutvecklare och systemförvaltare.

Verksamhetschef/resultatområdeschef ansvarar för att redovisa risker och vårdavvikelser i ledningsgruppen samt redovisa statistik till kvalitetsbokslut och patientsäkerhetsberättelse. Ansvarar för att upprätta rutinen för den lokala risk och avvikelshanteringsprocessen samt ledtider för hanteringen.

Medicinskt ansvarig sjuksköterskas ansvar(MAS)- Av vårdgivaren Södertälje kommun är utsedd befattningshavare MAS som svarar för anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria gentemot IVO.

Då det gäller privata vårdgivare utser de och svarar för anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria gentemot IVO.

Se rutin för "*Anmälan enligt Lex Maria*".

Resultatenhetschef ansvarar för att risk-och avvikelshantering tillämpas inom sin enhet och att personal har behörighet och utbildning i det digitala avvikelshanteringssystemet Procapita eller andra enhetsanpassade system för risk-och avvikelshantering. Resultatenhetschef ansvarar för att handlägga ärendet och kontakta resultatområdeschef vid allvarlig vårdskada eller vid tveksamheter om allvaret. Resultatenhetschef ansvarar för att i samband med uppföljning redovisa till resultatområdeschef de identifierade och bearbetade riskerna och avvikelserna samt resultat från granskningar så som läkemedel, hygien, journal och egna kontroller etc. Ansvarar för att åtgärder kontinuerligt följs upp i syfte att kontrollera att de vidtagna åtgärderna har fått avsedd effekt, varefter ärendet kan avslutas. Återkoppling av risker och avvikelser och vidtagna åtgärder ska meddelas enheten, t.ex. vid APT, och i vissa sammanhang i verksamheten/resultatområdet.

Resultatenhetschef för hälso-och sjukvårdsenhet ansvarar för att det finns samverkansrutiner för avvikelshantering, från rapportering till återkoppling mellan chefer som köper hälso-och sjukvårdstjänster från hälso-och sjukvårdsenheten.

Rapportör- Rapporteringsskyldighet gäller för samtliga medarbetare med ansvarsområde för hälso- och sjukvård.

Systemägare och systemförvaltare ska stödja, utveckla och bevaka systemet samt ansvarar för att samtliga medarbetare har rätt behörighet till rätt funktion.

Risk-och avvikelshantering

Den som identifierar en risk eller en avvikelse ska själv eller genom ansvarig vidta åtgärder för att hantera risken eller avvikelsen. Den som identifierar en risk eller en avvikelse ska även rapportera eller se till att risken/avvikelsen rapporteras i avvikelshanteringssystemet Procapita eller andra tillämpade system på enheten. På så vis skickas rapporten till ansvarig chef eller motsvarande funktion för fortsatt handläggning. För att analysera hälso-och sjukvårdsavvikelse krävs medicinsk/omvårdnads kompetens.

Risken/ avvikelsen ska alltid rapporteras i tillämpat system på enheten eller i enlighet med instruktion för den digitala risk och- avvikelshanteringssystemet. Är det en nödläggessituation ska åtgärder omedelbart startas, MAS och resultatområdeschef kontaktas snarast för kännedom.

Förebygg avvikelse genom riskanalys

När ska man initiera en riskanalys?

De flesta riskanalyser görs som ett avgränsat uppdrag. Riskanalysen ska vara ett levande instrument som hanterar riskerna kontinuerligt.

Riskanalysen bör starta i samband med att man planerar en process och finnas med under processens hela livscykel.

En riskanalys kan göras i en befintlig verksamhet eller inför en förändring.

Handbok och metoden för riskanalys finns att tillgå på SKL:s hemsida "[Risk och händelseanalys](#)"

Handboken lyfter också fram patienters och närståendes delaktighet och medverkan i analysarbetet.

Anledningar till att göra en riskanalys kan vara:

Risker i befintlig verksamhet

- Det finns frekventa iakttagelser av risker och mindre allvarliga avvikelser inom en specifik arbetsprocess, exempelvis läkemedelshantering eller fallolyckor.
- Medarbetarna bedömer ett arbetsmoment eller en viss situation som riskfylld, exempelvis informationsöverföring mellan olika huvudmän.
- Tillbud eller negativa händelser har inträffat hos en annan vårdgivare och skulle kunna inträffa inom den egna verksamheten.
- Flera händelseanalyser har gjorts inom ett område men man bedömer att betydande risker kvarstår.

Inför förändringar

- Ny teknik ska implementeras, exempelvis nya IT-stöd.

- En ny medicinsk metod, medicinteknisk produkt eller annan typ av ny process ska implementeras.
- Organisationsförändringar ska genomföras, exempelvis sammanslagning av olika verksamheter eller reduktion av verksamhet under sommaren.

Risikanalys med patientsäkerhets- och arbetsmiljöperspektiv

Ibland är det en fördel att göra en kombinerad riskanalys för patientsäkerhet och arbetsmiljö eftersom riskerna påverkar både patienter och personal.

Patienter och närstående kan bidra med kunskap

Patienter och närstående har erfarenheter och kunskap om vården som är ett viktigt komplement till vårdpersonalens kunskap. Resultatet av riskanalysen kan förbättras genom att involvera patienter och närstående. Överväg för- och nackdelar och på vilket sätt patienter och närstående kan medverka i riskanalysen när uppdraget formuleras.

Utredning vid vårdskada

Chefen vid handläggning ska göra bedömning av allvarlighetsgraden. Utredningen av en händelse som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada ska ha en omfattning som anpassas efter händelsens karaktär.

Vid bedömning om vårdskada/allvarlig vårdskada ska resultatenhetschef förmedla resultatområdeschef. En strukturerad händelseanalys bör genomföras beroende på händelsens karaktär. Resultatenhetschefen ska vara den som eventuellt behöver initiera händelseanalys genom ett skriftligt uppdrag till analysteam och överväga vilken analysmetod som är lämplig i det aktuella fallet. Analysen ger kunskap om hur och varför händelsen inträffade och även information om vilka åtgärder som bör vidtas för att förhindra att liknade händelser inträffar. Analysmetod för att öka patientsäkerheten som verksamheten ska använda vid initiering av händelseanalys finns beskrivet i handboken "Risk och händelseanalys". Handboken och särskilda mallar för detta ändamål finns tillgängligt och kan hämtas på SKL:s hemsida "[Risk och händelseanalys](#)".

Handboken lyfter också fram patienters och närståendes delaktighet och medverkan i analysarbetet.

Vid allvarlig vårdskada och vid osäkerhet om allvarlighetsgraden ska resultatenhetschef kontakta MAS.

En utredning av en händelse som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada som inte är allvarlig ska innehålla

1. uppgifter om händelsen samt analysen och bedömningen av den,
2. uppgifter om hur kunskap om händelsen och dess konsekvenser ska spridas i syfte att bidra till lärande och ökad patientsäkerhet, och
3. de andra uppgifter som behövs för att bidra till att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet

Utredningen ska vidare innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras med anledningen av händelsen samt när de ska vidtas. Om händelsen inte har föranlett någon åtgärd, ska detta motiveras.

Vid allvarlig vårdskada

Om en patient skadas inom vården d.v.s. en allvarlig vårdskada uppträder, ska resultatenhetschefen alltid kontakta MAS. Privata vårdgivare ska anmäla till utsedd ansvarig för bedömning om en anmälan enligt Lex Maria samt ska informera beställaren/uppdragsgivaren.

Lex Maria-anmälans primära syfte är att få till stånd en objektiv utredning om anledningen till en inträffad allvarlig skada, för att därigenom förebygga att liknande händelser inträffar i framtiden. Ytterligare syfte är att den drabbade patienten (eller dess anhöriga/närstående) genom utredningen så långt det är möjligt ska få klarhet i vad som faktiskt inträffat. Se rutin för *"Anmälan enligt Lex Maria"*.

Information till patient och närstående

När en vårdskada/allvarlig vårdskada/negativ händelse inträffar ska patient/anhörig informeras. Informationen ska lämnas till en närstående till patienten, om patienten begär det eller inte själv kan ta del av informationen.

Detta gäller om det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659). Uppgift om den information som har lämnats ska antecknas i patientjournalen. Det ska även antecknas om information inte lämnats och i så fall anledningen till detta.

För ytterligare information om vad vi som vårdgivare har för ansvar, se SFS 2010:659 Patientsäkerhetslagen.

Information om patientskadelagen (1996:799), patientnämnderna och IVO ska verksamheten informera patienter och anhöriga om.

Patientens och närståendes synpunkter på vården

Att lämna synpunkter på vården ger patienter och närstående möjlighet att själva rapportera in vad de tycker, vilket bidrar till att vi ytterligare kan utveckla och förbättra verksamheten, vårdkvalitet och patientsäkerheten. Verksamheten ska ha rutiner för hantering och information om hur patient och anhörig kan kunna lämna synpunkter på vården. Om patienter och närstående behöver hjälp med anmälan ska verksamheten kunna erbjuda hjälp för tillvägagång.

Mer om vilka anmälningsinstanser som finns (Patientnämnden, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), patientförsäkringen Lof, Läkemedelsförsäkringen) kan du läsa på Socialstyrelsens webbplats: [När en patient har synpunkter eller klagomål](#)

Vårdskador som inträffat i annan vårdgivares verksamhet

Vissa vårdavvikelser kräver ytterligare handläggning i form av en särskild anmälan till andra vårdgivare.

Om utredningen av en händelse som har medfört en vårdskada visar att den helt eller delvis har sitt ursprung i en annan vårdgivares verksamhet, ska denne underrättas om det inträffade.

Om inte kontakten fungerat vid vårdens övergångar ska en anmälan skickas till den vårdgivare som avses. Blankett för anmälan till annan vårdgivare finns blanketten "avvikelserapport" och kan hämtas på [viss.nu](#) under blanketter.

Detta gäller om det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlig-hets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Medicinsk-tekniska produkter(MTP)

När en medicinteknisk produkt är inblandad, och det är något fel på själva produkten som har lett till avvikelserna, ska den omedelbart tas ur bruk och märkas "Får inte användas".

Verksamheten ska

- biträda tillverkaren samt Läkemedelsverket med den ytterligare information, som kan behövas för att utreda en negativ händelse eller ett tillbud.
- snarast möjligt efter en inkommen anmälan, bereda tillverkaren tillfälle att på plats undersöka den MTP som har tagits till vara.
- anmäla negativa händelser och tillbud gällande egentillverkade MTP [egentillverkade MTP till IVO](#)
- biträda IVO med den ytterligare information, som kan behövas och ge IVO möjlighet att vid behov undersöka inblandad egentillverkad MTP.
- använd IVO blanketten för anmälan av MTP MTP ["Anmälan negativ händelse tillbud medicintekniska produkter \(word, laddas ner\)"](#) för anmälan till IVO
- Resultatombudschef ska utse en anmälningsansvarig för avvikande medicinteknisk produkt i de fallen inte det finns förskrivare till produkten som anmäler medicinteknisk avvikelse.

Vid avvikelse där medicinteknisk produkt är inblandad registrerar upptäckaren i avvikelshanterings system Procapita eller andra tillämpade system för åtgärd. Ansvarig chef meddelar anmälningsansvarig eller förskrivaren för anmälan. Anmälan ska skickas till

tillverkaren/dennes representant, Läkemedelsverket och till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) så snart som möjligt. Kopia på anmälan ska skickas till Hjälpmedel Stockholm.

Avsikten är att den tekniska bedömningen/utredningen ska ske snarast och att den ska kunna vägas in i övrigt analysarbete.

Produkten kan hämtas in av Hjälpmedel Stockholm för att levereras vidare till tillverkare för utredning. För hämtning av produkt använd blanketten arbetsorder i Beställningsportalen. I arbetsordern skriver du: "Medicinteknisk avvikelse, ska till Handläggare Patientsäkerhet".

Mer information och blanketter finns att hämta på [Hjälpmedel Stockholm](#) och MAS riktlinje för medicintekniska produkter.

Vid avbrott i Procapita

Om Procapita för avvikelserapportering av någon anledning inte är tillgängligt ska särskilt framtagna blankett användas. Blanketten finns tillgänglig på intranätet "kanalen" under MAS riktlinje. Det är sedan upp till varje chef att avgöra om avvikelsen ska rapporteras in i Procapita då systemet åter är i drift. Om avvikelsen inte rapporteras in i Procapita ska rapporten arkiveras samt en kopia skickas till resultatområdeschef.

Relaterat flödeschema

Relaterat flödeschema "Risk och avvikelshantering hälso-och sjukvård-flöde" finns på ledningssystemet.

Samlat stödmaterial för patientsäkerhet

Samlat stödmaterial finns på socialstyrelsens webbsida:

- Om patientsäkerhet
- Att förebygga
- Risker och vårdskador
- Säkerhetskultur
- Om en patient drabbas
- Informationsmaterial
- Roller och ansvar

Länk till webbplatsen>>>>

Webbplatsen beskriver hur du som arbetar i hälso- och sjukvården kan förebygga vårdskador. Webbplatsen är ett samarbete mellan 12 myndigheter och organisationer.

Centrala lagar och föreskrifter

Det finns många lagar och föreskrifter som styr hälso- och sjukvården.

Se länk för sammanfattade lagar och föreskrifter som styr hälso-och sjukvården

>>>> Sammafattade lagar

Referenser

- HSLF-FS 2017:40 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete
- HSLF-FS 2017:41 Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter om anmälan av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada (lex Maria)
- SFS Patientsäkerhetslag (2010:659)
- SFS Patientlag (2014:821)
- SFS patientskadelagen (1996:799)
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Hjälpmedel Stockholm
- Inspektion för vård och omsorg, IVO
- Handbok för Risk-och avvikelshanterings, SKL
- Socialstyrelsen

Riktlinje

Anmälan enligt Lex Maria

Hälso-och sjukvård

Gäller från 2017-09-01

Upprättat av:
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Nermin varli

Ett utskrivet dokument är alltid en kopia, giltig version finns på intranät "kanalen".

Innehåll

Syfte.....	3
Definitioner.....	3
Ansvar och roller	3
Resultatenhetschef/chef	3
Anmälningansvarig	3
Vad händer efter att MAS eller utsedd ansvarig får kännedom om allvarlig vårdskada?	4
Vad ska anmälas	4
Vårdskador som inträffat i annan vårdgivares verksamhet	4
Diarieföring	4
Hur ska anmälan göras?.....	5
Vad ska anmälan innehålla?	5
Information och medverkan av patient/närstående– allvarlig vårdskada	6
Vid avslutad händelseanalys/utredning	6
Beslut av IVO efter anmälan	7
Sekretess	7
Referenser.....	7

Syfte

Syftet med anmälan enligt Lex Maria till inspektion för vård och omsorg(IVO) är att få till stånd en objektiv utredning om anledningen till en inträffad allvarlig skada, för att därigenom förebygga att liknande händelser inträffar i framtiden. Ett annat syfte är att den drabbade patienten, anhöriga och närstående genom en utredning så långt det är möjligt ska få klarhet i vad som faktiskt inträffat.

Definitioner

Lex Maria: vardagliga namnet på anmälningsskyldigheten som följer av 3 kap 5 § Patientsäkerhetslagen.

Vårdskada och allvarlig vårdskada samt de andra ord och begrepp som definieras i 1 kap. 2–6 § patientsäkerhetslagen (2010:659). Med vårdskada avses i denna lag lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Med allvarlig vårdskada avses vårdskada som

1. är bestående och inte ringa, eller
2. har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit

Ansvar och roller

Resultatenhetschef/chef

Resultatenhetschef/chef för den enhet där skadan uppkommit ansvar för att göra bedömning om allvarlighetsgraden på skadan. Om skadan bedöms som allvarligt ska händelsen rapporteras till medicinskt ansvarig sjuksköterska(MAS) och för kännedom till resultatombudet/chef/verksamhetschef eller utsedd ansvarig hos privat vårdgivare.

Privata vårdgivare ska upprätta egna rutiner för utredning och anmälan om Lex Maria.

Anmälningsskyldig

Anmälningsskyldig för social-och omsorgskontoret är utsedd befattningshavare MAS, som svarar för anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria gentemot IVO.

Då det gäller privata vårdgivare svarar de för anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria gentemot IVO och ska informera beställaren/uppdragsgivaren.

Vad händer efter att MAS eller utsedd ansvarig får kännedom om allvarlig vårdskada?

När en allvarlig vårdskada inträffar gör MAS eller utsedd person hos privata vårdgivare analyserar händelsen. Metod för utredning finns risk-och händelseanalys handboken, SKL, att tillgå.

Efter resultat av analys anmäls ärendet till IVO som ett Lex Maria.

Vad ska anmälas

Vid inträffad allvarlig vårdskada ska MAS eller utsedd ansvarig hos privata vårdgivare anmälan enligt Lex Maria göras till IVO.

Enligt patientsäkerhetslag är en vårdskada allvarlig om skadan är:

- bestående och inte ringa, eller
- har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit

Anmälan och utredningen ska till IVO snarast möjlig från händelsens inträffande.

Vårdskador som inträffat i annan vårdgivares verksamhet

En vårdenhet/vårdgivare ska även underrätta annan enhet/vårdgivare som vårdat patienten, i de fall en händelse som kan vara anmälningspliktig, inträffat i denna verksamhet. Detta gäller om det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Diarieföring

Vid beslut om Lex Maria anmälan till IVO ska ärendet diarieföras. MAS fyller i diarieblanketten som finns under MAS riktlinje och skicka till registrator på social- och omsorgskontoret för att upprätta akt. Vid beslut om anmälan om Lex Maria ska resultatområdeschef/verksamhetschef och socialdirektör via e-post för kännedom om Lex Maria.

Akten kommer tillbaka till MAS med diarienummer som antecknas i anmälan och händelseanalys rapporten.

Hur ska anmälan göras?

Information för hur en anmälan ska gå till finns på [Inspektionen för vård och omsorgs](#), IVO hemsida.

Blankett "[Anmälan enligt Lex Maria](#)".

Den ifyllda blanketten tillsammans med bifogat material kompletterar MAS anmälan med diarienummer, datum, sitt undertecknande, kontaktuppgifter och sänder handlingarna till IVO i rekommenderat brev.

MAS informerar vårdgivaren(nämnden) om ärende Lex Maria. Privata vårdgivare ska informera beställare/uppdragsgivare enligt avtal.

Vad ska anmälan innehålla?

När ett ärende anmäls till IVO enligt lex Maria innebär det att det är själva händelsen som anmäls, inte någon person.

En utredning av en händelse som har medfört en allvarlig vårdskada ska innehålla uppgifter om

1. händelseförloppet,
2. när händelsen inträffade, uppmärksammades och rapporterades,
3. vilka konsekvenser som händelsen har medfört och
4. vårdgivarens analys och bedömning av bidragande och bakomliggande orsaker till händelsen

Utredningen ska vidare innehålla uppgifter om

1. vilka åtgärder som är beslutade och har vidtagits eller ska vidtas för att förhindra att en liknande händelse inträffar igen eller för att begränsa effekterna av en händelse som inte helt går att förhindra,
2. vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna vidtas,
3. tidplanen för när åtgärderna ska vara vidtagna,
4. vem eller vilka som ansvarar för uppföljningen av åtgärderna, och
5. hur hälso- och sjukvårdspersonalen har informerats eller ska informeras om vårdgivarens analys och bedömning av händelseanalysen

Vid händelser där tveksamhet råder kring anmälningsplikt, kan berörd personal ändå uppmanas att göra minnesanteckningar som minnesstöd vid en eventuell senare begäran om beskrivning av händelsen.

Anmälan ska också innehålla:

- yttranden från berörd personal
- om möjlighet patient/anhörig upplevelse av händelsen
- gällande rutiner i tillämpliga delar
- journalkopia (inkl. läkemedelslista osv).

Om patienten begär det eller själv inte kan beskriva eller förmedla sin upplevelse av händelsen, bör denna möjlighet erbjudas en närstående. Detta under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Verksamheten ska så snart som möjligt informera den patient som har drabbats av en allvarlig vårdskada om:

1. att en anmälan har gjorts till Inspektionen för vård och omsorg, och
2. Inspektionen för vård och omsorgs beslut i ärendet.

Skyldigheten att ge informationen gäller inte om det i förhållande till den enskilde själv finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Om IVO vid sin bedömning skulle komma fram till att personal inom hälso- och sjukvården, uppsåtligt eller av oaktsamhet, inte fullgjort skyldigheter enligt författningar som är av direkt betydelse för säkerheten i vården, kan dock IVO ärende vidare till hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN. HSAN kan sedan besluta om disciplinpåföljder återkallelse av legitimation, eller provotid för legitimationen.

Information och medverkan av patient/närstående– allvarlig vårdskada

Socialstyrelsen föreskriver att patient/närstående ska underrättas om att händelsen föranlett en anmälan enligt Lex Maria och ska också ges möjlighet att medverka i utredningen, t ex genom att beskriva sin upplevelse av händelsen.

En anteckning ska göras i patientjournalen om att patient/närstående underrättats om anmälan enligt Lex Maria. Det ska även antecknas om information inte lämnats och i så fall anledningen till detta.

I normalfall informerar resultatombudschef patient/närstående som även får en kopia av IVO beslut efter anmälan. I vissa fall kan det dock vara lämpligare att MAS informerar, efter överenskommelse mellan resultatombudschef och MAS.

Vid avslutad händelseanalys/utredning

MAS ska efter avslutad händelseanalys skicka rapport och all innehåll till IVO. Resultatet av händelseanalysen återkopplar MAS till verksamheten. Resultatombudschef ska informera MAS när återkoppling av händelseanalysen ska äga rum till berörda på enheten och dess medarbetare, patienter och/eller närstående och övriga i verksamheten.

Resultatenhetschef ska även planera för när och hur de insatta åtgärderna ska följas upp genom skriftlig handlingsplan.

Vidare ska rapporten av händelseanalys och all tillhörande dokument som skickats till IVO lämnas med akten till registrator på social och omsorgskontoret.

Beslut av IVO efter anmälan

Efter beslut av IVO i ärendet ska MAS informera resultatenhetschef och socialdirektör via e-post för kännedom om att svar har inkommit och ser till att nämnden informeras om svar. Resultatenhetschef ansvarar för att hantera och åtgärda beslut från IVO.

Sekretess

En anmälan enligt Lex Maria är en allmän handling, men en sekretess- och menprövning¹ ska ske i enlighet med sekretesslagen. I praktiken betyder det att personuppgifter i Lex Maria-ärenden avidentifieras, men är i övriga delar oftast offentliga handlingar. Detta gäller även t ex beslut och skrivelser som patient/anhörig gjort.

Sekretess- och tystnadspliktsgränser i socialtjänsten och i hälso- och sjukvården

Referenser

- HSLF-FS 2017:40 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete
- HSLF-FS 2017:41 Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter om anmälan av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada (lex Maria)
- SFS Patientsäkerhetslag (2010:659)
- SFS Patientlag (2014:821)
- SFS patientskadelagen (1996:799)
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Inspektion för vård och omsorg, IVO
- Handbok för Risk-och avvikelshanterings, SKL

¹ Att man gör en menprövning innebär att man kontrollerar att det är säkert att släppa vidare personuppgifter, eller om detta kan vara skadligt för personen eller personer i dennes närhet.

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-07-11

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 13

Avveckling av Solgläntans vård- och omsorgsboende

Dnr: ÄON 17/034

Sammanfattning av ärendet

För att öka kvaliteten för brukarna med nya ändamålsenliga lokaler och goda möjligheter till utevistelse, erbjuda god fysisk arbetsmiljö och använda resurser effektivt föreslås att Solgläntans vård- och omsorgsboende avvecklas och att de boende flyttar till Björkmossens vård- och omsorgsboende. Byggnationen av Björkmossens vård- och omsorgsboende pågår och inflyttning beräknas till maj/juni 2018.

Avvecklingen av Solgläntan sker i samband med att verksamheten på Björkmossen startar. Social- och omsorgskontoret står för flyttkostnaderna och den enskilde brukaren som bor på Solgläntan får inga flyttkostnader. Personal som är tillsvidareanställd med placering på Solgläntan behåller sin anställning i kommunen. Social- och omsorgskontoret kommer att genomföra informationsinsatser till boende, anhöriga och personal.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 11 juli 2017

Ärendet

För att öka kvaliteten för brukarna med nya ändamålsenliga lokaler och goda möjligheter till utevistelse samt för att erbjuda god fysisk arbetsmiljö och att använda resurser effektivt är förslaget från social- och omsorgskontoret att Solgläntans vård- och omsorgsboende avvecklas i maj/juni 2018 och att de boende flyttar till Björkmossens vård- och omsorgsboende.

Det nya vård- och omsorgsboendet Björkmossen är klart för inflyttning i maj/juni 2018. Förutom nya fräscha lokaler kommer Björkmossen att ha en omgivande trädgård med goda möjligheter till utevistelse. Inomhus såväl som i trädgården finns plats för olika aktiviteter men också för vila och rekreation.

Genom det nyproducerade boendet ökar antalet lägenheter i vård- och omsorgsboende med 54 stycken i egen regi. Boendet är ett tillskott och det finns inga beslut om att det ersätter något befintligt.

Behovet av nya platser i vård- och omsorgsboenden sker succesivt och någon egentlig kö finns inte. Alla beviljade biståndsansökningar verkställs antingen genom att det finns lediga platser i egen regi/entreprenad eller genom externa placeringar.

Solgläntans vård- och omsorgsboende har 18 lägenheter fördelat på två plan. Det är en för liten enhet för att få ekonomisk balans i verksamheten på grund av att platsbidragen inte täcker kostnader för extra nattpersonal. En bostadsgrupp med demensinriktning får aldrig lämnas utan personal och det innebär att det behövs en extra nattpersonal som är rörlig mellan de två våningsplanen. Det är svårt att få till effektiva scheman. Det låga platsantalet i kombination med verksamhet i två plan gör att det är en dyr verksamhet i jämförelse med större och mer välplanerade enheter.

Solgläntan finns i ett vanligt hyreshus som är ombyggt till vård- och omsorgsboende. Lokalen har stort renoveringsbehov och den fysiska arbetsmiljön på Solgläntan har brister. Kraven på hur bland annat toaletter/badrum ska vara utformade uppfylls inte helt och det finns heller inte tillräckligt med personalutrymme. Lägenheterna har balkong men boendet saknar egen trädgård, all utevistelse måste alltid organiseras tillsammans med personal.

Hyreskontraktet förlängs ett år i taget om det inte sägs upp minst 10 månader i förväg före avtalstidens slut.

Nettoeffekten av att lägga ner Solgläntan och flytta till Björkmossen är att ökningen av antalet lägenheter i vård- och omsorgsboende blir 36 stycken i kommunens regi. Även om antalet nya lägenheter blir 36 stycken istället för 54 bedöms att det kommer att var möjligt att verkställa fattade biståndsbeslut inom en tremånadersperiod. Fördelarna med att kunna öka kvaliteten för brukarna genom att lämna ett gammalt boende och få tillgång till ett nytt ändamålsenligt boende bedöms som mycket stora.

Förslaget är att avveckling av Solgläntan genomförs i samband med att Björkmossens vård- och omsorgsboende tas i bruk i maj/juni 2018. Social- och omsorgskontoret ansvarar för att planera, genomföra och bekosta den enskilde brukarens flytt från Solgläntan till Björkmossen.

Den personal som är tillsvidareanställd i Södertälje kommun med placering på Solgläntan kommer att ha kvar sin anställning i kommunen.

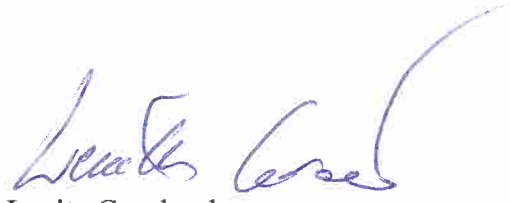
Social- och omsorgskontoret kommer att genomföra informationsinsatser till boende, anhöriga och personal.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Flyttkostnader finansieras inom ram. Övrigt inga tillkommande kostnader.

Social- och omsorgskontorets förslag till beslut i äldreomsorgsnämnden:

Solgläntans vård- och omsorgsboende avvecklas i samband med att Björkmossens vård- och omsorgsboende tas i bruk i maj/juni 2018

Lenita Granlund

Socialdirektör

Inga-Lena Palmgren

Utredare

Handläggare: Inga-Lena Palmgren

utredare

stab

Telefon (direkt): 08- 520 038 60

E-post: inga-lena.palmgren@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunala pensionärsrådet (kpr)

Akten

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-06-21

Social- och omsorgskontoret

Socialnämnden

Omsorgsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 14

Svar på remiss avseende förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020

Dnr: SN 17/042, OMS 17/038, ÄON 17/035

Sammanfattning av ärendet

Ett förslag till nytt Miljö- och klimatprogram för åren 2017–2020 har tagits fram. Det nya programmet ersätter tidigare miljöprogram samt klimatstrategi och energiplan. Fokusområdena är desamma som i tidigare program, det vill säga; mark och vatten, klimat och energi, bebyggelse och transporter samt konsumtion och beteende.

I förslaget till program åtar sig omsorgsnämnden och äldreomsorgsnämnden att minska andelen tjänsteresor med bil, öka andelen ekologiska inköp, att kött som köps in till kommunens verksamheter är producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och enbart servera fisk som är grönlistad i WWFs fiskeguide. Social- och omsorgskontoret har inga synpunkter på målen och förslagsvis följs dessa upp i nämndernas verksamhetsplaner. Livsmedelskostnaderna beräknas öka då andelen ekologiska varor ska öka, detta behöver beaktas i mål- och budgetarbetet.

Socialnämnden finns inte med som aktör i remissutgåvan av programmet. Socialnämnden behöver därför läggas till i programmet under motsvarande målområden som omsorgsnämnden och äldreomsorgsnämnden.

Kontoret förslår att nämnden antar kontorets yttrande över förslaget till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2019, och överlämnar det till kommunstyrelsens kontor.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-06-21
- Remiss avseende förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020.
- Yttrande över förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020, daterat 2017-06-21

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Kostenheten aviserar att kostnaden för matinköpen kommer att öka om andelen ekologiska varor ska öka. Det är något som nämnderna måste beakta i kommande års budgetar.

Kontorets förslag till nämnden:

1. Nämnden antar kontorets yttrande över förslaget till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020, och överlämnar det till kommunstyrelsens kontor.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Charlotte Fagerstedt

Utredare

Handläggare: Charlotte Fagerstedt

Utredare

Campusgatan 26

Telefon (direkt): 08 523 066 76

E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens kontor, enheten för utredning och hållbarhet

Akten

YTTRANDE

2017-06-21

Social- och omsorgskontoret

Socialnämnden

Omsorgsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Yttrande över remiss avseende förslag till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017–2020

Dnr: SN 17/042, OMS 17/038, ÄON 17/035

Bakgrund

Ett förslag till nytt Miljö- och klimatprogram för åren 2017–2020 har tagits fram.

Remissinstanserna ombeds yttra sig särskilt över följande:

1. Målbilderna, målnivåer och formuleringar för de mål som respektive verksamhet föreslås ansvara för.
2. Förslag på ansvarsfördelning inklusive samordningsansvar för respektive mål.
3. Målområden för de fyra fokusområdena samt övriga målår.
4. Hur de föreslagna målen ska prioriteras i respektive verksamhetsplaner

Nedan följer de mål där socialnämnden, omsorgsnämnden och äldreomsorgsnämnden berörs.

Mål: Minska andelen tjänsteresor med egen bil till förmån för tjänste- och arbetsresor med kollektivtrafik, cykel och gång.

Mål: Det kött som köps in till kommunens verksamheter ska vara producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och i så stor utsträckning som möjligt vara ekologiskt producerat eller viltkött.

Mål: Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka.

Mål: Södertälje kommun ska sträva efter att enbart servera fisk som är grönlistad i WWFs fiskeguide och därmed hållbart producerad eller fiskad från hållbara bestånd.

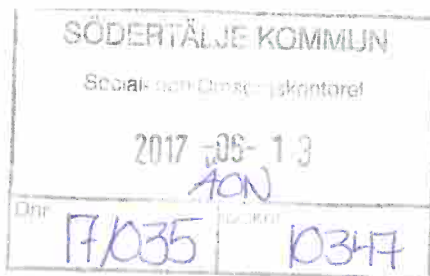
Synpunkter

Social- och omsorgskontoret har inga synpunkter på de mål som nämndernas föreslås följa. Det är viktigt att poängtera att social- och omsorgskontoret utför insatser i enskildas hem och då är det den enskilde som bestämmer vilka livsmedel som ska inhandlas. Detta gäller även bostad med särskild service enligt LSS, det är den enskilde som bestämmer vad som ska inhandlas och tillagas. Målområdena rör därför främst inköpen till vård- och omsorgsboenden för äldre och matdistributionen inom hemtjänsten.

En av frågorna är hur målen ska prioriteras i respektive verksamhetsplaner. Förslagsvis läggs de in som indikatorer i verksamhetsplanen som sedan följs under kommande år. Kostenheten aviserar att kostnaden för matinköpen kommer att öka om andelen ekologiska varor årligen ska öka. Det är något som nämnderna måste beaktas i kommande års budgetar.

I remissutgåvan av programmet saknas socialnämndens ansvar och en synpunkt är därför att socialnämndens ansvar tydliggörs under motsvarande målområden som omsorgsnämnden och äldreomsorgsnämnden.

Handläggare: Charlotte Fagerstedt
Utredare
Campusgatan 26
Telefon (direkt): 08 523 066 76
E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

2017-02-14
Kommunstyrelsens kontor

Remiss avseende förslag till Miljö-och klimatprogram för Södertälje kommun 2017-2020

Efter beslut i Hållbarhetsutskottet den 14 februari 2017 skickas nu nytt förslag till Miljö-och klimatprogram för Södertälje kommun 2017-2020 ut på remiss. Samtliga nämnder och råd, de kommunala bolagens styrelser och politiska partier inbjuds att yttra sig över förslaget. Yttrandet ska vara kommunstyrelsens kontor, enheten utredning och hållbarhet, tillhanda senast den 30 april 2017.

Remissinstanserna ombeds yttra sig särskilt över följande:

1. Målbilder, målnivåer och formuleringar för de mål som respektive verksamhet föreslås ansvara för.
2. Förslag på ansvarsfördelning inklusive samordningsansvar för respektive mål.
3. Målåren för de fyra fokusområdena samt övriga målår.
4. Hur de föreslagna målen ska prioriteras i respektive verksamhetsplaner.

Remissinstanserna ombeds även att göra en bedömning, inom sitt respektive ansvarsområde, vilka kostnader som kan tillkomma för att genomföra förslagen och som inte redan inryms i befintlig budget.

Med vänlig hälsning

Pierre Frennesson
Enhetschef
Utredning och hållbarhet

Christine Strandberg
Miljöstrateg

Ebba Jordelius
Miljöstrateg

Christine Strandberg
Miljöstrateg
Telefon: 0852301251
christine.strandberg@sodertalje.se

Ebba Jordelius
Miljöstrateg
Telefon: 0852304365
ebba.jordelius@sodertalje.se

§ 4 Förslag till nytt miljöprogram 2017-2020

Dnr: KS 16/362

SÖDERTÄLJE KOMMUN	
Social- och omsorgskontoret	
2017-05-13	
AON	
Dnr: 17/035	Boknr: 10346

Sammanfattning av ärendet

Ett förslag till nytt Miljö- och klimatprogram för åren 2017-2020 har tagits fram. Detta program ersätter tidigare miljöprogram samt klimatstrategi och energiplan som gäller åren 2013-2016. Fokusområdena är desamma som i tidigare program. Fokus i det nya förslaget är mål och åtgärder där kommunen har rådighet eller möjlighet till påverkan. Ansvar för att målen och åtgärderna i Miljö- och klimatprogrammet implementeras i verksamhetsplan/affärsplan ligger på respektive nämnd och kommunalt bolag.

Kontoret föreslår att hållbarhetsutskottet remitterar förslaget till samtliga nämnder och råd, de kommunala bolagens styrelser och till de politiska partierna.

Beslutsunderlag

Miljö- och klimatprogram 2017-2020, remissutskick

Tjänsteskrivelse från kommunstyrelsens kontor, daterad 2017-02-03

Yrkande

Ordförande Ewa Lofvar Konradsson (MP) yrkar bifall till kontorets förslag med ändring att slutdatum för remisstiden flyttas från den 13 april till den 30 april.

Hållbarhetsutskottets beslut

1. Hållbarhetsutskottet remitterar förslaget till Miljö- och klimatprogram för Södertälje kommun 2017-2020, för besvarande senast den 30 april 2017 till samtliga nämnder och råd, de kommunala bolagens styrelser och de politiska partierna.
2. I remissomgången ska nämnder, råd och bolagens styrelser, inom respektive ansvarsområde, bedöma vilka kostnader som kan tillkomma utanför befintlig budget, för att genomföra förslagen.

Beslutet skickas till
Akten

Arbetslivsnämnden

Enhörna kommundelsnämnd

Miljönämnden

Utbildningsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Omsorgsnämnden

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2017-02-15	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

§ 4 forts

Socialnämnden

Vårdinge Mölnbo kommunaldelsnämnd

Hölö kommunaldelsnämnd

Järna kommunaldelsnämnd

Tekniska nämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Kommunala handikapprådet

Kommunala pensionärsrådet

Telge AB

Telge Dotterbolag AB

Telge Återvinning AB

Telge Bostäder AB

Telge Hamn AB

Telge Nät AB

Telge Fastigheter AB

Telge Inköp AB

Tom Tits Experiment AB

Telge Energi AB

Telge Kraft AB

Telge Krafthandel AB

Telge Tillväxt AB

Söderenergi AB

Telge Almnäs AB

Telge Brandalsund AB

Telge Hovsjö AB

Miljöpartiet

Socialdemokraterna

Vänsterpartiet

Moderaterna

Justerandes signum 	Ansiagsdatum 2017-02-15	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

§ 4 forts

Liberalerna

Centerpartiet

Kristdemokraterna

Sverigedemokraterna

Realistpartiet

Justerandes signum

Anslagsdatum

2017-02-15

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens kontor

SÖDERTÄLJE KOMMUN

Social- och Omsorgskontoret

2017-05-13

Dnr

17/035

Doknr

10345

Södertälje
kommun

Miljö- och klimatprogram

FÖR SÖDERTÄLJE KOMMUN 2017–2020 • ANTAGET AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2017-XX-XX

INNEHÅLL

SÖDERTÄLJE VILL MYCKET I MILJÖ- OCH KLIMATARBETET!	4
Nationell, regional och internationell samverkan	4
Relation till andra mål och dokument	5
Interna dokument	6
Struktur, ansvar, genomförande och uppföljning	6
MARK OCH VATTEN	7
Målbild 2030	7
Mål	7
KLIMAT OCH ENERGI	10
Övergripande växthusgasmål	10
Fossilbränslefri och energieffektiv kommun 2040	10
Målbild 2040	10
Mål	10
Fossilbränslefri och energieffektiv kommunal organisation 2020	12
Målbild 2020	12
Mål	12
BEBYGGELSE OCH TRANSPORTER	16
Målbild 2040	16
Mål	16
KONSUMTION OCH BETEENDE	19
Målbild 2040	19
Mål	19

Södertälje vill mycket i miljö- och klimatarbetet!

Södertälje är en kommun med höga miljömål och ambitioner. Miljön och klimatet är en av de viktigaste framtidsfrågorna globalt och även för den lokala miljön i Södertälje. Det övergripande miljömålet är att lämna över ett samhälle till de kommande generationerna där de stora miljöproblemen är lösta och utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem.

Södertälje kommun är en viktig samhällsaktör som ska föregå med gott exempel, styra utvecklingen till en hållbar stad och landsbygd samt skapa förutsättningar för att medborgarna ska kunna leva så hållbart och hälsosamt som möjligt.

Många beslut som vi som kommun tar påverkar vår miljö och vår hälsa. Utbyggnad av gång- och cykelvägar, närhet till grönområden, giftfria material i våra förskolor och skolor är några

exempel på saker som kommunen kan styra över. Det ska vara lätt att göra rätt i Södertälje och det har kommunen ett särskilt ansvar för och det behövs även ett samarbete mellan kommun, medborgare, organisationer och näringsliv för att nå största möjliga framgång.

Södertälje kommuns miljöprogram beskriver vad vi som organisation, på kort och lång sikt, vill uppnå för att skapa en ekologiskt hållbar utveckling som ska ge en god livskvalitet för våra kommunmedborgare. Miljöprogrammet visar kommunens målsättningar för detta arbete och går längre än vad lagar och regler kräver att vi som kommunal organisation ska genomföra. Miljöområdet är prioriterat i Södertälje och det ska återspeglas i alla kommunens verksamheter och kommuniceras till boende och verksamma i kommunen.

Nationell, regional och internationell samverkan

Eftersom att miljö- och klimatområdet är komplext och viktigt och då utvecklingen till ett hållbart samhälle behöver ske såväl globalt som lokalt behövs även ett samarbete och kunskapsutbyte på regional, nationell och internationell nivå.

Södertälje kommun är engagerade i de två stora nationella nätverken *Klimatkommunerna* och *Ekokommunerna* som är pådrivande aktörer för klimatfrågan och hållbar utveckling. På internationell nivå har Södertälje skrivit under *Borgmästaravtalet*, ett avtal där kommunen åtagit sig att gå längre än EU:s ambition med att sänka koldioxidutsläppen med 20 % till år 2020 jämfört med utsläppen år 1990. Genom att samverka i olika projekt med andra kommuner i Europa sprider Södertälje kommun den kunskap som finns här samt att det ger möjlig-

heter att ta till sig kunskap och idéer från andra som kommit längre. Genom att anpassa dessa kunskaper till våra lokala förutsättningar kan kommunen sedan skapa mervärde i arbetet för en hållbar utveckling.

På regional nivå har Södertälje samarbeten inom flera hållbarhetsområden. Inom energiområdet samarbetar kommunen med alla Stockholms kommuner samt KSL (Kommunförbundet Stockholms län) för att erbjuda invånare, organisationer och företagare kostnadsfri och opartisk energi- och klimatrådgivning. Inom regionen samarbetar Södertälje även med övriga Södertörnskommuner¹ och genom det nätverket sker bland annat kunskapsutbyte, pådrivande arbete för att lyfta hållbarhetsfrågan inom kommunerna samt uppföljning av miljömålen.

¹ Södertörnskommunerna omfattar Södertälje, Nykvarn, Tyresö, Salem, Botkyrka, Huddinge, Haninge och Nynäshamn.

Relation till andra mål och dokument

I faktarutan nedan beskrivs kopplingen mellan de internationella, nationella, regionala och lokala miljömålen.

Internationell nivå:

Globalt klimatavtal

Världens länder har enats om ett nytt globalt bindande klimatavtal i Paris år 2015. Det nya avtalet är ett ramverk för att minska ländernas klimatpåverkan under lång tid framöver. En gemensam plan finns för att minska växthusgasutsläppen och begränsa den globala temperaturökningen till högst 2 grader och att sträva efter 1,5 grader. Länderna ska successivt skärpa sina åtaganden och utvecklingsländerna ska få fortsatt stöd för att begränsa sina utsläpp och anpassa sina samhällen till ett förändrat klimat.

Globala hållbarhetsmål

FN:s generalförsamling har 2015 antagit det globala programmet *Agenda 2030* som innehåller 17 globala mål och 169 delmål för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling.

EU:s klimat- och energimål

EU:s mål för klimat är att minska växthusgaserna med 20 procent till 2020, att minst 20 procent av energin då ska vara förnybar och energieffektiviteten ska ha ökat med 20 procent. EU:s mål för 2030 är minst 40 procent lägre växthusgasutsläpp än 1990, minst 27 procent förnybar energi samt minst 27 procent högre energieffektivitet. Till 2050 vill EU minska utsläppen med 80–95 procent jämfört med 1990 års nivåer som en del av industriländernas insatser.

Nationell nivå:

Sverige och har antagit 16 miljökvalitetsmål som varje år följs upp av naturvårdsverket. Det övergripande målet är att nästa generation ska få ta över ett samhälle

där de stora miljöproblemen är lösta. De nationella målen har brutits ner på regional nivå och lokal nivå.

Ett nytt ramverk för klimatet med en klimatlag är under framtagande. I detta ingår långsiktiga mål samt etappmål. Det nationella övergripande klimatmålet är att Sveriges utsläpp av växthusgaser ska vara noll år 2045 och de faktiska utsläppen ska minska med 80 % till 2045.

Regeringen har tillsatt en delegation som ska stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter och Regeringskansliet.

Regional nivå

RUFS 2010 är en regional utvecklingsplan för Stockholms län och med strategier för hur Stockholms län ska bli Europas mest attraktiva storstadsregion. En ny plan, *RUFS 2050*, är under framtagande och kommer att gälla åren 2018–2026 och har 2050 som långsiktigt mål för regionens utveckling.

Länsstyrelsen i Stockholms län prioriterar följande sex miljömål och har tagit fram strategier för dem:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv
- God bebyggd miljö

Kommunal nivå

Södertälje kommuns miljö- och klimatprogram har de nationella miljömålen som grund och kommunens prioriterade målområden stämmer även väl överens med de regionala prioriteringarna.

Interna dokument

Miljöprogrammet är ett strategiskt övergripande måldokument som är kopplat till flera av Södertälje kommuns övriga styrande och vägledande dokument samt till ett flertal planer och strategier.

MÅL OCH BUDGET: övergripande styrdokument med politiska prioriteringar och mål. Utvalda delar av miljöprogrammet återfinns här och följs upp i delårsbokslut och helårsbokslut.

ÖVERSIKTSPLAN: I översiktsplanen framgår hur kommunen, i den fysiska planeringen, avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med nationella

och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

ANDRA PROGRAM OCH PLANER SOM HAR KOPPLINGAR TILL MILJÖ- OCH KLIMATFRÅGAN ÄR: folkhälsoprogram, avfallsplan, VA-plan, miljöprogram för byggande och förvaltning, skogspolicy, cykelplan, samt att miljö- och klimatfrågan beaktas i detaljplaner och fördjupade översiktsplaner. Utöver dessa redan antagna program och planer finns följande dokument under utarbetande: trafik- och parkeringsstrategi, odlingsstrategi och kemikalieplan.

Struktur, ansvar, genomförande och uppföljning

Södertälje kommun har delat in de nationella miljömålen, som riksdagen antagit, i fyra prioriterade områden:

1. Mark och vatten
2. Energi och klimat
3. Bebyggelse och transporter
4. Konsumtion och beteende

Inom varje område finns mål som varje år följs upp i ett särskilt miljöbokslut och som godkänns av kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Programmet är en viktig del av det strategiska miljö- och klimatarbetet och kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för genomförande och uppföljning. Programmet är styrande för Södertälje kommun som organisation och de hel- samt delägda kommunala bolagen.

Målperioder

Miljö- och klimatprogrammet gäller för åren 2017 till 2020 och innebär ett konkret miljöarbete de närmaste åren. Målområdena är även långsiktiga och sträcker sig fram till såväl år 2030 som till år 2040. Fokusområde *Mark och Vatten* gäller till år 2030. För fokusområdena *Klimat och Energi*, *Bebyggelse och transporter* samt *Konsumtion och beteende* gäller målperiod år 2040. Södertälje kommun har valt en längre målperiod för att dessa fokusområden ska harmonisera med det nationella ramverket och de utmaningar dessa innebär. Trots en längre tidshorisont har Södertälje fortfarande en högre ambition och målsättning än de nationella

målen som sträcker sig till år 2050. Några av målen återfinns under flera fokusområden. Detta gäller till exempel för transportmålen som både berör fokusområdet *Klimat och Energi* samt området *Bebyggelse och transporter*.

De mål som har fler nämnder och/eller bolag som har ansvar för målet har en utpekad nämnd som samordningsansvarig. Denna nämnd har utöver ett genomförandeansvar även ansvar för att leda samarbetet mellan övriga ansvariga nämnder och/eller bolag.

Varje nämnd och bolag ansvarar för sitt miljöarbete och ska använda programmet som ett underlag i sin verksamhetsplanering och i beslut som kan påverka miljön. I respektive nämnds verksamhetsplan, kontorets arbetsplan och i respektive bolags affärsplan ska det anges vilka åtgärder som behöver genomföras för att nå miljömålen. Målen är satta så att kommunen har rådighet eller kan vidta åtgärder för att bidra till att målet nås.

Kommunikation/information

Miljöprogrammet samt miljöbokslutet läggs i sin helhet ut på kommunens hållbarhetsportal.

Definition

Den kommunala organisationen består av kommunen med dess politiker och tjänstemän, det kommunala bolaget Telge AB och dess hel- samt delägda dotterbolag.

Mark och vatten

I Södertälje är naturen alltid nära

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv, grundvatten av god kvalitet, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, bara naturlig försurning och giftfri miljö.

Målbild 2030

År 2030 är Södertälje en kommun där biologisk mångfald prioriteras högt. Genom en medveten planering och skötsel skyddar, vårdar och skapar kommunen grönområden som har hög kvalitet och som är lättillgängliga för alla. Dessa grönområden är välbesökta och kända av såväl kommuninvånare som besökare utifrån. Vattnet i kommunen är rent, levande och friskt och används för såväl fiske, bad och rekreation. Utbyggnaden av vatten och avlopp sker med utgångspunkt i ett kretsloppstänk och dagvattnet tas om hand på ett hållbart sätt för att skydda vattenkvaliteten och för att undvika lokala översvämningar.

Jordbruksmarken i Södertälje är en värdefull resurs som är skyddad för exploatering. Jordbruksmarken bevarar och stärker den biologiska mångfalden, kulturmiljövärdena samt skapar förutsättningar för kommunens och hela Stockholmsregionens självförsörjning av livsmedel. Södertäljes produktiva marker förser regionen med lokalproducerade och ekologiska produkter och kommunen har blivit det självklara valet när företagare, stora som små, vill etablera sig inom livsmedelssektorn.

Mål

1. Alla kommunens sjöar och vattendrag ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk status till senast år 2027. Inga sjöar eller vattendrag får försämrast. **NULÄGE:** Södertälje har 52 vattenförekomster som ingår i vattendirektivet. Idag har inget vattendrag i Södertälje hög status. 57 % har god status, 31 % har måttlig status, 10 % har otillfredsställande status och 2 % har dålig status. **ANSVAR:** miljönämnden.
2. För att uppfylla det nationella miljömålet *en giftfri miljö* ska samtliga förorenade områden i riskklass 1 & 2 enligt Mifo-metodiken² vara åtgärdade senast 2050. **NULÄGE:** I kommunen finns i dagsläget omkring 50 förorenade områden som behöver undersökas och sannolikt även åtgärdas. Eftersom syftet med åtgärderna kan vara olika är det lämpligt att ansvaret för arbetet delas mellan flera nämnder, t.ex. angående kommunal mark och exploatering, historiska och pågående miljöfarliga verksamheter samt tillsyn. Utöver arbetet med förorenade områden tillkommer även ett pågående arbete med att utreda och åtgärda de kommunala deponierna. Totalt ska 16 objekt hanteras och under budgetperioden finns 43 miljoner avsatt. **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen.

Förutsättningar för att nå målet:

- Kommunens vattenplan antas 2017.
- Samordning och helhetssyn av samtliga vattenvårdsprojekt.
- Åtgärdsprogram för alla avrinningsområden i kommunen ska vara framtagna senast 2018.
- Skyddszoner längs åar och vattendrag inrättas genom kontakt och information till berörda markägare.
- Länsstrategi för "Ett rikt växt- och djurliv" och "Ingen övergödning" beaktas.

² MIFO= Metodik för Inventering av Förorenade Områden, och har tagits fram av Naturvårdsverket. Metodiken bygger inledningsvis på faktaisamling och riskklassning för att bedöma hur angeläget det är att gå vidare med fältundersökningar på ett misstänkt förorenat område (Källa: Länsstyrelsen Stockholms län, 2013-09-03).

Förutsättningar för att nå målet:

- En handlings- eller tillsynsplan, för att undersöka och vid behov åtgärda objekten, ska tas fram av respektive nämnd.
 - Samverkan mellan miljö- och samhällsbyggnadskontoret och andra intressenter för ett långsiktigt effektivt åtgärdsarbete.
3. Södertäljes natur och grönstruktur ska senast år 2020 kartläggas och analyseras utifrån biologiska och sociala värden samt ekosystemtjänster. De utpekade gröna svaga sambanden ska kontinuerligt förstärkas. Störst fokus ska ligga på kommunens Gröna kilar, Mälar- och Östersjökluster.
- NULÄGE:** *I Södertälje kommun finns tre svaga samband (runt staden) utpekade i RUF 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010) samt i Södertälje kommuns översiktsplan.*
- ANSVAR:** miljönämnden (samordningsansvarig), tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden, kommunalnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Kartläggning av kommunens natur och grönstruktur, inklusive viktiga områden för rekreation och friluftsliv, synliggörs i en digital naturkarta senast år 2018.
 - Hänsyn tas till viktiga natur- och rekreationsområden samt spridningssamband vid kommunal planering och exploatering.
 - Fortsatt naturvårdsarbete med syfte att bevara och främja biologisk mångfald och/eller utveckla det rörliga friluftslivet.
4. Arealen skyddad natur ska öka för att bevara och främja upplevelsevärden och biologisk mångfald.
- NULÄGE:** *År 2016 finns i kommunen 23 naturreservat, varav 9 är bildade av kommunen. I kommunen finns även 8 naturminnen och 36 biotopskyddsområden. Andelen skyddad land- och vattenareal av Södertälje kommuns totala areal uppgår till ca 8,5 % (2015) räknat på både kommunalt och statligt skyddade områden.*
- ANSVAR:** miljönämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Strategi för utveckling av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och friluftsliv tas fram senast 2019.
- Uppföljning genom indikatorn *areal skyddad natur som andel av kommunens totala areal* (enligt nyckeltal för Sveriges ekokommuner).

- Skydd inrättas på kommunal mark eller i samverkan med andra aktörer.
5. Kommunens skogar är till för kommunens invånare och ska brukas och skötas så att mångfalden av värden och funktioner bevaras och utvecklas. Skogens sociala och biologiska värden ska kartläggas, utvecklas och tillgängliggöras för kommunens invånare.
- NULÄGE:** *Inventering har inte tidigare genomförts i sin helhet på den kommunala skogsmarken (endast genomfört på Almnäs).*
- ANSVAR:** miljönämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Skogspolicyn revideras och/eller integreras i strategin för biologisk mångfald och friluftsliv senast år 2019. Hänsyn tas till de nationella preciseringarna för miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*.
 - Senast 2018 ska en nyckelbiotopsinventering ha genomförts i samtliga kommunalt ägda skogar.
 - Öka tillgängligheten till kommunal skogsmark för invånare.
6. Hävden av de mest värdefulla ängs- och hagmarkerna ska fortsätta för att bevara en hotad naturtyp med stora biologiska-, landskaps- och kulturella värden. Antalet betesavtal med djurägare ska öka.
- NULÄGE:** *61 objekt vid senaste inventeringen 2013. Gäller marker som kommunen/Naturcentrum har rådighet över. Indikator: Antal betesavtal.*
- ANSVAR:** miljönämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Genomförande av ängs- och hagmarksinventering vårt fjärde år (nästa år 2017).
 - Resurser för betesavtal samt restaurering, uppbyggnad och årlig skötsel.
7. Jordbruksmarken i Södertälje kommun ska skyddas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens och regionens möjligheter till lokal och regional livsmedelsproduktion. Exploateringen får endast ske om denna följer miljöbalkens föreskrifter³.
- NULÄGE:** *De värdefullaste klasserna som finns i Södertälje, och i Stockholms län, är klass⁴ 5 och 4 och är även utpekade i kommunens översiktsplan.*
- ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden, kommunalnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Odlingsstrategin antas och följs.
 - Årlig uppföljning av hektar jordbruksmark för att synliggöra att marken inte tagits anspråk till andra användningsområden än odling.
8. Kommunens verksamheter ska vara en förebild i att stärka ekosystemtjänster⁵ i kommunen. Vid planering, projektering och drift läggs stort fokus på att bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster. **NULÄGE:** *Idag finns ingen strategi eller uttalande gemensam syn på arbetet*

med ekosystemtjänster. ANSVAR: tekniska nämnden (samordningsansvarig), stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete och gemensamt synsätt hur ekosystemtjänsterna ska värderas.
- Integrering av ekosystemtjänsterna i berörda planer och program.
- Uppföljning på hur ekosystemtjänsterna beaktats.

3 Ur Miljöbalken 3 kapitlet 4 §: Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

4 Åkermarken graderades 1970 i 10 klasser efter dess produktionsförmåga. Klass 10 är åkermark med högst produktionsförmåga.

5 Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är "gratis". Exempel på ekosystemtjänster är: pollinering, skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via t.ex. våtmarker, skadedjursbekämpning (som utförs av t.ex. insekter, svampar, bakterier och virus), grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser samt bildandet av bördig jord.

Klimat och energi

I Södertälje tar vi vårt lokala och globala ansvar

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: begränsad klimatpåverkan, frisk luft och god bebyggd miljö.

Övergripande växthusgasmål

Växthusgasutsläppen i kommun ligger relativt konstant, en liten ökning sker. År 2013 var utsläppen 459 700 ton koldioxidekvivalenter vilket innebär att varje medborgare i Södertälje i genomsnitt släpper ut 4,8 ton CO₂e per capita⁶. Utsläppsstatistik från 2015 visar att växthusgasutsläppen från uppvärmning har

minskat mycket sedan 1990 och den fossila uppvärmningen är i stort utfasad. År 2015 fasades den sista torven ut på Igelsta kraftvärmeverk.

På *sidorna 14 och 15* beskrivs Södertäljes växthusgasutsläpp i olika grafer.

Fossilbränslefri och energieffektiv kommun 2040

Målbild 2040

År 2040 sker inga nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären från Södertälje kommun. Hela kommunen och samhället har varit, och är delaktigt, i omställningen att fasa ut fossila bränslen och energieffektivisera i alla samhällsområden. Det nationella ramverket för klimat med styrmedel och investeringar har möjliggjort stora lokala utsläppsminskningar som styrt utvecklingen mot hållbara val för transporter, bostäder, konsumtion och beteende. År 2040 är det en självklarhet att resa hållbart i Södertälje. Kommunen har utvecklat en hållbar bebyggelsestruktur och infrastruktur som stimulerar medborgare och företagare att resa med kollektivtrafik, cykla och gå. Utsläppen från E4:an har minimerats genom stora infrastruktursatsningar på el.

Södertälje kommun har ett hållbart och klimat-anpassat samhällsbyggande med ett livscykel- och kretsloppsperspektiv som minimerar resurser, gifter och energiförbrukning. Bostäderna är nära-noll hus, det vill säga att husen värms upp med den energi som redan finns i husen. Cirkulär ekonomi och kretsloppslösningar som minimerar energianvändning, resurs- och klimatpåverkan är utvecklade i samhället och möjliggör för medborgare och verksamma i kommunen att göra hållbara och klimatsmarta val. Kommunen har även minskat utsläppen från konsumtionen⁷ och det långväga resandet.

Mål

1. Energianvändningen i kommunen ska minska med en procent per invånare och år.
NULÄGE: År 2014 var energianvändningen 31 606 kWh/invånare vilket innebär en minskning med 5,8 % per invånare i jämförelse med 2009.
ANSVAR: kommunstyrelsen (samordningsansvarig), tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Kravställning i exploateringsavtal.
- Informera och utbilda genom den opartiska energi- och klimatrådgivningen samt i information i samband med lagfart/bygglov.

⁶ Konsumtion och utrikes resor är inte medräknade.

⁷ Utsläpp som genereras utanför Sverige omfattas inte idag i varken statistiken eller i målformuleringarna.

2. Öka elproduktionen från sol. Solceller ska anläggas på nya kommunägda fastigheter.
NULÄGE: *En anläggning är genomförd per år sedan 2015.* **ANSVAR:** Telge Fastigheter (samordningsansvarig), Telge Bostäder, Telge Hovsjö.

Förutsättningar för att nå målet:

- Inventering av de kommunägda fastigheterna för etablering av solcellsanläggningar.
3. Energianvändningen i Telge Bostäders och Telge Fastigheters fastigheter ska vara max 143 kWh/m² år 2016 samt 138 kWh/m² år 2018.
NULÄGE: 145 kWh/m². **ANSVAR:** Telge Bostäder (samordningsansvar), Telge Hovsjö.

Förutsättningar för att nå målet:

- Strukturerat arbete med att minska energianvändningen, till exempel enligt Telge Bostäders 5-punktsprogram.
 - Genomföra energikartläggning.
4. Samtliga lägenheter som ska moderniseras ska vid omfattande renovering uppnå 135 kWh/m².
NULÄGE: 177 kWh/m². **ANSVAR:** Telge Bostäder (samordningsansvar), Telge Hovsjö, Telge fastigheter.

Förutsättningar för att nå målet:

- Moderniseringsarbete av miljonprogrammen.
- Genomföra energikartläggning.

5. I samverkan med andra aktörer ska arbetet för att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt intensifieras. **NULÄGE:** 2015 gjordes ca 500 cykelpassager per dag över Mälarbron. I december 2015 var gång- och cykelvägnätet 175 km långt i hela kommunen. **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Genomföra cykelplanen och utveckla attraktiva, sammanhängande och säkra cykelstråk.
- Planera och etablera cykelparkeringar, cykel-pumpar och cykelgarage.
- Marknadsföra kommunens cykelkarta.
- Samarbete med Trafikförvaltningen.

6. Kollektivtrafiken ska vara helt fossilfri 2022.
NULÄGE: 2014 körde 31 fordon på etanol vilket innebär att andelen är 34 %. **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete med Trafikförvaltningen.
7. Utveckla och investera i elinfrastruktur och förnyelsebara drivmedel i kommunen tillsammans med flera aktörer. **NULÄGE:** Sju semi-laddstolpar för elbilar etablerades 2014 av kommunorganisationen. Tre tankställen för biogas finns inom kommunen och dessa tankställen har etablerats av bensinbolagen. **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvariga), Telge Nät, Telge Energi.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete med andra kommuner och aktörer.
- Fortsatt nationellt investeringsstöd.

Fossilbränslefri och energieffektiv kommunal organisation 2020

Målbild 2020

Södertälje kommuns organisation är en förebild i klimatarbetet. Kommunens organisation är fossilbränslefri redan år 2020 genom ett kraftfullt arbete med att minska växthusgasutsläppen och ett fortsatt fokus på energieffektivisering i den egna organisationen. Klimatarbetet och energieffektivisering är en självklar del i alla verksamheters arbete. Resandet med egen bil i tjänsten har minskat till förmån för arbetsresor med cykel, gång och kollektivtrafik. Infrastrukturen för el-laddstolpar är utvecklad och skapar förutsättningar för kommunens anställda och förtroendevalda att vid resor med kommunens fordon resa i el- eller miljöfordon. Kommunen ställer miljö- och klimatkrav i upphandling av varor och tjänster och krav på förnyelsebara drivmedel hos entreprenörer, skolskjuts och färdtjänst. De livsmedel som konsumeras i de

kommunalägda verksamheterna är till mycket hög andel ekologiska, närproducerade och klimatsmarta.

NULÄGE 2016: Organisationen har idag inga fastigheter som värms med olja. På fordonsområdet händer mycket och särskilt inom förnybara drivmedel. Andelen förnyelsebart drivmedel uppskattas idag till ca 40 % av den totala mängden. Detta beror på att fossil diesel ersatts med HVO⁸ samt Evolution diesel⁹. De höga utsläppen av klimatgasen metan kommer från deponierna. En fördjupad mätning av metanutsläppen ska genomföras år 2017 och nya åtgärder för att minska metanutsläppen ska tas fram.

På *sidan 15* beskrivs kommunorganisationens utsläpp av växthusgaser.

Mål

1. Fasa ut fossila bränslen i den egna fordonsparken för att uppnå 100 % fossilfri fordonspark år 2020. **NULÄGE:** Ca 40 % av drivmedlet är idag förnyelsebart (statistik från 2015). **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), samtliga nämnder och bolag.

Förutsättningar för att nå målet:

- Riktlinjer för fordon och drivmedel följs.
 - Tillräckligt med marknadsmässigt förnyelsebart drivmedel.
2. Öka andelen elfordon i kommunorganisationen. **NULÄGE:** 2015 finns 15 elbilar/elhybrider i organisationens fordonsflotta. **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), samtliga nämnder och bolag.

Förutsättningar för att nå målet:

- Riktlinjer för fordon och drivmedel följs.
- Utveckla ladd infrastruktur för verksamheterna.

3. Minska andelen tjänsteresor med egen bil till förmån för tjänste- och arbetsresor med kollektivtrafik, cykel och gång. **NULÄGE:** Ingen uppföljning sker idag av tjänsteresor och resor med egen bil i tjänsten. **ANSVAR:** kommunstyrelsen (samordningsansvarig), samtliga nämnder och bolag.

Förutsättningar för att nå målet:

- Riktlinjerna för organisationens tjänsteresor följs.
- Kommunledningen efterlever, stödjer och uppmuntrar det hållbara tjänsteresandet.
- Marknadsföra och erbjuda hållbara resealternativ som tjänstecyklar (inklusive elcyklar), lånekort för kollektivtrafikresor samt bilpool till såväl befintlig som ny personal.

⁸ HVO100 (hydrerade vegetabiliska oljor) består av 100 % förnybar och fossilfri diesel. Produkten kan beskrivas som en kopia på vanlig fossil diesel. Råvaran för HVO100 är förnyelsebar med ursprung från växtriket eller slaktavfall, vilket medför en reduktion av växthusgaserna med upp till 90 % i jämförelse med fossil diesel. HVO100 är fri från palmolja.

⁹ Evolution Diesel minskar de fossila koldioxidutsläppen. Den är delvis tillverkad av tallolja, en restprodukt från den svenska skogen och består av upp till 50 procent förnybar råvara.

4. Ställa krav på förnyelsebara bränslen och energieffektivitet vid upphandling av externa transporter, till exempel entreprenörer, skolskjuts, färdtjänst samt leverantörer. **NULÄGE:** *Generella miljökrav ställs men specifika klimat- och energikraven bör ställas och följas upp.* **ANSVAR:** Telge Inköp (samordningsansvarig), samtliga nämnder och bolag.

Förutsättning för att nå målet:

- Utveckla metoder och verktyg för att ställa krav.
- Informera och föra en dialog med leverantörer.
- Helhetssyn av miljö- och klimatkrav i upphandlingen.

5. Energieffektivisering med minst 10 % i organisationen (med minst 2 % per år) i bebyggelse, transporter, gatubelysning med flera områden. **NULÄGE:** *Organisationen har hittills årligen uppnått målet.* **ANSVAR:** kommunstyrelsen (samordningsansvarig), nämnder och bolag som har transporter samt Telge Fastigheter, Telge Bostäder, Telge Hovsjö, tekniska nämnden och kultur- och fritidsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Strukturerat arbete med energieffektiviseringar i organisationen.
- Genomföra energikartläggning.

6. Energianvändningen i nybyggda kommunalt ägda fastigheter ska minimeras och minst halveras jämfört med nationella byggnormer enligt standard för nära-noll-energi-byggnader¹⁰ till exempel Miljöbyggnad Guld. **NULÄGE:** *Målet energibesparing nås enligt standard för Green Building¹¹.* **ANSVAR:** Telge Fastigheter (samordningsansvarig), Telge Hovsjö, Telge Bostäder.

Förutsättningar för att nå målet:

- Systematiskt arbete att utveckla standards (t.ex. för nära-noll byggnader) och arbetssätt som möjliggör att energianvändningen minimeras.
- Nya energisnåla investeringar.

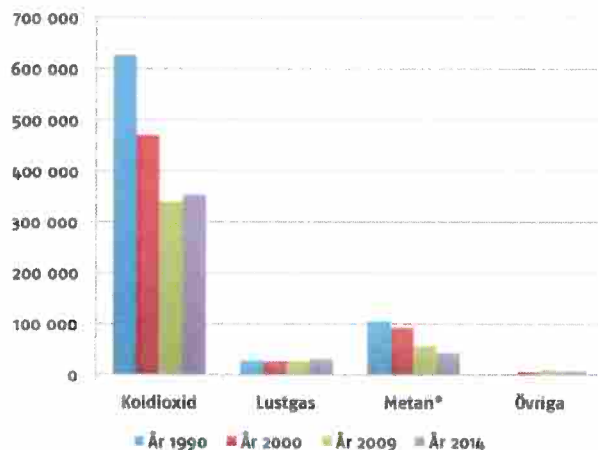
7. Det kött som köps in till kommunens verksamheter skall vara producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och i så stor utsträckning som möjligt vara ekologiskt producerat eller viltkött. **NULÄGE:** *Andelen svenskt kött uppgick år 2015 till 84 %. 43 % av köttinköpen är ekologiska.* **ANSVAR:** utbildningsnämnden (kostenheten samordningsansvarig), äldreomsorgsnämnden, omsorgsnämnden, kommunalnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Helhetssyn på kravställning och uppföljning.

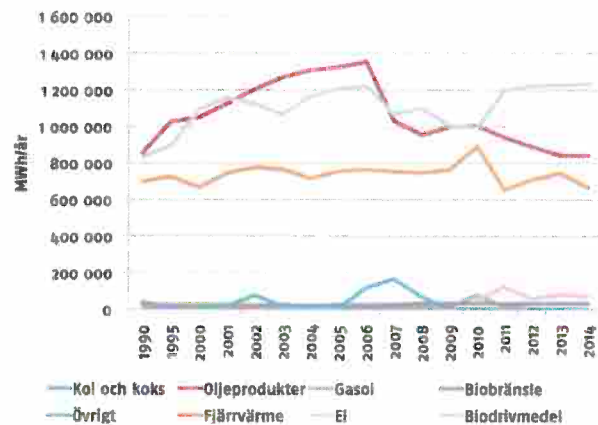
¹⁰ Enligt EU-direktiv ska nybyggnation, både privat och offentlig, vara så kallade nära noll-byggnader senast 2020. Redan 2019 ska alla offentligt ägda nybyggnationer vara nära noll-byggnader.

¹¹ Green Building innebär 25 % lägre energiförbrukning än BBR (boverkets byggnormer).

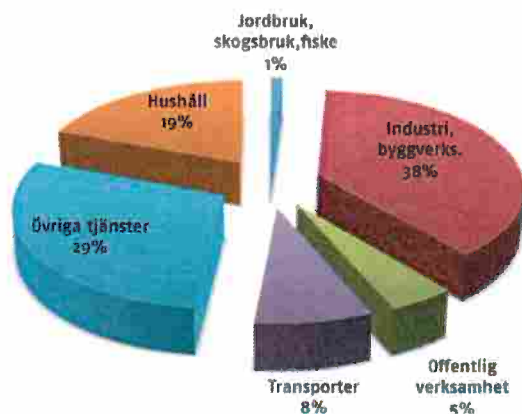
Utsläpp av växthusgaser i Södertälje 1990–2014 (ton CO₂-ekvivalenter/år)

Av växthusgaserna har koldioxiden minskat mest vilket är kopplat till fjärrvärmens allt större andel förnybara bränslen.

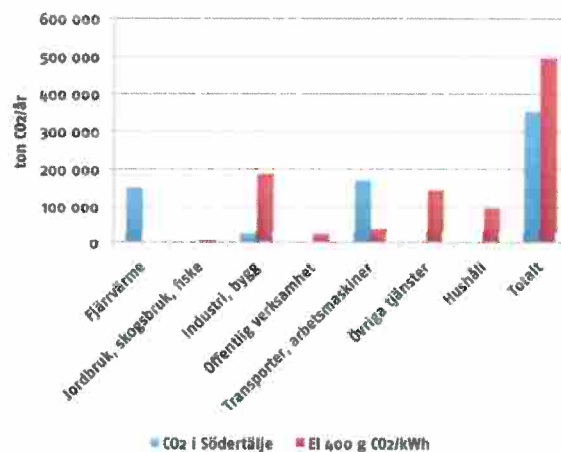
Slutlig energianvändning i Södertälje 1990–2014 fördelat per bränsle (MWh/år)

Industri och bygg har låga koldioxid utsläpp men hög energianvändning. Transporternas energianvändning gick förbi sektorn Industri och bygg 2008. Därefter kommer hushållens energianvändning.

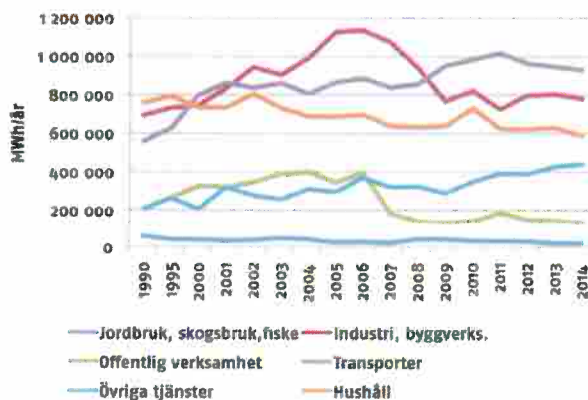
Eltjänst i Södertälje 2014 (procent)

Industri- och byggsektorns elanvändning är högst och därefter kommer hushållens elanvändning. Transporterna andel är låg. Offentliga verksamheter har en stor andel fjärrvärme till uppvärmning.

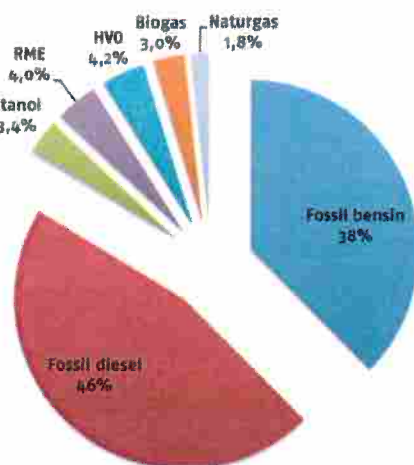
Direkta CO₂-utsläpp i Södertälje och CO₂-utsläpp från el 400g/kWh (ton/år)

Om utsläppen från den el som används i kommunen skulle miljövärderas till 400 gram/kWh skulle koldioxidutsläppen öka på följande sätt.

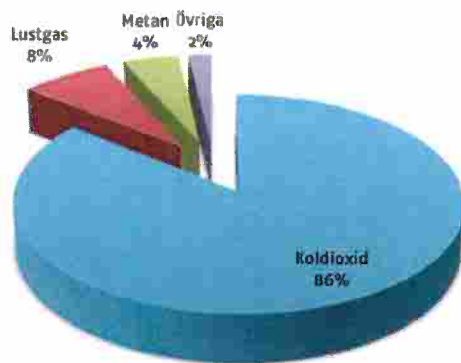
Slutlig energianvändning Södertälje 1990–2014 (MWh/år fördelat per sektor)

El och oljeanvändningen ligger högst och därefter följer fjärrvärmens. Kol används inte längre.

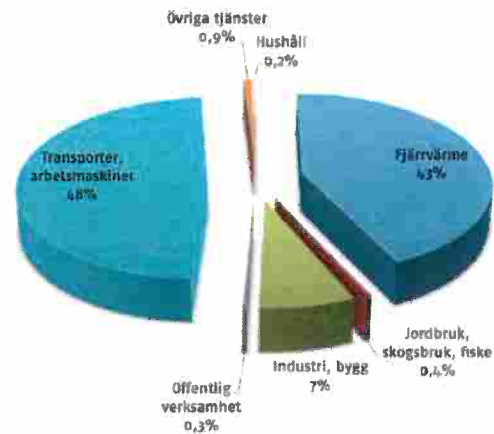
Drivmedel till transporter 2014 (procent/komponent)

De fossila bränslena dominerar helt i kommunen när det gäller konsumtionen av drivmedel.

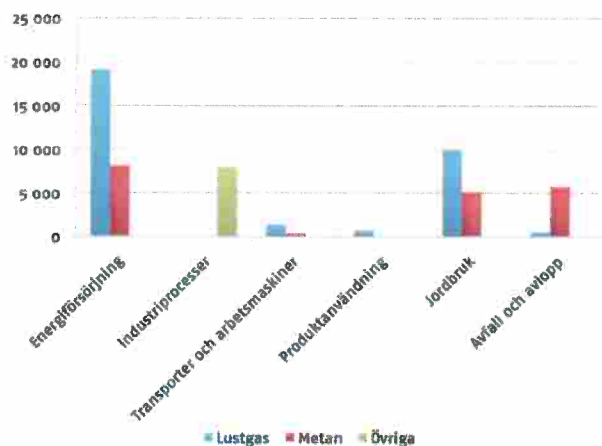
Fördelning av utsläpp av växthusgaser i Södertälje 2014

I tårtbiten övriga ingår fluorcolväten, perfluorcolväten och svavelhexafluorid.

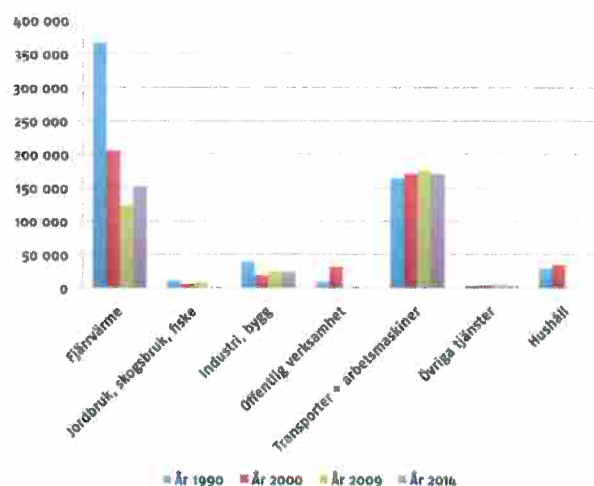
CO2-utsläppen i Södertälje 2014 (procent)

Transporter bidrar med de största utsläppen av koldioxid och därefter fjärrvärmeproduktionen. Industri och bygg kommer därefter. Övriga tjänster är handel, kontor, hotell med mera. Hushållens andel är den eldningssolja som finns kvar för uppvärmning av bostäder.

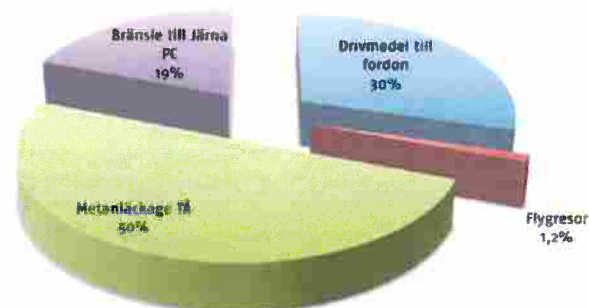
Utsläpp av övriga växthusgaser 2014 (ton CO2-ekvivalenter)

Avfallsupplag bidrar med de största utsläppen av metan. Jordbruk och energiförsörjning har nästan lika stora utsläpp av lustgas och metan. Utsläppen från Industriprocesser handlar om användning av floulerande klorväten.

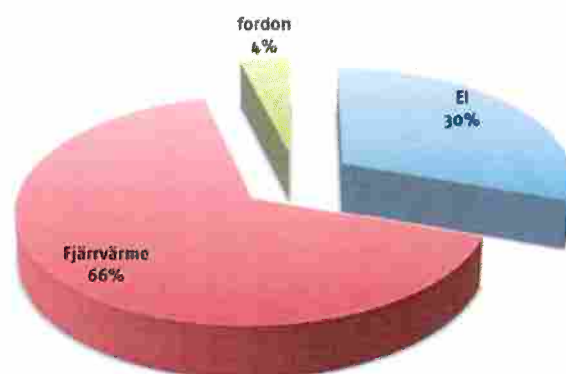
CO2-utsläpp i Södertälje 1990–2014 (ton/år)

Fjärrvärmens är den sektor där utsläppen av koldioxid har minskat mest. Utsläppen från transporter ligger högst 2009 och har successivt ökat sedan 1990.

Växthusgasutsläpp i kommunorganisationen

Diffusa utsläpp från deponierna av klimatgasen metan som har 24 gånger starkare klimatpåverkan än koldioxid ger de höga utsläppen metan.

Utsläpp från bränsle i uppvärmning och transporter

Fjärrvärmens står för en hög andel av utsläppen då produktion av fjärrvärme från lögsta sker för många kommuner i regionen.

Bebyggelse och transporter

Vi planerar för ett långsiktigt hållbart Södertälje

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, god bebyggd miljö, bara naturlig försurning och skyddande ozonskikt.

Målbild 2040

År 2040 är det en självklarhet att resa hållbart i Södertälje. Kommunen har utvecklat en hållbar bebyggelsestruktur och infrastruktur som stimulerar medborgare och företag att resa med kollektivtrafik, cykel och gång. Gång och cykelvägar är attraktiva, väl underhållna och sammanhängande. Kollektivtrafiken är det självklara fossilfria alternativet för resor i Södertälje. Kollektivtrafiken är väl utbyggd och knyter samman staden. Infrastrukturen för el och förnyelsebara drivmedel är väl utbyggd i kommunen. Södertälje fortsätter att växa hållbart och klimatanpassat med stort fokus på att den bebyggda miljön ska skapa förutsättningar för en god folkhälsa för medborgarna. Ett livscykelperspektiv beaktas i planeringen, det vill säga den bebyggda miljön är resurs-energisnål och giftfri och barns miljöer är särskilt prioriterade.

Vid planering och byggnation läggs stort fokus på att bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster vilket gör staden attraktiv och hållbar för såväl människor som djur. Tack vare stadens grönska och minskningen av transporter är luftkvaliteten god och människor utsätts inte för ohälsosamt buller.

Ekologisk odling är ett tydligt inslag vid förskolor, bostäder, kolonilotter och åkrar både i staden och i det omgivande landskapet. Utöver att stärka den ekologiska hållbarheten har odlingen skapat en social hållbarhet genom mervärden i form av fler kvalitativa mötesplatser. Detta har medfört att Södertäljes medborgare känner en större gemenskap och ansvars-känsla för sitt område och sin stad.

Mål

1. Södertälje kommun ska driva och verka för ett hållbart samhällsbyggande. Kommunens ambition ska vara välkänd och tydlig. **NULÄGE:** För att kunna göra en nulägesbedömning krävs en klassificering¹² av planerade bostadsområden. **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden (samordningsansvarig), tekniska nämnden, kommunstyrelsen, kommun-delsnämnderna.
2. Klimat- och sårbarhetsaspekter ska beaktas i all planering och samhällsbyggande samt vid renoveringar av befintlig byggnation. **NULÄGE:** Kommunen har själv tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys utifrån klimatförändringarna och konsekvenser av översvämning för Södertälje tätort. Nuvarande översiktsplan tar hänsyn till ett förändrat klimat i viss utsträckning. **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden (samordningsansvarig), kommunstyrelsen, tekniska nämnden, Telge Fastigheter, Telge Hovsjö, Telge Bostäder, Telge Nät.

Förutsättningar för att nå målet:

- Ta fram riktlinjer för hållbart byggande och hållbar arkitektur som beskriver målen för hållbart byggande på en strategisk nivå och konkreta beskrivningar av vad dessa kan innebära.
- Arbeta med och utvärdera ett eller flera utbyggnadsområden med spetskompetens inom hållbart och innovativt byggande.
- Kommunen ska aktivt informera, framför allt mindre projektörer, om kvalitet och hållbart byggande för att främja ett giftfritt, resurs- och energisnålt byggande.

Förutsättningar för att nå målet:

- Komplettera översiktsplanen med ytterligare underlag för konsekvenser av ett förändrat klimat.
- Uppdatera risk- och sårbarhetsanalysen vid översvämning för Södertälje tätort samt utöka analysen till att även omfatta kommundelarnas tätorter.

3. Södertälje kommuns skolgårdsmiljöer ska öka möjligheten för barn och unga att få tillgång och kunskap om ekosystemtjänster¹³. **NULÄGE:** *Idag finns ingen strategi eller uttalad gemensam syn på arbetet med ekosystemtjänster.* **ANSVAR:** Telge Fastigheter (samordningsansvarig), utbildningsnämnden, kommundelsnämnderna, miljönämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Ekosystemtjänster prioriteras och används framför tekniska lösningar vid nybyggnation eller upprustning av skolgårdsmiljöer.
 - Gemensam syn på ekosystemtjänsters värde.
 - Kompetensutveckling om ekosystemtjänster samt hur dessa ska användas ur ett naturpedagogiskt perspektiv.
4. Andelen kollektivtrafikhäna boenden ska öka genom att planera bostadsområden med goda förutsättningar för gång, cykel och kollektivtrafik (max 400 meter till kollektivtrafik). **NULÄGE:** *saknas uppföljning.* **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden (samordningsansvarig), kommundelsnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Ta fram ett planeringsverktyg som synliggör hur konsekvenserna blir av hur kommunen planerar och bygger bostäder.
5. I samverkan med andra aktörer ska arbetet för att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt intensifieras. **NULÄGE:** *2015 gjordes ca 500 cykelpassager per dag över Mälarbron. I december 2015 var gång- och cykelvägnätet 175 km långt i hela kommunen.* **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Genomföra cykelplanen och utveckla attraktiva, sammanhängande och säkra cykelstråk.
- Planera och etablera cykelparkeringar, cykel-pumpar och cykelgarage.
- Marknadsföra kommunens cykelkarta.
- Samarbete med Trafikförvaltningen.

6. Kollektivtrafiken ska vara helt fossilfri 2022. **NULÄGE:** *2014 körde 31 fordon på etanol vilket innebär att andelen är 34 %.* **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete med Trafikförvaltningen.

7. Utveckla och investera i elinfrastruktur och förnyelsebara drivmedel i kommunen tillsammans med flera aktörer. **NULÄGE:** *7 semi- laddstolpar för elbilar etablerades 2014 och det finns 3 tankställen för biogas i kommunen.* **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), Telge Nät och Telge Energi.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete med andra kommuner och aktörer.
- Fortsatt nationellt investeringsstöd.

8. Luften i Södertälje kommun ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. **ANSVAR:** miljönämnden (samordningsansvarig), tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden.

Detta innebär att:

- Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde¹⁴. **NULÄGE:** *Södertälje ligger på gränsen eller strax över gränsen för att mätningar av kvävedioxid måste utföras, och om inget görs kommer mätningar börja under 2016–2017. Södertälje ligger redan över kvalitetsmålet (20 µg/m³).*
- Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde¹⁵. **NULÄGE:** *Under 15 mikrogram PM10 per kubikmeter i gaturummet kommer inte nås så länge det finns tung trafik och dubbdäck i centrala Södertälje, däremot på en urban bakgrunds nivå (taknivå, representativ för hela Södertälje stad) kan miljökvalitetsmålet redan vara nått. Under 2014 låg årsmedelvärdet för PM10 på 25 µg/m³ på Turingegatan och på 22 µg/m³ vid Birkakorset¹⁶.*

¹³ Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är "gratis". Exempel på ekosystemtjänster är: pollinering, skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via t.ex. våtmarker, skadedjursbekämpning (som utförs av tex insekter, svampar, bakterier och virus), grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser samt bildandet av bördig jord.

¹⁴ Målet är detsamma som det nationella miljömålet för Frisk luft. Detta är ett skarpare mål än miljökvalitetsnormen som är 40 mikrogram per kubikmeter luft.

¹⁵ Målet är detsamma som det nationella miljömålet för Frisk luft. Detta är ett skarpare mål än miljökvalitetsnormen som är 40 mikrogram per kubikmeter luft.

¹⁶ LVF 2015:1 Luftkvalitet inom Östra Sveriges luftvårdsförbund år 2014.

¹⁷ För luftföroreningarna gäller generellt att trånga gaturum, som är högt trafikerade leder till höga halter eftersom trafiken genererar luftföroreningar och en trång utformning av gaturummet leder till minskad ventilation och därmed minskad utspädning av luftföroreningar.

Förutsättningar för att nå målet:

- Minskad trafik och då särskilt tung trafik i centrala Södertälje¹⁷.
- Fortsatt arbete med åtgärdsprogrammet för partiklar och kvävedioxider i Stockholms län.
- Mäta halterna för kvävedioxider för att fastställa vid vilka tillfällen gränsvärdena överskrids.

9. Kommunens verksamheter ska vara en förebild i att stärka ekosystemtjänster¹⁸ i kommunen. Vid planering, byggnation och förvaltning läggs stort fokus på att såväl skapa nya som att bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster.
ANSVAR: tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden (samordningsansvarig), miljönämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete och gemensamt synsätt hur ekosystemtjänsterna ska värderas.
- Integrering av ekosystemtjänsterna i berörda planer och program.
- Uppföljning på hur ekosystemtjänsterna beaktats.

¹⁸ Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är "gratis". Exempel på ekosystemtjänster är: pollinering, skydd mot naturkatastrofer som översvämnningar och jordskred, vattenrening via t.ex. våtmarker, skadedjursbekämpning (som utförs av tex insekter, svampar, bakterier och virus), grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser samt bildandet av bördig jord.

Konsumtion och beteende

I Södertälje tar vi vara på våra resurser

Inom detta område täcks följande nationella miljömål in: giftfri miljö, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö.

Målbild 2040

I Södertälje är det år 2040 både möjligt och naturligt att leva ett hållbart liv. Det är lätt att göra rätt som invånare, företagare och besökare. Kretsloppssystem som minimerar resursförbrukning, användandet av gifter och sparar energi är väl utvecklade i samhället. Tillgången till platser för återvinning och återbruk är stor för samtliga områden och invånarna har hög kunskap om hur och varför det är viktigt att sortera avfallet. Tillväxten genererar inte mer avfallsmängder utan det avfall som uppkommer används som resurs genom att allt mer återanvänds och återvinns för att skapa kretslopp. År 2040 är Södertälje så fritt från skadliga kemiska ämnen att varken miljö eller mänskliga påverkas negativt. Kunskapen om kemikalier är stor hos såväl kommunen som organisation som hos kommunens invånare. I och med att kommunen har fasat ut samtliga produkter som innehåller skadliga ämnen utsätts inte invånarna för dessa kemikalier

inom verksamheter och tjänster som kommunen tillhandahåller.

Södertälje kommun är en förebild för en hållbar konsumtion och ställer höga klimat- och miljökrav i sina upphandlingar och inköp. Även utsläpp och miljöpåverkan som sker av varor som produceras utomlands har minskat.

Maten som serveras i de kommunala köken baseras på konceptet *Östersjövänlig mat*¹⁹, vilket är välkänt hos såväl matgäster, kommunens invånare och allmänheten i övrigt. Södertälje kommun är dessutom en kommun som går i bräschen inom livsmedelssektorn och stödjer innovativa lösningar²⁰ som syftar till att tillvarata produkternas alla delar och se dessa som resurser istället för avfall.

Mål

1. Det övergripande målet för kommunens avfallsarbete är högre resurshushållning. EU:s avfallshierarki²¹ ska vara vägledande för avfallsarbetet på alla nivåer i Södertälje och det konkreta avfallsarbetet styrs och följs upp genom kommunens avfallsplan. **NULÄGE:** *Arbetet med den antagna avfallsplanens mål och åtgärder är påbörjat.* **ANSVAR:** tekniska nämnden (samordningsansvarig), Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter, Telge Hovsjö.
2. Andelen miljömärkta varor och tjänster ska öka och följas upp. Kommunen ska ställa avancerade miljökrav som följs upp i de prioriterade områdena: giftfri förskola, begränsad klimatpåverkan och sociala villkor. Vid upphandling ska livscykelperspektiv beaktas. **NULÄGE:** *2015 finns ingen systematisk uppföljning.* **ANSVAR:** Telge Inköp (samordningsansvarig), alla nämnder och bolag.

Förutsättningar för att nå målet:

Förutsättningar för att nå målet:

- Avfallshantering ska ingå som en naturlig del i den fysiska planeringen.
- Helhetssyn i planeringsprocessen.
- Dialog och samverkan mellan aktörer.
- Utbildning av medarbetare och information till medborgare.

- Helhetssyn på kravställning och uppföljning av miljö- och hållbarhetskrav.
- Kompetensutveckling för tjänstemän och politiker.

¹⁹ Östersjövänlig mat är ett koncept som syftar till att öka andelen säsongsanpassad-, ekologisk- och närproducerad mat samt minska mängden kött till förmån för tex baljväxter. Konceptet syftar även till att minska andelen matsvinn.

²⁰ Som exempel kan nämnas Södertälje kommuns tillvaratagande av hönskött som annars skulle gått till destruktion. Detta resulterade i att ett företag kunde skapas och kommunen har i och med detta var en aktör i att skapa arbetstillfällen samt tillvaratagande av resurser.

²¹ EU:s avfallshierarki, även kallad avfallstrappa anger att: avfall ska i första hand minimeras, i andra hand återanvändas, i tredje hand återvinnas, i fjärde hand energiutvinns och som sista alternativ deponeras.

3. Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka. **NULÄGE:** *Samtliga kommunägda skol- och förskolekök är KRAV-certifierade och de ekologiska livsmedlen i hela den kommunala organisationen uppgick år 2015 till 57,1 %.* **ANSVAR:** utbildningsnämnden (kostnheten är samordningsansvarig), äldreomsorgsnämnden, omsorgsnämnden, kommunaldelsnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Mer medel för livsmedelsinköp²² krävs för att öka andelen ekoinköp över 60 %.
 - Utbildnings- och uppföljningsinsatser krävs för att åstadkomma ökning av ekoinköpen i verksamheter inom äldreomsorg och social och omsorg.
4. Södertälje kommun ska i sina avtalsupphandlingar skapa förutsättningar, inom ramen för LOU²³, för att få in mer produkter som producerats lokalt²⁴, regionalt och nationellt, så att inköpsandelen ökar²⁵ för produktgrupperna kött, ägg och mejeri, grönsaker samt spannmål. **NULÄGE:** *Statistiken är idag bristfällig²⁶ och täcker endast delar av de lokala och regionala produkterna.* **ANSVAR:** utbildningsnämnden (kostnheten samordningsansvarig), kommunstyrelsen, Telge inköp.

Förutsättningar för att nå målet:

- Mer detaljerad statistik krävs för att kunna följa upp målet fullt ut.
 - Genom projekt *Matlust* finns resurser att jobba med att skapa förutsättningar för små- och medelstora företag att lämna anbud vid kommunens livsmedelsupphandling.
5. Andelen källsorterat klosettavfall som hygieniseras och återförs till odling ska öka. **NULÄGE:** *Källsortering av avfallsfraktioner ger generellt bättre förutsättningar att uppnå renare kretslopp för växtnäring. I kommunen finns återföringssystem för källsorterat klosettavfall genom anläggningen vid Hölö. Därutöver finns lantbruk som tar emot källorterad humanurin*

för användning i odling. **ANSVAR:** miljönämnden (samordningsansvarig), tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Nät, stadsbyggnadsnämnden.

Förutsättningar för att nå målet:

- Kartläggning över kapacitet och förutsättningar.
- Framtagande av strategi i samverkan mellan kommun, lantbruk och andra berörda sektorer.
- Integrering med VA-plan och avfallsplan.
- Information till exploatörer och markägare.

6. Kunskapen och medvetenheten om miljöfrågor, hållbar konsumtion samt värdet av biologisk mångfald ska öka. **NULÄGE:** *Arbetet med att sprida och höja kunskapsnivån om hållbar utveckling i kommunen pågår inom många områden, t.ex. Hållbara kartan, Miljönären för bättre källsortering, Energi- och klimatrådgivning. Inom Naturcentrum sker utomhuspedagogik, naturvård, naturskydd, guidningar mm.* **ANSVAR:** miljönämnden (samordningsansvarig), kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, kommunaldelsnämnderna, samverkan med övriga nämnder och bolag).

Förutsättningar för att nå målet:

- Kommunens kontor och bolag erbjuder utbildning om hållbar utveckling senast år 2018.
 - Kompetensutveckling av lärare.
 - Evenemang med fokus på miljöfrågor och hållbar utveckling, t.ex. en årligen återkommande tema-vecka, med start senast år 2018.
7. Det kött som köps in till kommunens verksamheter skall vara producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och i så stor utsträckning som möjligt vara ekologiskt producerat eller viltkött. **NULÄGE:** *Andelen svenskt kött uppgick år 2015 till 84 %. 43 % av köttinköpen är ekologiska.* **ANSVAR:** utbildningsnämnden (kostnheten samordningsansvarig), äldreomsorgsnämnden, omsorgsnämnden, kommunaldelsnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Helhetssyn på kravställning och uppföljning.

²² Kostenheten i Södertälje kommun har en måltidspeng på 9,60 kr/portion. Detta är lägre än snittet i Sveriges kommuner på 10,47 kr/portion. Södertälje kommun har de senaste åren haft väldigt bra avtalspriser på livsmedel. Nu har prisbilden förändrats och baserat på aviserade prishöjningar kommer livsmedelskostnaden att öka med drygt 1,7 miljoner på årsbasis.

²³ LOU= Lagen om offentlig upphandling ger möjlighet att ställa krav på leverantörens tekniska förmåga och kompetens samt långt gående krav på produkten eller tjänsten avseende miljö, djurskydd och kvalitet.

²⁴ Lokala leverantörer i dagsläget: De Vilda, Järna mejeri, Järna glass, Saltå kvarn, Äppelblommans musterier, Ekoodlarna

²⁵ Från 2015 års nivå.

²⁶ I nuläget finns det endast tillgång till statistikuppgifter över lokalt- och regionalt producerade produkter från tre av kommunens leverantörer och detta inom produktgrupperna kött, ägg, mejeri, grönsaker och spannmål.

8. Södertälje kommun skall sträva efter att enbart servera fisk som är grönlistad i WWFs fiskeguide och därmed hållbart producerad eller fiskad från hållbara bestånd. **NULÄGE:** *Ungefär 12 % av fisken som serverades under 2015 var gullistad. Detta bland annat för att uppfylla krav om näringsriktiga måltider²⁷. Arbetet med att byta ut den gullistade fisken mot mer hållbara alternativ är påbörjat. För vit fisk är tillgången på hållbara alternativ god.* **ANSVAR:** utbildningsnämnden (kostenheten samordningsansvarig), äldreomsorgsnämnden, omsorgsnämnden, kommunaldelsnämnderna.

Förutsättningar för att nå målet:

- Tillgång på grönlistad fet fisk till rimligt pris.

9. För att öka kunskapen om ekosystemtjänsters²⁸ nytta för såväl människa och miljö ska dessa på olika sätt synliggöras i kommunen. **NULÄGE:** *Idag finns ingen strategi eller uttalad gemensam syn på arbetet med ekosystemtjänster.* **ANSVAR:** stadsbyggnadsnämnden (samordningsansvarig), tekniska nämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- nämnden, Telge fastigheter, Telge bostäder.

Förutsättningar för att nå målet:

- Samarbete och gemensamt synsätt hur ekosystemtjänster ska värderas.
- Integrering av ekosystemtjänsterna i berörda planer och program.
- Uppföljning på hur ekosystemtjänster beaktats.

²⁷ Fet fisk bör serveras minst 1 gång/varannan vecka.

²⁸ Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är "gratis". Exempel på ekosystemtjänster är: pollinering, skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via t.ex. våtmarker, skadedjursbekämpning (som utförs av tex insekter, svampar, bakterier och virus), grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser samt bildandet av bördig jord.

Namn: Miljö- och klimatprogram. Dnr: KS xx/xx
Fastställd av Kommunfullmäktige 2017-xx-xx
Giltighet t.o.m. 2020-12-31
Dokumentansvar: Enheten för utredning och hållbarhet
Kommunstyrelsen ansvarar för **revidering** senast 2020-12-31

FÖR MER INFORMATION, KONTAKTA:

Christine Strandberg
Kommunstyrelsens kontor
Telefon: 08-523 010 00 (vxl)
E-post: christine.strandberg@sodertalje.se

Ebba Jordelius
Kommunstyrelsens kontor
Telefon: 08-523 010 00 (vxl)
E-post: ebba.jordelius@sodertalje.se

Södertälje kommun
Campusgatan 26
151 89 Södertälje
www.sodertalje.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-02

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 15**Yttrande förvaltningens underlag till Mål och budget
2018-2020**

Dnr: 17/038

Ärendet

I samband med att förvaltningens underlag till Mål och budget 2018-2020 presenterades den 19 juni 2016 överlämnades underlaget för politisk beredning. Nämnderna ges tillfälle att senast den 2 september yttra sig till kommunstyrelsen över förvaltningens underlag.

En fortsatt god konjunktur under delar av den kommande treårsperioden tillsammans med en god ekonomisk hushållning skapar möjligheter för kommunen inklusive Telgekoncernen att stärka sin finansiella ställning, vilket behövs för att kunna möta både ambitioner och utmaningar framöver. Ambitioner som att bygga 20 000 nya bostäder till 2036, utveckling av city i samverkan, högskolesatsning tillsammans med KTH, fortsatt utveckla skolan och dess resultat samt utveckla möjligheten till egen försörjning, är några områden att nämna. Utöver dessa ambitioner och utmaningar, finns övriga utmaningar framför allt i den demografiska utvecklingen där andelen yngre och äldre bedöms bli större och som ställer ökade krav på välfärdstjänster och utvecklingen av desamma. Digitaliseringen är en viktig satsning som kommunen behöver genomföra för att kunna möta önskad kvalitet i välfärdstjänsterna samtidigt som verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt.

För att säkerställa en hållbar välfärd är det dock viktigt att kommunen tar ett samlat grepp kring de tre hållbarhetsdimensionerna, vilket är avsikten med den nya målstruktur för kommunfullmäktiges mål som föreslås i förvaltningens underlag. Den nya målstrukturen avser även att skapa en tydligare politisk styrning och ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, nämnder och förvaltning som ett led i att stärka målstyrningen.

För att få ett ökat fokus på investeringarna, en längre planeringsperiod och bättre synkronisering med Telgekoncernen, i syfte att öka genomförandegraden av beslutade investeringar, har investeringsbudgeten separerats från driftbudgeten. Detta möjliggör också ett tidigare beslut av investeringsbudgeten. Vidare har kommunstyrelsen givit stadsdirektören i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att ytterligare stärka och öka kvaliteten i investeringsprocessen.

I förvaltningens underlag finns särskilda satsningar, som delvis redan nämnts ovan, som utbyggnadsstrategin, digitaliseringen samt möjligheten till egen försörjning. För utbyggnadsstrategin och egen försörjning finns motsvarande medel som satsades i 2017 års budget kvar hos berörda nämnder även i 2018 års budget. För digitaliseringen avsätts centralt 18 mkr för att användas inom hela förvaltningen. Utifrån kommunens långsiktiga personalrekryteringsbehov behövs i kommande löneöversyner en särskild satsning för vissa grupper anställda. Dessa medel om 8 mkr placeras centralt för senare utfördelning.

En generell uppräknings för löner och priser har skett med 1 procent för samtliga år under budgetperioden. Ett generellt effektiviseringskrav på totalt 26 mkr, motsvarande 0,76 procent, har fördelats ut på nämnderna. Påsar och anslag för pedagogisk verksamhet undantas helt från det generella effektiviseringskravet.

Ett nytt äldreboende med 54 platser, Björkmossen, öppnar under 2018. För att finansiera det utökade antalet platser tillförs 9,2 mnkr. Verksamheten har tidigare år, i väntan på färdigställande, kompenserats för ett ökat antal köpta platser.

Besparingen på 0,76 procent medför ett avdrag på kommunbidraget med 5,3 mnkr. Inom hemtjänsten fortsätter volymerna att minska, men för att säkerställa att verksamheten har tillräckligt ekonomiskt utrymme och möjligheter för verksamhets- och kvalitetsutveckling har ingen ytterligare justering av kommunbidraget genomförts.

Beslutsunderlag

Förvaltningens underlag till Mål och budget 2018-2020 – PM inkl. bilagor

Kontorets tjänsteskrivelse 2017-08-02

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

1. Nämnden tillstyrker förvaltningens underlag till Mål och budget 2018-2020.

Lenita Granlund

Socialdirektör

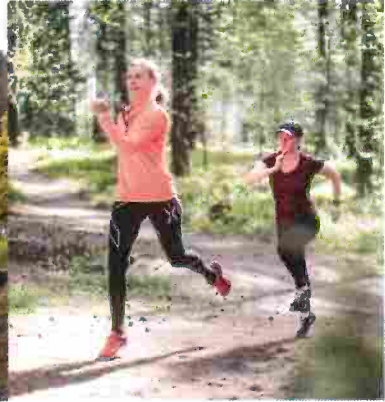
Maria Johansson

Verksamhetscontroller

Handläggare: Maria Johansson
Verksamhetscontroller
Social- och omsorgskontoret
Telefon (direkt): 0852303729
E-post: maria.d.johansson@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Ksk/Ekonomi/Lek
Akten

PM | 2017-06-19

Förvaltningens underlag

Mål och budget 2018-2020

Magnus Claesson
Ekonomi- och finansdirektör
Telefon (direkt): 08-523 010 90
E-post: magnus.claesson2@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av förvaltningens underlag	3
2.	Ekonomiska förutsättningar	3
2.1	Omvärldsbevakning	3
2.2	Södertäljeperspektiv	5
2.3	Intäkterna sätter ramarna för budgeten	7
3.	Förvaltningens underlag	9
3.1	Resultatmål	9
3.2	Vår gemensamma framtid - hållbar utveckling	10
3.2.1	Ny målstruktur	10
3.2.2	Ny process för investeringsbudget	11
3.3	Särskilda satsningar	12
3.3.1	Utbyggnadsstrategin	12
3.3.2	Digitalisering för att klara framtidens välfärd	12
3.3.3	Nyckeln till egen försörjning	13
3.4	Förändringar 2018-2020	13
3.4.1	Nämndernas kommunbidrag	13
3.4.2	Pedagogisk verksamhet	14
3.4.3	Verksamhet inom socialnämnden	15
3.4.4	Äldreomsorg	16
3.4.5	Omsorg om personer med funktionsnedsättning	16

Bilagor till PM

Bilaga 1	Textdokument (Utkast till Mål och budget-dokumentet)
Bilaga 2	Resultatbudget kommunen
Bilaga 3	Balansbudget kommunen
Bilaga 4	Finansieringsbudget
Bilaga 5	Ekonomi bolagskoncernen
Bilaga 6 a-b	Exploateringsbudget
Bilaga 7	Barn och elever per nämnd
Bilaga 8	Kommunbidrag per nämnd
Bilaga 9	Styrmodell
Bilaga 10	Generella och särskilda ägardirektiv
Bilaga 11	Förvaltningens förslag: Investeringsbudget 2018-2020 för kommunkoncernen

Taxor och avgifter kommer att behandlas av nämnderna senast i augusti/september

1. Sammanfattning av förvaltningens underlag

En fortsatt god konjunktur under delar av den kommande treårsperioden skapar möjligheter för kommunen inklusive Telgekoncernen att stärka sin finansiella ställning genom en god ekonomisk hushållning, vilket behövs för att kunna möta både ambitioner och utmaningar framöver. Ambitioner som att bygga 20 000 nya bostäder till 2036, där 15 300 av dessa är kommunens åtagande i Sverigeförhandlingen, utveckling av city i samverkan, högskolesatsning tillsammans med KTH, Scania och Astra Zeneca, fortsatt utveckla skolan och dess resultat samt utveckla möjligheten till egen försörjning, är några områden att nämna. Utöver dessa ambitioner som även är utmaningar, finns övriga utmaningar framför allt i den demografiska utvecklingen där andelen yngre och äldre bedöms bli större och som ställer ökade krav på välfärdstjänster och utvecklingen av desamma. Digitaliseringen är en viktig satsning som kommunen behöver genomföra för att kunna möta dessa ökade krav samtidigt som behovet att den egna organisationen bedriver verksamheten på effektivt sätt tillsammans med önskad kvalitet i välfärdstjänsterna.

För att säkerställa en hållbar välfärd är det dock viktigt att kommunen tar ett samlat grepp kring de tre hållbarhetsdimensionerna, vilket är avsikten med den nya målstruktur för kommunfullmäktiges mål som föreslås i förvaltningens underlag. Den nya målstrukturen avser även att skapa en tydligare politisk styrning och ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, nämnder och förvaltning som ett led i att stärka målstyrningen.

För att få ett ökat fokus på investeringar och öka genomförandegraden av beslutade investeringar har en ny process för investeringsbudget tagits fram under året. Den främsta förändringen är en ökad samordning med Telgekoncernen vid budgeteringen och ett tidigareläggande av beslutet av investeringsbudgeten, vilket ger en längre förberedelsestid för det kommande årets investeringar och som förväntas medföra en högre genomförandegrad av dessa.

I förvaltningens underlag finns särskilda satsningar, som delvis redan nämnts ovan, som utbyggnadsstrategin, digitaliseringen samt möjligheten till egen försörjning. För utbyggnadsstrategin och egen försörjning finns motsvarande medel som satsades i 2017 års budget kvar hos berörda nämnder även i 2018 års budget. För digitaliseringen avsätts centralt 18 mkr.

I övrigt innehåller förvaltningens underlag för året mindre effektiviseringar på sammanlagt 26 mkr, en generell pris- och löneuppräknings på 1 procent samt riktade lönesatsningar mot prioriterade grupper.

2. Ekonomiska förutsättningar

2.1 Omvärldsbevakning

Trots en något lägre tillväxt på 3,3 procent (4,1 %) i Sverige under 2016 så är det mycket starka siffror vid en internationell jämförelse. Tillväxten i Europa har börjat ta fart emedan USA visar lite mer blandade signaler i början av detta år. Svensk tillväxt fortsätter att drivas på med

offentlig konsumtion och hög takt i byggnadsindustrin, både för den offentliga och privata sidan med avseende på bostäder. Prognosen är att tillväxten mattas av under kommande år till 2,8 procent i år och strax över 2 procent för de närmsta åren därefter. Inflationen mätt som KPI landade högre på 1 procent för år 2016 (2015 0,0 %) och Riksbanken prognostiserar att den gradvis ökar fram till 2019.

SKL bedömer att de generella statsbidragen kommer öka med 2 procent realt per år från 2019 och att ett finansieringsgap mellan intäkter och kostnader i så fall riskerar att uppkomma. Detta kan medföra att skatten i kommunerna måste höjas med i genomsnitt 1,61 kronor under den kommande perioden för att klara ett resultat på 1 procent av skatter och bidrag, vilket är lägre än de 2 procent som brukar utgöra ett generellt riktmärke för god ekonomisk hushållning.

Det gap som riskerar att uppstå fram till 2020 stannar inte där utan fortsätter att växa under lång tid framöver. Det gäller därför att hitta långsiktiga lösningar. Detta kan vara möjligt med hjälp av digitalisering och förändrade arbetssätt. Ökade behov kan inte bara mötas med fler anställda utan även med arbetsbesparande lösningar som möjliggörs med hjälp av ny teknik.

Sedan några år tillbaka ökar antalet yngre och äldre i befolkningen förhållandevis snabbt. Det gör att behoven av kommunernas och landstingens verksamheter tenderar att växa snabbare än betalningsförmågan. Detta förhållande är inte tillfälligt utan kommer att bestå under kommande tio till femton åren. Hittills har detta finansieringsproblem inte varit särskilt uppenbart då kommunernas och landstingens skatteunderlag har utvecklats starkt till följd av den återhämtning som skett i svensk ekonomi sedan finanskrisen 2008/2009. Men i nu rådande högkonjunktur är potentialen för fortsatt ökad sysselsättning nära nog uttömd. I nuläget råder det på stora delar av arbetsmarknaden istället brist på arbetskraft, samtidigt som sysselsättningen för utrikes födda fortsatt är betydligt lägre än vad den är för inrikes födda.

SKL gör i sin ekonomirapport i maj bedömningen att skatteunderlagsutveckling för 2018–2020 kommer att bli lägre än tidigare, i kombination med mycket snabbt växande behov, och väntas ge svagare resultat och betydande effektiviseringsbehov. Samtidigt växlar kommunerna upp planerade investeringar till en ny nivå. Förskolor, skolor, infrastruktur och bostäder är planerade att byggas på bred front.

Kostnaderna för kommunerna har ökat unikt mycket under de senaste två åren, främst beroende på flyktingsituationen. Men det gäller även intäktssidan i form av riktade statsbidrag och statsbidragen för flyktingar som bedöms motsvara kostnaderna för kommunsektorn totalt.

Kommunerna har utmaningar framför sig både vad gäller verksamhet och ekonomi. Det ställer stora krav på intern styrning och även på samverkan med exempelvis landstingen vad gäller äldre personer med omsorg och sjukvård. För att klara utmaningarna krävs långsiktigt hållbara planeringsförutsättningar från staten och tydliga spelregler som inte hämmar möjligheterna till effektiviseringar.

Genom Södertälje kommuns åtagande i Sverigeförhandlingen och utbyggnaden av Ostlänken ska minst 15 300 bostäder byggas i kommunen fram till 2035. Avsikten är att medfinansiering sker bl.a. från kommuner och landsting. Medfinansieringen baseras på de nyttor kommuner och landsting får av investeringen och det avser framför allt ökade fastighetsvärden som är möjliga att realisera. Medfinansieringen uppgår för Södertälje till 47,5 mkr och ska betalas etappvis

under projektets gång. Förhandlingar och avtalsskrivning pågår fortfarande, varför hanteringen av medfinansieringen inte är beaktad i förvaltningens underlag.

Etableringen på arbetsmarknaden är helt avgörande för de långsiktiga konsekvenserna av flyktinginvandringen. De nyanlända är ett välbehövligt tillskott av relativt ung arbetskraft som kan bidra till ett växande skatteunderlag och även underlätta rekrytering och kompetensförsörjning i verksamheter som idag har personalbrist.

2.2 Södertäljeperspektiv

Södertälje kommun har växt mycket under många år och kommer att fortsätta växa framåt i tiden men i något lägre takt.

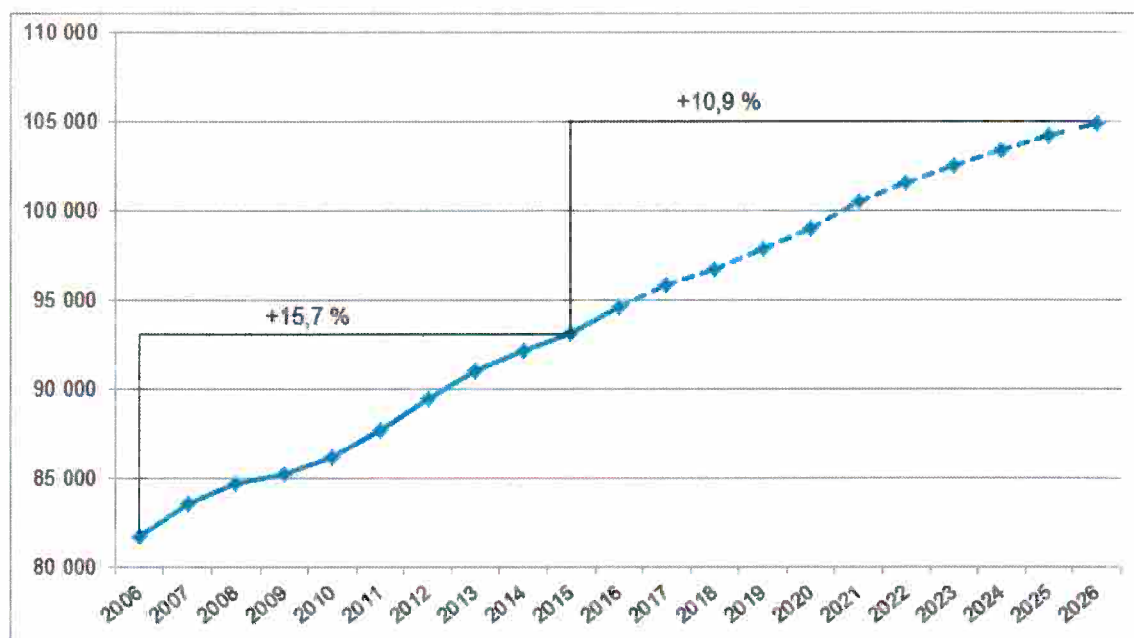

Diagram 1- Folk­mängd 2006-2016 samt prognostiserad folk­mängd 2016-2026.

Kommunen har två typer av flyttrörelser att ta hänsyn till: Dels den mer traditionella som bl.a. genereras av att nya bostäder byggs, dels inflyttningen från utlandet.

För vissa år har det varit svårt att se något direkt samband mellan bostadsbyggande och ökad inflyttning till kommunen totalt. En viktig faktor som läggs in i befolkningsprognosen är just det framtida bostadsbyggandet. Då flera omfattande projekt kommer att pågå under prognosperioden är det troligt att sambandet mellan färdigställda bostäder och inflyttning kommer att bli tydligare. Sambandet mellan nya bostäder och nya invånare är starkare i kommundelarna men svagare för Södertälje tätort.

Prognosen avseende inflyttningen från utlandet är vikande under kommande treårsperiod. Tillgången till bostäder, arbete och utbildning har haft mindre betydelse för inflyttningen från utlandet, utan det är snarare närhet till släkt, vänner och kyrka som avgör var man vill bosätta sig. Flyktinginvandringen är en de svåraste variablerna att prognostisera och kan få en stor

inverkan på utfallet. För perioden prognosticeras ett flyktingmottagande som är lägre än det varit de senaste åren.

Befolkningens sammansättning och den åldrande befolkningen är en utmaning inte bara i Sverige utan även i Södertälje. Fram till 2026 beräknas antalet personer i yrkesaktiv ålder i åldern 20-64 år att öka med cirka tio procent, vilket innebär att den här gruppen har en lägre tillväxttakt jämfört med befolkningen totalt i Södertälje kommun som väntas växa med cirka 11 procent.

Södertälje kommun har idag en försörjningskvot på 1,68, vilket betyder att varje person i åldern 20-64 år utöver sig själv skall försörja ytterligare 0,68 personer. Sedan det föregående året har försörjningskvoten sjunkit marginellt och beräknas ligga på denna nivå fram till 2021. Vid prognosperiodens utgång år 2026 kommer kvoten att ha ökat marginellt till 1,69. Eftersom ingen hänsyn tas till om personerna i gruppen av en eller annan anledning står utanför arbetsmarknaden är den faktiska kvoten, den s.k. ekonomiska försörjningskvoten där andelen förvärvsarbetande jämförs med icke förvärvsarbetande, sannolikt högre.

Fram till 2026 förväntas antalet nyfödda barn och barn i förskoleålder (barn 1-5 år) öka svagt, gruppen grundskolebarn (barn 6-15 år), vilken är förhållandevis stor, förväntas öka under hela prognosperioden medan antalet gymnasieungdomar (16-18 år) som varit sjunkande under en period förväntas öka fram till 2021 för att därefter plana ut.

Åldersgruppen 80 år och äldre utgjorde år 2016 3 700 personer. År 2017 prognostiseras gruppen uppgå till 3 735 personer och år 2019 till 3 940 personer.

År 2026 prognostiseras antalet personer 80 år och äldre uppgå till 5 025. Detta motsvarar en ökning med 1 325 personer, eller cirka 36 procent, under prognosperioden och är den åldersgrupp som beräknas öka mest relativt sett.

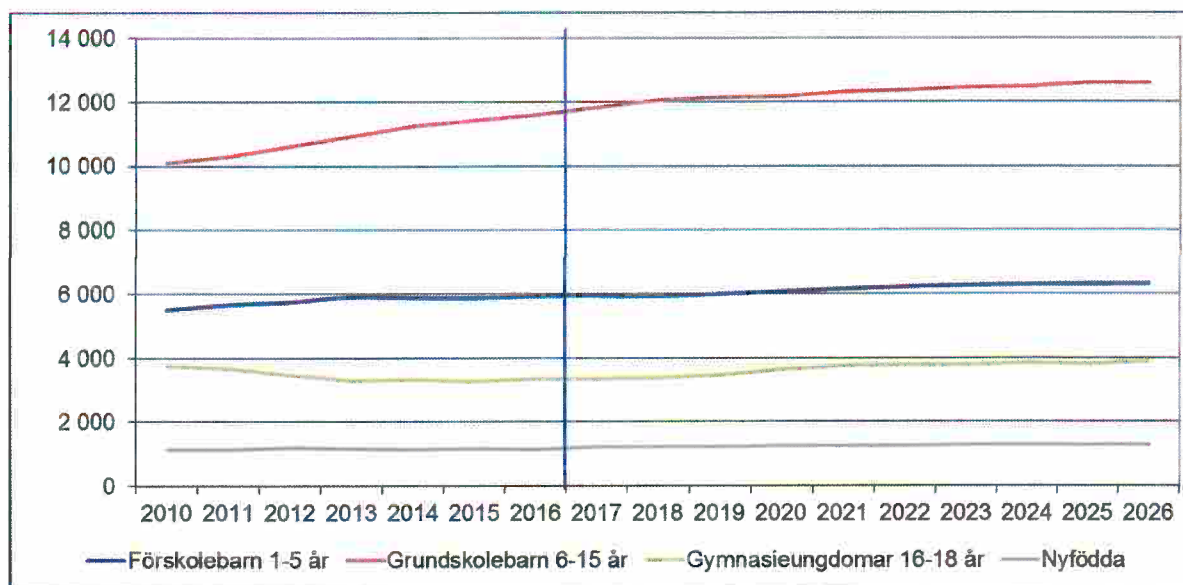

Diagram 2 - Antal barn och ungdomar samt nyfödda i Södertälje kommun 2010-2016 samt prognostiserat antal 2017-2026

För att kunna möta kommande behov och även åstadkomma den önskade utvecklingen för Södertälje kommun ställer detta krav på en god ekonomisk hushållning, med en långsiktig finansiell inriktning för kommunens ekonomiska utveckling, samt en stark integration av den ekonomiska hållbarheten med de sociala och ekologiska hållbarhetsperspektiven. Kommunens styr- och ledningssystem behöver utvecklas till ett mer strategiskt arbete för att bättre stödja den valda utvecklingen. Med de föreslagna ekonomiska resultatmålen nedan kommer Södertälje kommun att ha goda förutsättningar att med en stabil ekonomisk grund åstadkomma den önskade utvecklingen.

2.3 Intäkterna sätter ramarna för budgeten

Skatteintäkter

Skatter och bidrag i förvaltningens underlag baseras på SKL:s prognos från den 27 april. Skatteunderlaget utgör en central del i prognosen och skatteunderlagstillväxten har stor betydelse för hela den offentliga sektorns möjligheter att få kostnader och intäkter att gå ihop. Under 2017 är svensk ekonomi fortsatt stark med växande sysselsättning och skatteunderlag. Den största bristen på arbetskraft finns i offentlig sektor. Från och med nästa år förväntas dock skatteunderlaget utvecklas betydligt långsammare trots att befolkningen växer. Den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre, innebär att behovet av kommunsektorns verksamheter förväntas öka betydligt snabbare än vad skatteunderlaget gör. Men möjligheterna till träffsäkra prognoser inom detta område är relativt begränsade. En analys visar att prognoser som görs i mars/april året innan i genomsnitt avviker från utfallets utveckling med 1 procentenhet.

Prognosen bygger på en preliminär beräkning av 2018 års kostnadsutjämning. Två variabler i kostnadsutjämningen har inte varit möjliga att fastställa per april. Den första är "Andel med ekonomiskt bistånd över 6 månader" i delmodellen för IFO (individ- och familjeomsorg). Varje individ som uppfyller kriteriet medför ett förbättrat utfall på ungefär 100 000 kronor för respektive kommun. Uppdateringen av denna variabel sker först till oktoberprognosen och kan därför ha betydande påverkan för Södertäljes verkliga utfall. Om kommunens andel med långvarigt ekonomiskt bistånd ökar jämfört med riket kommer uppdateringen ge ett positivt utfall och minskar andelen blir följden ett negativt utfall för IFO-modellen.

Den andra variabeln är "förändringen av folkmängden mellan 1 november 2016 och 1 november 2017" som ligger till grund för "ersättningen för eftersläpning" i modellen för befolkningsförändringar. Det är 49 kommuner som kan bli aktuella för ersättning för eftersläpning bidragsåret 2018 och där Södertälje ingår. Kommunerna har haft en genomsnittlig befolkningsökning under åren 2012 till 2016 som överstiger 1,2 procent. För att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2018 måste befolkningen i dessa kommuner även öka med 1,2 procent mellan den 1 november 2016 och 2017. Enligt den av KS antagna befolkningsprognosen 2017-2026 är Södertälje aktuell för ersättning 2018, under förutsättning att riksprognosen håller.

Om befolkningstillväxten avviker från prognos kommer skatteintäkterna att påverkas, vilket framgår av nedanstående diagram. Prognosen för skatteintäkterna bygger på antagandet att befolkningen ska växa med 1 280 personer år 2017, 970 personer år 2018 och 1 070 personer år 2019.

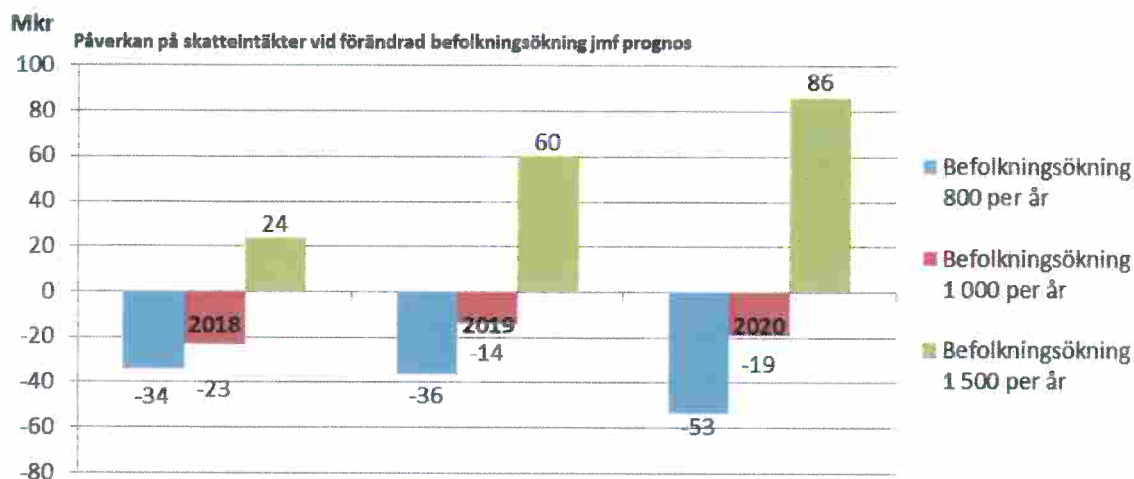

Diagram 3- Scenarion, skatteintäkternas förändring vid olika antaganden av befolkningsökningar

Osäkerhet i förändring av statsbidrag

Offentlig verksamhet står inför stora utmaningar framöver. Utvecklingen av skatteintäkterna är gynnsam i nuläget men kostnadsutvecklingen är snabb och kan förväntas öka ytterligare. Det är framför allt de stora befolkningsförändringarna som är orsaken, med fler barn och fler äldre, och den stora invandringen som kommer att ställa många nya krav på både kommuner och landsting. Det är viktigt att ständigt utveckla och effektivisera verksamheten för att klara välfärdens åtaganden och möta de ökande kraven.

En del av den statliga styrningen sker genom specialdestinerade eller riktade statsbidrag. Dessa utgör sammantaget omkring 10 procent av sektorns intäkter. Räknat i fasta priser har de riktade bidragen inte förändrats nämnvärt under senare tid. En tydlig trend de senaste åren har varit att antalet riktade bidrag ökar markant. De riktade bidragen kan vara ett viktigt stöd för att utveckla en verksamhet, men även medföra ett antal negativa effekter för kommuners planering och styrning samt påverka effektivitet och administration genom att de:

- skapar osäkra planeringsförutsättningar och risk för kostnadsökningar
- ger dubbla styr signaler om bidragen inte är samordnade med annan styrning.
- motverkar likvärdighet, särskilt om bidraget förutsätter egna insatser.
- kräver stora administrativa resurser vid omständliga ansökningar

Välfärdsmiljarden

Våren 2016 presenterade regeringen en permanent satsning till kommuner och landsting om 10 miljarder kronor fr.o.m. 2017. Pengarna fördelas ut till kommuner och landsting, dels generellt efter invånarantal, dels efter en fördelningsnyckel som tar hänsyn till asylsökande och nyanlända. Detta kommer fortsätta varje år fram till 2021, då hela beloppet fasas in i det generella statsbidraget. Prognosen för 2018 är att Södertälje får totalt 103 mkr, varav 83 mkr baserat på flyktingvariabler och 20 mkr baserat på befolkning, vilket är en minskning med drygt

3 mkr jämfört med 2017. För åren 2019 till 2021 finns inga uppdaterade prognoser, men intäkterna förväntas minska med över 20 mkr per år i enlighet med tidigare uppgifter.

Schablonintäkter

Prognoser på flyktingantagandet är mycket osäkra och budgeten i underlaget baseras på ett antagande om att det kommer 600 nya flyktingar till Södertälje 2017, 300 flyktingar 2018 och 400 flyktingar 2019 och 2020. De budgeterade schablonintäkterna uppgår till följande nivåer för perioden:

	<i>mkr</i>	2017	2018	2019	2020
Ersättning för etableringsinsatser i förvaltningens underlag		102	75	59	49

Antalsuppgifterna bygger på Migrationsverkets scenario i prognosen från 26 april, avseende kommunmottagande för riket.

3. Förvaltningens underlag

3.1 Resultatmål

För att kunna möta kommande behov och även åtstadkomma den önskade utvecklingen för Södertälje kommun som framgår i ovanstående avsnitt om Södertäljeperspektivet, utgår förvaltningen från de av fullmäktige beslutade resultatnivåerna för 2018 och 2019 i framtagandet av underlaget, vilka är 2,2 procent respektive 2,4 procent, med tillägg för 2020 där en resultatnivå föreslås på 2,6 procent. Med förändringen av skatteintäkterna på 3,1 procent 2018, 2,5 procent 2019 och 2,7 procent 2020 innebär det implicit ett effektiviseringskrav på motsvarande 65 mkr för 2019 och 75 mkr 2020.

Under den goda ekonomiska konjunktur som nu råder finns det möjlighet att uppnå de föreslagna resultatnivåerna, som samtidigt stärker kommunens soliditet och minskar sårbarheten när konjunkturen viker eller när statlig finansiering ändras på ett negativt sätt för kommunen.

De föreslagna resultatnivåerna är en viktig förutsättning för att kommunen ska kunna uppnå en hög självfinansieringsgrad av de investeringar som planeras under den kommande perioden. För att erhålla så goda finansieringsvillkor som möjligt vid upplåning är det av största vikt att Södertälje kommun behåller den höga rating på AA+ som kommunen har idag. Detta förutsätter en fortsatt god ordning och reda i den kommunala ekonomin under överskådlig tid.

Nettokoncernskulden per invånare

För att klara investeringsnivåerna med det löpande kassaflödet, och därmed hålla nettokoncernskulden per invånare på en stabil nivå, krävs att de föreslagna resultatnivåerna bibehålls under budgetperioden. Förändrade resultatnivåer kommer att medföra att omprioriteringar bland investeringarna måste göras.

Den externa skulden har amorterats ner väsentligt sedan 2013 genom en kombination av prioriteringar och försäljning av tillgångar, men också genom låg genomförandegrad avseende

investeringar. Eftersom Södertälje kommun under de närmaste åren kommer att ha ett stort behov av investeringar, kommer detta att ställa stora krav på prioritering, styrning och uppföljning.

Utifrån det nu lagda förslaget kommer nettokoncernskulden per invånare under perioden att utvecklas enligt nedanstående diagram, förutsatt att hela investeringsbudgeten utnyttjas.

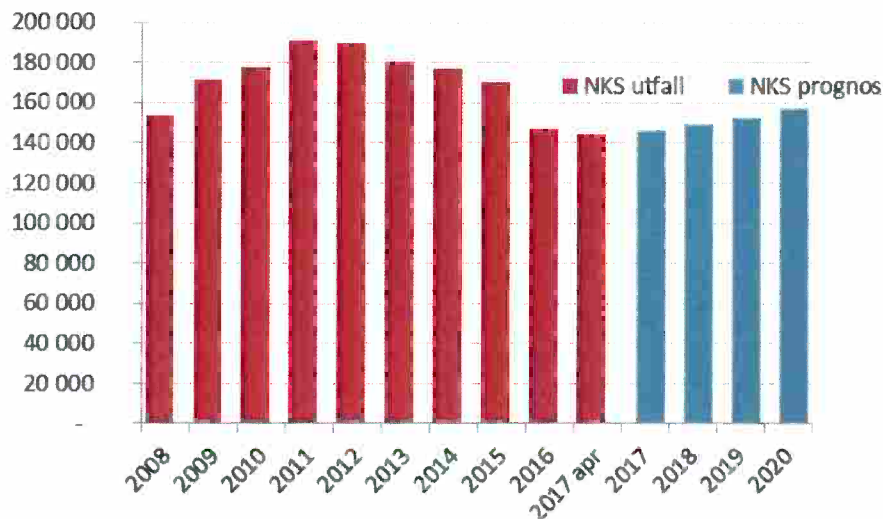

Diagram 4 – Nettokoncernskuld per invånare historiskt och prognos framåt

3.2 Vår gemensamma framtid - hållbar utveckling

Södertälje kommuns ekonomi ska präglas av ordning och reda och hög effektivitet. En långsiktigt hållbar ekonomi är grunden för att säkra framtidens välfärd. Genom att använda resurserna effektivt och ansvarsfullt ökar dessutom möjligheten för kommunen att göra nödvändiga strategiska satsningar.

Kommunen är en politiskt styrd organisation och det är ytterst medborgarna som beställer och kontrollerar den välfärd som levereras. Tjänsterna som levereras ska skapa trygghet och ett gott liv till de som bor och verkar inom kommunens gränser.

För att nå en långsiktigt hållbar utveckling krävs att kommunens samlade resurser används på bästa sätt. De tjänster som kommunen ska tillhandahålla och de satsningar som görs ska hålla, inte bara några år framåt, utan under flera generationer. Södertälje kommun behöver därför säkerställa varje led i organisationen att det som genomförs är långsiktigt finansierat för att på så sätt ge människor tilltro till välfärdssystemen.

3.2.1 Ny målstruktur

Kommunens styr- och uppföljningssystem är de förtroendevaldas redskap för att formulera beställningar och anslå resurser till utförarna. De förtroendevalda måste enkelt kunna följa upp att verksamheterna motsvarar medborgarnas behov och att verksamheten utvecklas mot långsiktig hållbarhet. I ett första steg har en ny målstruktur utvecklats, från 35 till åtta övergripande mål för kommunfullmäktige, som alla tar sikte på hållbarheten. Särskild tyngdpunkt har lagts på resultat ur ett medborgarperspektiv.

Nämnderna ska, med undantag av målområdet Attraktiv arbetsgivare, förhålla sig till kommunfullmäktiges mål i sina verksamhetsplaner genom att bryta ner och konkretisera målen inom ramen för sitt specifika samhällsuppdrag och de målgrupper nämnden ansvarar för. Kommunstyrelsens arbetsgivarroll har förtydligats i den nya målstrukturen genom att kommunstyrelsen uteslutande är det organ som följer upp målområdet Attraktiv arbetsgivare.

En stor förändring är att uppföljningen av målen kommer att ske med hjälp av beslutade indikatorer både på kommunfullmäktige- och nämndnivå. Målnivåer för respektive indikator ska fastställas för budgetperioden och måluppfyllelsen kommer att bedömas utifrån uppnådd målnivå.

Utifrån de mål, indikatorer och målnivåer som är satta av kommunfullmäktige respektive nämnderna måste utförarorganisationen i sin tur planera de aktiviteter som behövs för att de politiskt satta målen på bästa sätt ska nås. Att ta tillvara medarbetarnas kompetens om vad som kan leda till resultat och skapa ett engagemang kring mål och resultat blir avgörande för att utveckla verksamheten mot hållbarhet.

3.2.2 Ny process för investeringsbudget

Från och med Mål och budget 2018-2020 planerar förvaltningen för separata budgetbeslut för drift respektive investeringar. Därför har förvaltningen tagit fram ett förslag till investeringsbudget i ett eget ärende som har presenterats för kommunstyrelsen med avsikten att beslut ska kunna tas tidigare än i oktober/november. Syftet är att öka fokus på investeringarna, att ge en längre planeringsperiod från beslut till budgetår samt att åstadkomma en bättre synkronisering med Telgekoncernen, som lägger fast sina affärsplaner på våren.

Ett viktigt skäl för ett tidigare budgetbeslut är att den längre planeringsperioden ger mer tid för förberedelse och ökar möjligheten att nå målet om en högre genomförandegrad när det gäller beslutade investeringsprojekt. Genomförandegraden ligger för närvarande på i genomsnitt 56 procent.

Kommunkoncernen har fortsatt stora investeringsbehov. För att säkerställa att Södertälje kommun långsiktigt möter behoven hos en växande befolkning och använder resurserna där de gör mest nytta, behöver kommunkoncernen ta ett helhetsgrepp över styrningen av investeringarna. Det behövs en gemensam investeringsprocess, med fokus på behovsanalys och på planering, prioritering och uppföljning.

Den underliggande finansieringsproblematiken i Södertälje är av strukturell karaktär och det är därför av yttersta vikt att kommunkoncernen har en effektiv, transparent och lättförståelig investeringsprocess, där det tydligt framgår hur prioriteringar ska göras. Därför tar kommunen och Telgekoncernen gemensamt fram en ny investeringsprocess under den nyinrättade tjänsten som investeringsstrateg. Processen ska vara ett kretslopp, där genomförande och utfall uppdaterar förutsättningarna för att göra behovsplanering och att bedriva Mål och budgetarbete. Denna nya investeringsprocess kommer att presenteras under 2017.

Förvaltningens förslag till investeringsbudget för perioden 2018-2020 framgår i bilaga 11.

3.3 Särskilda satsningar

3.3.1 Utbyggnadsstrategin

Det omfattande byggande som Södertälje kommun står inför skapar en unik möjlighet att utveckla kommunen och dess tätorter. Stadsbyggandet kan och ska bidra till att styra samhällsutvecklingen i hållbar riktning. Kommunen tar nu fram en utbyggnadsstrategi för att kunna uppnå bostadsmålet med 20 000 nya bostäder till 2036. Kommunstyrelsen har den 28 april 2017 beslutat om arbetets inriktning, huvudsakliga innehåll och arbetsprocess. Arbetet fokuserar på hur genomförandet av översiktsplanen ska ske, innehållande tillvägagångssätt och principer som är viktiga för att nå målen. Utbyggnadsstrategin bildar tillsammans med trafikstrategin och kommande grönstrategi grunden för planeringen av det framtida Södertälje.

Strategin kommer fungera som ett stöd i den fortsatta planeringen, prioriteringen och lokaliseringen av framförallt nya bostäder. För att genomföra ambitionerna i strategin kommer det fortsatt krävas ett gemensamt långsiktigt arbete mellan Södertälje kommun, Telgebolagen och byggaktörerna i staden samt en nära dialog med södertäljeborna. Offentliga investeringar som krävs för att förverkliga strategin behöver arbetas in i ordinarie budget- och investeringsplanering.

Utbyggnadsstrategin berör många områden, bland annat planering av samhällsservice, planläggning och markpolitik. Den stora merparten av bostadsbyggandet kommer att utföras av marknadens aktörer men kommunen kan behöva gå före och driva på utvecklingen för att öka attraktiviteten i vissa delar. Bra skolor, trygga offentliga miljöer, bra parker och god kollektivtrafik bidrar till att skapa populära stadsdelar och förstärker intresset från marknaden att bygga nya bostäder av hög kvalitet. Att rikta satsningar och kraftsamla till vissa områden är även ett viktigt steg mot visionen om en socialt sammanhållen kommun.

Kommunens bostadsmål innebär en kraftig ökning av byggtakten i förhållande till de senaste årens utbyggnadstakt. Detta kan inte åstadkommas endast genom enskilda kompletteringar av bostäder, utan måste även ske genom att bygga helt nya stadsdelar eller omvandla befintliga bostadsområden. För att klara en högre utbyggnadstakt behöver kommunen planera utifrån ett helhetsperspektiv och säkerställa resurser i genomförandet. Framöver kommer det behöva bli vanligare med större stadsutvecklingsprojekt på kommunal mark. En fortsatt ökad planeringsberedskap kommer också vara avgörande för att uppnå bostadsmålen.

I mål och budget 2017-2019 satsades med hjälp av välfärds miljarden sammanlagt 15 mkr för att kommunen bättre skulle kunna ta initiativet över stadsutvecklingen, öka tydligheten i hur Södertälje ska växa samt bättre kunna planera för hur byggandet av en attraktivare stad ska genomföras. Dessa resurser ligger i förvaltningens underlag kvar för 2018.

3.3.2 Digitalisering för att klara framtidens välfärd

Offentlig sektor står idag inför utmaningar som kräver strategiskt användande av informationsteknik. Om bara några år kommer allt färre behöva försörja alltfler parallellt med att kraven på välfärd och minskad klimatpåverkan ökar. För att klara finansieringen av framtidens välfärd behöver olika satsningar på IT-området att behöva göras. Den digitalisering som ska prioriteras i Södertälje kommun ska direkt eller i förlängningen leda till högre

effektivitet, det vill säga leda till en högre grad av måluppfyllelse i förhållande till resursanvändning.

Den digitala utvecklingen ger nya förutsättningar för ett ekonomiskt- och socialt hållbart samhälle och ger kommunen nya förutsättningar till verksamhetsutveckling. Investeringar i ny teknik och digitalisering kan initialt medföra ökade kostnader men ska i förlängningen leda till:

- en öppnare och mer transparent förvaltning och ökad medborgardialog
- effektivare tjänster för medborgare, företagare och besökare
- ökad effektivitet i den inre organisationen

Det är viktigt att se digitaliseringens möjligheter och identifiera vilka effekter som ska uppnås. Organisationens förmåga att förändra strukturer och arbetssätt blir avgörande för hållbarhet på längre sikt. I förvaltningens underlag till Mål- och budget 2018-2020 har 18 mkr avsatts för att stärka och intensifiera arbetet med digitalisering.

3.3.3 Nyckeln till egen försörjning

Södertälje har ett gynnsamt läge och är porten in i Stockholms län med viktiga knutpunkter för transporter till sjöss, på väg och på räls. Sverige är inne i en högkonjunktur och det finns i dagsläget gott om arbetstillfällen i regionen. Södertälje kommun har en hög andel nyanlända medborgare, där ansvaret för etablering ligger på Arbetsförmedlingen. Regeringen har under våren öppnat upp för en tydligare samverkan mellan kommun och Arbetsförmedling i syfte att lyckas bättre med etableringsuppdraget.

Trots Södertäljes goda läge finns en stor grupp medborgare som står utanför arbetsmarknaden och som inte lyckats komma in på den goda arbetsmarknad som finns i Stockholmsregionen. Enligt Arbetsförmedlingens statistik från maj 2017 är Södertäljes arbetslöshet högst i länet samtidigt med ett av de högsta arbetslöshetstalen i hela landet. Det innebär att Södertäljes gynnsamma läge inte gett resultat i form av en lägre arbetslöshet.

Södertälje kommun ska ta ett brett ansvar för hållbar arbetsmarknadsintegrering för målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetslivskontoret ansvarar för processen i nära samarbete med social- och omsorgskontoret, utbildningskontoret och Destination Södertälje. Ett helhetsgrepp kring kommunens arbetsmarknadsinsatser behöver utvecklas i samverkan och dialog mellan berörda nämnder och bolag samt med andra intressenter såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

I Mål- och budget 2017-2019 satsades 20 mkr för att fler medborgare skulle få möjlighet till en yrkesutbildning eller behörighet för vidare studier och på så sätt stärka sina möjligheter att nå egen försörjning. Dessa medel ligger kvar under 2018 i förvaltningens underlag.

3.4 Förändringar 2018-2020

3.4.1 Nämndernas kommunbidrag

Utgångsläget för beräkningen av nämndernas sammanlagda kommunbidrag år 2018 är kommunfullmäktiges fastställda kommunbidrag för år 2017 i Mål och budget 2017-2019. Beslut om tilläggsanslag eller andra justeringar tagna i kommunstyrelsen eller av stadsdirektören på delegation under våren 2017 har beaktats.

En generell uppräknings för löner och priser har skett med 1 procent för samtliga år under budgetperioden. Ett generellt effektiviseringskrav på totalt 26 mkr, motsvarande 0,76 procent, har fördelats ut på nämnderna. Påsar och anslag för pedagogisk verksamhet undantas helt från det generella effektiviseringskravet. Även revisionen, anslaget för riksdagsval och avgiften för Södertörns Brandförsvarsförbund är undantaget.

För att klara finansieringen av framtidens välfärd behöver olika satsningar på IT-området att behöva göras. 18 mkr har därför avsatts på ett centralt anslag. Anslaget ska användas till finansiering av digitaliseringsprojekt inom hela förvaltningen.

Utifrån en analys av kommunens långsiktiga personalrekryteringsbehov, nuvarande löneläge i förhållande till andra arbetsgivare i regionen samt personalomsättning för olika kategorier av anställda, har förvaltningen gjort bedömningen att det behövs en särskild satsning för vissa grupper i kommande löneöversyner. Dessa medel om 8 mkr placeras centralt för senare utfördelning för att få en bättre styrning och säkerställa genomförandet av prioriteringarna.

Tillkommande hyreskostnader under budgetperioden för lokaler är cirka 122 miljoner kronor. Kompensationsanslag för finansiering av nya investeringar budgeteras centralt och är baserat på framtaget förslag på investeringsbudget för perioden 2018-2020. I det centrala anslaget finns även utrymme avsatt för förstudier. Förvaltningen föreslår att alla nya investeringsprojekt ska ha en väl underbyggd förstudie innan projekt tas med i Mål och budget. Syftet är främst att stärka kommunens beställar- och kompetensroll, tydliggöra redan i beställningen vilken typ av funktioner som framtida lokaler ska inrymma. Detta för att skapa ett bättre och tydligare beslutsunderlag tidigt i processen. Detta förväntas leda till ökad träffsäkerhet i kalkyler samt öka genomförandegraden av investeringar på årsbasis. Tanken är att en tydligare och mer förankrad beställning ökar genomförandegraden genom att tidigare i processen hantera och avhjälpa problem som kan uppkomma.

För en bättre samordning med den samlade satsningen på digitalisering har arbetet med beslutsstöd och dokument- och ärendehantering senarelagts något, vilket medfört ett minskat kommunbidrag för kommunstyrelsen. Ansvaret för arbetet med lean har till fullo flyttas ut i förvaltningen. Avgiften till Telge Inköp har minskat med anledning av effektiviseringar hos bolaget.

Kultur- och fritidsnämnden har fått helårseffekterna av föregående års satsningar på bibliotek i Hovsjö och Grafikens hus.

Under perioden avsätts mellan 7-17 mkr per år till det centrala anslaget för genomförda deponiarbeten. En utredning av Halldeponin pågår, men vilka åtgärder utredningen kommer leda till är i dagsläget inte möjliga att bedöma.

3.4.2 Pedagogisk verksamhet

Ett arbete med att se över och säkra processen med kommunens resursfördelningsmodell för pedagogisk verksamhet pågår i syfte att öka kunskapen om huruvida ersättningsmodellen får avsedd effekt.

Under vårens arbete uppmärksammades att antalet budgeterade elever i förberedelseklass 2017 var för högt. Konsekvensen av detta var att en för stor andel av grundskolans budgetram bands

upp av förberedelseklass elever, vilket utan korrigering skulle resulterat i en allt för stor återbetalning av kommunbidrag i samband med volymavstämningen per april. Därför har den pedagogiska påsen justerats och resurser omfördelats från elever i förberedelseklass till elever med behov av omfattande särskilt stöd.

Hela den pedagogiska verksamheten har räknats upp med 1 %. Pedagogiska påsen för förskola, skolbarnomsorg och grundskola har ökat med 23,2 mkr för demografiska förändringar. Intäktskravet för förskolan uppgår fortsättningsvis till 51,9 mkr, vilket beräknas motsvara de faktiska intäkterna år 2018.

Gymnasieskolans anslag har minskats med 4,6 mkr för demografiska förändringar.

Anslaget för grundsärskolan inklusive skolbarnsomsorg och gymnasiesärskolan har totalt minskat med 2 mkr för beräknad volymförändring. Utbildningsnämndens anslag för kostnader för lokaler när elever finns hos andra huvudmän har utökats med 4,1 mkr för volymförändringar.

Idag är kommunalnämndernas skolskjutskostnader budgeterade i respektive kommunals budget. För att få en bättre helhetskontroll och styrning av kommunens skolskjutskostnader, där budget och beslut hanteras på ett och samma ställe och dessutom få en effektivare administration, föreslår förvaltningen att budgeten för kommunalnämndernas skolskjutskostnader flyttas till utbildningsnämnden.

Det utökade kommunbidraget som gällde för åren 2015-2017 för köp av tjänster från Tom Tits Experiment har dragits tillbaka. För finansiering 2018 krävs därför ett nytt beslut.

3.4.3 Verksamhet inom socialnämnden

Under våren 2017 har en genomlysning av myndighetsverksamheten och administrationen inom barn och ungdom samt vuxenvården genomförts. En slutsats av genomlysningen är att Södertälje kommun i nuläget har tillräckliga resurser för att bedriva barn-, ungdoms- och vuxenvård, att kostnadsnivåerna är påverkbara och att resurserna kan användas mer effektivt. Satsningen på 20 mkr som gjordes på barn och ungdom i Mål och budget 2017-2019 ligger i förvaltningens underlag kvar 2018. Syftet med satsningen är att stärka basverksamheten och utveckla ett långsiktigt förebyggande arbete för att på så sätt minska antalet barn och ungdomar som behöver placeras.

Södertäljes kostnader för IFO-verksamhet låg 2015 över den förväntade kostnaden, s.k. referenskostnaden, och kostnadsnivåerna ökade ytterligare under 2016. Kostnaden för ekonomiskt bistånd ligger betydligt högre i Södertälje än i andra jämförbara kommuner. Södertäljes kostnader för ekonomiskt bistånd var drygt 75 mkr högre 2016 jämfört med den kommun som i sin struktur låg närmast. Det är därför väsentligt att genomföra nödvändiga analyser av kostnadsnivåer och kostnadsstrukturer inom ekonomiskt bistånd för att få en helhetsbild av kostnadsnivåerna inom IFO-området.

3.4.4 Äldreomsorg

Ett nytt äldreboende med 54 platser, Björkmossen, öppnar under 2018. För att finansiera det utökade antalet platser tillförs ytterligare drygt 9 mkr. Verksamheten har även tidigare, i väntan på färdigställande, kompenserats för ett ökat antal köpta platser.

Mellan 2011, året innan LOV infördes, och 2016 har nettokostnaden för hemtjänst ökat med 35 mkr. Kommunbidraget för hemtjänst har under samma period utökats med 51 mkr för att justera för de volymförändringar som LOV medförde. Inom hemtjänsten fortsätter volymerna att minska, men för att säkerställa att verksamheten har tillräckligt ekonomiskt utrymme och möjligheter för verksamhets- och kvalitetsutveckling har ingen ytterligare justering av kommunbidraget genomförts.

3.4.5 Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Omsorgsnämnden tilldelas resurser för LSS-insatser enligt en särskild fördelningsmodell som nu använts ett antal år. Sedan 2012 görs ett avdrag på 2,5 procent för centrala overheadkostnader, eftersom de inte finansieras inom modellen.

Anslaget för LSS-insatser år 2018 beräknas till 638 mkr, vilket motsvarar nämndens anslag efter avstämningen per den 1 april 2017, med avdrag för det generella effektiviseringskravet 2018. Eventuell justering av anslaget för förändringar vid oktoberavstämningen och indexregleringar mm kommer att ske i början av år 2018. Medel för detta finns avsatt centralt.

Det utökade kommunbidraget på 8,4 mkr som omsorgsnämnden fick vid övertagandet av hälso- och sjukvårdsansvaret i boende med särskild service och daglig verksamhet enligt LSS har dragits tillbaka. Utökningen kompenserade för eftersläpningseffekten i utjämnningssystemet. Finansiering av kostnaden för hälso- och sjukvårdsansvaret inryms nu i kommunens resursfördelningsmodell för LSS verksamhet.

Förvaltningen står givetvis till tjänst för frågor och föredragningar under den politiska beredningen av Mål och budget fram till kommunfullmäktiges beslut.

Bilaga 1

Textdokument Mål och budget

2018-2020

VI BYGGER SÖDERTÄLJE HELT OCH HÅLLBART.....	3
SÖDERTÄLJE KOMMUNS VÄRDEGRUND.....	4
EKONOMI OCH STYRNING I SÖDERTÄLJE.....	5
VÅR GEMENSAMMA FRAMTID – HÅLLBAR UTVECKLING.....	10
SÄRSKILDA SATSNINGAR	14
KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL	15
SÖDERTÄLJES MEDBORGARE.....	16
ATTRAKTIVA SÖDERTÄLJE	18
EKO KOMMUNEN SÖDERTÄLJE	19
GOD EKONOMI OCH EFFEKTIV ORGANISATION.....	20
ATTRAKTIV ARBETSGIVARE.....	21
EKONOMISKA RAMAR 2018 PER NÄMND	22
UPPFÖLJNING.....	23
INDIKATORSAMMANSTÄLLNING.....	24

Vi bygger Södertälje helt och hållbart

Kompletteras senare

Södertälje kommuns värdegrund

Våra värderingar och värdegrundsprinciper

Vår värdegrund är de grundläggande synsätt som vi delar i kommunen. Dessa synsätt präglar allt vi gör och genomsyrar alla våra möten med brukare, medarbetare, medborgare, partners och andra. Södertälje kommuns lean-filosofi vilar på Södertälje kommuns värdegrund.

MEDBORGAREN FÖRST

Vi har alltid vårt fokus på medborgarna i Södertälje kommun, i vårt arbete och när vi fattar beslut.

- Vi utgår alltid från det behov som brukaren har
- Vi strävar efter enskilda individers rätt till olika behandling utifrån deras unika behov
- Vi skapar möjligheter till dialog och delaktighet

Vår strävan är att varje resurs alltid ska användas till att skapa värde för medborgaren.

RESPEKT FÖR INDIVIDEN

I Södertälje kommun respekterar vi alla människor oavsett ålder, kön, etnicitet, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

- Vi försäkrar oss alltid om att visa människor aktning och empati
- Vi lyssnar aktivt
- Vi bemöter människor på det sätt som vi själva vill bli bemötta
- Vi visar respekt för varandra

Respekt ska bejakas både genom bemötande och genom förväntningar.

MER ÄN FÖRVÄNTAT

I Södertälje kommun har vi ambitionen att ge våra medarbetare, medborgare och brukare mer än förväntat.

- Vi ger våra medborgare bra service och goda tjänster till så låga kostnader som möjligt
- Vi använder de gemensamma resurserna på ett effektivt sätt
- Vi utgår alltid från att skapa ett mervärde för brukaren

Våra värdegrundsprinciper

OLIKHETER ÄR EN STYRKA

Vi kommer att lyckas med vårt samhällsuppdrag om vi använder våra olikheter i organisationen vid rekrytering, samarbete, arbetslagssammansättning, medborgardialog med mera. Olikheter skapar en dynamik som utvecklar både människor och verksamhet. Genom detta perspektiv bejakar vi nyfikenhet, öppenhet och lyhördhet.

UTGÅ ALLTID FRÅN SAMHÄLLSUPPDRAGET

Vi ska stödja människors strävan efter ett bra liv och se vårt uppdrag i ett helhetsperspektiv.

Ekonomi och styrning i Södertälje

Omvärldsbevakning

Trots en något lägre tillväxt på 3,3 procent (4,1 %) i Sverige under 2016 så är det mycket starka siffror vid en internationell jämförelse. Svensk tillväxt fortsätter att drivas på med offentlig konsumtion och hög takt i byggnadsindustrin, både för den offentliga och privata sidan med avseende på bostäder. Prognosen är att tillväxten mattas av under kommande år till 2,8 procent i år och strax över 2 procent för de närmsta åren därefter. Inflationen mätt som KPI landade högre på 1 procent för år 2016 (2015 0,0 %) och Riksbanken prognostiserar att den gradvis ökar fram till 2019.

SKL gör i sina antaganden att de generella statsbidragen kommer öka med 2 procent realt per år från 2019 och att ett finansieringsgap mellan intäkter och kostnader i så fall riskerar att uppkomma som kan behöva hanteras genom skattehöjningar. Det gap som riskerar att uppstå fram till 2020 stannar inte där utan det fortsätter att växa under lång tid framöver. Det gäller därför att hitta långsiktiga lösningar och detta kan vara möjligt med hjälp av digitalisering och förändrade arbetssätt. Ökade behov kan inte bara mötas med fler anställda utan även med arbetsbesparande lösningar som möjliggörs av ny teknik.

Sedan några år tillbaka ökar antalet yngre och äldre i befolkningen förhållandevis snabbt. Det gör att behoven av kommunernas och landstingens verksamhet tenderar att växa snabbare än betalningsförmågan. Detta förhållande är inte tillfälligt utan kommer att bestå under kommande tio till femton åren.

SKL gör i sin ekonomirapport i maj bedömningen att skatteunderlagsutveckling för 2018–2020 kommer att bli lägre, i kombination med mycket snabbt växande behov, och väntas ge svagare resultat och betydande effektiviseringsbehov.

Samtidigt växlar kommunerna upp planerade investeringar till en ny nivå. Förskolor, skolor, infrastruktur och bostäder planeras att byggas på bred front.

Kostnaderna för kommunerna har ökat unikt mycket under de senaste två åren, främst beroende på flyktingsituationen. Men det gäller även intäktssidan i form av riktade statsbidrag och statsbidragen för flyktingar bedöms motsvara kostnaderna för kommunsektorn totalt.

Kommunerna har utmaningar framför sig både vad gäller verksamhet och ekonomi. Det ställer stora krav på intern styrning och även på samverkan med exempelvis landstingen vad gäller äldre personer med omsorg och sjukvård. För att klara utmaningarna krävs långsiktigt hållbara planeringsförutsättningar från staten och tydliga spelregler som inte hämmar möjligheterna för effektiviseringar.

Ambitionerna att utveckla Södertälje kommun är bl.a. att bygga 20 000 nya bostäder till 2036, varav 15 300 utgör åtagande i Sverigeförhandlingen och utbyggnaden av Ostlänken.

Etableringen på arbetsmarknaden är helt avgörande för de långsiktiga konsekvenserna av flyktinginvandringen. De nyanlända är ett välbehövligt tillskott av relativt ung arbetskraft som kan bidra till ett växande skatteunderlag och även underlätta rekrytering och kompetensförsörjning i verksamheter som idag har personalbrist.

Fokus under den kommande perioden kommer att vara att säkerställa att utvecklingen framåt är hållbar. Därtill kommer särskilda satsningar som utbyggnadsstrategin, digitaliseringen samt möjligheten till egen försörjning.

God ekonomisk hushållning

Ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre perspektiv. Begreppet god ekonomisk hushållning syftar huvudsakligen till att säkerställa att varje generation bär sina egna kostnader. Kommunen måste därför säkerställa en resultatnivå som är långsiktigt hållbar för att kunna garantera en bibehållen servicenivå för kommande generationer utan att behöva uttaxera en högre skattenivå.

Kommunen behöver visa sina kreditgivare och kreditbedömare att kommunen klarar av att prioritera mellan nya investeringar i infrastruktur, bostäder, förskolor, skolor och övriga verksamhetslokaler. Investeringsbehoven måste prioriteras så att nettokoncernskulden per invånare över tiden hålls på en stabil nivå som kommunen långsiktigt tål att bära.

Det är viktigt att några grundläggande ekonomiska inriktningar fastställs:

- Förbättrade resultat i kommunen och bolagskoncernen. För kommunen avses resultatet exklusive jämförelsestörande poster. Intäkter från exploatering och reavinster ska användas till att finansisera nödvändiga investeringar för ett hållbart samhälle.
- Fortsätta försäljningar av tillgångar som är möjliga och lämpliga att sälja av både i kommunen och i kommunens bolag.
- Säkerställa att investeringsvolymerna över tid är förenliga med kommunens långsiktiga finansieringsförmåga. Detta förutsätter en hög egenfinansieringsgrad.
- Bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.
- Utdelning från bolagskoncernen till ägaren kan ske först när kassaflödet medger detta utan ytterligare upplåning.

Kommunfullmäktiges mål

- Finansiellt mål för Södertälje är att kommunen ska uppnå ett resultat exklusive jämförelsestörande poster på 124 mkr 2018 (2,2 %), 141 mkr 2019 (2,4 %) och 152 mkr 2020 (2,6 %).
- Finansiellt mål för bolagskoncernen (på SKF nivå) är att koncernen ska uppnå ett resultat efter skatt på 412 mkr 2018, 415 mkr 2019 och 304 mkr 2020.
- Kommunens nettokoncernskuld per invånare ska inte öka¹.
- Soliditeten i kommunkoncernen ska öka under budgetperioden.

¹ Skulden får inte öka i snabbare takt än befolkningstillväxten

EU-projekt

För alla EU-projekt gäller att de ska genomföras med utgångspunkt i kommunens strategiska prioriteringar och därmed bidra till att utveckla Södertälje i linje med fullmäktiges målsättningar i Mål- och budget. Under budgetperioden är två projekt aktuella, MAP2020 och MatLust.

Förändringar i kommunbidragen under året

Under året sker inga förändringar av kommunbidragen. Det finns endast tre undantag från den huvudregeln:

- Volymavstämningarna under året inom LSS-verksamheten, de pedagogiska verksamheterna och svenska för invandrare (SFI).
- Utfördelning av kommunbidrag som finansieras av de olika centrala anslagen, t ex kompensationsanslagen för investeringar.
- Kommunstyrelsens anslag för oförutsedda kostnader.

Kompensationer för nya investeringar

Under kommunstyrelsen finns anslag för att kompensera nämnderna under året för tillkommande kostnader som genereras av nya lokaler och investeringar beslutade av fullmäktige. Nämnderna kompenseras med 100 procent av de kostnader som uppstår för utökningarna i investeringsbudgetarna. Det pågår ett arbete med att ta fram en ny investeringsprocess som även kommer att innefatta en översyn av riktlinjerna för kompensation för alla typer av nyinvesteringar.

Nämndsinvesteringar finansierar nämnderna inom sin avskrivningsvolym.

Volymavstämningar under året.

För de pedagogiska verksamheterna inom kommundelsnämnderna och utbildningsnämnden görs volymavstämningar i april respektive december varje år.

Ett regelverk för volymavstämning för SFI fastställs under 2017.

Inom LSS-verksamheten sker volymavstämning per den första april och per den första oktober.

Uppräkningar

En generell uppräkning för löner och priser har skett med 1 procent för varje år under budgetperioden. Utöver detta har en särskild satsning har på prioriterade yrkesgrupper lagts centralt.

Låne- och borgensram

Kommunen får, vid varje tidpunkt under 2018, ha utestående lån och borgen till ett nominellt värde av högst 13 900 mkr.

Bolagen ska finansiera sig genom kommunens internbank som även handhar ränteriskhanteringen för hela kommunkoncernen. För att uppnå konkurrensneutral ränta på upplåningen från internbanken erlägger respektive bolag i bolagskoncernen en marknadsmässig borgens- och låneramsavgift på summan av nyttjade lån och borgen.

För bolag och föreningar beviljar kommunen följande låne- och borgensramar:

Låne- och borgensram 2018 (mkr)	
Bolagskoncernen	11 900
- varav verksamhetslokaler	4 800
- varav bostadsbolagen	3 100
- varav övriga bolagskoncernen	4 000
Syvab	147
Söderenergi AB	1 218
Täljehallen AB	31
Övrig kommunal borgen	9
Summa beviljade ramar	13 305

Sammanställning total investeringsbudget kommunkoncernen

Nedan följer den totala investeringsramen för kommunkoncernen inklusive reinvesteringar. Investeringsprocessen är en gemensam process för kommunkoncernen och utgår från det kassaflöde kommunen och bolagskoncernen tillsammans genererar. Reinvesteringar prioriteras före nyinvesteringar och av lag tvingande investeringar och investeringar påkallade av demografiska utvecklingen går före strategiska investeringar. För perioden uppgår reinvesteringar till cirka 2 077 miljoner kronor av det totala utrymmet på cirka 5 055 miljoner kronor. Investeringsbudgeten går 2018 som en separat del av mål och budget. Detaljer återfinns i särskilt ärende.

Total investeringsbudget kommunkoncernen (mkr)	År 2018	År 2019	År 2020
Telge AB (exkl verksamhetslokaler)	876	1 063	1 123
Kommunen (inkl verksamhetslokaler)	748	650	595
Totalsumma	1 624	1 713	1 718

Total investeringsbudget Telge AB (per bolag) (tkr)	År 2018	År 2019	År 2020
Telge AB Moderbolag	1 700	1 800	1 900
Telge Bostäder	364 000	544 200	598 000
Telge Hovsjö	29 900	32 300	34 800
Telge Fastigheter, kommersiella lokaler	36 000	5 400	5 700
Telge Fastigheter (TF), verksamhetslokaler	498 000	400 000	350 000
Telge Nät	375 700	437 200	405 600
Telge Återvinning	23 000	15 800	19 500
Södertälje Hamn	39 500	19 800	50 800
Telge Hamn	-	-	-
Telge Inköp	-	-	-
Tom Tits	6 000	6 300	6 700
Telge Tillväxt	-	-	-
Totalsumma	1 373 800	1 462 800	1 473 000

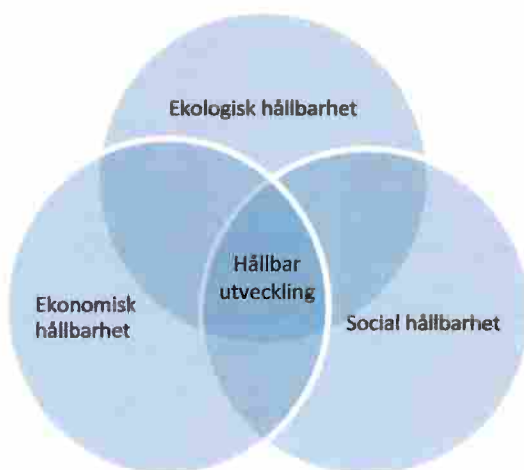
Total budget kommunen inkl Södertäljelyftet (mkr)	År 2018	År 2019	År 2020
KS/KF	170	170	170
Verksamhetslokaler (via TF)	498	400	350
Nämndinvestering	80	80	75
Totalsumma	748	650	595

Vår gemensamma framtid – hållbar utveckling

Hållbar utveckling kan definieras som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

Kommunens hållbarhetsarbete utgår från Agenda 2030, ett övergripande och framåtsyftande globalt, nationellt och lokalt åtagande som öppnar nya möjligheter för långsiktigt hållbar ekologisk, social och ekonomisk utveckling. Målen i Agenda 2030 är kopplade till att bekämpa fattigdom och ojämlikhet för att bygga inkluderande samhällen, att de mänskliga rättigheterna ska förverkligas, att jämställdhet uppnås och kvinnors och flickors egenmakt främjas. Det långsiktiga skyddet för planeten och dess naturresurser ska garanteras.

För att förklara begreppet hållbar utveckling kan det delas upp i tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. De tre dimensionerna överlappar, påverkar och är beroende av varandra och är det övergripande målet för alla verksamheter i Södertälje kommun. Hållbar utveckling uppnås när de tre dimensionerna sammanfaller. Genom en helhetssyn i arbetet främjas långsiktighet och utveckling av samtliga dimensioner. En god och långsiktigt hållbar ekonomi är avgörande för möjligheterna att uppnå social och ekologisk hållbarhet.

För Södertälje kommun betyder social hållbarhet att alla invånare får sina rättigheter och behov tillgodosedda. Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa och utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

För Södertälje kommun är barnen särskilt prioriterade. Genom att ge barnen goda uppväxtvillkor skapas långsiktiga positiva effekter för samhället. Det finns fortfarande barn som växer upp under mindre gynnsamma sociala förhållanden i Södertälje. För att komma till rätta med detta behöver fokus läggas på att skapa en trygg och bra start i livet, med en bra skolgång och jämlika lärandemiljöer för alla oavsett bakgrund. I Södertälje pågår sedan flera år en politisk satsning på skolan i syfte att förbättra resultaten. Framgång i skolan är en förutsättning för att komma i arbete eller för att senare i livet kunna studera vidare. Satsningen har varit framgångsrik.

I kommunen finns samtidigt en hög andel vuxna medborgare som saknar utbildning eller behöver komplettera sin utbildning. Kommunens vuxenutbildning ska tillgodose de behov som finns i Södertälje av olika utbildningsinsatser. Det är viktigt att utbildningssatsningarna leder till arbete eller högre studier men också vara i linje med de behov regionen har av arbetskraft.

Andelen invånare som är beroende av ekonomiskt bistånd har minskat men är fortfarande högre i Södertälje än i många andra kommuner. Ett område för särskild satsning är att alla som kan arbeta ska ges möjlighet till ett arbete. Det ökar livskvaliteten för den enskilde främjar inkluderingen i samhällslivet och leder i förlängningen till minskade samhällskostnader. För att uppnå detta är det viktigt att öka anställningsbarheten genom att höja utbildningsnivån och samverka kring arbetsmarknads- och utbildningsinsatserna.

Den utveckling som har skett i samhället de senaste årtiondena har lett till nya utmaningar som ställer högre krav på de kommunala verksamheterna. En av utmaningarna är att kostnaderna för den kommunala servicen ökar snabbare än intäkterna, bland annat beroende på att både antalet unga och antalet äldre blir fler. Samtidigt ställer medborgare, företag och besökare högre krav på att kommunen ska leverera effektivare tjänster och service. För att möta kommunens demografiska utmaningar är en satsning på ny teknik och digitalisering en nödvändighet för att effektivisera verksamheten och för att uppnå önskad kvalitet i välfärdstjänsterna.

Den digitala utvecklingen ger nya förutsättningar för ett ekonomiskt och socialt hållbart samhälle och ger kommunen nya förutsättningar till verksamhetsutveckling. Investeringar i ny teknik och digitalisering kan initialt medföra ökade kostnader men ska i förlängningen leda till:

- en öppnare och mer transparent förvaltning och ökad medborgardialog
- effektivare tjänster för medborgare, företagare och besökare
- ökad effektivitet i den inre organisationen

Det är viktigt att se digitaliseringens möjligheter och identifiera vilka effekter som ska uppnås. Organisationens förmåga att förändra strukturer och arbetssätt blir avgörande för hållbarhet på längre sikt.

Södertäljes befolkning växer och förväntas fortsätta växa. I Södertälje finns därför stora behov av att utveckla, förtäta och bygga samman kommunens olika stadsdelar för att skapa fler bostäder och höja attraktiviteten. Med spännande arkitektur och varierande upplåtelseformer behöver stadsdelarna men också kommundelarna kompletteras och utvecklas. För att ta tillvara den stora efterfrågan som finns idag från olika intressenter som vill bygga, behöver kommunen styra arbetet med stadsutvecklingen och öka tydligheten i hur Södertälje ska växa och hur byggandet för en attraktivare stad ska genomföras.

Utbyggnaden av Södertälje måste ske genomtänkt och med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet som ledstjärna för att på längre sikt skapa en starkare och sammanhållen kommun. Utmaningen i detta är att kraftigt öka bostadsbyggandet samtidigt som attraktiviteten ökar och fler väljer att bo kvar eller flytta till Södertälje. Under den kommande perioden kommer fokus att vara på utbyggnadsstrategin, så att möjligheter skapas för bl.a. utveckling av stadskärnan och att fler bostäder byggs samt en förbättrad infrastruktur.

I och med ett kraftigt ökat bostadsbyggande kommer trycket i regionen och på Södertäljes mark- och vattenområden bli stort. Förtätning måste ske samtidigt som viktiga grönområden och parkmiljöer värnas, där naturmiljöer har både ett starkt estetiskt och reellt värde. I en kommun som snabbt förändras måste hållbarhetsperspektiven hela tiden beaktas. Det är viktigt att byggandet är resurseffektivt och miljövänligt och att byggandet utformas så att det bidrar till en positiv stadsbild och livet i samhället.

För att nå ekologisk hållbarhet behöver det finnas en balans mellan människa, miljö och samhälle. Samhällets behov måste tillgodoses med hjälp av förnybara naturresurser i så hög grad som möjligt. Det är viktigt att mångfalden av arter och naturtyper bevaras och utvecklas. För att människornas livsstil inte ska påverka miljö- och naturresurshushållningen negativt behöver konsumtionen av varor och tjänster ta hänsyn till lokal och global miljöpåverkan. Samhällsplaneringen måste utgå från en helhetssyn så att ekologiska samband och grönstrukturer stärks. Det är viktigt att de problem som finns med miljö- och hälsopåverkande ämnen i mark, vatten och luft avtar successivt. Ekokommunen Södertälje ligger i framkant när det gäller att driva flera frågor för hållbar utveckling, till exempel avlopp i kretslopp och ekologiska livsmedel. Södertälje kommuns utmaning ligger i att få organisationen att integrera hållbarhetsaspekterna som en självklar del i all verksamhet och planering.

Ett annat viktigt arbete för att nå långsiktig hållbarhet är att stärka Södertäljes attraktionskraft. Södertälje har ett gynnsamt geografiskt läge och en stark forskning- och innovationsstruktur men det är stor konkurrens om invånare, besökare och företag i regionen. Södertälje Science Park är en kreativ nod för samverkan mellan näringsliv, akademi och samhälle. Det är en miljö där utbildning, forskning, innovationer och gränsöverskridande samarbeten skapar värden och ledande utveckling inom hållbarhet. Både Södertälje Science Park och KTH ger unika möjligheter att attrahera och sammanföra studenter och näringsliv. Parallellt med satsningen på att vara en studentstad är ambitionen också att utveckla näringslivets konkurrenskraft och Södertäljes attraktionskraft som företagarkommun. Ett starkt näringsliv skapar tillväxt och gör det möjligt att upprätthålla ett gott samhälle som kan erbjuda välfärdstjänster, ett rikt kultur-, fritids- och idrottsliv, en väl fungerande infrastruktur och en attraktiv arbetsmarknad.

Arbetsgivarpolitiken syftar till att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare med rätt kompetens, för att öka verksamheternas måluppfyllelse. Den långsiktiga kompetensförsörjningen är avgörande för att kommunen ska klara uppdraget gentemot Södertäljeborna. I dag finns de största utmaningarna inom vård- och omsorgsverksamheter, socialtjänst, pedagogiska verksamheter och inom samhällsbyggnadsområdet. Konkurrensen om kompetensen inom dessa verksamhetsområden är stor, såväl inom Stockholmsregionen som nationellt. När det gäller vissa yrkesgrupper konkurrerar kommunen dessutom inte bara med övrig offentlig sektor utan även med näringslivet.

De nuvarande och framtida rekryteringsutmaningarna finns i flera steg. För att kommuner ska kunna attrahera och rekrytera rätt kompetens är en förutsättning att unga väljer inriktning i studier och yrkesvägar som leder till att det finns tillräckligt med potentiell arbetskraft i framtiden. En annan utmaning är att de grupper som står utanför arbetsmarknaden ofta inte matchar de kompetensbehov kommunala verksamheter har och därför behöver kommunens arbete med arbetsmarknadsinsatser så långt möjligt göras relevant för de egna verksamheternas långsiktiga kompetensförsörjning. En tredje utmaning är hur vårt arbetsgivarerbjudande ser ut, dvs. vilken arbetsmiljö, vilka uppdrag och utvecklingsmöjligheter, vilket ledarskap vi kan erbjuda dem vi vill attrahera. En del av arbetsgivarerbjudandet är möjligheten att arbeta heltid. Därutöver krävs att trenden för en förbättrad arbetshälsa håller i sig och fortsätter utvecklas åt rätt håll, liksom att förmåner och villkor vidareutvecklas för att möta de krav morgondagens medarbetare kommer att ställa på kommunen som arbetsgivare. Sammantaget behöver arbetsgivarfrågorna utvecklas i en riktning som gör att trenden med en i vissa grupper alltför hög personalomsättning bromsas.

Ledarskapet är avgörande för vår attraktivitet och vår kapacitet som arbetsgivare. Under de närmaste åren behöver organisationen utvecklas i riktning mot att chefer i samtliga verksamheter har ett rimligt antal medarbetare. Hur stora arbetsgrupper en chef kan ha ett arbetsgivaransvar för, är högaktuellt i modern ledarskaps- och organisationsforskning. Antalet medarbetare per chef är relevant såväl för medarbetarnas möjlighet till bra dialog och feedback, som för chefens egna förutsättningar att kunna utöva ett bra ledarskap.

Södertälje kommun är en central aktör i samhället i att påverka strukturer och skapa förutsättningar som stödjer samhällets omställning till att långsiktigt bli social, ekonomisk och ekologiskt hållbart. För att skapa en långsiktigt hållbar välfärd behöver alla arbeta aktivt för att hushålla och värna om såväl människans livsvillkor som jordens resurser. Hållbar utveckling förutsätter helhetssyn och balans mellan dimensionerna.

Särskilda satsningar

Utbyggnadsstrategin

Förändringstrycket i regionen och på Södertäljes mark- och vattenområden är mycket stort. Kommunen behöver gemensamt rusta sig för att möjliggöra en ökad takt i bostadsbyggandet och genomföra utbyggnaden. Inom ramen för Sverigeförhandlingen har Södertälje kommun åtagit sig att bygga 15 300 nya bostäder i tätorten fram till 2036, men kommunen har en ännu högre ambitionsnivå. Målsättningen är att totalt 20 000 nya bostäder ska byggas fram till år 2036. För att kommunen ska kunna möta upp ett växande Södertälje på bästa sätt är det angeläget att ta fram en utbyggnadsstrategi som anger hur översiktsplanens mål ska kunna uppnås och vilka metoder och principer som är viktiga för genomförandet. Ett framtidsinriktat stadsbyggande med tydliga principer för att förtäta och bygga ihop stadens olika delar. Men också för att utveckla tätorterna på landsbygden samt kopplingen mellan stad och land. Detta är en kraftsamling när det gäller både kvalitet och volym.

Digitaliseringen

Genom digitaliseringens möjligheter får Södertälje kommun nya förutsättningar att möta medborgarnas behov med en hög grad av tillgänglighet, en god service och en mer transparent organisation. Digitaliseringen gör nya arbetssätt möjliga och är en förutsättning för att säkra en effektiv verksamhet med önskad kvalitet i en tid när färre personer förväntas försörja allt fler.

Nyckeln till egen försörjning

Trots Södertäljes goda läge finns en stor grupp medborgare som står utanför arbetsmarknaden. För att skapa möjlighet för fler till egen försörjning behöver ett helhetsgrepp kring kommunens arbetsmarknads- och utbildningsinsatser prioriteras och utvecklas i samverkan mellan berörda nämnder och bolag samt med andra intressenter såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Kommunfullmäktiges mål

För att uppnå de högt ställda kraven för att utveckla framtidens Södertälje har kommunfullmäktige tagit fram åtta övergripande mål. Målen har kategoriserats i fem målområden som på olika sätt är viktiga för den långsiktiga hållbarheten.

Sammanställning av mål på kommunfullmäktigenivå

Vår gemensamma framtid – en hållbar utveckling					
Målområde	Södertäljes medborgare	Attraktiva Södertälje	Ekokommunen Södertälje	God ekonomi och effektiv organisation	Attraktiv arbetsgivare
KF-mål	Medborgarna har inflytande och är delaktiga Medborgarna har goda livsvillkor Medborgarna ges förutsättningar att utveckla sin kompetens Medborgarna får en god service, och hög tillgänglighet	Södertälje är en attraktiv kommun att bo i, att driva företag i och är en plats som attraherar studenter och besökare	Södertälje kommun, företagen och medborgarna bidrar till en ekologiskt hållbar utveckling	Södertälje kommun har en god ekonomisk hushållning	Södertälje kommun kan rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål sker med hjälp av beslutade och målsatta indikatorer, vilka framgår under respektive mål i följande avsnitt.

Nämnderna ska, med undantag av målområdet Attraktiv arbetsgivare, förhålla sig till kommunfullmäktiges mål i sina verksamhetsplaner genom att bryta ner och konkretisera målen inom ramen för sitt specifika samhällsuppdrag och de målgrupper nämnden ansvarar för.

Kommunstyrelsens arbetsgivarroll har förtydligats i den nya målstrukturen genom att kommunstyrelsen uteslutande är det organ som följer upp målområdet Attraktiv arbetsgivare.

Nämndernas nedbrutna mål följs, liksom kommunfullmäktiges mål, upp med hjälp av indikatorer.

Södertäljes medborgare

Målområde Södertäljes medborgare har kopplingar till både social hållbarhet men också till de kommunala verksamheternas kvalitet.

1 Medborgarna har inflytande och är delaktiga

Södertäljes medborgare ska ha goda möjligheter att på lika villkor kunna delta i samhällslivet och kunna påverka sin vardag. Genom att bedriva ett uthålligt och långsiktigt förbättringsarbete med att stärka ungdomsinflytandet, förbättra medborgardialoger och arbetet med delaktighet kan kommunen på sikt öka valdeltagandet. För vissa frågor ska Södertäljeborna bjudas in till dialoger och dialogforum när det är möjligt.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Valdeltagande (KKIK)	72			
Medborgarnas uppfattning om möjligheter till insyn och inflytande (Nöjd-Inflytande-Index)	41			
Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? (Delaktighetsindex)	61			
Hur god är kommunens webbinformation till medborgarna? (Informationsindex)	88			

Relaterade program och planer:

- *Strategin för demokratiutveckling*

2 Medborgarna har goda livsvillkor

Goda livsvillkor är viktigt för den sociala hållbarheten. Medborgarna ska på lika villkor kunna delta i samhällslivet och leva under trygga former. Särskilt fokus ska läggas på barns och ungas uppväxt. Goda livsvillkor handlar också om att ha en god hälsa och en rik fritid. Kulturen och närhet till natur är viktiga delar som bidrar till att människor mår bra.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Barn i befolkningen som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd, andel (%)	7,2			
Hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under året, andel (%)	3,7			
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	34			
Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) (Folkhälsoprogrammet)	67			
Nöjd Region-Index – Trygghet	45			

Relaterade program och planer:

- *Folkhälsoprogrammet*
- *Handlingsplan mot våld i nära relationer*

3 Medborgarna ges förutsättning att utveckla sin kompetens

Att arbeta för ökad självständighet och att ta vara på varje individs inneboende förmågor ska vara ledande för kommunens verksamheter. Särskilt viktigt är det att investera i barns och ungdomars utveckling. En grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämlikhet. Att ta hänsyn till olika förutsättningar och bakgrund är viktigt och grundläggande för ett jämlikt samhälle.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) (	83,9			
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%) (	69,9			
Elever i åk. 9, meritvärde hemkommun, genomsnitt (16 ämnen)	217,9			
Andel invånare 25-64 år med högst förgymnasial utbildning	20			
Andel invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning	33,9			

4 Medborgarna får god service och hög tillgänglighet

Södertälje kommuns verksamheter ska kännetecknas av god service och hög tillgänglighet. I sina kontakter med kommunen ska medborgarna ges ett gott bemötande, samt ha lätt att få information om kommunens uppdrag, tjänster och åtaganden. Verksamheterna ska ständigt sträva efter att leverera en så god kvalitet som möjligt. Genom digitalisering och utveckling av relevanta e-tjänster ska kommunens tillgänglighet öka.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Andel som får svar på e-post inom två dagar, (%) (	98			
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, (%) (	61			
Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel av maxpoäng (%) (	81			

Attraktiva Södertälje

5. Södertälje är en attraktiv kommun att bo i, att driva företag i och är en plats som attraherar studenter och besökare

Södertälje ska vara och upplevas som en attraktiv plats att leva och bo i - en plats där människor trivs. Företag ska ha bra möjligheter att etablera sig och växa här, Södertäljes invånare ska kunna utvecklas här och besökare ska hitta många attraktiva besöksmål och evenemang i Södertälje. Vi ska bidra till en hög livskvalitet genom att erbjuda bra förutsättningar för ett rikt kultur-, fritids- och idrottsliv, bra bostäder, en väl fungerande infrastruktur liksom många spännande arbetsmöjligheter. Genom ett starkt näringsliv skapas fler arbetstillfällen, tillväxt, bra service och en ökad attraktionskraft.

Södertälje ska vara känt för att vara en välkomnande, innovativ plats som erbjuder en genuin stadskärna kombinerat med en levande landsbygd och att vara en plats där världarna möts. I Södertälje vill vi upplevas som färgstarka, nyfikna, urbana och ansvarstagande.

Vår utveckling ska präglas av innovation, till exempel genom Södertälje Science Park, en unik miljö för kunskap, entreprenörskap och gränsöverskridande samarbeten.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Södertälje som en plats att leva och bo på (NRI), Nöjd-Region-Index (NRI),	44			
Arbetstillfällen	48 758			
Totalt antal studerande (KTH och yrkeshögskolan)	935			
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	67			
Turismkonsumtion (mkr)	738			
Antal beviljade bygglov för bostäder	kompletteras			
Färdigställda bostäder (småhus och flerfamiljshus)	331			

Relaterade program och planer:

- *Näringslivsstrategin*
- *Turistprogrammet*
- *Översiktsplanen*
- *Utbyggnadsstrategin*
- *Strategi för att möta behovet av studentbostäder*

Ekokommunen Södertälje

6. Södertälje kommun, företagen och medborgarna bidrar till en ekologiskt hållbar utveckling

Södertälje kommuns åtaganden som klimatkommun och ekokommun innebär fortsatt höga målsättningar för hållbarhet. Kommunen ska aktivt ta tillvara möjligheterna att begränsa miljöpåverkan och skapa lösningar och infrastruktur som underlättar för medborgare, verksamheter och företag att göra hållbara val. Energianvändning, medveten konsumtion och upphandling är viktiga delar i ett hållbart samhälle.

Klimatanpassning och värdet av ekosystemtjänster ska beaktas i samhällsplaneringen för att få långsiktigt hållbara lösningar. En välutvecklad grönstruktur i hela staden stärker ekosystemtjänster såsom renare luft, minskad risk för översvämningar och buller. För att gynna den biologiska mångfalden ska naturvärden bevaras och utvecklas. Tätortsnära natur och grönområden ska tas tillvara för rekreation och friluftsliv.

Vatten spelar en central roll i Södertälje. För att säkerställa att vi har dricksvatten av god kvalitet och friska sjöar och hav som ger möjlighet till bad och fiske, måste den negativa miljöpåverkan minska. Det innebär ett fortsatt arbete med näring i kretslopp och fokus på giftfri miljö och vardag.

Luftkvaliteten i staden ska förbättras för att minska risken för människors hälsa och påverkan på klimatet.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Biologisk mångfald				
Andel skyddad mark- och vattenområden, andel av kommunens areal %	8,7			
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) (KKIK) (UN)	57			
Resurshushållning				
Slutanvändning energi inom hushåll inom den geografiska kommunen, MWh/inv	32			
Slutanvändning energi inom offentlig verksamhet inom den geografiska kommunen, MWh/inv	6			
Insamlat hushållsavfall, kg/invånare	394			
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	47			
Klimat				
Miljöbilar av personbilar och lätta lastbilar enl MFS, % i kommunkoncernen(KKIK)	30,3			
Luft och vatten				
Andel vattenförekomster med god status (%)	23			
Halten NO2 i luft, årsmedelvärde ug/m3	-			
Halten PM10 i luft, årsmedelvärde ug/m3	18/20			

Relaterade program och planer:

- Miljöprogram
- Klimatprogram

God ekonomi och effektiv organisation

7 Södertälje kommun har en god ekonomisk hushållning

God hushållning och långsiktig ekonomisk hållbarhet ska råda i hela kommunkoncernen och verksamheterna ska bedrivas ändamålsenligt och effektivt. Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för kvalitetsutveckling i verksamheter, såväl hos kommunala utförare, de kommunala bolagen men även för verksamheter som på kommunens uppdrag bedrivs av privata utförare.

För att utveckla och effektivisera den kommunala förvaltningen görs en tydlig prioritering på digitalisering av såväl tjänster till medborgarna för att utveckla och effektivisera verksamheterna, arbetsätten och processerna.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Soliditet kommunkoncern, (%)	18,2			
Resultat exkl jämförelsestörande poster kommun, mkr	155			
Resultat efter skatt koncern, mkr	628			
Nettokoncernskuld, tkr/inv	146			
Rating (Standard & Poor's)	AA+			
Nämndernas budgetföljsamhet (alla nämnder)	0,6%			

Relaterade program och planer:

- Riktlinjer för God Ekonomisk Hushållning
- Fullmäktiges program för mål och riktlinjer för privata utförare gällande 2016-2018

Attraktiv arbetsgivare

8 Södertälje kommun kan rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens

För att kunna ge Södertäljeborna en bra verksamhet behöver kommunen arbeta aktivt med kompetensförsörjningen både på kort och lång sikt.

Kommunen ska erbjuda intressanta tjänster, en bra arbetsmiljö och ett gott ledarskap samt villkor och förmåner som gör att vi kan attrahera och rekrytera morgondagens medarbetare, likväl som att behålla genom att erbjuda utvecklingsmöjligheter för dagens medarbetare. Förutsättningarna för ett hållbart medarbetarengagemang ska fortsätta att stärkas. Södertälje kommun är helt beroende av medarbetare och chefer med motivation och engagemang att göra sitt bästa för verksamheten. Varje medarbetare ska förstå sin verksamhets uppdrag väl och se hur den egna insatsen bidrar till verksamhetsutveckling och måluppfyllelse.

Kommunfullmäktiges fastställda indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex	76			
Personalomsättning (%)	15,0			
Andel heltidsarbetande (%)	82,0			

Ekonomiska ramar 2018 per nämnd

	(tkr)
Järna kommundelsnämnd	135 843
Hölö-Mörkö kommundelsnämnd	71 702
Vårdinge-Mölndal kommundelsnämnd	35 481
Enhörna kommundelsnämnd	52 261
Arbetslivsnämnd	168 213
Omsorgsnämnd	716 019
Socialnämnd	715 945
Äldreomsorgsnämnd	689 826
Överförmyndarnämnd	9 451
Utbildningsnämnd	2 109 445
Kultur- och fritidsnämnd	205 809
Stadsbyggnadsnämnd	23 588
Miljönämnd	12 122
Teknisk nämnd	91 897
KS/Kommunstyrelsens kontor	269 241
KS/Politisk ledning	76 636
Revision	3 000
Summa nämnder	5 386 479

Uppföljning

Uppföljning från nämnder och styrelser till kommunstyrelse och kommunfullmäktige

Uppföljningar	Behandling i KS/KF	Uppföljningarna omfattar
Månadsrapport	KS mars KS april KS maj KS sept KS okt KS nov	• Ekonomisk uppföljning som bygger på månadsboksluten
Delårsrapport per den 30 april inkl. helårsprognos	KS juni KF juni	• Ekonomisk uppföljning av driftverksamhet inkl. finansiell analys • Uppföljning av investeringar • Ekonomisk rapport Telgekoncernen
Delårsrapport per den 31 augusti inkl. helårsprognos	KS oktober KF oktober	• Ekonomisk uppföljning inkl. finansiell analys • Uppföljning av investeringar • Prognos av God Ekonomisk Hushållning • Uppföljning av KF-mål och inriktning 2018-2020 • Ekonomisk rapport Telgekoncernen
Årsbokslut per den 31 december	KS april 2018 KF april 2018	• Ekonomisk uppföljning av driftverksamhet inkl. finansiell analys • Uppföljning av investeringar • Uppföljning av God Ekonomisk Hushållning • Uppföljning av KF-mål och inriktning 2018 - 2020 • Årsrapport Telgekoncernen
Miljöbokslut per den 31 december	KS maj 2018 KF juni 2018	• Miljöprogram innehållande klimatstrategi och energiplan. • Uppföljningen sker i nämnder och styrelser inför det sammanlagda bokslutet

Indikatorsammanställning

Mål	Indikatorer	Senaste värde	Målnivå 2018	Målnivå 2019	Målnivå 2020
Medborgarna har inflytande och är delaktiga	Valdeltagande	72			
	Medborgarnas uppfattning om möjligheter till insyn och inflytande	41			
	Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? (Delaktighetsindex)	61			
	Hur god är kommunens webbinformation till medborgarna? *	88			
Medborgarna har goda livsvillkor	Barn i befolkningen i familjer med ekonomiskt bistånd (%)	7,2			
	Hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd i 10-12 månader %	3,7			
	Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, %	34			
	Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	67			
	Nöjd Region-Index – Trygghet	45			
Medborgarna får utveckla sin kompetens	Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram (%)*	83,9			
	Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år (%)*	69,9			
	Elever i åk. 9, meritvärde hemkommun, genomsnitt *	217,9			
	Andel invånare 25-64 år med lägst förgymnasial utbildning	20			
	Andel invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning	33,9			
Medborgarna får en god service, och hög tillgänglighet	Andel som får svar på e-post inom två dagar, (%)	98			
	Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, (%)	61			
	Gott bemötande vid kontakt med kommun (%)	81			
Södertälje är en attraktiv kommun att bo i, att driva företag i och är en plats som attraherar studenter och besökare	Södertälje som en plats att leva och bo på (NRI)*	44			
	Arbetsstillfällen	48758			
	Totalt antal studerande (KTH och yrkeshögskolan)	935			
	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI *	67			
	Turismkonsumtion	738			
	Antal beviljade bygglov för bostäder (SBN)	Komplett- eras			
	Färdigställda bostäder (småhus och flerfamiljshus)	331			
Södertälje kommun, företagen och medborgarna bidrar till en ekologiskt hållbar utveckling	Andel skyddad mark- och vattenområden %	8,7			
	Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) *N	57			
	Slutanvändning energi inom hushåll inom den geografiska kommunen, MWh/inv	32			
	Slutanvändning energi inom offentlig verksamhet inom den geografiska kommunen, MWh/inv	6			
	Insamlat hushållsavfall, kg/Invånare	394			
	Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	47			
	Miljöbilar av personbilar och lätta lastbilar enl MFS, %	30,3			
	Andel vattenförekomster med god status (%)	23			
	Halten NO2 i luft, årsmedelvärde ug/m3	Ny indikat			
	Halten PM10 i luft, årsmedelvärde ug/m3	18/20			
Södertälje har en god ekonomisk hushållning	Soliditet kommunkoncern, (%)	18,2			
	Resultat exkl jämförelsestörande poster kommun, mkr	155			
	Resultat efter skatt koncern, mkr	628			
	Nettokoncernskuld, tkr/inv	146			
	Rating (Standard & Poor's)	AA+			
	Nämndernas budgetföljsamhet (ALLA NÄMNDER)*	0,006			
Södertälje kommun kan rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens	Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex*	76			
	Personalomsättning (%)*	15			
	Andel heltidsarbetande (%)*	82,0			

Indikatorer markerade med * är nedbrytbara på lägre nivåer. Den totala nivån kan endast påverkas genom förändringar på lägre nivåer i organisationen

RESULTATBUDGET - Mål&Budget 2018-2020

(Mkr)	Boksl 16	Budget 17	M&B 18	M&B 19	M&B 20
Från verksamheterna	-4 831	-5 303	-5 466	-5 591	-5 724
Avskrivningar	-98	-100	-100	-100	-100
Verksamhetens nettokostnader	-4 929	-5 403	-5 566	-5 691	-5 824
Allmän kommunalskatt	3 548	3 713	3 841	3 979	4 127
Inkomstutjämning	984	1 024	1 076	1 111	1 151
Kostnadsutjämning	323	333	323	318	322
Regleringsbidrag/-avgift	-3	1	-18	-26	-36
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Kommunal fastighetsavgift	139	139	152	152	152
LSS-utjämning	217	222	222	225	227
Slutreglering kommunalskatt föreg år	4	0	0	0	0
Slutreglering kommunalskatt innevar år	-19	-29	0	0	0
Tillfälligt statsbidrag för högt flyktingmottagande	56	0	0	0	0
Byggbonus	27	0	0	0	0
Välfärds miljard	0	106	83	62	37
Summa intäkter	5 275	5 510	5 881	5 822	5 981
Ränteintäkter	252	7	5	5	5
Räntekostnader	-242				
Överföring från Koncernbolaget	0	0	0	0	0
Utdelning från Koncernbolaget	9	0	0	0	0
Borgensavgifter/låneramsavgifter	51	47	46	46	46
Summa finansnetto	70	53	50	50	50
Resultat	416	160	164	181	207
Extraordinära poster	0	0	0	0	0
Arets resultat	416	160	164	181	207
Arets resultat exkl jmf störande poster	239	110	124	141	152
Andel av skatter och bidrag			2,2%	2,4%	2,6%

Specifikation till posten "Från verksamheterna" i
resultatbudgeten

Bilaga 2
2(2)

Nämnder	Bokslut-16 (mkr)	Budget 2017	M&B 2018	M&B 2019	M&B 2020
Järna kommunalnämnd	-185,0	-136 444	-135 843		
Hölö-Mörkö kommunalnämnd	-86,6	-73 399	-71 702		
Vårdinge-Mölnbo kommunalnämnd	-40,9	-35 460	-35 481		
Enhörna kommunalnämnd	-64,1	-52 281	-52 261		
Arbetslivsnämnd	-129,4	-168 998	-168 213		
Omsorgsnämnd	-718,3	-712 361	-716 019		
Socialnämnd	-722,5	-714 063	-715 945		
Äldreomsorgsnämnd	-572,4	-679 358	-689 826		
Överförmyndarnämnd	-9,4	-9 430	-9 451		
Utbildningsnämnd	-1 981,9	-2 070 697	-2 109 445		
Kultur- och fritidsnämnd	-201,6	-203 068	-205 809		
Stadsbyggnadsnämnd	-11,7	-23 535	-23 588		
Miljönämnd	-10,6	-11 912	-12 122		
Teknisk nämnd	-83,4	-91 793	-91 897		
KS/Kommunstyrelsens kontor	-258,5	-269 981	-269 241		
KS/Politisk ledning	-71,6	-73 481	-76 636		
Revision	-2,3	-2 500	-3 000		
<i>Summa nämnder</i>	-5 150	-5 328 761	-5 386 479	-5 428 463	-5 476 366
Centrala poster					
Statsbidrag maxtaxa förskola	29,7	29 791	26 142	26 142	26 142
Kvalitetssäkringsmedel	5,0	5 012	5 002	5 002	5 002
Exploatering	130,9	50 000	40 000	40 000	55 000
Exploatering/utveckling stadskärnan	-4,4	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Reavinster	45,2	5 000	5 000	5 000	5 000
Intern ränta för anläggningstillg	-0,5	0	0	0	0
Pensioner	-85,8	-119 000	-135 200	-173 500	-190 400
KS oförutsedda	0,0	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000
Anslag för lokalkompensation	0,0	-35 165	-49 900	-82 300	-122 000
Komp kapkostn för invest i kommunen	0,0	-18 000	-24 000	-30 000	-35 000
Anslag för pers med funktionsnedsättn	0,0	-35 000	-42 000	-67 000	-92 000
Övr kostnader och intäkter	1,3	0	0	0	0
Förstärkt schablon, prestationsbaserad	10,7	0	0	0	0
Schablonintäkter - ersättning för etableringsinsatser	86,0	102 000	75 000	59 000	49 000
Digitalisering - för att klara framtidens välfärd	0	0	-18 000	-18 000	-18 000
Prioriterade yrkesgrupper	0	0	-8 000	-8 000	-8 000
Genomförda deponiarbeten	0,0	-12 000	-7 000	-17 000	-10 000
Ny verksamhet Socialnämnd	0,0	-2 000	0	0	0
Reservanslag befolkningsökning	0,0	-30 000	-30 000	-50 000	-70 000
Tillfälliga hyresintäkter	3,0	3 000	0	0	0
Samordnad varutransport	0,0	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Ändamålsenlig och effektiv verksamhet sk	0,0	-3 000	0	0	0
Förebyggande insatser barn och ungdomar	0,0	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Effektiviseringar	0,0	0	0	65 000	75 000
<i>Summa centrala poster</i>	221,1	-73 862	-179 956	-262 656	-347 256
Summa nämnder och centr poster	-4 929	-5 402 623	-5 566 435	-5 691 119	-5 823 622
Avgår: Avskrivningar	98,0	100 000	100 000	100 000	100 000
Summa "från verksamheterna"	-4 831	-5 302 623	-5 466 435	-5 591 119	-5 723 622

BALANSBUDGET - Mål&Budget 2018-2020

Bilaga 3

(Mkr)

	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	3	3	3
Materiella anläggningstillgångar			
Mark o byggnader	1 226	1 456	1 598
Maskiner och inventarier	150	150	150
Leasingtillgångar	15	15	15
Bidrag statl infrastruktur	17	16	15
Finansiella anläggningstillgångar	12 150	13 231	14 271
Summa anläggningstillgångar	13 561	14 871	16 052
Exploatering	80	80	80
Förråd	2	2	2
Fakturafordringar	45	45	45
Övriga fordringar	350	350	350
Likvida medel	300	300	300
Summa omsättningstillgångar	777	777	777
SUMMA TILLGÅNGAR	14 338	15 648	16 829
 EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Ingående eget kapital	3 856	4 020	4 201
Periodens resultat (138,2)	164	181	207
<i>varav Social fond</i>	24	24	24
<i>utnyttjande av social fond under året</i>			
Summa eget kapital	4 020	4 201	4 408
Pensioner	360	400	450
Löneskatt	87	97	110
Summa avsättningar	447	497	560
Långfristiga lån	8 997	10 078	10 992
<i>varav kortfristig del av långfristig skuld</i>	1 100	1 200	1 300
Långfristiga skulder	2	2	2
Långfristiga leasingskulder	10	10	9
Investeringsbidrag	105	105	105
Kortfristiga skulder	750	750	750
Kortfristiga leasingskulder	7	5	3
Summa skulder	9 871	10 950	11 861
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	14 338	15 648	16 829
<i>Soliditet</i>	<i>28,0%</i>	<i>26,8%</i>	<i>26,2%</i>

FINANSIERINGSBUDGET - Mål&Budget 2018-2020

(Mkr)

Not	2018	2019	2020
<u>Årets verksamhet</u>			
Årets resultat	164	181	207
Avskrivningar	100	100	100
Nettoreavinster	-5	-5	-5
Upplösning statlig infrastruktur	1	1	1
Förändrad kapitalbindning	0	0	0
Förändring pensionsavsättningar inkl löneskatt	27	50	63
Kassaflöde från verksamheten	287	326	366
<u>Investeringar</u>			
Investeringar materiella	-289	-220	-238
Investeringar immateriella			
Investeringar finansiella			
Försäljning av anläggningstillgångar	10	10	10
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-279	-210	-228
Medelsbehov att finansiera	8	116	138
<u>Finansiering</u>			
Förändring långfristiga fordringar 1	-1 037	-1 081	-1 052
Extern upplåning	1 029	965	914
Förändring av likvida medel	0	0	0

1)

Telgekoncernen ingår.

Ekonomi bolagskoncernen

Affärsplan 2017 för perioden 2018–2020

Affärsplanen för åren 2018 – 2020 har gjorts utifrån Mål- och budget 2017–2019. Även ägardirektiven och koncernplanen som moderbolaget tagit fram har varit vägledande. För 2020 har bolagen extrapolerat sina affärsplaner i samma riktning.

Vid utgången av år 2016 hade bolagskoncernen den lägsta skulden sedan år 2010 och uppgick till ca 9,5 mdkr. Enligt den lagda budgeten för 2017 så beräknas skulden uppgå till 9,6 mdkr vid årets slut. Verksamhetsresultatet (resultat innan räntenetto och reavinster) uppgår till i storleksordningen 650 mkr per år. Detta innebär att koncernen klarar av att bära en räntekostnad på ca 7 procent utan att tära på det egna kapitalet.

Resultat SKF koncernen	M & B 2017 - 2019		M & B 2018 - 2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
Koncernens verksamhetsresultat	623,4	651,1	624,5	641,9	668,1
Räntenetto	-231,3	-238,4	-223,5	-237,7	-251,7
Koncernreserv	-50,0	-50,0	-30,0	-30,0	-30,0
Koncernens operativa resultat	342,1	362,7	371,0	374,2	386,4
Reavinster-/förluster försäljningar			154,0	154,0	
Utdelning					
Nedskrivningar/återläggning					
Koncernens resultat före skatt	342,1	362,7	525,0	528,2	586,4
Uppskjuten skatt	-79,3	-83,8	-112,8	-113,5	-82,3
Koncernens resultat	262,8	278,9	412,2	414,7	504,1

Resultat per bolag

Koncernens resultat före skatt pendlar mellan 386,4 – 528,2 mkr. Resultatvariationen är en effekt av planerade försäljningar av fastigheter. Den lägre resultatnivån år 2020 är helt utan reavinster.

Resultat SKF koncernen	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
SKF AB Koncernmoder	-18,8	-17,6	-24,6	-24,6	-24,6
Telge AB Moderbolag	-51,7	-51,4	-46,2	-44,2	-42,2
Telge Bostäder	100,1	103,0	93,2	76,2	83,1
Reavinster Telge Bostäder	0,0	0,0	25,4	25,4	0,0
Telge Hovsjö	-6,5	-3,5	-6,6	0,0	0,0
Reavinster, Telge Hovsjö	0,0	0,0	128,6	128,6	0,0
Telge Fastigheter, koncernen (inkl. Brandalessund)	34,0	32,2	40,3	45,5	41,4
Reavinster Telge Fastigheter, koncernen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat Bo & Fastigheter	127,6	131,7	258,9	275,7	124,5
Telge Nät	204,6	211,1	220,8	215,7	216,4
Telge Återvinning	14,5	11,7	15,4	15,0	15,0
Resultat Nät & Miljö	219,1	222,8	236,2	230,7	231,4
Telge Energi	53,0	65,0	57,1	67,4	80,7
Telge Kraft, koncernen (tom okt 2016)	27,6	29,5	0,0	0,0	0,0
Resultat Energi	80,6	94,5	57,1	67,4	80,7
Södertälje Hamn	3,1	0,1	8,5	10,4	4,4
Telge Hamn	-0,5	-0,4	-1,5	-1,5	-1,5
Resultat Hamn	2,6	-0,3	7,0	8,9	2,9
Telge Inköp	0,5	0,5	2,2	1,9	1,3
Tom Tits	0,4	0,9	0,0	0,0	0,0
Telge Tillväxt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansenetto	360,3	381,1	512,6	515,8	374,8
Telge/ SKF - Koncernjusteringar	29,4	29,2	29,8	29,8	29,8
Telge - Reserver	-50,0	-50,0	-30,0	-30,0	-30,0
Resultat efter koncernjusteringar och reserver	339,7	360,3	512,4	515,8	373,8
Andel i intressebolags resultat					
Söderenergi 42%	2,4	2,4	12,6	12,6	12,6
Koncernens resultat före skatt	342,1	362,7	525,0	528,2	386,4
Skatt	-79,3	-83,8	-112,8	-113,5	-82,3
Koncernens resultat	262,8	278,9	412,2	414,7	304,1

SKFs resultat försämrats till följd av en högre ränta.

Telge ABs resultat förbättras till följd av en högre ränta och effektiviseringar.

Telge Bostäders resultat försämrats till följd av ökade underhållskostnader och avskrivningskostnader.

Telge Hovsjös resultat förbättras till följd av de försäljningar som planeras under planperioden.

Telge Fastigheter går in i affärsplaneperioden färdig konsoliderat. Under 2017 säljs kringlan, det sista kommersiella innehavet av vikt. Detta innebär att bolaget till 100 % är en kommunala verksamhetslokals försörjare.

Telge Nät går in i en affärsplaneperiod där kommunens exploateringsplaner gör avtryck i bolagets investeringsnivåer. Resultatnivån bedöms stiga i takt med att investeringsnivåerna ökar till följd av att många exploateringsinvesteringar som planeras kan utföras med god lönsamhet.

Telge Återvinning fortsätter på den inslagna vägen.

Telge Energi går in i en affärsplanepериод där den långsiktiga planen är att dubblera både kundunderlaget men också vinsten.

Telge kraft är sålt och ingår inte längre i koncernen.

Södertälje Hamn går in i affärsplanepериоден med ett par bra år i bagaget där utmaningen blir att lyckas hantera de ökade kundönskemål som finns inom bilhantering i form av ytor att ställa bilarna på. Inom fast bulk i form av byggmaterial som måste hanteras på ett effektivt sätt och inom bränslehantering som kräver utökat djup för fartygen.

Telge Inköps affärsplan innebär en fortsatt ökad avtalstrohet hos Telge Bolagen och kommunen.

Tom Tits affärsplan kommer att vara en stor utmaning att resultatmässigt nå målet. Staten har infört gratis inträde på många museer som påverkar verksamheten i form av lägre kundunderlag.

Telge Tillväxts affärsplan visar på ett nollresultat utan bidrag. För att nå denna resultatnivå så kommer bolaget att behöva anpassa utbudet utifrån efterfrågan.

Investeringar per bolag

Koncernens investeringar uppgår till 4,3 mdrkr över AP perioden. Detta är en rekordnivå i Telgekoncernens historia. Den tidigare rekordperioden år 2008–2011 investerade koncernen 3,7 miljarder kronor.

För jämförbarhetens skull läggs inte fokus på ett enskilt år utan åren bedöms tillsammans, vilket är det mest praktiska då investeringar har en tendens att bli förskjutna mellan åren beroende på exploateringstakt och bygglovshantering i kommunen. Dessutom påverkar tillgång på arbetskraft och överklagande processer marknaden. Den genomsnittliga investeringstakten över AP perioden uppgår till ca 1 400 mkr/år. Då koncernen genererar ett kassaflöde på ca 900 mkr/år innebär inriktningen för koncernen ett lånebehov på ca 500 mkr/år oaktat försäljningar av tillgångar, detta lånebehov minskas genom försäljningar av fastigheter under planeringsperioden.

Investeringar SKF koncernen	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
Telge AB Moderbolag	2,0	0,0	1,7	1,8	1,9
Telge Bostäder	510,6	415,3	364,0	544,2	598,0
Telge Hovsjö	50,1	50,0	29,9	32,3	34,8
Telge Fastigheter, kommersiella lokaler	4,0	4,0	36,0	5,4	5,7
Telge Fastigheter, kommunala verksamhetslokaler	655,6	293,0	498,0	400,0	350,0
Summa Bo & Fastigheter	1220,3	762,3	927,9	981,9	988,5
Telge Nät	347,5	350,0	375,7	437,2	405,6
Telge Återvinning	15,5	15,5	23,0	15,8	19,5
Summa Nät & Miljö	363,0	365,5	398,7	453,0	425,1
Södertälje Hamn	43,0	13,0	39,5	19,8	50,8
Telge Hamn	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa Hamn	43,0	13,0	39,5	19,8	50,8
Tom Tits	4,0	3,0	6,0	6,3	6,7
Summa brutto investeringar	1632,3	1143,8	1373,8	1462,8	1473,0
Interna investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa netto investeringar	1632,3	1143,8	1373,8	1462,8	1473,0

Telge Bostäders investeringsnivå ligger i snitt på 500 mkr per år vilket innefattar modernisering av ca 100 lägenheter per år, nybyggnation av ca 50 lägenheter per, samt reinvesteringar (underhåll) för ca 150 mkr årligen.

Telge Hovsjös investeringsnivå ligger på i snitt 30 mkr per år och avser i huvudsak invändig renovering av lägenheterna.

Telge Fastigheters investeringar ligger på i snitt 420 mkr per år och innefattar de önskemål om verksamhetslokaler som kommunen efterfrågar. Vid en antagen tillväxt på 1 000 personer per år, så innebär det att varje tillkommande invånare innebär en investering för kommunen på 420 000 kr.

Telge Näts investeringsnivå ligger i snitt på 420 mkr per år där 190 mkr avser reinvesteringar i infrastruktur för att säkerställa leveransnivån. 30 mkr avser tidigare förhandsfinansierad VA investering för att säkerställa vattenförsörjningen och kvaliteten. Resterade är nybyggnation av infrastruktur för att möta Södertäljes växande befolkning och är till stor del lagstadgad.

Telge Återvinning har en investeringsnivå på ca 20 mkr per år. Investeringarna avser i huvudsak reinvesteringar i sopbilar och maskiner till anläggningen.

Södertälje Hamn har en reinvesteringsnivå på ca 35 mkr per år. Dessa investeringar avser i huvudsak reinvesteringar för att klara åtaganden mot befintliga kunder. En eventuell tillväxt i bilimport, fast bulk eller bränslen kräver mycket större investeringar, som dock är lönsamma och betalas av näringslivet och skapar arbetstillfällen.

Försäljningar per bolag

Både Telge Bostäder och Telge Hovsjö räknar med att sälja fastigheter under AP perioden till ett värde av drygt 600 mkr. Nedan redovisas de bokförda värdena på de fastigheter som ska säljas.

Försäljning av tillgångar (bokfört värde)	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	2018	2019	2018	2019	2020
M kr					
Telgebostäder	0,0	0,0	14,8	14,8	100,0
Telge Fastigheter, kommersiellt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Telge Hovsjö	0,0	0,0	89,3	89,3	0,0
Summa brutto försäljningar	0,0	0,0	104,1	104,1	100,0
Interna försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa netto försäljning	0,0	0,0	104,1	104,1	100,0

Koncernens kassaflöde

Utifrån bolagens förmåga att skapa kassaflöde och bolagens önskemål om att investera så behöver koncernen som helhet låna drygt 1,1 mdrkr över affärsplaneperioden. Lånebehovet utan försäljningar av fastigheter uppgår till ca 1,7 mdrkr över AP perioden.

Skuldförändringsanalys SKF koncernen	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	2018	2019	2020
M kr					
Bolagens resultat efter finansnetto	360,3	381,1	512,6	515,8	374,0
Ej kassaflödespåverkande resultateffekter	13,7	40,9	52,5	33,7	60,9
Återläggning avskrivningar	494,5	520,2	480,7	540,8	599,3
Kassaflöde före investeringar	868,5	942,2	1045,8	1090,3	1034,2
Investeringar	-1632,3	-1143,8	-1373,8	-1462,8	-1473,0
Försäljning av tillgångar (bokfört värde)	0,0	0,0	104,1	104,1	100,0
Tillfört rörelsekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Återbetalt aktieägartillskott	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt	-79,3	-83,8	-112,8	-113,5	-82,3
Kassaflöde före utdelning	-843,1	-285,4	-336,7	-381,9	-421,1
Utdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde efter utdelningar	-843,1	-285,4	-336,7	-381,9	-421,1

Kassaflöde per bolag

Kassaflödet per bolag är exklusive skatt, reserver för oförutsedda utgifter och eventuell utdelning/koncernbidrag.

Kassaflöde per bolag M kr	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	2018	2019	2018	2019	2020
SKF AB Koncernmoder	-18,8	-17,6	-24,6	-24,6	-24,6
Telge AB	-51,2	-49,6	-45,3	-44,2	-42,3
Telgebostäder	-301,5	-201,0	-117,3	-295,3	-261,8
Telge Fastigheter, koncernen	-472,9	-93,4	-342,9	-183,6	-123,2
Södertälje Hamn	-20,9	8,6	-15,5	11,2	-16,7
Tom Tits	0,1	1,3	-1,8	-1,7	-1,4
Telge Nät	82,5	115,4	87,5	12,1	81,7
Telge Energi	55,0	67,0	59,1	67,4	80,7
Telge Kraft	27,6	29,5	0,0	0,0	0,0
Telge Återvinning	21,0	18,2	10,6	19,8	18,9
Telge Hovsjö	-34,8	-30,2	195,5	200,0	-20,0
Telge Inköp	0,5	0,5	2,2	1,9	1,3
Telge Tillväxt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Telge Hamn	-0,5	-0,4	-1,5	-1,5	-1,5
Kassaflöde bolagen	-713,8	-151,6	-183,9	-238,4	-308,8
Telge Reserver	-50,0	-50,0	-30,0	-30,0	-30,0
Skatt	-79,3	-83,8	-112,8	-113,5	-82,3
Tillfört rörelsekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde före utdelningar	-843,1	-285,4	-336,7	-381,9	-421,1
Ospecificerade försäljningar/ effektiviseringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde efter ospecificerat	-843,1	-285,4	-336,7	-381,9	-421,1

Det är främst Telge Bostäder och Telge Fastigheter som driver koncernens lånebehov. SKF och Telge AB visar också på ett lånebehov vilket är en effekt av historiskt dålig avkastning som inte gett möjligheten att amortera på dessa bolags skulder som är upptagna i samband med koncernens bildande.

Kassaflöde per kluster

Kommunens verksamhetslokaler genererar ett lånebehov på ca 750 mkr över AP perioden.

Kassaflöde kommunens verksamhetslokaler	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
Resultat	31,5	29,8	37,6	43,8	39,1
Andel av resultat i SKF	-6,4	-6,0	-8,3	-8,3	-8,3
Andel av resultat i Telge AB	-17,5	-17,4	-15,7	-15,0	-14,3
Ej kassaflödespåverkande resultateffekter	-17,0	-17,0	-10,2	-10,2	-10,2
Återläggning avskrivningar	143,6	161,9	141,8	166,8	181,5
Kassaflöde före investeringar	134,3	151,4	145,2	177,1	187,8
Investeringar	-655,6	-293,0	-498,0	-400,0	-350,0
Försäljning av tillgångar (bokfört värde)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt	-1,7	-1,4	-3,0	-4,5	-3,6
Kassaflöde (förändring av låneskuld)	-623,0	-143,1	-355,8	-227,4	-165,8
Utdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde efter utdelningar	-623,0	-143,1	-355,8	-227,4	-165,8

De allmännyttiga bostadsbolagen genererar ett lånebehov på ca 500 mkr över AP perioden. Detta trots försäljningar av fastigheter på ca 600 mkr under perioden. Man skall dock betänka att Telge Bostäder sålt fastigheter som höjt deras soliditet innan denna AP period.

Kassaflöde allmännyttiga bostadsbolagen	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
Resultat	96,1	102,0	243,3	231,9	85,4
Andel av resultat i SKF	-5,2	-4,9	-6,8	-6,8	-6,8
Andel av resultat i Telge AB	-14,4	-14,3	-12,8	-12,3	-11,7
Ej kassaflödespåverkande resultateffekter	-13,9	-13,9	-8,3	-8,3	-8,3
Återläggning avskrivningar	130,8	134,6	127,4	146,9	167,9
Kassaflöde före investeringar	193,4	203,5	342,7	351,3	226,4
Investeringar	-560,7	-465,3	-393,9	-576,5	-632,8
Försäljning av tillgångar (bokfört värde)	0,0	0,0	104,1	104,1	100,0
Skatt	-16,8	-18,2	-49,2	-46,8	-14,7
Kassaflöde (förändring av låneskuld)	-384,1	-280,0	3,7	-167,9	-321,1
Utdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde efter utdelningar	-384,1	-280,0	3,7	-167,9	-321,1

Övriga Telgekoncernen finansierar sin tillväxt med egna medel och behöver inte ta upp några nya lån.

Kassaflöde övriga Telgekoncernen	M & B 2017-2019		M & B 2018-2020		
	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2018	M & B 2019	M & B 2020
M kr					
Resultat	303,2	318,4	302,5	308,9	316,3
Andel av resultat i SKF	-7,2	-6,7	-9,4	-9,4	-9,4
Andel av resultat i Telge AB	-19,8	-19,7	-17,7	-16,9	-16,2
Ej kassaflödespåverkande resultateffekter	44,6	71,8	71,0	52,2	79,4
Återläggning avskrivningar	220,1	223,7	211,5	227,1	249,9
Kassaflöde före investeringar	540,8	587,4	557,9	561,9	620,0
Investeringar	-416,0	-385,5	-481,9	-486,3	-490,2
Försäljning av tillgångar (bokfört värde)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt	-60,8	-64,2	-60,6	-62,2	-64,0
Kassaflöde (förändring av låneskuld)	64,1	137,7	15,4	13,4	65,9
Utdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde efter utdelningar	64,1	137,7	15,4	13,4	65,9

Exploateringsbudget 2018-2022

EXPLOATERINGSPROJEKT (tkr)	2018	2019	2020	2021	2022
TOTALT					
Exploateringsprojekt					
Exploateringsresultat	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Investering	25 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Stadskärnan					
Exploateringsresultat	-5 000	-5 000	-5 000		
Almnäs					
Exploateringsresultat			15 000	15 000	15 000
Investering	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

I exploateringsbudgeten 2018-2022 (bil 11b) ingår ett 70-tal områden där kommunen äger mark som bereds för att säljas för bostadsbyggande eller arbetsområden. Exploateringsverksamhetens resultat ingår i kommunens resultatbudget och är summan av flera projekt som bedöms säljas under året. Resultatet anges till 40 mkr varje år tom 2022 och från 2020 bedöms försäljningarna i Almnäs börja och förbättra resultatet.

I exploateringsbudgeten anges varje projekt med utgifter och inkomster som är intressant ur likviditetssynpunkt men som inte visar kostnader och intäkter som i en vanlig driftbudget. Istället syns det färdiga projektets resultat under kolumnen "projektkalkyl". Där specificeras också varje projekts kostnader och intäkter under hela genomförandeperioden och innehåller t ex utredningar, detaljplaner och investeringar i infrastruktur men också intäkter när marken/tomterna säljs. I försäljningspriset inkluderas vanligen kommunens nedlagda kostnader för utbyggnad av gator, parker, naturområden m m inom det exploaterade området.

Det samlade resultatet är en erfarenhetsmässig bedömning och är inte summan av de projekt som specificeras i exploateringsbudgeten. Det är många faktorer som påverkar arbetets gång och projekten är beroende av kommunens prioriteringar, konjunkturen, räntan och efterfrågan men också av överklagade detaljplaner, arkeologiska fynd och förorenad mark m.m. Under förutsättning att kommunfullmäktige godkänner alla föreslagna projekt kan arbetet fortskrida där projekten inte innehåller några större komplikationer och där efterfrågan på mark finns.

Under de senaste 20 åren har exploateringsverksamheten visat ett positivt resultat som till stor del förklaras av att investeringar i t ex gator, parker m m som är en konsekvens av exploateringen övergår till att belasta kommunens driftbudget för gator och parker så snart de är färdiga att tas i bruk (15-30 års avskrivningstid). Om investeringarna istället direktavskrevs skulle resultatet uppskattningsvis halveras under den budgeterade perioden 2018-2022 ovan.

Sedan 2014 har exploateringsverksamheten och tekniska nämnden en gemensam investeringsram från kommunfullmäktige. För åren 2018-2022 föreslås en budget för exploateringsinvesteringar på 25 mkr för 2018 och 30 mkr per år därefter, dock exklusive Stadskärnan och Almnäs.

Kostnader/investeringar för ökade behov av gator/vägar och kommunal service som blir konsekvensen av att bygga ut ett nytt exploateringsområde kommer också till.

UNDERLAG FÖR EXPLOATERINGSBUDGET 2018-2022															2017-05-31	
AVSER EXPLOATERINGSPROJEKT OCH ALMNÄS																
Projektnamn	Projektkod	Startår	Projektkalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet	
Pågående projekt																
Arbetsområden																
Södertuna	70252		Avvaktar Ostlänken													
Utgifter			1 000	892	1 064	-172		300								1 192
Inv. utgifter (gata-park)			6 000	5 969	5 969	0										5 969
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-12 000	-4 700	-4 700	0		-4 700								-9 400
Netto			-5 000	2 161	2 333	-172	0	-4 400	0	0	0	0	0	0		-2 239
Wij	70353		Avvaktar Ostlänken													
Utgifter			200	20	20	0										20
Inv. utgifter (gata-park)			2 500	2 300	2 300	0										2 300
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-3 000			0										0
Netto			-300	2 320	2 320	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2 320
Moraberg norra	70655															
Utgifter			30 000	46 359	25 354	21 005	-5 000	-3 700	-5 000	-5 000	-5 000					27 659
Inv. utgifter (gata-park)			50 000	38 087	38 087	0		500								38 587
Utgifter VA, Fjv mm			10 000	224	176	48										224
Inkomster			-100 000	-65 590	-65 070	-520	-10 000	-6 000	-10 000	-10 000	-10 000					-103 590
Netto			-10 000	19 080	-1 453	20 533	-15 000	-11 200	-15 000	-15 000	-15 000	0	0			-37 120
Moraberg / Bergskikt (utredning)	70656	2007	Deletapp utredningar mm													
Utgifter			4 000	1 856	1 856	0	100	100	100	100	100	100	100			2 456
Inv. utgifter (gata-park)						0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			0			0										0
Netto			4 000	1 856	1 856	0	100	100	100	100	100	100	100			2 456
Väghyveln 10 (utredningar)	70657	2011														
Utgifter			3 000	949	949	0	100	500	500	500	5 000	5 000				2 449
Inv. utgifter (gata-park)			12 000			0	1 000	500	500	5 000	5 000					11 000
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-15 000			0					-5 000	-5 000	-5 000			-15 000
Netto			0	949	949	0	1 100	1 000	1 000	5 500	0	-5 000	-5 000			-1 551
Moraberg norra, etapp 2		2017	NYTT 2017, Deletapp utredningar och planläggning													
Utgifter			3 000			0	1 000	500	1 000	1 000						2 500
Inv. utgifter (gata-park)						0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster						0										0
Netto			3 000	0	0	0	1 000	500	1 000	1 000	0	0	0			2 500
Igelsta, sanering	70751															
Utgifter			85 000	4 356	4 356	0	50 000	2 000	50 000	30 000						86 356
Inv. utgifter (gata-park)						0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			0	-170	-170	0										-170
Netto			85 000	4 186	4 186	0	50 000	2 000	50 000	30 000	0	0	0			86 186
Moraberg södra	70754	2002														
Utgifter			4 000	2 990	3 128	-138	100	100	100							3 190
Inv. utgifter (gata-park)			25 000	7 133	7 133	0	6 000	2 000	8 000							17 133
Utgifter VA, Fjv mm				352		352										352
Inkomster			-130 000	-124 894	-124 894	0				-15 000						-139 894
Netto			-101 000	-114 419	-114 633	214	8 100	2 100	8 100	-15 000	0	0	0			-119 219
Gamla Högloft / Högberg	70755	2007														
Utgifter			7 000	6 039		6 039	100	100	100	100						6 339
Inv. utgifter (gata-park)			4 000	124	124	0	3 000	3 000	500							3 624
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-10 000			0	-3 000	-4 000	-3 000							-7 000
Netto			1 000	6 164	124	6 039	100	3 100	-3 400	-2 900	0	0	0			2 964
Ny tingsrätt	71150	2016														
Utgifter			15 000	46	46	0	200	14 500	200	200						14 946
Inv. utgifter (gata-park)			2 500			0			500	2 000						2 500
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-23 000			0	-5 000	-23 000								-23 000
Netto			-5 500	46	46	0	-4 800	-8 500	700	2 200	0	0	0			-5 554
Wasa arbetsområde	70955	2009														
Utgifter			10 000	8 409	7 235	1 174	100	1 500	1 500	100						11 509
Inv. utgifter (gata-park)			15 000	12 439	12 439	0				500						12 939
Utgifter VA, Fjv mm				-12		-12										-12
Inkomster			-45 000	-24 600	-24 600	0	-16 000	-7 500	-6 000							-38 100
Netto			-20 000	-3 764	-4 926	1 162	-16 900	-6 000	-4 500	500	0	0	0			-13 664
Kyrkotomter	71255	2008														
Utgifter			1 000	260	560	-300	100	100	100							460
Inv. utgifter (gata-park)			1 000			0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-5 000	-4 850	-4 500	-350										-4 850
Netto			-3 000	-4 590	-3 940	-650	100	100	100	0	0	0	0			-4 390
Bränninge norra	71351															
Utgifter			1 500	218	265	-47	100	100	100	100	100	100				718
Inv. utgifter (gata-park)						0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			-10 000	-600	-600	-600										-600
Netto			-8 500	-382	265	-647	100	100	100	100	100	100				118
Bränningeviken (utredningar)		2011	Deletapp utredningar													
Utgifter			1 000			0										0
Inv. utgifter (gata-park)						0										0
Utgifter VA, Fjv mm						0										0
Inkomster			0			0										0
Netto			1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projekt-kalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Mörten / Vagnmakaren		2018	NYTT 2018. Utredningar och planläggning												
Utgifter			2 500			0		500	1 000	1 000					2 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			0			0									0
Netto			2 500	0	0	0	0	500	1 000	1 000	0	0	0	0	2 500
Järna, Norrtuna		2018	NYTT 2018. Utredningar och planläggning												
Utgifter			1 500			0		500	1 000						1 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			0			0									0
Netto			1 500	0	0	0	0	500	1 000	0	0	0	0	0	1 500
Vasa, Syd E20		2018	NYTT 2018. Utredningar och planläggning												
Utgifter			2 500			0		500	1 000	1 000					2 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			0			0									0
Netto			2 500	0	0	0	0	500	1 000	1 000	0	0	0	0	2 500
Ospe. utredningar, arbetsomr	71599														
Utgifter (per år)			500	1 419	1 419	0	500	1 000	500	500	500	500	500	500	4 919
Inv. utgifter (gata-park)				638	638	0									638
Utgifter VA, Fjv mm				1 076	1 076	1 076		-300							776
Inkomster			0	-2 541	-2 541	0		-1 100							-3 641
Netto			500	593	-484	1 076	500	-400	500	500	500	500	500	500	2 693
Summa arbetsområden															
Utgifter			172 700	73 814	48 253	27 562	47 400	18 800	52 200	29 600	-4 300	700	600	0	171 214
Inv. utgifter (gata-park)			118 000	66 690	66 690	0	12 000	6 000	9 500	7 500	5 000	0	0	0	94 690
Utgifter VA, Fjv mm			10 000	1 640	176	1 464	0	-300	0	0	0	0	0	0	1 340
Inkomster			-353 000	-227 945	-226 475	-1 470	-34 000	-44 300	-20 000	-28 000	-15 000	-5 000	-5 000	0	-345 245
Netto			-52 300	-85 801	-113 357	27 556	25 400	-20 000	41 700	9 100	-14 300	-4 300	-4 400	0	-78 001
Bostadsområden															
Näsläppan (utredningar)	70208	2012													
Utgifter			1 000	39	39	0	200	100	100	100					339
Inv. utgifter (gata-park)			1 000			0	1 000								0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-7 000			0				-7 000					-7 000
Netto			-5 000	39	39	0	1 200	100	100	-6 900	0	0	0	0	-6 661
Boklök, Järna		2016													
Utgifter			1 000			0	300	300	500						800
Inv. utgifter (gata-park)			3 000			0	500		500	2 000					2 500
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-5 000			0				-5 000					-5 000
Netto			-1 000	0	0	0	800	300	1 000	-3 000	0	0	0	0	-1 700
Vi-området, etapp 1	70306														
Utgifter			200	-83	70	-153									-83
Inv. utgifter (gata-park)			6 500	6 506	6 506	0									6 506
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-3 000	-2 870	-2 870	0									-2 870
Netto			3 700	3 553	3 706	-153	0	0	0	0	0	0	0	0	3 553
Wij-området, etapp 2. Deletapp	70309	2005													
Utgifter			2 000	650	650	0	500	500	500	100	100	100	100	100	2 050
Inv. utgifter (gata-park)			10 000			0	1 000		1 000	3 000	3 000	2 000			9 000
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-12 000			0				-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Netto			0	650	650	0	1 500	500	1 500	100	100	-900	-2 900	-2 900	-950
Skolbänken	70404														
Utgifter			500	174	174	0	100	200	100	100					574
Inv. utgifter (gata-park)			500			0				500					500
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-4 500			0	-4 500	-4 500							-4 500
Netto			-3 500	174	174	0	-4 400	-4 300	100	600	0	0	0	0	-3 426
Ekeby, etapp 1 och 2	70504														
Utgifter			3 000	1 789	1 789	0	500	100	100	100	100	100			2 289
Inv. utgifter (gata-park)			40 000			0	5 000			10 000	10 000	10 000			30 000
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-50 000			0	-5 000			-15 000	-15 000	-15 000			-45 000
Netto			-7 000	1 789	1 789	0	500	100	100	10 100	-4 900	-4 900	-15 000		-12 711
Örnstugan	70607		2017: Vilande. Projektet läggs troligen ner.												
Utgifter			7 000	2 040	2 040	0	250								2 040
Inv. utgifter (gata-park)			9 000			0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-15 000			0									0
Netto			1 000	2 040	2 040	0	250	0	0	0	0	0	0	0	2 040
Ekgården, etapp 1	70612	2003													
Utgifter			3 000	2 397	2 494	-97		100							2 497
Inv. utgifter (gata-park)			7 000	5 799	5 799	0		2 000							7 799
Investeringsbidrag				-6 470	-6 470	0									-6 470
Utgifter VA, Fjv mm				-64	-64	-64									-64
Inkomster			-30 000	-28 595	-28 595	0									-28 595
Netto			-20 000	-26 933	-26 772	-161	0	2 100	0	0	0	0	0	0	-24 833

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projekt-kalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Ekgården, etapp 2	70622	2013													
Utgifter			1 500	1 257	1 257	0	100	100	100	100	100				1 657
Inv. utgifter (gata-park)			8 000	1 059	1 059	0	500	5 000	500						6 559
Utgifter VA, Fjv mm				32		32									32
Inkomster			-10 000			0				-10 000					-10 000
Netto			-500	2 347	2 316	32	600	5 100	600	-9 900	100	0	0		-1 753
Björkmossen	70615	2007													
Utgifter			2 000	1 341	1 400	-59	100	100	100						1 541
Inv. utgifter (gata-park)			30 000	26 045	26 045	0	500	2 000	1 000						29 045
Investeringsbidrag			-5 400	-5 400	-5 400	0									-5 400
Utgifter VA, Fjv mm				148		148									148
Inkomster			-50 000	-39 156	-39 156	0	-10 000								-39 156
Netto			-23 400	-17 022	-17 111	89	-9 400	2 100	1 100	0	0	0	0		-13 822
Citrän / Klarinetten, Brunnslän	70616	2006													
Utgifter			300	2	2	0	50		50	50	50				152
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-3 000			0				-3 000					-3 000
Netto			-2 700	2	2	0	50	0	50	-2 950	50	0	0		-2 848
Talby strand (utredningar)	70617	2008	2017: Vilande. Projektet läggs troligen ner.												
Utgifter			2 500	169	169	0	500								169
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			2 500	169	169	0	500	0	0	0	0	0	0	0	169
Stockholmsberget (TB)	70618	2010													
Utgifter			500	154	154	0	100	100	100	100	100				554
Inv. utgifter (gata-park)			500			0					500				500
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-6 500	-675		-675	-6 000	-6 000							-6 675
Netto			-5 500	-521	154	-675	-5 900	-5 900	100	100	600	0	0		-5 621
Listonhillsområdet (utrednings)	70619	2010	2017: Förstudie. Färdigställs 2017. Bekostas av Byggbonus.												
Utgifter			3 000	162	162	0	500	200	500	500					1 362
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			3 000	162	162	0	500	200	500	500	0	0	0	0	1 362
Mällareparken etapp 1, Lejonet	70620	2011													
Utgifter			1 000	20	1 000	-980	100	100	300	100	100	100			720
Inv. utgifter (gata-park)			3 000	30	30	0				500		1 000			2 030
Investeringsbidrag				-325	-325	0									-325
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-6 500	-6 515	-6 415	-100									-6 515
Netto			-2 500	-6 790	-5 710	-1 080	100	600	300	600	100	1 100	0		-4 090
Stora Ritorp	70621	2011													
Utgifter			1 500	837	1 144	-307	100	200	100	100					1 237
Inv. utgifter (gata-park)			1 500	1 036	1 036	0				100					1 136
Utgifter VA, Fjv mm				0		0									0
Inkomster			-10 000	-7 441	-7 250	-191	-3 000	-3 000							-10 441
Netto			-7 000	-5 568	-5 070	-498	-2 900	-2 800	100	200	0	0	0	0	-5 068
Ragnhildsborgsv. / Nydalav.		2015	2017: Vilande. Projektet läggs troligen ner.												
Utgifter			1 000			0	400								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 000	0	0	0	400	0	0	0	0	0	0	0	0
Glasberga, deletapp kommun	70701														
Utgifter			1 500	1 256	1 256	0	100	100	100	100	100				1 656
Inv. utgifter (gata-park)			8 000	3 242	3 242	0					2 000				8 242
Investeringsbidrag			-1 500	-1 400	-1 400	0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-2 000	-2 000	-2 000	0									-2 000
Netto			6 000	1 098	1 098	0	100	3 100	100	100	2 100	0	0		6 498
Igelsta Strand, exploatering	70709														
Utgifter			15 000	4 425	4 425	0	1 000	2 500	5 000	1 000	1 000	1 000			14 925
Inv. utgifter (gata-park)			40 000	5 335		5 335	5 000	0	10 000	15 000	10 000				40 335
Utgifter VA, Fjv mm				394		394									394
Inkomster			-125 000			0									-125 000
Netto			-70 000	10 155	4 425	5 730	6 000	-3 000	15 000	-13 000	-23 000	-20 000	-20 000	-50 000	-73 345
Glasberga gård	70713	2006													
Utgifter			1 000	712	712	0	50	50	50	50	50				912
Inv. utgifter (gata-park)			14 000	12 119	12 285	-166				1 000	1 000				14 119
Investeringsbidrag			-14 000	-12 020	-12 020	0				-1 000	-1 000				-14 020
Utgifter VA, Fjv mm				-174		-174									-174
Inkomster						0									0
Netto			1 000	638	978	-340	50	50	50	50	50	0	0		838
Igelsta gård (utredningar)	70714	2007	Deletapp utredningar. Dpi upphävd												
Utgifter			2 500	2 499	2 499	0									2 499
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-500	-498	-498	0									-498
Netto			2 000	2 001	2 001	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 001
Igelsta gård (genomförande)		2010	Deletapp genomförande. Dpi upphävd												
Utgifter						0									0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-10 000			0									0
Netto			-10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projekt-kalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Glasberga Sjöstad, genomföra	70716	2007													
Utgifter			5 000	401	290	111				100	100	100			701
Inv. utgifter (gata-park)			80 000	57 134	57 134	0				5 000					72 134
Investeringsbidrag			-80 000	-52 801	-52 801	0	10 000	10 000		-10 000	-5 000				-73 801
Utgifter VA, Fjv mm				153		153									153
Inkomster			-7 000	-9 219	-9 219	0									-9 219
Netto			-2 000	-4 331	-4 595	264	0	4 000	-4 900	-4 900	100	0	0	0	-10 031
Igelsta Strand, intäkt sanering	70717	2013	Intäkt sanering från Setra												
Utgifter						0									0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-20 000	-7 000		-7 000				-13 000					-20 000
Netto			-20 000	-7 000	0	-7 000	0	0	0	-13 000	0	0	0	0	-20 000
Lina Strand, Ronna (deletapp)	70807		Förstudie genomförd. Vilande. Läggs troligen ner.												
Utgifter			4 000	3 743	3 743	0									3 743
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			0			0									0
Netto			4 000	3 743	3 743	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 743
Kaxberg, etapp 1	70811	2008													
Utgifter			5 000	5 861	6 861	-1 000	200	100	100	100					6 161
Inv. utgifter (gata-park)			10 000	7 596	7 595	1		100		2 000					9 596
Utgifter VA, Fjv mm				0		0									0
Inkomster			-30 000	-37 400	-37 400	0	-15 000								-37 400
Netto			-15 000	-23 943	-22 944	-999	-14 800	200	100	2 100	0	0	0	0	-21 543
Kaxberg, etapp 2 (utredningar)		2015	Deletapp planläggning och utredningar.												
Utgifter			3 000			0	1 000	500	1 000						1 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			3 000	0	0	0	1 000	500	1 000	0	0	0	0	0	1 500
Geneta Hage, Geneta	70902	2006	Avslutas 2017												
Utgifter			500	63	500	-437		100							163
Inv. utgifter (gata-park)			500			0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-4 500	-4 550	-4 550	0									-4 550
Netto			-3 500	-4 487	-4 050	-437	0	100	0	0	0	0	0	0	-4 387
Bårstafältet (utredningar)	71001	2013	Deletapp planläggning och utredningar												
Utgifter			4 500	678	678	0	2 000	1 000	1 000						2 678
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			4 500	678	678	0	2 000	1 000	1 000	0	0	0	0	0	2 678
Lampan, del 2	71012		Avslutas 2017												
Utgifter			9 000	7 714	8 179	-465	100								7 714
Inv. utgifter (gata-park)			500			0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-12 000	-12 231	-12 231	0									-12 231
Netto			-2 500	-4 517	-4 052	-465	100	0	0	0	0	0	0	0	-4 517
Sofieberg, Telje	71017	2006	Avslutas 2017												
Utgifter			1 000	821	1 293	-472	100	100							921
Inv. utgifter (gata-park)			500			0	500	100							100
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-4 500	-4 733	-4 733	0									-4 733
Netto			-3 000	-3 912	-3 440	-472	600	200	0	0	0	0	0	0	-3 712
Lyrån	71023	2012													
Utgifter			1 500	366	366	0			1 000	200					1 566
Inv. utgifter (gata-park)			4 000			0	500			2 000					2 000
Utgifter VA, Fjv mm			2 000			0				1 400	-700				700
Inkomster			-13 000			0				-13 000					-13 000
Netto			-5 500	366	366	0	500	0	1 000	-9 400	-700	0	0	0	-8 734
Tellus 5	71024	2012													
Utgifter			2 000	253	253	0			1 000	300					1 853
Inv. utgifter (gata-park)			5 000			0	500			500	2 500				3 000
Utgifter VA, Fjv mm			2 000			0				1 400	-1 000				400
Inkomster			-10 000			0				-10 000					-10 000
Netto			-1 000	253	253	0	500	0	1 000	-7 600	1 800	0	0	0	-4 747
Gästgivaren = Venus	71026	2011													
Utgifter			2 500	2 097	2 097	0	100	500	100						2 697
Inv. utgifter (gata-park)			7 500	1 703	1 703	0	2 000	500							2 203
Utgifter VA, Fjv mm			1 000			0									0
Inkomster			-13 000	-16 509	-16 509	0									-16 509
Netto			-2 000	-12 709	-12 709	0	2 100	1 000	100	0	0	0	0	0	-11 609
Garvaren = Orion	71027	2011													
Utgifter			3 500	848	848	0	2 500	200	100	100	100				1 348
Inv. utgifter (gata-park)			6 000	137	137	0				3 000	4 000				7 137
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-10 500	-1 060		-1 060	-10 500								-1 060
Netto			-1 000	-76	984	-1 060	-8 000	200	100	3 100	4 100	0	0	0	7 424
Saturnus	71028	2012													
Utgifter			4 000	147	147	0	1 000	1 000	2 000	1 000	100				4 247
Inv. utgifter (gata-park)			1 000			0				1 000					1 000
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-4 000			0	-3 000		-4 000						-4 000
Netto			1 000	147	147	0	-2 000	1 000	-2 000	2 000	100	0	0	0	1 247

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projekt-kalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Grödingevägen	71029	2015													
Utgifter			4 500	525	525	0	500	500	500	500					2 025
Inv. utgifter (gata-park)			2 500			0									0
Utgifter VA, Fjv mm			1 000			0									0
Inkomster			-16 000			0									0
Netto			-8 000	525	525	0	500	500	500	500	0	0	0	0	2 025
Tältet / Sporren	71030	2015													
Utgifter			2 000	740	804	-63	100	500	100	100	100	100	100	100	1 740
Inv. utgifter (gata-park)			20 000			0	1 500		1 000	10 000	5 000				16 000
Utgifter VA, Fjv mm			1 000			0									0
Inkomster			-40 000			0				-10 000	-20 000	-10 000			-40 000
Netto			-17 000	740	804	-63	1 600	500	1 100	100	-14 900	-9 900	100		-22 260
Gruppbyggda småhus / Tältvä	71031	2015													
Utgifter			1 500	411	411	0	500	500	500	500					1 911
Inv. utgifter (gata-park)			100			0									0
Utgifter VA, Fjv mm			500			0									0
Inkomster			-15 000			0									0
Netto			-12 900	411	411	0	500	500	500	500	0	0	0	0	1 911
Sabeln	71040	2015													
Utgifter			4 500	961	961	0	500								961
Inv. utgifter (gata-park)			2 500			0									0
Utgifter VA, Fjv mm			1 000			0									0
Inkomster			-16 000			0									0
Netto			-8 000	961	961	0	500	0	0	0	0	0	0	0	961
Västergård / Liljevalchsvägen	71102	2016													
Utgifter			2 000	5	5	0	400	400	100	100	100				705
Inv. utgifter (gata-park)			10 000			0	1 000	200	1 000	5 000	4 000				10 200
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-20 000			0				-15 000	-5 000				-20 000
Netto			-8 000	5	5	0	1 400	600	1 100	-9 900	-900	0	0	0	-9 095
Staden och Nabben	71204	2015													
Utgifter			4 000	991	991	0	500	500	1 000	500	300				3 291
Inv. utgifter (gata-park)			17 000			0	1 000		1 000	10 000	6 000				17 000
Utgifter VA, Fjv mm				270		270									270
Inkomster			-40 000			0				-15 000	-15 000	-10 000			-40 000
Netto			-19 000	1 261	991	270	1 500	500	2 000	-4 500	-8 700	-10 000	0	0	-19 439
Södra Pershagen. Deletapp ut	71304	2005	Planläggning och utredningar												
Utgifter			1 500	180	180	0	1 000	500	1 000						1 680
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	180	180	0	1 000	500	1 000	0	0	0	0	0	1 680
Båtvärvet, Pershagen (utredni	71306	2010													
Utgifter			1 500	597	597	0	100	700	100	100					1 497
Inv. utgifter (gata-park)			4 000	7		7	2 000	1 000	3 000						4 007
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-8 000	-700		-700		-7 000							-7 700
Netto			-2 500	-96	597	-693	2 100	-5 300	3 100	100	0	0	0	0	-2 196
Tomter på landet	71401		Hästgårdar etc?												
Utgifter			3 000			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-3 000			0	-500								0
Netto			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Studentbostäder (ospecificera	71402														
Utgifter			2 000	193	193	0									193
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-2 000			0									0
Netto			0	193	193	0	0	0	0	0	0	0	0	0	193
Mindre ospec. Tomtområden	71403	2005	Kallfors m fl												
Utgifter			3 000	842	842	0	500	100	500	500	500	500	500	500	3 442
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-3 000	-2 729	-2 729	0									-2 729
Netto			0	-1 887	-1 887	0	500	100	500	500	500	500	500	500	713
+55-boende (Bovieran)		2016													
Utgifter			500			0	500	100	100	100	100				400
Inv. utgifter (gata-park)			1 000			0	1 000		1 000						1 000
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-10 000			0			-10 000						-10 000
Netto			-8 500	0	0	0	1 500	100	-8 900	100	100	0	0	0	-8 600
Turingegatan / Nygatan		2016	Ingår i förstudie för Norra stadskärnan												
Utgifter			1 500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Störviken		2016													
Utgifter			1 500			0	500		200	200	100				500
Inv. utgifter (gata-park)			2 000			0				2 000					2 000
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster			-9 000			0				-5 000	-4 000				-9 000
Netto			-5 500	0	0	0	500	0	200	-2 800	-3 900	0	0	0	-6 500

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projektkalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Elverket	71010	2016	2017: Strukturplan. Bekostas av Valfärdsmiljarden. 2018: Planläggning												
Utgifter			1 500	246	246	0			1 000	500					1 746
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	246	246	0	0	0	1 000	500	0	0	0	0	1 746
Citrän TB		2016	Förstudie / program												
Utgifter			500			0	200			300	200				500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	200	0	0	300	200	0	0	0	500
Brunnsängs centrum		2016	2017: Markanvändningsstudie. Bekostas av Valfärdsmiljarden.												
Utgifter			500			0									0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Östertälje, Fornhöjden		2015	2017: Förstudie. Bekostas av Byggbonus												
Utgifter			500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Östertälje, Viksängen			Förstudie												
Utgifter			500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Blombäcka / Brolunda		2016	Förstudie / program via Planenheten												
Utgifter			500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Geneta		2016	2017: Strukturplan. Bekostas av Valfärdsmiljarden. 2018: Planläggning												
Utgifter			1 500			0			1 000	500					1 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	0	0	0	0	0	1 000	500	0	0	0	0	1 500
Daldockan / Salskog		2016	2017: Strukturplan. Bekostas av Valfärdsmiljarden. 2018: Planläggning												
Utgifter			1 500			0			1 000	500					1 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	0	0	0	0	0	1 000	500	0	0	0	0	1 500
Hovsjö södra		2016	2017: Förstudie. Bekostas av Byggbonus												
Utgifter			500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Hovsjö västra		2016	2017: Förstudie. Bekostas av Byggbonus												
Utgifter			500			0	500								0
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekeby, Österut		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 000			0			1 000						1 000
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 000	0	0	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	1 000
Separatören / Spinnrocken		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 500			0			1 000	500					1 500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 500	0	0	0	0	0	1 000	500	0	0	0	0	1 500
Södertälje centrum (Central)		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			500			0			500						500
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			500	0	0	0	0	0	500	0	0	0	0	0	500
Domarstigen		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 000			0			500	500					1 000
Inv. utgifter (gata-park)						0									0
Utgifter VA, Fjv mm						0									0
Inkomster						0									0
Netto			1 000	0	0	0	0	0	500	500	0	0	0	0	1 000

Projektnamn	Projekt-kod	Start-år	Projekt-kalkyl	Redovisat tom 2016	Redovisat resultat tom 2016	UB 2016 = IB 2017	M&B 2017	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023+	Prognos totalt för projektet
Ringugnen		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 000						500	500					1 000
Inv. utgifter (gata-park)															0
Utgifter VA, Fjv mm															0
Inkomster															0
Netto			1 000	0	0	0	0	0	500	500	0	0	0	0	1 000
Liljevalchshagen		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 500						1 000	500					1 500
Inv. utgifter (gata-park)															0
Utgifter VA, Fjv mm															0
Inkomster															0
Netto			1 500	0	0	0	0	0	1 000	500	0	0	0	0	1 500
Alice Tegnens stig		2018	NYTT 2018. Deletapp utredningar och planläggning												
Utgifter			1 000						500	500					1 000
Inv. utgifter (gata-park)															0
Utgifter VA, Fjv mm															0
Inkomster															0
Netto			1 000	0	0	0	0	0	500	500	0	0	0	0	1 000
Ospecc. utredningar, bostadsområden	70599														
Utgifter (per år)			500	3 998	3 998	0	500	500	500	500	500	500	500	500	6 998
Inv. utgifter (gata-park)				492	485	7									492
Utgifter VA, Fjv mm				0		0									0
Inkomster			0	-11 919	-11 919	0									-11 919
Netto			500	-7 429	-7 436	7	500	500	500	500	500	500	500	500	-4 429
Summa bostadsområden															
Utgifter			145 500	52 522	56 444	-3 922	21 250	12 550	26 700	11 700	4 200	2 400	1 200	0	111 272
Inv. utgifter (gata-park)			356 100	128 240	123 057	5 183	33 500	24 400	25 000	67 600	48 000	13 000	0	0	306 240
Investeringsbidrag			-100 900	-78 415	-78 415	0	-10 000	-8 000	-10 000	-8 000	-1 000	0	0	0	-100 015
Utgifter VA, Fjv mm			8 500	759	0	759	0	0	0	2 800	-1 700	0	0	0	1 859
Inkomster			-660 500	-195 800	-186 073	-9 727	-57 500	-23 500	-14 000	-122 000	-85 000	-58 000	-38 000	-50 000	-586 300
Netto			-251 300	-82 684	-84 988	-7 706	-12 750	7 450	27 700	-45 900	-35 500	-42 600	-36 800	-50 000	-288 344
Totalt exploatering															
Utgifter			318 200	126 336	102 697	23 640	68 650	31 150	78 900	41 300	-100	3 100	1 800	0	282 486
Inv. utgifter (gata-park)			474 100	194 930	189 746	5 183	45 500	30 400	34 500	75 100	53 000	13 000	0	0	400 930
Investeringsbidrag			-100 900	-78 415	-78 415	0	-10 000	-8 000	-10 000	-8 000	-1 000	0	0	0	-100 015
Utgifter VA, Fjv mm			18 500	2 400	176	2 224	0	-300	0	2 800	-1 700	0	0	0	3 200
Inkomster			-1 013 500	-423 745	-412 548	-11 197	-91 500	-67 800	-34 000	-150 000	-100 000	-63 000	-43 000	-50 000	-931 545
Summa exploateringsbudget (netto)			-303 600	-178 495	-198 344	19 850	12 650	-12 550	69 400	-36 800	-49 800	-46 900	-41 200	-50 000	-348 345
Budgeterat resultat (exklusive investeringar)							-50 000	-50 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	
Budgeterad investering							20 000	20 000	25 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	
Almnäs															
Almnäs	70759	2009													
Utgifter			70 000	65 274		65 274	500	500	500	500	500	500	500	2 000	70 274
Inv. utgifter (gata-park)			65 000			0	1 000	2 600	10 000	2 000	2 000	10 000	10 000	30 000	66 000
Utgifter VA, Fjv mm			2 000				1 000			1 000	1 000				2 000
Inkomster			-160 000	-438		-438				-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-100 000	-160 438
Investeringar PEAB:s område			18 000				1 000	3 000		8 000	8 000				19 000
Investeringsbidrag PEAB			-18 000				-1 500			-3 000	-8 000	-3 000			-19 000
Netto			-23 000	64 836	0	64 836	2 500	5 600	10 500	-6 500	-11 500	-12 500	-4 500	-88 000	-22 164
Budgeterat exploateringsresultat											15 000	15 000	15 000		
Budgeterad investering								5 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000		

Barn och elever per nämnd 2018

2018

Enhörna			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Förskola 1-3 år		85	7
Förskola 4-5 år		58	6
Förskola allmän fsk			3
Fritidshem 6-9 år		115	
Fritidsklubb 10-12 år		23	
Förskoleklass		30	
Grundskola år 1-5		179	
Grundskola år 6-9		99	

Jämså			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Förskola 1-3 år		149	42
Förskola 4-5 år		142	23
Förskola allmän fsk			8
Fritidshem 6-9 år		242	
Fritidsklubb 10-12 år		35	
Förskoleklass		78	
Grundskola år 1-5		366	
Grundskola år 6-9		374	

Gymnasiet			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Kommunal gymnasieskola		1 452	
Frigymnasier/annan kommun		2 229	

Storstadstillägg			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Hövsjö		738	
Geneta		373	

Vårdinge			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Förskola 1-3 år		28	12
Förskola 4-5 år		29	6
Förskola allmän fsk			0
Fritidshem 6-9 år		71	
Fritidsklubb 10-12 år		20	
Förskoleklass		20	
Grundskola år 1-5		102	
Grundskola år 6-9		95	

UK			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Förskola 1-3 år		1 624	740
Förskola 4-5 år		1 226	356
Förskola allmän fsk			111
Dagbarnvårdare 1-3 år		0	
Dagbarnvårdare 4-5 år		0	
Dagbarnvårdare allm fsk			
Fritidshem 6-9 år		2 047	
Fritidsklubb 10-12 år		707	
Förskoleklass		740	
Grundskola år 1-5		3 488	
Grundskola år 6-9		2 830	

Modersmålsundervisning (gsk)			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Modersmålsundervisning		3 836	

Modersmålsundervisning (fsk)			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
UK		3 062	
Jämså		80	
Hövsjö		30	
Vårdinge		24	
Enhörna		45	

Hölsjö			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Förskola 1-3 år		81	15
Förskola 4-5 år		56	9
Förskola allmän fsk		0	3
Fritidshem 6-9 år		144	
Fritidsklubb 10-12 år		39	
Förskoleklass		39	
Grundskola år 1-5		208	
Grundskola år 6-9		193	

Kommungemensam			
Enskilt driven förskola		Heltid	Deltid
Enskilt driven förskola 1-3 år		316	45
Enskilt driven förskola 4-5 år		270	43
Enskilt driven allmän fsk		0	24
Förberedelseklass F		31	
Förberedelseklass 1-5		207	
Förberedelseklass 6-9		162	
Enskilt driven fritidshem 6-9 år		701	
Friskola f-klass		248	
Friskola år 1-5		1 268	
Friskola år 6-9		962	

Särskola			
Antal barn/elever		Heltid	Deltid
Grundskola		142	
Grundskola SBO		60	
Gymnasieskola		74	

Kommunbidrag 2018 per nämnd

Järna kommunaldelsnämnd

Kommunbidrag 2017	136 444
Avgår till påsen för pedagog verksamhet (inkl 30-timmarsbarnen)	-91 210
Flytt av kostnad för skolskjuts till UN	-2 432
	42 802
Uppräkning 1%	428
<i>Delsumma</i>	<u>43 230</u>
Effektivisering 2018	-330
Resursfördelning till pedagogisk verksamhet	92 943
Kommunbidrag 2018	135 843

Hölö-Mörkö kommunaldelsnämnd

Kommunbidrag 2017	73 399
Avgår till påsen för pedagog verksamhet (inkl 30-timmarsbarnen)	-46 937
Kapitalkostnadskompensation, S-dir 14/12 2016 §101	5
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	-493
Flytt av kostnad för skolskjuts till UN	-3 232
	22 742
Uppräkning 1%	227
<i>Delsumma</i>	<u>22 969</u>
Effektivisering 2018	-176
Resursfördelning till pedagogisk verksamhet	48 909
Kommunbidrag 2018	71 702

Vårdinge-Mölnbo kommunaldelsnämnd

Kommunbidrag 2017	35 460
Avgår till påsen för pedagog verksamhet (inkl 30-timmarsbarnen)	-22 102
Flytt av kostnad för skolskjuts till UN	-930
	12 428
Uppräkning 1%	124
<i>Delsumma</i>	<u>12 552</u>
Effektivisering 2018	-96
Resursfördelning till pedagogisk verksamhet	23 025
Kommunbidrag 2018	35 481

Enhörna kommunaldelsnämnd

Kommunbidrag 2017	52 281
Avgår till påsen för pedagog verksamhet (inkl 30-timmarsbarnen)	-36 862
Flytt av kostnad för skolskjuts till UN	-1 607
	13 812
Uppräkning 1%	138
<i>Delsumma</i>	<u>13 950</u>
Effektivisering 2018	-107
Resursfördelning till pedagogisk verksamhet	38 418
Kommunbidrag 2018	52 261

Arbetslivsnämnden	
Kommunbidrag 2017	168 998
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	-1 167
Uppräkning 1%	1 678
<i>Delsumma</i>	169 509
Effektivisering 2018	-1 296
Kommunbidrag 2018	168 213

Omsorgsnämnden	
Kommunbidrag 2017	712 361
Avgår för ny fördeln v-het 48, LSS	-626 232
Återföring "Överföring HSL i boende och daglig verksamhet LSS"	-8 400
Uppräkning 1%	777
<i>Delsumma</i>	78 506
Effektivisering 2018	-600
Anslag för LSS-insatser	638 113
Kommunbidrag 2018	716 019

Socialnämnden	
Kommunbidrag 2017	714 063
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	255
Uppräkning 1%	7 143
<i>Delsumma</i>	721 461
Effektivisering 2018	-5 516
Kommunbidrag 2018	715 945

Äldreomsorgsnämnden	
Kommunbidrag 2017	679 358
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	-300
Nytt boende Björkmossen (mars - december)	9 200
Uppräkning 1%	6 883
<i>Delsumma</i>	695 141
Effektivisering 2018	-5 315
Kommunbidrag 2018	689 826

Överförmyndarnämnden	
Kommunbidrag 2017	9 430
Uppräkning 1%	94
Effektivisering 2018	-73
Kommunbidrag 2018	9 451

Utbildningsnämnden

Kommunbidrag 2017	2 070 697
Avgår till påsen för pedagog verksamhet (inkl 30-timmarsbarnen)	-907 524
Avgår till påsen för pedagog v-het (kommungem)	-372 210
Intäktskrav barnomsorgsavgifter	51 933
Avgår: Anslag för modersmål	-34 894
Avgår: Anslag för gymnasieskolan	-353 534
Avgår: Anslag för grundskolan	-48 777
Avgår: Anslag för gymnasieskolan	-22 801
Avgår: Anslag för lokaler andra huvudmän	-38 989
Kapitalkostnadskompensation, S-dir 14/12 2016 §101	105
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	2 459
Återföring - Tom titts köp av tjänster	-5 000
Flytt av kostnad för skolskjutsar från kommunalnämnder	8 201
Uppräkning 1%	3 497
<i>Delsumma</i>	<u>353 163</u>
Effektivisering 2018	-2 700
Anslag för modersmål	35 586
Anslag för gymnasieskolan	349 319
Anslag för grundskolan	47 237
Anslag för gymnasieskolan	23 485
Anslag för lokaler andra huvudmän	43 523
Resursfördelning till pedagogisk verksamhet	930 864
Resursfördeln till kommungem pedagog v-het	380 901
Intäktskrav barnomsorgsavgifter	-51 933
Kommunbidrag 2018	2 109 445

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunbidrag 2017	203 068
Bibliotek Hovsjö, helårseffekt	1 250
Grafikens hus, helårseffekt	600
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	424
Uppräkning 1%	2 053
<i>Delsumma</i>	<u>207 395</u>
Effektivisering 2018	-1 586
Kommunbidrag 2018	205 809

Stadsbyggnadsnämnden

Kommunbidrag 2017	23 535
Uppräkning 1%	235
Effektivisering 2018	-182
Kommunbidrag 2018	23 588

Miljönämnden

Kommunbidrag 2017	11 912
Återföring "Åtgärda syrebrist och fiskdöd i Måsnaren enl EU:s ramdirektiv"	-250
Återföring "Åtgärder för ängs- och hagmarker enligt miljöprogrammet"	-100
Flytt av ansvar för skogsskötsel och viltvård KF19/12 §224	532
Uppräkning 1%	121
<i>Delsumma</i>	<u>12 215</u>
Effektivisering 2018	-93
Kommunbidrag 2018	12 122

Tekniska nämnden	
Kommunbidrag 2017	91 793
Kapitalkostnadskompensation, S-dir 14/12 2016 §101	427
Flytt av ansvar för skogsskötsel och viltvård KF19/12 §224	-532
Uppräkning 1%	917
<i>Delsumma</i>	<u>92 605</u>
Effektivisering 2018	-708
Kommunbidrag 2018	91 897
KS/kommunstyrelsens kontor	
Kommunbidrag 2017	269 981
Lokalkostnadskompensation, S-dir 20/12 2016 §108	2 998
Återföring beslutsstöd	-1 000
Återföring dokument- och ärendehantering	-750
Växthuset, ansvaret ut i förvaltningen	-1 300
Lägre kostnad för inköpstjänster	-1 300
Uppräkning 1%	2 686
<i>Delsumma</i>	<u>271 315</u>
Effektivisering 2018	-2 074
Kommunbidrag 2018	269 241
Effektivisering 2018	
KS/politisk ledning	
Kommunbidrag 2017	73 481
Avgår: anslag för Södertörns Brandförsvarsförbund	-43 426
Uppräkning 1%	301
<i>Delsumma</i>	<u>30 356</u>
Effektivisering 2018	-232
Södertörns Brandförsvarsförbund Uppräkning 2,5%	44 512
Anslag för riksdagsval	2 000
Kommunbidrag 2018	76 636
Revisionen	
Kommunbidrag 2017	2 500
Uppräkning enligt äskande	500
Kommunbidrag 2018	3 000
Summa Kommunbidrag 2018	5 386 479

Södertälje kommuns styrmodell

Kompletteras senare

GENERELLA ÄGARDIREKTIV TILL TELGE AB OCH DESS DOTTERBOLAG

Bolagskoncernen som del av den kommunala organisationen

Kommunen äger bolaget Södertälje Kommuns Förvaltnings AB (SKF) som i sin tur äger Telge (i Södertälje) AB och ett antal helägda och delägda bolag. Bolagen är skyldiga att följa av kommunfullmäktige utfärdade ägardirektiv antagna av bolagsstämman.

Förutom genom lag och författningar regleras bolagens verksamhet genom:

- bolagsordningen,
- ägardirektiv
- innevarande periods Mål och Budget
- övriga antagna styrdokument samt i tillämpliga delar policyer, planer och program.
- avtal mellan kommunen och koncernen.

Föremålet för Telge AB och dess dotterbolags respektive verksamheter anges i bolagsordningen. Bolagen får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med bolagsordningen.

Kommunfullmäktige antar generella och särskilda ägardirektiv för Telge AB och dess dotter bolag. Direktiven överlämnas via ombud till bolagsstämman. Direktiv beslutade på bolagsstämman är bindande för bolaget och dess ledning.

Föreligger på grund av lagstadgad sekretess hinder mot att överlämna viss uppgift till ägaren får uppgiften uteslutas. Bolaget ska i så fall uppge att strykning/utelämnade har skett.

Verksamheten

Telge AB är moderbolaget för den operativa verksamheten i SKF-koncernen och ska äga och förvalta kommunens bolag. Telge ABs uppdrag är att bedriva en aktiv ägarstyrning av ingående bolag mot SKF och i förlängningen kommunen.

Telgekoncernen ska förvaltas med krav på effektivitet, god ekonomisk avkastning och uppfyllelse av de mål som ägaren ålägger bolagen. Telge AB ska vara en effektiv organisation för styrning, uppföljning och förvaltning av kommunens bolag. Det innefattar centrala funktioner för stöttande och styrande processer för bolagen. De olika bolagen ska därigenom ges bättre förutsättningar att utveckla sina kärnaffärer.

Telge AB ska regelbundet och aktivt bevaka och analysera dotterbolagens verksamhetsinriktning och värdeutveckling. Utifrån förändrade förutsättningar

avseende till exempel marknad, lagstiftning, ekonomisk och teknisk utveckling ska Telge AB se över och föreslå omprövning av verksamheter.

Genom ett bra samarbete inom och mellan bolagen och förvaltningen sörs för att hitta de bästa lösningarna för Södertälje kommuns innevånare och näringsliv.

Telgekoncernen ska göra Södertälje mer attraktivt genom att erbjuda tjänster och produkter med god kvalitet så det blir bättre, enklare och roligare att bo, leva och verka i Södertälje.

Ekonomiska mål

Fullmäktiges mål för Telgekoncernen anges i kommunens Mål och Budget-dokument. Finansiella mål återfinns under avsnittet ekonomi och styrning i Mål och Budget.

För att kunna uppnå fullmäktiges mål behöver förvaltning och Telge presentera en gemensam budget och strategisk inriktning i syfte att möjliggöra hållbara prioriteringar för framtidens utveckling av Södertälje. Dokumentet innefattar en treårig strategi, investeringsnivåer och ekonomiska förutsättningar. Telge och dess dotterbolag ska till kommunen lämna de uppgifter som av kommunen bedöms nödvändiga för upprättande av kommunens budget. Dessa anges i anvisningar kopplande till Mål och budget processen.

Finansiering

För långsiktiga investeringar som behöver finansieras genom lån ska bolagen finansiera sig genom kommunens internbank som även handhar ränteriskhanteringen för hela kommunkoncernen. För att uppnå konkurrensneutral ränta på upplåningen från internbanken erlägger respektive bolag i SKF koncernen en borgens- och låneramsavgift på summan av utnyttjade lån och borgen.

Låne- och borgensramen anges i Mål och budget under avsnittet ekonomi och styrning.

Gemensam säkerhetsavdelning inom kommunkoncernen

Säkerhetsavdelningen är en för kommunkoncernen gemensam organisation och resurs, med ett övergripande uppdrag inkluderande alla säkerhetsfrågor. För den kommunala förvaltningen liksom för de kommunala bolagen innefattar uppdraget bl.a. utveckling, effektivitet, samordning och genomförande av förebyggande och reaktiva säkerhetsåtgärder inom områdena prevention, krisberedskap, bevakning, brandskydd samt interna oegentligheter

Insyn och tillsyn

Kommunens insyn och tillsynsfunktion

Kommunstyrelsen utövar kommunens tillsynsfunktion över koncernen. Kommunstyrelsen ska lämnas den information och få del av de handlingar som styrelsen begär.

Telge ABs insyn och tillsynsfunktion

Telge AB utövar kommunens insyns- och tillsynsfunktion i dotterbolagen. Telge AB ska lämnas den information och få del av de handlingar som bolaget begär.

Telge AB har rätt att ha adjungerade ledamöter i dotterbolags styrelse vilka ska kallas till styrelsemöten. Till styrelsemöte har adjungerad ledamot från Telge AB rätt att anmäla ärende, delta i diskussion inför beslut samt få eventuell avvikande mening antecknad i protokollet.

Dotterbolagets vd ska fortlöpande informera koncernchefen i frågor av vikt samt i övrigt följa de direktiv de ålagts. Frågor av vikt, d.v.s. där beslut måste fattas av koncernledning, koncernstyrelse, kommunstyrelse eller kommunfullmäktige, ska läggas in i den koncerngemensamma ärendebalansen för planering och beredning i alla instanser.

I frågor av vikt ska samberedning ske, vilket innebär att koncernchefen eller den som koncernchefen utser, ska delta i ett tidigt skede i beredningen av ärendena. På samma sätt ska kommunförvaltningen delta i beredningen av de ärenden som ska gå från dotterbolags styrelse till Telges ABs koncernstyrelse och vidare till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Frågor av vikt

Kommunfullmäktige ska beredas möjlighet att ta ställning i följande frågor avseende Telge och dess dotterbolag:

a) större investeringar;

Med större investeringar avses sådana investeringar som ändrar nuvarande inriktning på verksamheten och/eller väsentligt kan påverka ägarens ekonomi eller annars är av strategisk betydelse för kommunen. Med större investering avses inte reinvesteringar eller andra investeringar som erfordras för att hålla nuvarande fastighetsbestånd eller anläggningstillgångar intakta.

b) försäljningar av fast egendom/tomträtt som inte är av mindre omfattning samt i övrigt större försäljningar,

c) bildande eller förvärv samt försäljning eller annan avveckling av dotterföretag,

d) förvärv eller försäljning av aktier i andra bolag,

- e) planer på ny eller ändrad inriktning av bolagets verksamhet,
- f) större förändringar av taxekonstruktioner,
- g) övriga frågor av principiell beskaffenhet eller större vikt.

Uppstår tveksamhet huruvida ställningstagande krävs, ska Telge samråda med förvaltningen.

Kommunal koncernredovisning

Telge och dess dotterbolag ska till kommunen lämna de uppgifter som av kommunen bedöms nödvändiga för upprättandet av årsredovisning och delårsrapport enligt lag om kommunal redovisning. Uppföljning av kommunfullmäktiges mål sker i delårsbokslutet augusti och årsbokslutet. Dessa anges i anvisningar kopplande till boksluts uppföljning.

Uppföljning av ägardirektiven ska göras i dotterbolagens styrelser minst två gånger per år. Om dotterbolaget, helt eller delvis, äger bolag ska även dessa ägardirektiv följas upp av dotterbolagets styrelse minst två gånger per år.

Koncernstyrelsen ska följa upp samtliga dotterbolags och intressebolags ägardirektiv två gånger per år. Även ägardirektiv i bolag som helt eller delvis ägs av dotterbolag ska följas upp av koncernstyrelse minst två gånger per år.

Uppföljning till ägaren

Telgekoncernen står enligt 6 kap. 1§ kommunallagen under uppsikt av kommunstyrelsen.

Det ska ske genom ett aktivt informationsutbyte och en ständig dialog mellan förvaltning och Telge AB.

Telge AB ska fortlöpande hålla kommunstyrelsen väl informerad om koncernens verksamhet. Telge AB ska initiera möten med kommunen om omständigheterna så påkallar.

Bolaget ska till kommunstyrelsen redovisa ekonomisk rapport över bolagets ställning och resultat per den 30/4 och 31/8 samt årsrapport 31/12. Bolaget ska därvid uppmärksamma ägaren på viktiga omständigheter och förändringar som kan inverka på Telge AB eller dess dotterbolags verksamheter. Därtill ska Telge AB, med bidrag från dotterbolagen, till kommunfullmäktige under kvartal 1 sammanställa en årsrapport för vidare behandling i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Rapporten sammanfattar statusen i koncernen och dotterbolagen utifrån följande faktorer:

1. Förvaltningsberättelse.
2. Omvärldsanalys och utvecklingstendenser i respektive bransch

3. Prisnivåer
4. Uppföljning av verksamhetens ändamål och ägardirektiv.
5. Utveckling av kompetens- och medarbetarfrågor
6. Uppföljning av tillämpliga policyer antagna av kommunfullmäktige t.ex. miljöpolicy
7. Övriga för ägaren väsentliga förhållanden

Rapporten ska redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och ägardirektiv angivna syfte och uppsatta ramar. Rapporten ska vara så utformad att den kan läggas till grund för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 a § kommunallagen. Telge AB och dess dotterbolag erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap. 1a § kommunallagen har att fatta årliga beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Dialog och information till ägaren

Telge AB ska utan dröjsmål översända följande handlingar till kommunstyrelsen avseende bolaget och i förekommande fall koncernen.

- a) protokoll från bolagsstämma;
- b) protokoll från styrelsesammanträde;
- c) bolagets årsredovisning med revisionsberättelse och granskningsrapport från lekmannarevisorer
- d) underlag för sammanställning av koncernredovisning för kommunen;
- e) tertialsvisa redovisningar av verksamheten, utveckling och ekonomiska förhållanden;
- f) styrelsehandlingar till moderbolag

Dotterbolagen ska fortlöpande hålla koncernchefen och koncernledningen informerad och snarast ska översända följande handlingar:

- styrelsehandlingar och protokoll från styrelsesammanträde,
- bolagets årsredovisning,
- revisionsberättelse,
- underlag för sammanställning av koncernredovisning,
- löpande och tertialsvisa redovisningar av verksamheten, utveckling och ekonomiska förhållanden.

Ovanstående gäller även för bolag som helt eller delvis ägs av dotterbolagen.

Revision

De av kommunfullmäktige utsedda lekmannarevisorerna ska mot bakgrund av ägardirektiven pröva huruvida Telge ABs och dess dotterbolags verksamhet utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

De av kommunfullmäktige utsedda lekmannarevisorerna i bolaget befrias från sin tystnadsplikt i förhållande till kommunens egna lekmannarevisorer.

Granskningsrapporter

Det åligger Telge AB och dess dotterbolags lekmannarevisorer att årligen i sin granskningsrapport särskilt yttra sig om huruvida respektive bolag bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordning, i detta generella ägardirektiv samt i de särskilda ägardirektiven för respektive bolag, liksom utifrån de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska snarast uppmärksamma kommunstyrelsen, koncernstyrelsen och koncernchef på om bolaget brister i de avseenden som omnämns i första stycket.

Tillsättande och avsättande av samt villkor för vd

Koncernstyrelsens ordförande bereder ärenden som gäller Telge ABs vd vid tillsättande, avsättande, fastställande av anställningsvillkor och lönerevision. Koncernstyrelsen ska samråda med kommunstyrelsen innan vd för Telge tillsätts eller avsätts. Vid dessa samråd företräds kommunstyrelsen av presidiet. Vid frågor som rör anställningsvillkor och lönerevision för Telge ABs vd ska samråd ske med kommunstyrelsens personalutskott innan behandling i styrelsen. Frågor som rör tillsättande och avsättande av vd i dotterbolagen, liksom löne- och anställningsvillkor för vd i dotterbolagen, beslutas av respektive dotterbolags styrelse. Ordföranden är föredragande i styrelsen. Frågor av denna art ska inför beslutet i styrelsen för dotterbolaget beredas tillsammans med vd för Telge AB.

Kommunens personalutskott har uppdraget att samordna personalpolitiken i kommunens förvaltning och de kommunala bolagen.

Vd-instruktion inom koncernen

Vd instruktioner inom koncernen ska vara enhetligt utformade. Vd instruktioner är en skriftlig anvisning till verkställande direktören angående den löpande förvaltningen. Denna instruktion ska omprövas årligen mot bakgrund av ändrade förhållanden och vunna erfarenheter. Telge AB ansvarar för att arbeta fram instruktionen som ska ange vilka ärenden som med hänsyn till arten och omfattningen av bolagets verksamhet ska räknas som löpande förvaltning och som således ska handhas av den verkställande direktören. Styrelsen beslutar om vd instruktionen.

Arbetsordning för styrelse inom koncernen

Telge AB arbetar fram arbetsordningar för dotterbolagen styrelser. Respektive styrelse antar årligen arbetsordning för sitt eget arbete.

SÄRSKILDA ÄGARDIREKTIV TILL TELGE OCH DESS DOTTERBOLAG

Telge	9
Fastigheter	11
Telge Bostäder	11
Telge Hovsjö	13
Telge Fastigheter	15
Nät och miljö	17
Telge Nät	17
Telge Återvinning	19
Energi	21
Telge Energi	21
Övriga	22
Södertälje Hamn	22
Tom Tits Experiment	24
Telge Inköp	25
Telge Tillväxt	28

Telge

Verksamhetsföremål

Bolaget är moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag. Bolaget har till föremål för sin verksamhet att, inom Södertälje kommun, äga och förvalta aktier i aktiebolag som Södertälje kommun använder för sin verksamhet. Bolaget har vidare till föremål att till de bolag som ägs av bolaget tillhandahålla administrativa tjänster.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Ändamålet med bolaget är att bedriva aktivt ledarskap av Södertälje kommuns bolag med utgångspunkt i kommunfullmäktiges ägardirektiv, mål och budget och andra styrande inriktningsdokument.

Bolaget ska förvalta kommunens dotterbolag med krav på effektivitet, god ekonomisk avkastning och uppfyllelse av de mål som ägaren ålägger bolagen. Bolaget ska vara en effektiv organisation för ledning, uppföljning, utveckling och förvaltning av kommunens bolag. Det innefattar en central funktion för stöttande och styrande processer för bolagen. De olika bolagen ska därigenom ges bättre förutsättningar att utveckla sina kärnaffärer i syfte att skapa långsiktigt värde för Södertäljes medborgare.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika och förbud att lämna stöd åt enskild, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag. Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av lös egendom.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Södertälje Kommuns Förvaltnings AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge AB har rätt att skriva policyer och riktlinjer för dotterbolag. Dotterbolagen ska följa koncernens fastställda vision, övergripande mål, kärnvärden, koncernpolicyer, riktlinjer, direktiv och instruktioner.
2. Telge AB ska regelbundet och aktivt bevaka och analysera dotterbolagens verksamhetsinriktning och värdeutveckling. Utifrån förändrade förutsättningar avseende till exempel marknad, lagstiftning, ekonomisk och teknisk utveckling ska Telge AB se över och föreslå omprövning av verksamheter.
3. Telge ABs agerande ska bidra till hållbar samhällsutveckling ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Telgekoncernen ska präglas av ett offensivt hållbarhetstänkande och aktivt verka för att uppnå kommunens mål inom området
4. Telge AB ska aktivt verka för att öka mångfalden inom koncernen, bland annat vad gäller kön, ålder och etnisk härkomst.
5. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren

Fastigheter

Telge Bostäder

Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Södertälje kommun förvärva, äga och förvalta eller med tomträtt nyttja fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande kollektiva anordningar, affärslokaler och servicelokaler. Bolaget får även bygga och förvalta kommersiella lokaler. Bolagets verksamhet får också omfatta uppförande av bostäder för försäljning till andra upplåtelseformer.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Telge Bostäder skall genom förvaltning av bostäder skapa bra boende i sunda bostäder till rimlig kostnad. Detta skall ske genom att erbjuda ett varierat utbud av bostäder med god teknisk standard, bra service och ekologisk anpassning, så att det svarar mot en långsiktig efterfrågan.

Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer i enlighet med lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag samt med beaktande av lokaliseringsprincipen i 2 kap 1 § kommunallagen.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Bostäder ska ta ett ansvar för de områden där bolaget är hyresvärd och ska i samverkan med kommunen och andra aktörer och genom att ta hjälp av boende i områdena aktivt arbeta med stadsdelsutveckling
2. Telge Bostäder ska vara en aktiv part i förtätningen och bostadsutvecklingen i Södertäljekommun. Detta genom att själv eller med andra aktörer bidra till bostadsbyggande i första hand i anslutning till det egna beståndet och medverka till ett varierat bostadsutbud.
3. Telge Bostäder ska verka för en hyresnivå som långsiktigt skapar förutsättningar för väl underhållna och attraktiva bostäder.
4. Telge Bostäder ska tillsammans med Telge Återvinning fortsätta utbyggnaden av fastighetsnära källsortering i flerbostadshus.
5. Telge Bostäder ska ta ett särskilt ansvar för att möta efterfrågan på boende anpassade för äldre och studenter.
6. Telge Bostäder ska helt eller delvis finansiera nybyggnation och renovering av beståndet genom försäljning av delar av det befintliga beståndet.
7. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
8. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Bostäder är 5,0 %.¹

¹ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Telge Hovsjö

Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Södertälje kommun förvärva, äga, förvalta eller med tomträtt och nyttjanderättsavtal nyttja fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande kollektiva anordningar, affärslokaler och servicelokaler. Bolaget får även bygga och förvalta kommersiella lokaler. Bolagets verksamhet får också omfatta uppförande av bostäder för försäljning till andra upplåtelseformer.

Bolaget får i de ägda fastigheterna starta och driva verksamheter riktade till de boende i Hovsjö i syfte att utveckla området för de boende.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Telge Hovsjö skall genom att förvalta bostäder, lokaler och grönområden skapa unika samarbeten med skolan, föreningslivet, myndigheter m.fl. för att utveckla bostadsområdet i Hovsjö.

Den del av bolagets verksamhet som lyder under lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostads-aktiebolag, ska bedrivas på affärsmässig grund och med beaktande av lokaliseringsprincipen i 2 kap 1 § kommunallagen.

Bolagets verksamhet i övrigt ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Hovsjö ska ta ett ansvar för området-Hovsjö och ska i samverkan med kommunen och andra aktörer och genom att ta hjälp av boende i området aktivt arbeta med stadsdelsutvecklingen.
2. Telge Hovsjö ska vara en aktiv part i förtätningen och bostadsutvecklingen i Södertälje kommun. Detta genom att själv eller med andra aktörer bidra till bostadsbyggande i första hand i anslutning till det egna beståndet och medverka till ett varierat bostadsutbud.
3. Telge Hovsjö ska verka för en hyresnivå som långsiktigt skapar förutsättningar för väl underhållna och attraktiva bostäder.
4. Telge Hovsjö ska tillsammans med Telge Återvinning fortsätta utbyggnad av fastighetsnära källsortering i flerbostadshus.
5. Telge Hovsjö ska ta ett särskilt ansvar för att möta efterfrågan på boende anpassade för äldre och studenter.
6. Telge Hovsjö ska helt eller delvis finansiera nybyggnation och renovering av beståndet genom försäljning av delar av det befintliga beståndet.
7. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
8. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Hovsjö är 5,7 %.²

² För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Telge Fastigheter

Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Södertälje kommun äga, förvärva, bebygga, förvalta och försälja fastigheter och tomträtter för att därpå uppföra och förvalta kommersiella lokaler samt andra anläggningar såsom skolbyggnader, service-, idrotts- och kulturanläggningar mm samt därmed förenlig verksamhet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Telge Fastigheter skall äga och förvalta koncernens fastighetsbestånd för kommersiell verksamhet samt fastigheter för den kommunala förvaltningen. Bolaget skall aktivt förvalta, utveckla och förädla sitt innehav av kommersiella och kommunala fastigheter.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som avser kommersiell förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom till externa aktörer

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Fastigheter ska till självkostnad tillhandahålla lokaler för kommunens verksamheter. Avseende lokalerna för kommunens verksamheter ska Telge Fastigheter i en organiserad samverkan med kommunen medverka till ett rationellt och effektivt lokalnyttjande.
2. Telge Fastigheter ska hyra ut kommersiella lokaler till marknadsmässiga hyror
3. Telge Fastigheter ska aktivt medverka i utvecklingen av Södertälje stadskärna genom att bland annat medverka i Södertälje city i samverkan och utveckling av norra stadskärnan.
4. Telge Fastigheters kulturfastigheter och andra fastigheter med speciell karaktär skall ha en hållbar förvaltning och användning anpassad för fastigheter med ett högt kulturhistoriskt värde.
5. Telge Fastigheter ska tillsammans med Telge Återvinning fortsätta utbyggnad av fastighetsnära källsortering i kommunala verksamhetslokaler.
6. Telge Fastigheter ska verka för att avyttra fastigheten Tellus. Vid avyttringen ska, förutom goda affärsmässiga villkor, även köparens ambitioner och förmåda att bidra till Södertälje stadskärna långsiktiga utveckling bedömas.
7. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
8. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Fastigheter är 2,9 % för verksamhetslokaler och 5,7 % för kommersiella lokaler.³

³ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Nät och miljö

Telge Nät

Verksamhetsföremål

Föremålet för bolagets verksamhet är att bedriva energiproduktion och energidistribution inom områden gas, kyla, el- och fjärrvärme, att äga och förvalta fastigheter och anläggningar för energirörelsens behov, vidare att bedriva kompletterande energiservice och energikonsultarbete och idka annan med energiverksamheten förenlig verksamhet.

Föremålet för bolagets verksamhet är därutöver att bedriva stadsnätverksamhet som innebär att bygga och driva bredbandsnät som utnyttjas av tjänsteleverantörer som levererar bland annat data-, telefoni- och TV-tjänster.

Föremålet för bolagets verksamhet är vidare att vara huvudman för de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i kommunen, att tillgodose samhällets behov av vatten i erforderlig mängd och tryck och av sådan beskaffenhet som erfordras för hushållsändamål, att motta och hantera avloppsvatten enligt ställda myndighetskrav, att äga och förvalta fastigheter och anläggningar för VA-verksamhetens behov, att handlägga frågor om avgifter och taxor.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Bolaget skall tillhandahålla kompletta energilösningar, stadsnät- och VA-tjänster med långsiktig positiv miljöpåverkan till i första hand kommunens innevånare, näringsliv och offentlig verksamhet. Bolaget skall eftersträva en hög leveranssäkerhet.

Den del av bolagets verksamhet som lyder under ellagen, naturgaslagen och/eller fjärrvärmelagen ska bedrivas på affärsmässig grund.

Bolagets verksamhet i övrigt ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Nätts taxor och avgifter ska vara utformade så att långsiktigt hållbar användning av naturresurser främjas.
2. Telge Nät ska planera projekt med kommunen och säkerställa effektivt utförande samtidigt som störningar minimeras
3. Telge Nät ska, utifrån kommunens bredbandsstrategi, ta en aktiv roll i den fortsatta utbyggnaden av bredband i hela Södertälje. Ambitionen ska vara att de nät som byggs ska vara öppna nät.
4. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren.
5. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Nät är 4,6 % för VA, 5,2 % för elnät, 7,1 % för fjärrvärme och 7,8 % för bredband.⁴

⁴ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Telge Återvinning

Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att bedriva insamling och behandling av avfall och därmed förenlig verksamhet. Bolaget skall vidare bedriva utveckling och försäljning av miljöriktig återanvändning av restprodukter och därmed förenlig verksamhet inom återvinningsområdet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Telge Återvinning skall tillhandahålla kretsloppsanpassade återvinningslösningar till hushåll, företag och offentlig förvaltning i Södertälje kommun och i regionen. Bolaget skall utveckla möjligheterna att tillvarata resurser genom återanvändning och återvinning. Telge Återvinning skall svara för kommunens skyldighet enligt miljöbalken att insamla och behandla avfall.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetens och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag. Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Återvinning ska verka för ökad resurshushållning i enlighet med avfallstrappan
2. Telge Återvinning ska aktivt arbeta för att öka andelen grovavfall som går till återbruk
3. Telge Återvinning ska genom dialog och information med bostads- och fastighetsbolag i kommunen medverka till den fortsatta utbyggnaden av fastighetsnära källsortering i småhus, flerbostadshus och kommunala verksamhetslokaler i hela kommunen.
4. Telge Återvinning ska genom dialog och information verka för en ökad kunskap om återvinning och hållbart samhälle, med syfte att minska avfallsmängderna. Riktade insatser ska göras i kommunens för- och grundskolor och genom medverkan på medborgardag, festivaler mm.
5. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
6. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Återvinning är 1,0 % för hushållsverksamhet och 9,8 % för kommersiell verksamhet.⁵

⁵ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Energi

Telge Energi

Verksamhetsföremål

Bolaget har till ändamål att bedriva handel med energi och därmed förenlig verksamhet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Bolagets syfte är att erbjuda energiavtal och näraliggande tjänster till hushåll och företag i Sverige. Bolaget ska verka för en ökad konkurrens på energimarknaden.

Verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund i enlighet med ellagen (1997:857).

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Energi ska öka företagets värde genom organisk tillväxt och strategiska samarbeten.
2. Telge Energi ska endast sälja elavtal med förnyelsebar el
3. Telge Energi ska stödja utbyggnaden av sol- och vindkraftproduktion i Sverige
4. Telge Energi ska fortsättningsvis sälja el till privatpersoner och mindre företag, på upp till 10 GWh.
5. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
6. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Energi är 11,9 %.⁶

⁶ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Övriga

Södertälje Hamn

Verksamhetsföremål

Bolaget skall, inom Södertälje kommun, bedriva hamn-, stuveri-, terminal- och godsvårdsverksamhet samt i anslutning härtill transport-, lagrings- och speditiönsverksamhet och annan därmed förenlig verksamhet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Södertälje Hamn ska vara en marknadsanpassad fullservicehamn och därmed en resurs för näringslivet i Södertälje samt Stockholms- och Mälarenregionen.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika och förbud att lämna stöd åt enskild, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Självkostnadsprincipen är dock inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Kommunen kommer att exploatera Almnäs som ett nytt industri- och logistikområde. Södertälje Hamn ska medverka i arbetet med att finna nya möjliga företagsetableringar inom området.
2. Södertälje Hamn ska utreda förutsättningarna för att hantera inlandssjöfart.
3. Södertälje Hamn ska utreda förutsättningarna för att utveckla verksamhet kring mottagning av bränsle.
4. Södertälje Hamn ska utveckla verksamheten kring mottagning av fordon för att bli ledande i Sverige.
5. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
6. Det långsiktiga avkastningskravet för Södertälje Hamn är 7,7 %.⁷

⁷ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Tom Tits Experiment

Verksamhetsföremål

Bolaget ska inom Södertälje kommun driva och utveckla ett science center med därmed förenlig verksamhet. Bolagets verksamhet omfattar även att driva och utveckla förskola med naturvetenskaplig och teknisk inriktning. Bolaget bedriver även restaurang- och caféverksamhet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Genom Tom Tits Experiments verksamhet ska Södertäljes utveckling stärkas. Tom Tits Experiment ska stärka Södertälje genom att bidra till stadens profil och attraktionskraft, både som besöksmål, bostadsort och företagsmiljö. Det ska ske genom att vara det ledande utflyktsmålet med avseende på lärande upplevelser. Alla besökare ska stimuleras att utforska och undersöka fenomen och företeelser i sin omgivning och därmed upptäcka det lustfyllda lärandet.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Tom Tits Experiment ska erbjuda allmänhet och professionella en gränsöverskridande mötesplats för att sprida intresse för naturvetenskap och teknik. Kärnverksamheten ska fortsatt utvecklas utifrån konceptet att vara en unik lärandemiljö bestående av interaktiva experiment och fenomen.
2. Tom Tits Experiment ska erbjuda relevant och framåtskridande ämneskunskap och ämnesdidaktik i naturvetenskap och teknik för förskolan och skolan baserat på aktuella läroplaner.
3. Tom Tits Experiments-erbjuder Södertälje kommuns förskolor och skolor en attraktiv lärandemiljö och kompetensutveckling.-Särskilda insatser ska riktas mot kommunens förskolor och skolor som har en verksamhetsidé inom området science center, naturvetenskap, hållbar utveckling och teknik.
4. Bolaget ska verka för att hitta nya samarbetspartner och/eller extern finansiering av sin verksamhet
5. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
6. Det långsiktiga avkastningskravet för Tom Tits Experiment är 9,8 %.⁸

Telge Inköp

⁸ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att för Södertälje kommun och dess bolag och i förekommande fall andra närliggande kommuner och av dessa ägda bolag - bedriva inköpsverksamhet i form av upphandlingar, tecknande av ramavtal, utveckling av inköpsprocesser och därmed förenlig verksamhet.

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Bolagets syfte är att genom en samordnad och utvecklad inköpsprocess bidra till kostnadseffektiva inköp i kommunen och koncernen.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap och 8 kap 3 c § kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetens och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla moderbolaget Telge (i Södertälje) AB.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Inköp ska säkra att;
 - det i alla upphandlingar ställs krav på att samtliga leverantörer följer Södertälje kommuns och dess bolags uppförandekod för leverantörer.
 - även mindre leverantörer ges möjlighet att delta i upphandlingar.
 - det i alla upphandlingar ställs krav på att leverantörer och underleverantörer utan kollektivavtal ska ha ekonomiska villkor, arbetsmiljö och försäkringsskydd för sina anställda som motsvarar sådana avtal.
2. Telge Inköp ska ansvara för kontroll av inköpsmönster samt efterlevnad av ingångna avtal tillsammans med sina kunder. Telge Inköp ska månadsvis sammanställa statusrapporter som visar om beställarorganisationen når målet på 90 % köp inom avtal.
3. Telge Inköp ska stödja nämnderna och bolagen genom upphandlingsstrategin så att de kan ställa krav på ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i annonserade upphandlingar i samband med upphandlingar.
4. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
5. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Inköp är 0 %.⁹

⁹ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Telge Tillväxt

Kommunens särskilda ägardirektiv - Ägarens ändamål med verksamheten

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att anställa arbetslösa ungdomar och göra dem anställningsbara genom att kombinera uthyrning för arbete med praktik, utbildning, yrkesutbildning, svenskundervisning mm och därmed kraftigt minska arbetslösheten.

Syftet är att genom kreativitet och handlingskraft kraftigt minska ungdomsarbetslösheten.

Förslag till ägardirektiv 2018-2020

1. Telge Tillväxt ska årligen **anställa** minst 100 arbetslösa ungdomar i Södertälje (i första hand upp till 24 år) anställning och kompetensutveckling under max ett år, med målsättning att de därefter går till fast anställning, företagande eller studier.
2. Företaget ska verka som ett socialt hållbart företag och marknadsföras som ett sådant.
3. Bolaget skall ta ansvar för att i de upphandlingar som görs, och där så bedöms möjligt, använda sociala klausuler som en del av kontraktsvillkoren
4. Det långsiktiga avkastningskravet för Telge Tillväxt är 0 %.¹⁰

¹⁰ För en förklaring till de generella principerna bakom framräkningen av avkastningskraven för bolagen se separat bilaga

Förklaring till långsiktiga avkastningskrav

Ägardirektiven för moderbolaget säger att: "Bolaget ska förvalta kommunens dotterbolag med krav på effektivitet, god ekonomisk avkastning och uppfyllelse av de mål som ägaren ålägger bolaget".

För att kunna utvärdera de olika dotterbolagen i koncernen så har avkastningskrav tagits fram. Den modell som används för detta kallas WACC (Weighted Average Cost of Capital). Modellen viktar den avkastning som krävs på eget kapital med den avkastning som krävs på lånat kapital för långsiktigt klara av att betala företagets lån. Då koncernen bolag över lag är underkapitaliserade så har en bedömning gjorts av vilken kapitaliseringsgrad som "banken" skulle kräva om bolagen var fristående bolag utan en garanti från Södertälje kommun.

Avkastningskravet på eget kapital tar hänsyn till den generella marknadspremien för att ta risken som det innebär att driva företag, den tar även hänsyn till att det generellt anses vara en större risk att driva små bolag. Nivåerna på dessa premier refererar till PWC:s årliga riskpremiestudie.

Enligt ovan så kommer man fram till ett avkastningskrav på bolagen. Detta avkastningskrav appliceras sedan på bolagens marknadsvärde. Marknadsvärdet har bedömts utifrån följande ordning:

- 1) Bolagets egna uppgifter enligt K3-regelverket (gäller fastighetsbolagen).
- 2) Om bolaget inte behöver redovisa värdet så har värdet hämtats från värderingar som externa företag gjort (främst KPMG men även Adolfson Capital).
- 3) Finns inga externa värderingar så har värderingen gjorts utifrån studier av liknande företag.

Då vissa bolag lyder under separata regler/lagstiftning så har vissa avkastningskrav justerats för detta. De speciella förutsättningar som finns är:

- 1) Telge Fastigheters kommunala verksamhetslokaler som ska drivas enligt självkostnadsprincipen.
- 2) Telge Näts VA verksamhet som ska drivas enligt självkostnadsprincipen.
- 3) Telge Näts Elnätsverksamhet där ett intäktstak sätt av Energimarknadsinspektionen.
- 4) Telge Näts Fjärrvärme verksamhet där vinsten även ska täcka den investering som är gjord i Söderenergi.
- 5) Telge Återvinnings hushållsavfalls hantering som ska ske enligt självkostnadsprincipen.

I ovanstående specialfall har det marknadsmässiga avkastningskravet justerats till lagstiftningens möjligheter.

Avkastningskravet ska inte blandas ihop med vilken utdelning/koncernbidrag bolagen lämnar. Den avkastning som bolaget genererar kan ägaren avstå ifrån och låta förränta

sig i bolaget om ägaren så föredrar. Styrelsen i bolaget har också att beakta att den inte kan lämna utdelning om det skulle äventyra övriga fordringsägares möjlighet att få tillbaka sina pengar.

Förvaltningens förslag | 2017-06-19

Investeringsbudget 2018-2020

för kommunkoncernen

Magnus Claesson
Ekonomi- och finansdirektör
Telefon (direkt): 08-523 010 90
E-post: magnus.claesson2@sodertalje.se

Jörgen Olsson
Ekonomi- och finansdirektör Telge AB
Telefon (direkt): 08-550 225 44
E-post: jorgen.olsson@telge.se

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Disposition av budgeten	3
1.1.1	Södertäljelyftet	3
2.	Ekonomiska förutsättningar	4
2.1	God ekonomisk hushållning	4
2.2	Låneskulden	4
2.3	Kommunens rating	6
3.	Förutsättningar för investeringsarbetet under verksamhetsåret	6
3.1	Framtagandet av investeringsbudget	6
3.2	Investeringsbudgetens beståndsdelar och nyttjande	7
3.2.1	Investeringar inom bolagen	8
3.2.2	KS/KF investeringar	8
3.2.3	Investeringar i verksamhetslokaler	8
3.2.4	Nämndsinvesteringar	9
3.3	Uppföljning av investeringar	9
4.	Sammanställning total investeringsram	9
4.1	Investeringar riktade mot den skattefinansierade verksamheten	9
4.2	Investeringar i bolagen	10
5.	Investeringsbudget 2018-2020	11
5.1	Total budget kommunkoncernen	11
5.2	Total budget Telge AB (per bolag)	11
5.3	Total budget kommunen	11
5.3.1	Budget KS/KF investeringar (per nämnd)	12
5.3.2	Budget för verksamhetslokaler (per nämnd)	13
5.3.3	Budget Nämndsinvesteringar (per nämnd)	14
5.3.4	Projekt som bygger ram för KS/KF investeringar	15
5.3.5	Projekt som bygger ram för verksamhetslokaler	17

1. Inledning

Södertälje växer och när kommunen växer behöver det investeras. Fler barn i förskolan, fler elever i grundskola och gymnasium, fler äldre i behov av omsorg och fler som behöver få ta del av kultur- och idrottsverksamhet ställer krav. Telgekoncernen också behöver bygga infrastruktur och bostäder i exploateringsområdena.

Södertälje har sedan 2005 haft en kraftig befolkningstillväxt och det har krävts stora nyinvesteringar för att möta efterfrågan på offentligt finansierad service och infrastruktur. Eftersom dessa investeringar under en lång period finansierades med lån, har det lett till en kraftig skulduppbyggnad.

Därför har Södertälje kommun under de senaste åren fattat tuffa beslut som har varit nödvändiga för kommunens bästa på lång sikt. Det kommer Södertälje fortsätta att göra. Kommunen måste klara av att göra nödvändiga investeringar på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt. Det Södertälje som lämnas över till kommande generationer ska vara ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart.

Positiva ekonomiska resultat skapar utrymme för investeringar. En sådan utveckling är nödvändig för att kunna bedriva en bra verksamhet där det finns möjlighet till framförhållning och att därmed kunna fatta kloka beslut.

1.1 Disposition av budgeten

Arbetet med investeringsbudgeten har från och med i år separerats från övriga delar av Mål och budget. Den förändrade arbetsprocessen är ett steg för att knyta samman hela kommunkoncernens investeringsplanering. Att separera investeringar från det ordinarie arbetet med Mål och budget ger bland annat Telgekoncernen en möjlighet att tidigare under budgetåret komma igång med planerade investeringar och på så sätt även öka genomförandegraden.

Nedan följer en redogörelse av kommunkoncernens ekonomiska förutsättningar följt av en sammställning av de förutsättningar för investeringsarbetet som funnits under arbetet med budgeten, men även hur budgeten ska tolkas och nyttjas. Sist ligger de tabeller som utgör den numeriska ramen för budgetperiodens investeringar.

1.1.1 Södertäljelyftet

Kommunstyrelsens antog i samband med juni månads sammanträde ett ärende som benämns *Södertäljelyftet*.

Ärendet anslår 100 miljoner kronor i investeringsmedel som ska fördelas under perioden 2017 – 2019. Satsning ska komma hela Södertälje till del och upprusta och inbegripa satsningar både i centrala staden och i kommundelarna. Föreslagen investeringsbudget för perioden är justerad för de satsningar som sker inom Södertäljelyftet och dessa återfinns inte i förslaget, utan ligger i en separat budget.

2. Ekonomiska förutsättningar

2.1 God ekonomisk hushållning

Principen om god ekonomisk hushållning är fastlagd i kommunallagen samt i lagen om kommunal redovisning och syftar till att säkerställa att varje generation av kommuninnevånare bär sina egna kostnader. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion och på samma sätt ska inte dagens generation bära kostnader för kommande generationers behov.

Kommunens ekonomi ska visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att de samlade tillångarna inte urholkas av inflation eller leder till en för låg självfinansieringsgrad av nödvändiga investeringar.

Inom kommunsverige har det blivit en etablerad praxis att räkna med att resultatet bör ligga på två procent av skatter och bidrag för en genomsnittskommun. För Södertälje kommuns del, med hög kommunskuld per invånare, kraftig befolkningsökning och krav på investeringar, bör resultatnivån ligga på minst två procent av skatter och bidrag, exklusive jämförelsestörande poster för att gradvis öka de kommande åren.

2.2 Låneskulden

Sedan 2013 har kommunkoncernen amorterat ned den externa låneskulden, men trots detta har Södertälje kommunkoncern fortfarande en av de högsta nettokoncernskulderna i landet, räknat per invånare. En hög skuldsättning är förenad med stora risker, både kostnadseffekterna av stigande räntor, vilket är ett rimligt antagande och risken att inte kunna refinansiera när lån behöver omsättas.

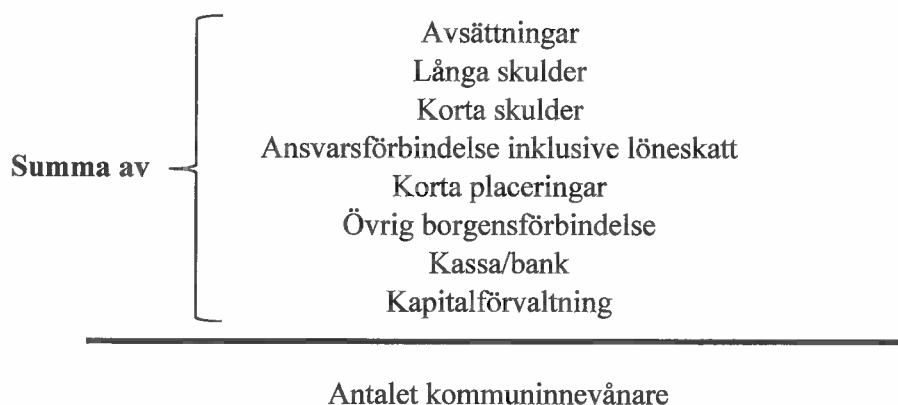
Målsättningen är att låneskulden ska hållas stabil och att nettokoncernskulden per invånare över tid ska minska ner till en nivå som kommunkoncernen långsiktigt tål att bära.

Kommunkoncernens skuld är fortfarande på en sådan nivå att den kraftigt begränsar möjligheten till att finansiera investeringar genom lån. De olika möjligheter till finansiering av investeringar som står till buds är: egenfinansiering genom kassaflöde och resultat, försäljning av befintliga tillgångar, effektiviseringar i verksamheten eller ökade hyror, taxor och avgifter samt lånefinansiering. Kommunkoncernen bör eftersträva en kombination av olika finansieringsalternativ, där en hög grad av självfinansiering är en nödvändighet.

Självfinansieringen ställer krav på resultatet i både kommun och bolag. Det krävs ett stabilt och förutsägbart resultat, bättre kassaflöden och bättre prioriteringar av investeringarna.

Det nyckeltal som ytterst sätter gränsen för investeringsbudgetens ram är nettokoncernskulden per invånare. Det är ett mått som tagits fram av och används av Kommuninvest (KI). KI samlar också in data från alla Sveriges kommuner och på så sätt blir det möjligt att jämföra Södertälje med andra kommuner. Trots en ambitiös amortering under flera år har Södertälje fortfarande en av de högsta nettokoncernskulderna per invånare i landet.

Nettokoncernskulden definieras enligt nedan division:

Kommunfullmäktige har fastslagit att den externa låneskulden ska hållas stabil och att nettokoncernskulden per invånare över tid ska minska till en nivå som kommunkoncernen långsiktigt tål att bära. Vilken nivå detta är har visat sig svårt att exakt fastställa – här återstår ett grannlaga arbete - och därför bör skuldnivån utvärderas löpande. Kommunfullmäktige har föreslagit att nya målnivåer för skulden bör sättas inför ingången av varje mandatperiod och målen för innevarande mandatperiod beslutades i Mål och budget 2017-2019.

Den externa skulden har amorterats ner kraftigt sedan 2013 delvis tack vare försäljning av tillgångar och också på grund av en låg genomförandegrad när det gäller investeringar inom hela kommunkoncernen. Samtidigt har investeringsvolymen under samma period varit förhållandevis låg, vilket gör att det finns ett ackumulerat behov av investeringar i kommunkoncernen.

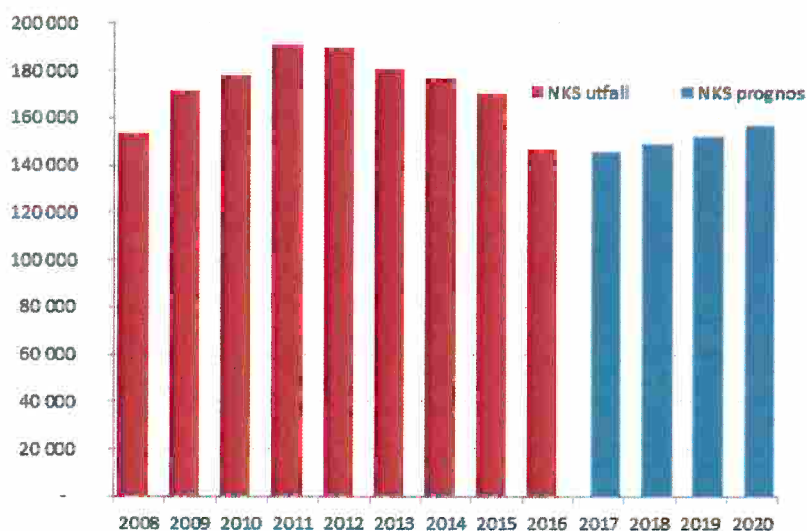

bild: Utvecklingen av nettokoncernskulden (NKS) per invånare i Södertälje mellan åren 2008-2016 samt prognos för 2017-2020. Prognosen är baserad på framtagna budget i ärendet.

2.3 Kommunens rating

Ratinginstitutet Standard & Poor's bekräftade i december 2016 Södertälje kommuns kreditrating som AA+ med stabila utsikter. Kreditratingen är viktig, eftersom den delvis styr kostnaden för att omsätta kommunkoncernens externa skuld.

AA+ är en hög rating, som återspeglar Standard & Poor's tilltro till kommunens budgetdisciplin, verksamhetsmässiga och finansiella styrning, trots en "utmanande kostnadsstruktur". Standard & Poor's förväntar sig att Södertälje kommun fortsätter att fokusera på sin skuldhantering och tror på en ytterligare stärkt soliditet under de närmsta åren. Konsulterna på Standard & Poor's ser det som naturligt att det kommer att behövas investeringar i både bostäder och verksamhetslokaler i en kommun som växer snabbt, men ser det samtidigt som något positivt att skulden fortsätter att minska.

Standard & Poor's noterar särskilt Södertäljes mål att minska kommunens lånebörda till mer hållbara nivåer genom att begränsa de kommunala investeringsvolymerna.

3. Förutsättningar för investeringsarbetet under verksamhetsåret

3.1 Framtagandet av investeringsbudget

För att säkerställa att Södertälje kommun långsiktigt möter behoven hos en växande befolkning och använder resurserna där de gör mest nytta, behöver kommunkoncernen ta ett helhetsgrepp över styrningen av investeringarna. Det behövs en gemensam investeringsprocess, med fokus på behovsanalys och på planering, prioritering och uppföljning.

Den underliggande finansieringsproblematiken i Södertälje är av strukturell karaktär och det är därför av yttersta vikt att kommunkoncernen har en effektiv, transparent och lättförståelig investeringsprocess, där det tydligt framgår hur prioriteringar ska göras.

Därför tar kommunen och Telgekoncernen på kommunstyrelsens uppdrag nu gemensamt fram en ny investeringsprocess under den nyinrättade tjänsten som investeringsstrateg. Strategin ska vara ett kretslopp, där genomförande och utfall uppdaterar förutsättningarna för att göra behovsplanering och att bedriva Mål och budget-arbete. Denna nya investeringsprocess kommer att presenteras under 2017.

Det är av vikt att kvalitetssäkra de investeringsunderlag som ingår i Mål och budget och de driftskonsekvenser som investeringarna genererar. Dessa behöver vidare beaktas i driftsbudgeten. Det finns också ett behov av att kvalitetssäkra uppföljningen av varje investeringsprojekt.

Mot bakgrund av kommunens skuldsättningsgrad har ett antal principer för hur budgetarbetet ska ske och hur ramarna ska sättas tagit fram.

- Kommunkoncernens investeringar ska i första hand prioriteras så att de ryms inom kassaflödet för kommunen och bolagskoncernen.
- Alla underhållskostnader/reinvesteringar ska finansieras genom kassaflödet.

- Finansiering av investeringar som inte ryms inom kassaflödet ska ha en klar finansiering 1:1 på annat sätt, exempelvis genom försäljningar, vilket i så fall sker i den gemensamma investeringsprocessen och beslutas i Mål och budget.
- Om en investering ska finansieras genom lån ska motivet varför man ska låna tydligt framgå.

Budgetramen gäller endast för det år som den avser. Outnyttjade investeringsmedel fryser inne mellan budgetperiodens olika år, det vill säga ej förbrukade medel får ej balanseras. Detta gäller inte om projektet redan från börjat reserverat medel för flera år. Detta för att förstärka den politiska styrningen som skett genom att kommunfullmäktige prioriterat investeringsmedel för de investeringsprojekt som man vill genomföra under den kommande budgetperioden. Syftet är också att hålla upp en jämn takt av investeringar och inte skapa onödig fluktuation mellan åren då detta påverkar kassaflödet och låneskulden negativt.

Reinvesteringar ska alltid ha företräde före nyinvesteringar. Att ta hand om det som redan finns är av största vikt. Detta för att bibehålla det värde som utgår från redan gjorda investeringar.

Föreslagna ramar för investeringar har prioriterats utifrån inlämnade behov av bolag och nämnder och valts utifrån nedanstående kriterier:

1. Pågående projekt
2. Redan beslutade projekt som ej hunnit startas, förutsatt att behov fortfarande föreligger
3. Tvingande projekt (uppkomna genom lagkrav)
4. Projekt påkallade av den demografiska utvecklingen
5. Strategiska investeringar

3.2 Investeringsbudgetens beståndsdelar och nyttjande

Som investeringsutgift räknas anskaffningar med en varaktighet (ekonomisk livslängd) på minst tre år och med ett anskaffningsvärde om minst ett basbelopp (2017 års basbelopp = 44 800 kr), då räknat exklusive moms.

Som huvudregel gäller principen om post för postvärdering, men för anskaffningar av inventarier som har ett naturligt samband kan kostnaderna räknas ihop. Med naturligt samband mellan flera inventarier avses inventarier som har funktionellt samband och som förvärvats för att användas tillsammans som en enhet, till exempel ett konferensbord med tillhörande stolar.

För att en investering ska kunna definieras som materiell anläggningstillgång krävs att investeringen också måste uppfylla tillgångsdefinitionen, det vill säga att kommunkoncernen har kontroll över/äger tillgången. Tillgången räknas annars som en immateriell anläggningstillgång och en lönsamhetskalkyl ska lämnas in som visar på antingen minskade kostnader eller ökade intäkter för investeringen i fråga samt servicepotential exempelvis framtida möjligheter till ökad service. Ett exempel på sådan investering kan vara i form av olika IT-system, såsom byte av operativsystem, skapandet av ett e-arkiv eller ny webbsida.

3.2.1 Investeringar inom bolagen

Bolagsstyrelserna ansvarar liksom nämnderna för att initiera de investeringar som krävs för att kunna bedriva den planerade verksamheten. Dessa hanteras inom kommunens Mål och budgetprocess och är en del av investeringsprocessen.

3.2.2 KS/KF investeringar

Kommunfullmäktige beslutar om investeringar som är av strategisk betydelse, företrädesvis nyinvesteringar. Det är nämndernas ansvar att initiera de investeringar som krävs för att kunna bedriva den planerade verksamheten samt att ta fram underbyggt beslutsunderlag. I Mål och budget ges en ram för investeringen som ligger till grund för den framtida kompensation för ökade driftskostnader som investeringen ger upphov till. Om det visar sig att ramen kommer att överskridas är det nämndens ansvar att informera kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige om detta.

Varje investeringsprojekt ska föregås av ett produktionsstartsbeslut innan produktion påbörjas. För varje produktionsstartsbeslut ska beställningsunderlag, investeringskalkyl och driftskalkyl uppdateras. Syftet med ytterligare ett beslut innan igångsättning av investering görs är att höja kvalitén och säkerheten i kalkylerna samt säkerställa att kommunens aktuella ekonomiska situation medger investeringen. Varje investeringsprojekt, exklusive nämndernas reinvesteringar, som totalt överstiger fem miljoner kronor måste begära kommunstyrelsens godkännande för att få starta produktion. Kommunfullmäktige har också möjlighet att öronmärka pengar för specifika projekt. Dessa projekt hanteras inom ram av respektive nämnd, men produktionsstart ges av kommunstyrelsen.

För samtliga investeringsprojekt ska en projektägare utses. Inom kommunen blir respektive kontorschef automatiskt projektägare för investeringsprojekt inom kontorens verksamhetsområden, detta ansvar kan delegeras till annan. På detta sätt blir kontorschefen ytterst ansvarig för investeringsprojektens genomföranden; ekonomi, tidsplan och beställarrollen blir tydlig. För projekt inom kommundelarna blir fackkontoren ansvariga inom sina respektive verksamhetsområden.

3.2.3 Investeringar i verksamhetslokaler

Samtliga investeringar i lokaler ska utgå från behov av investeringar som krävs för att kunna bedriva den planerade verksamheten. Telge Fastigheter ansvarar tillsammans med respektive kontor inom förvaltningen för beredning och beräkning utifrån den beställning som kommunen lägger. Investeringar i lokaler som ägs av annan fastighetsägare bör vara av mindre karaktär om inte särskilda skäl föreligger.

De lokalprojekt som är beslutade av kommunfullmäktige och därmed finns med i Mål och budget har getts ett särskilt projektanslag som ligger till grund för den framtida kompensation för ökade driftskostnader som investeringen ger upphov till. Om det visar sig att ramen kommer att överskridas är det nämnderna ansvar att informera kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige om detta.

Varje lokalprojekt ska föregås av ett produktionsstartsbeslut innan produktion påbörjas. För varje sådant produktionsstartsbeslut ska beställningsunderlag, investeringskalkyl och

driftskalkyl uppdateras. Syftet med ytterligare ett beslut innan igångsättning av investering görs är att höja kvalitén och säkerheten i kalkylerna samt säkerställa att kommunens aktuella ekonomiska situation medger investeringen. Varje lokalprojekt som totalt överstiger fem miljoner kronor måste begära kommunstyrelsens godkännande för att få starta produktion.

För samtliga lokalprojekt ska en projektägare utses. Inom kommunen blir ekonomi- och finansdirektören, i sin roll som ordförande i Lokalstyrgruppen, automatiskt projektägare för lokalinvesteringsprojekt inom kommunens verksamhetsområden, detta ansvar kan delegeras till annan. På detta sätt blir ekonomi- och finansdirektören ytterst ansvarig för projektens genomföranden; ekonomi, tidsplan och beställarrollen blir tydlig. För projekt inom kommundelarna gäller samma som ovan.

3.2.4 Nämndsinvesteringar

Kommunfullmäktige beslutar varje år om en investeringsram som nämnderna tillåts förfoga över själva, dessa ska företrädesvis gå till reinvesteringar och ger inte någon kompensation för framtida driftskostnader. Kompensation kan i undantagsfall sökas separat.

3.3 Uppföljning av investeringar

Investeringarna följs upp i samband med delårsrapportering samt i och med årsbokslutet.

För samtliga projekt, exklusive nämndsinvesteringar, som är avslutade ska en efterkalkyl upprättas. En efterkalkyl ska visa och förklara orsaker till avvikelser samt att ansvarsfrågan utvärderas.

4. Sammanställning total investeringsram

Nedan följer den totala investeringsramen för kommunkoncernen inklusive reinvesteringar. Investeringsprocessen är en gemensam process för kommunkoncernen och utgår från det kassaflöde kommunen och bolagskoncernen tillsammans genererar. Reinvesteringar prioriteras före nyinvesteringar och av lag tvingande investeringar och investeringar påkallade av demografiska utvecklingen går före strategiska investeringar. För perioden uppgår reinvesteringar till cirka 2 066 miljoner kronor av det totala utrymmet på cirka 5 056 miljoner kronor.

4.1 Investeringar riktade mot den skattefinansierade verksamheten

De totala investeringarna under hela budgetperioden avseende kommunens verksamhet uppgår till cirka 1 994 miljoner kronor varav lokalinvesteringar hos Telge Fastigheter är 1 248 miljoner kronor. Sett över hela budgetperioden är investeringsbudgeten i balans, men sett per år är budgeten framtung på grund av den ökade investeringskostnaden för GF-hallen inklusive kommunens investering i Södertälje IP.

Den pedagogiska verksamheten har fortsatt de största sammantagna investeringsbehoven följt av kultur- och fritidsnämndens verksamhet. Bland de större projekten ligger flera investeringar inom kultur och fritidsområdet med bland annat färdigställandet av hall för friidrott och gymnastik. Även investeringar i kommundelarna samt kommunstyrelsen har fått en ökad ram

både gällande nyinvesteringar samt reinvesteringar. Det största anledningen till kommunstyrelsens ökade ram är inköp av nya datorer till hela förvaltningens administrativa personal samt byte av IT-plattform.

Den planerade grundskola Enhörna har tyvärr försenats och skjuts ett år fram i tiden på grund av en överklagad detaljplan. Förhoppningen är dock att arbetet kan startas under budgetperioden.

Arbetet med ett nytt parkeringsgarage i stadskärnan har inte heller kommit igång som planerat och utrymme för ytterligare en stor investering finns inte för tillfället i ramarna perioden 2018 till 2020. Detta frigör viktigt investeringsutrymme som kan satsas på angelägna projekt inom förskola och skolan samt inom kultur och fritidsområdet, exempelvis en ny gymnastiksal i Mölnbo och handikappanpassningar på Torekällberget. Förvaltningen kommer att återkomma i parkeringsfrågan under hösten då förstudien är klar för kvarteret Separatorm/Spinnrocken.

Vidare går en stor del av investeringsutrymmet under budgetperioden till att rusta upp stadskärnan, fritidsanläggningar samt skolgårdar. Sammanlagt landar nämndsinvesteringarna på 225 miljoner kronor under budgetperioden och ska främst användas för reinvesteringar. En god investeringsplanering och goda kassaflöden för perioden ger en god prognos för kommunens investeringar och i dagsläget görs bedömning att även år 2020 kan en ramförstärkning i linje med *Södertäljelyftets* nivåer vara möjlig, + 30 miljoner kronor, vilket ger en snittram för KS/KF investeringar på cirka 170 miljoner kronor under hela budgetperioden.

Kommunen har även en ambition att förvärva Saltskogs gård och göra de nödvändiga investeringar som krävs för att rädda den kulturhistoriskt viktiga miljön.

Tillkommande driftskostnader under budgetperioden för lokaler är cirka 122 miljoner kronor och för övriga investeringar cirka 35 miljoner kronor. Kompensationsanslag för finansiering av nya investeringar budgeteras centralt.

4.2 Investeringar i bolagen

Telgekoncernens investeringsbehov utgår ifrån bolagens affärsplaner för perioden 2018 – 2020 uppgår till cirka 4 309 miljoner kronor. Nedanstående investeringsnivåer ska ses som bolagens tolkning av ägardirektiv, samt de beställningar som gjorts av kommunen av verksamhetslokaler, samt en tolkning av samhällsbyggnadskontorets plan för utbyggnad av Södertälje. Bolagen har under de senaste åren sålt tillgångar, främst i form av fastigheter, för att skapa sig ett utrymme för att investera. De närmsta åren står Telgekoncernen inför stora investeringar i infrastruktur och bostäder. Telgekoncernen har sedan 2013 amorterar ner sin skuld med cirka 2 300 miljoner kronor, inför de stora investeringar som koncernen har framför finns ett lånebehov på 1 139 miljoner kronor. Trots att skulden ökar ligger nettokoncernskulden per invånare på en lägre nivå än de mål som satts i Mål och budget 2017-2019.

5. Investeringsbudget 2018-2020

5.1 Total budget kommunkoncernen

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
Telge AB (exkl verksamhetslokaler)		875 800	1 062 800	1 123 000
Kommunen (inkl verksamhetslokaler)		786 750	619 700	588 050
Totalsumma		1 662 550	1 682 500	1 711 050

5.2 Total budget Telge AB (per bolag)

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
Telge AB Moderbolag		1 700	1 800	1 900
Telge Bostäder		364 000	544 200	598 000
Telge Hovsjö		29 900	32 300	34 800
Telge Fastigheter, kommersiella lokaler		36 000	5 400	5 700
<i>Telge Fastigheter (TF), verksamhetslokaler</i>		<i>498 000</i>	<i>400 000</i>	<i>350 000</i>
Telge Nät		375 700	437 200	405 600
Telge Återvinning		23 000	15 800	19 500
Södertälje Hamn		39 500	19 800	50 800
Telge Hamn		-	-	-
Telge Inköp		-	-	-
Tom Tits		6 000	6 300	6 700
Telge Tillväxt		-	-	-
Totalsumma		1 373 800	1 462 800	1 473 000

5.3 Total budget kommunen

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
KS/KF		213 750	144 700	163 050
<i>Verksamhetslokaler (via TF)</i>		<i>498 000</i>	<i>400 000</i>	<i>350 000</i>
Nämndinvestering		75 000	75 000	75 000
Totalsumma		786 750	619 700	588 050

5.3.1 Budget KS/KF investeringar (per nämnd)

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
Arbetslivsnämnden	-	-	-	-
KDN Enhörna	3 000	20 000	-	-
KDN Hölö-Mörkö	200	-	-	-
KDN Järna	-	-	23 500	-
KDN Vårdinge-Mölndal	-	-	-	-
Kommunstyrelsen	45 950	13 950	5 500	-
Kultur- och Fritidsnämnden	44 000	2 000	3 000	-
Miljönämnden	-	-	-	-
Omsorgsnämnden	1 000	-	1 000	-
Socialnämnden	200	-	-	-
Stadsbyggnadsnämnden	-	-	1 800	-
Tekniska nämnden	81 000	82 000	97 000	-
Utbildningsnämnden	12 300	5 700	10 200	-
Äldreomsorgsnämnden	5 100	50	50	-
KS Markeringsbelopp ¹	21 000	21 000	21 000	-
Totalsumma		213 750	144 700	163 050

Se tabell 5.3.4 för en fördelning av de projekt som bygger ramen för KF/KF investeringar.

¹ KS markeringsbelopp:

GC-vägar enligt GC-planen, 10 000 tkr

Trygghet, säkerhet och miljö i kommundelarna, 1 000 tkr

Väganlutningar nybyggnation, 10 000 tkr

5.3.2 Budget för verksamhetslokaler (per nämnd)

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
Arbetslivsnämnden	-	-	-	-
KDN Enhörna	-	X	X	X
KDN Hölö-Mörkö	-	-	-	-
KDN Järna	-	-	-	-
KDN Vårdinge-Mölndal	-	X	X	X
Kommunstyrelsen ²	X	X	X	X
Kultur- och Fritidsnämnden	X	X	X	X
Miljönämnden	-	-	-	-
Omsorgsnämnden	X	X	X	X
Socialnämnden	-	-	-	-
Stadsbyggnadsnämnden	-	-	-	-
Tekniska nämnden	-	-	-	-
Utbildningsnämnden	X	X	X	X
Äldreomsorgsnämnden	X	X	X	X
Totalsumma		498 000	400 000	350 000

Se tabell 5.3.5 för en fördelning av de projekt som bygger ramen för lokalinvesteringar.

² Inklusive underhållsinvesteringar i lokaler och arenorna samt ett reservutrymme för oförutsedda investeringar eller fördyringar

5.3.3 Budget Nämndsinvesteringar (per nämnd)

	<i>tkr</i>	År 2018	År 2019	År 2020
Arbetslivsnämnden		300	300	275
KDN Enhörna		800	800	800
KDN Hölö-Mörkö		600	600	600
KDN Järna		2 400	2 400	2 400
KDN Vårdinge-Mölnbo		500	500	500
Kommunstyrelsen		2 900	2 900	3 000
Kultur- och Fritidsnämnden		2 800	2 800	2 800
Miljönämnden		-	-	-
Omsorgsnämnden		1 250	500	500
Socialnämnden		800	800	800
Stadsbyggnadsnämnden		-	-	-
Tekniska nämnden		53 450	54 200	54 125
Utbildningsnämnden		7 000	7 000	7 000
Äldreomsorgsnämnden		2 200	2 200	2 200
Totalsumma		75 000	75 000	75 000

5.3.4 Projekt som bygger ram för KS/KF investeringar

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
KDN Enhörna		3 000	20 000	-
Ny väg till skola				
KDN Hölö-Mörkö		200	-	-
Sandfickor för vinterväghållning				
KDN Järna		-	-	23 500
Cirkulation vid Rönnv/Lövensv				
GC-väg mot Nykvarn				
Ishall Järna				
Kommunstyrelsen		45 950	13 950	5 500
Nya datorer				
Nätutrustning				
Plattformsbyte (MS 365)				
Trådlösa nät				
Kultur- och Fritidsnämnden		44 000	2 000	3 000
GF-hallen inventarier				
Utveckla Måsnaryd				
Södertälje IP				
Omsorgsnämnden		1 000	-	1 000
Inventarier Murarbasen				
Inventarier nytt gruppboende ~2020				
Socialnämnden		200	-	-
BoU Fridaberg och Nätverkslaget				
Stadsbyggnadsnämnden		-	-	1 800
Digitaliseringsplan				
Tekniska nämnden		81 000	82 000	97 000
Almnäs vägar				
Cirkulationsplatser				
Digitalisering fortsättning				
Exploateringsvägar				
Fastanäs camping				
Gästhamnen				
Södertälje City i samverkan ³		35 000	35 000	35 000
Utbyggnad VA, Näsets udde				
Verksamhetsanpassning av stadshuset				
Utbildningsnämnden		12 300	5 700	10 200
Förskola (fd) Mariekällskolan				
Förskola Södra Södertälje				

³ Öronmärkt del av anslaget

Förskola Viksbergs			
Förskola Östertälje			
Grundskola (fd) Mariekällskolan			
Grundskola Viksberg och Viksberghallen			
Grundsärskola Rosenborgskolan			
Anpassningsåtgärder			
Äldreomsorgsnämnden	5 100	50	50
Inventarier Björkmossen			
Inventarier Kryddans dagverksamhet			
Inventarier nya hemtjänstlokaler			
KS Markeringsbelopp	21 000	21 000	21 000
GC-vägar enligt GC-planen			
Trygghet, säkerhet och miljö (KDN)			
Väganslutningar till nya byggnationer			
Totalsumma	213 750	144 700	163 050

5.3.5 Projekt som bygger ram för verksamhetslokaler

	tkr	År 2018	År 2019	År 2020
KDN Enhörna				
Grundskola Enhörna			X	X
KDN Vårdinge-Mölnbo				
Mölnbo gympasal			X	X
Kommunstyrelsen				
Arenornas underhåll	X	X		
Campus Telge/Science Park	X			
Investeringar brandskyddsanordningar	X	X		X
Reinvesteringar lokaler (TF)	X	X		X
Reserv lokaler ⁴	X	X		X
Kultur- och Fritidsnämnden				
Fotbollshall/tält Västergård	X	X		
Fritidsgård Bårsta	X	X		
GF-hallen	X	X		
Saltskogs gård	X	X		
Teaterlokal Orionkullen	X	X		
Torekällberget		X		X
Omsorgsnämnden				
Gruppbostad 2019 LSS 6 platser			X	X
Gruppbostad 2020 LSS 6 platser				X
Omflytt daglig verksamhet	X	X		
Utbildningsnämnden				
Förskolan Sabeln				X
Förskola Södertälje Södra (420 barn)				X
Förskola Glasberga				X
Förskola Körsbärets- och Satelliten				X
Förskola ombyggnad (fd) Mariekällskolan	X	X		
Förskola Viksberg	X			
Förskola Östertälje	X	X		X
Grundskola ombyggnad (fd) Mariekällskolan	X	X		
Grundskola tillbyggnad Soldalaskolan	X			
Grundskola Viksberg och Viksberghallen	X			
Grundskola Rosenborgskolan	X			
Anpassningsåtgärder	X	X		X
Äldreomsorgsnämnden				
Björkmossen äldreboende	X			
Byte hemtjänstlokaler	X	X		X
Kryddans dagverksamhet	X			
Nytt äldreboende - 2021			X	X
Totalsumma		498 000	400 000	350 000

⁴ Fördelas av kommunstyrelsen löpande vid behov av nya projekt eller vid fördyring

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-09

Social- och omsorgskontoret

Socialnämnden

Omsorgsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 16

Svar på remiss avseende förslag handlingsplan för en giftfri vardag för Södertälje kommun 2017–2020

Dnr: KS 17/143, SN 17/053, OMS 17/048, ÄON 17/043

Sammanfattning av ärendet

Ett förslag till kemikalieplan för åren 2017–2020 har tagits fram av kommunstyrelsens kontor. Handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå målbilderna som anges i Södertäljes Miljö- och klimatprogram. Barn och unga är en prioriterad målgrupp på grund av sin särskilda känslighet för kemikalier. Fyra områden har ringats in som särskilt viktiga att arbeta med för att uppnå en giftfri miljö: kunskap, upphandling och inköp, utfasning och tillsyn. Ett antal aktiviteter har pekats ut. Handlingsplanen innebär att förvaltningen åtar sig att bland annat utbilda personal som arbetar med inköp för att exempelvis veta vilka kemikalier som ska undvikas samt utfasning av befintliga produkter som inte är lämpliga.

Kontoret föreslår att nämnden tillstyrker förslag till ”Handlingsplan för en giftfri vardag 2017–2020” och överlämnar svaret till kommunstyrelsens kontor.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-08-09
- Remiss avseende förslag till ”Handlingsplan för en giftfri vardag 2017–2020”

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förvaltningen bedömer att aktiviteterna i handlingsplanen ryms i befintlig budget.

Kontorets förslag till nämnden:

1. Nämnden tillstyrker förslag till "Handlingsplan för en giftfri vardag 2017–2020" och överlämnar svaret till kommunstyrelsens kontor.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Charlotte Fagerstedt

Utredare

Handläggare: Charlotte Fagerstedt

Utredare

Campusgatan 26

Telefon (direkt): 08 523 066 76

E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens kontor, enheten för utredning och hållbarhet

Akten

§ 24 Förslag på Handlingsplan för giftfri vardag 2017-2020

Dnr: KS/143

Sammanfattning av ärendet

Ett förslag till kemikalieplan för åren 2017-2020 har tagits fram. Handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå målbilderna som anges i Miljö- och klimatprogrammet 2017-2020. Barn och unga är på grund av sin särskilda känslighet för kemikalier prioriterade.

Fyra områden har ringats in som särskilt viktiga att arbeta med för att uppnå en giftfri miljö: *kunskap, upphandling och inköp, utfasning och tillsyn*. Inom dessa områden har aktiviteter pekats ut. Aktiviteterna kommer att revideras årligen.

Kontoret föreslår att förslaget skickas på remiss tillsammans med nämnder och de kommunala bolagens styrelser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-06-02

Handlingsplan för en giftfri vardag 2017-2020, styrdokument 2017-05-02

Yrkande

Ordförande Ewa Lofvar Konradsson (MP) yrkar bifall till kontorets förslag med tillägg att handlingsplanen för en giftfri vardag 2017-2020 även ska remitteras till de politiska partierna.

Hållbarhetsutskottets beslut

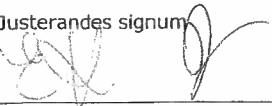
Hållbarhetsutskottet skickar förslaget till Handlingsplan för en giftfri vardag 2017-2020 på remiss, med slutdatum den 30 september 2017, till samtliga nämnder, de politiska partierna och de kommunala bolagens styrelser.

Beslutet skickas till
Akten

Samtliga nämnder *ÅON*

De kommunala bolagen

De politiska partierna

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2017-06-20	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

u
ÅON 171043, 10406

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-05-17

Kommunstyrelsens kontor

Hållbarhetsutskottet

Förslag på Handlingsplan för giftfri vardag 2017-2020 att sändas på remiss

Dnr: KS 17/143

Sammanfattning av ärendet

Ett förslag till kemikalieplan för åren 2017-2020 har tagits fram. Den här handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå målbilderna som anges i Miljö- och klimatprogrammet 2017-2020. Barn och unga är på grund av sin särskilda känslighet för kemikalier prioriterade. Fyra områden har ringats in som särskilt viktiga att arbeta med för att uppnå en giftfri miljö: *kunskap, upphandling och inköp, utfasning och tillsyn*. Inom dessa områden har aktiviteter pekats ut. Aktiviteterna kommer att revideras årligen.

Det nya förslaget skickas nu på remiss till samtliga nämnder och de kommunala bolagens styrelser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-06-02.

Förslag till Handlingsplan för giftfri vardag 2017-2020, **bilaga 1**.

Ärendet

Den här handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå visionerna som anges i Miljö- och klimatprogrammet 2017-2020.

Barn och unga är särskilt känsliga för kemiska ämnen, vilket beror på tre anledningar. För det *första* är de mindre och koncentrationen av kemikalierna blir därför högre än hos en vuxen som utsätts för samma dos. För det *andra* har barn ett annat beteende än vuxna, barn rör sig närmare golvet där kemikalier samlas i damm och de upptäcker sin omvärld med munnen i större

utsträckning än vuxna och får i sig kemikalier på så sätt. För det *tredje* är barn mer känsliga på grund av att de växer och kemiska ämnen, hormonstörande ämnen, kan störa utvecklingen.

Handlingsplanens anger de aktiviteter som är specifikt riktade mot målet giftfri miljö. I arbetet med att ta fram handlingsplanen för giftfri vardag ringades fyra områden in som särskilt viktiga att arbeta med för att uppnå visionerna:

1. **Kunskap** - både inom organisationerna och externt till företagare och kommuninvånare
2. **Upphandling och inköp** - genom att ställa krav vid upphandlingar samt göra medvetna val vid avrop från befintliga leverantörer, minimeras förvaltningens och bolagens miljö- och hälsopåverkan. Till handlingsplanen bifogas även en checklista att använda i verksamheter för barn för att kunna göra ur kemikaliesynpunkt kloka nyinköp och för att kunna rensa bland befintliga varor.
3. **Utfasning** - gällande förskola, skola och verksamheter som riktar sig mot unga, samt inom bolagen ur arbetsmiljösynpunkt.
4. **Tillsyn** - både enligt kommunens lagstadgade tillsynsuppdrag, men också att de kommunala bolagens egenkontroll och produktvalssystem förstärks.

Handlingsplanen avgränsas mot andra styrdokument i kommunen – Dagvattenpolicy, Kostpolicy, kostenhetens Riktlinjer för material i kontakt med livsmedel samt Avfallsplanen. Arbetet med att sanera förorenade områden behandlas inte i detta styrdokument, utan hanteras i Miljö- och klimatprogrammet 2017-2020.

Handlingsplanen kommer att följas upp i anslutning till miljöbokslutet.

I remissomgången ska nämnder och bolagens styrelser bedöma, inom sitt respektive ansvarsområde, vilka kostnader som kan tillkomma för att genomföra förslagen och som inte redan inryms i befintlig budget. Remissinstanserna ombeds också ge sina synpunkter på handlingsplanens aktiviteter, mål samt uppföljning.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Handlingsplanen har utformats med tanke på verksamheternas ekonomiska förutsättningar.

I remissomgången ska nämnder och bolagens styrelser bedöma, inom sitt respektive ansvarsområde, vilka kostnader som kan tillkomma för att genomföra förslagen och som inte redan inryms i befintlig budget.

Kontorets/förvaltningens förslag till Hållbarhetsutskottet:

Hållbarhetsutskottet beslutar att skicka förslaget till Handlingsplan för giftfri vardag 2017-2020 på remiss, med slutdatum den 30 september 2017, till samtliga nämnder och de kommunala bolagens styrelser.

Rickard Sundbom
Stadsdirektör

Pierre Frennesson

Chef för enheten utredning och hållbarhet

Handläggare:

Rebecka Ryblad

Utredare

Enheten för utredning och hållbarhet

Telefon (direkt): 08-523 023 25

E-post: rebecka.ryblad@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Arbetslivsnämnden

Enhörna kommunaldelsnämnd

Miljönämnden

Utbildningsnämnden

Kultur och fritidsnämnden

Omsorgsnämnden

Socialnämnden

Vårdinge Mölnbo kommunalnämnd

Järna kommunaldelsnämnd

Tekniska nämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Äldreomsorgsnämnden

Kommunala handikapprådet

Kommunala pensionärsrådet

Telge AB

Telge Återvinning AB

Telge Bostäder AB

Telge Hamn AB

Telge Nät AB

Telge Fastigheter AB

Telge Inköp AB

Tom Tits Experiment AB

Telge Energi AB

Telge Kraft AB

Telge Krafthandel AB

Telge Tillväxt AB

Söderenergi AB

Telge Almnäs AB

Telge Brandalsund AB

Telge Hovsjö AB

Styrdokument | 2017-05-02

Handlingsplan för en giftfri vardag 2017-2020

Rebecka Ryblad
Utredare
Enheten för utredning och hållbarhet
Telefon (direkt): +46 (0) 8 523 023 25
E-post: rebecka.ryblad@sodertalje.se

ÄNN 171043, 10404

Fastställda av	Kommunstyrelsen
Giltighet tom	2020
Ansvarar för revidering senast	Kommunstyrelsen, 2020 Aktiviteter uppdateras årligen.
Dokumentansvar:	Enheten för utredning och hållbarhet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
2. Bakgrund	5
2.1 Uppdraget	5
2.2 Nationella mål	5
2.3 Södertälje kommuns mål	5
2.4 Organisation	8
2.4.1 Den kommunala organisationen	8
2.4.2 Definitioner	8
2.5 Avgränsning och omfattning	8
2.6 Uppföljning	9
3. Nulägesbeskrivning	10
4. Aktiviteter	12
4.1 Kunskap	12
4.1.1 Kompetensutveckling i organisationerna	12
4.1.2 Kunskap till företagare för att få ut information	14
4.1.3 Kunskap för kommuninvånare	15
4.1.4 Nätverk	16
4.2 Upphandling och inköp	17
4.3 Utfasning	19
4.5 Tillsyn	21
Ordlista	22
Bilaga 1 Återvinningskoder plastmärkningar	23
Bilaga 2 Åtgärder inom förskola, skola, fritids och andra verksamheter som vänder sig till barn och unga	25
Bilaga 3 Lagstiftning	34

Sammanfattning

Den här handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå målbilder som anges i Miljö och klimatprogrammet 2017-2020. Barn och unga är på grund av sin särskilda känslighet för kemiska ämnen särskilt prioriterade, bland annat har en checklista för utfasning av skadliga kemiska ämnen i förskolor, skolor och andra organisationer tagits fram. Till målbilderna i Miljö- och klimatprogrammet är ett antal mål knutna. Målen i den här handlingsplanen kompletterar dessa och anger de aktiviteter som är specifikt riktade mot målet giftfri miljö.

I arbetet med att ta fram handlingsplanen för giftfri vardag ringades fyra områden in som särskilt viktiga att arbeta inom för att uppnå målbilder:

Kunskap, både inom organisationerna och externt till företagare och kommuninvånare.

Upphandling och inköp, genom att ställa krav vid upphandlingar samt göra medvetna val vid avrop från befintliga upphandlingar minimeras förvaltningens och bolagens miljö- och hälsopåverkan.

Till handlingsplanen bifogas även en checklista att använda i verksamheter för barn, för att kunna göra bra nyinköp och för att kunna rensa bland befintliga varor.

Utfasning, gällande förskola, skola och verksamheter som riktar sig mot unga, samt inom bolagen ur arbetsmiljösynpunkt.

Tillsyn, både enligt kommunens uppdrag men även i bemärkelsen att genomföra egenkontroll och kontrollera utvecklingen genom produktvals-system.

Handlingsplanen avgränsas mot andra styr-dokument i kommunen – Dagvattenpolicy, Kostpolicy, kostenhetens riktlinjer för material i kontakt med livsmedel samt avfallsplanen.

Därutöver avgränsas handlingsplanen i och med kommunens befogenheter. En viktig uppgift är därför påverkansarbete mot andra aktörer. Arbetet med att sanera förorenade områden behandlas inte i detta styr-dokument, utan hanteras i Miljö och klimatprogrammet 2016-2020.

1. Inledning

Kemiska ämnen kanske främst associeras med färgburkar, rengöringsmedel och dylikt, men allt runt omkring oss och även vi själva består av kemikalier. Alla är naturligtvis inte skadliga, varken för oss människor eller för miljön, men vissa har egenskaper som enskilt eller i kombination med andra ämnen har negativa effekter.

Efter andra världskriget har vår konsumtion ökat kraftigt och därmed har även exponeringen för nya kemiska ämnen ökat. Från 1950-talet till år 2000 ökade den årliga världsproduktionen av kemikalier från omkring 7 miljoner ton per år till cirka 400 miljoner ton per år. Det motsvarar en ökning med 57 gånger¹. Det innebär att vi dagligen utsätter oss själva och vår miljö för ämnen som kan påverka oss negativt. Det svåra är att utvärdera vilka kemikalier som är skadliga och särskilt vilka långtidseffekter ett kemiskt ämne har, samt vilka effekter som uppstår när det blandas med andra.

Det har dock i epidemiologiska undersökningar rapporterats statistiska samband mellan några av de stora folksjukdomarna, såsom diabetes och exponering för kemikalier. Emellertid råder det vetenskaplig osäkerhet om kemiska ämnen bidrar och i så fall i vilken utsträckning till dessa sjukdomar.²

Barn och unga är särskilt känsliga för kemiska ämnen, vilket beror på tre anledningar, för det första är de mindre och koncentrationen av kemikalierna blir därför högre än för en vuxen som utsätts för samma dos. Den andra anledningen beror på att barn har ett annat beteende än vuxna; de rör sig närmare golvet där kemikalier samlas i damm och de upptäcker sin omvärld med munnen i större utsträckning än vuxna och får i sig kemikalier på så sätt. Den tredje orsaken är att barn är mer känsliga för att de växer och kemiska ämnen, hormonstörande ämnen, kan störa utvecklingen.

Kemikalieinspektionen anger att allt fler indicier tyder på att hormonstörande ämnen påverkar vår utveckling och att påverkan kan ske redan på foster.³ Det är därför viktigt att den kommunala organisationen⁴ är en förebild för andra organisationer och invånare. Det innebär att konsumtion, användning och återvinning av varor och kemiska produkter sker på ett kemikaliesmart sätt. Det innebär att val av produkter, hantering och återanvändning/ återvinning/ deponering sker med medvetenhet om kemikalieinnehållet och dess effekter. Det innebär även att kommunen iakttar försiktighet inför användandet av kemikalier, både i kemiska produkter och i varor.

¹ Kemikalieinspektionen, *Underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030*, (2016) Hämtad den 3 april 2017, tillgänglig via [<http://www.kemi.se/global/rapporter/2016/rapport-10-16-undrelag-till-agenda-2030.pdf>]

² Kemikalieinspektionen, *Handlingsplan för giftfri vardagsmiljö 2015-2020 – skydda barnen bättre*, (2014) hämtad den 22 november, tillgänglig via: [<http://www.kemi.se/global/rapporter/2014/rapport-5-14-handlingsplan-giftfri-vardag-2015-2020.pdf>]

³ Kemikalieinspektionen, *Underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030*, (2016) Hämtad den 3 april 2017, tillgänglig via [<http://www.kemi.se/global/rapporter/2016/rapport-10-16-undrelag-till-agenda-2030.pdf>]

⁴ Den kommunala organisationen består av kommunen med dess politiker och tjänstemän, det kommunala bolaget Telge AB och dess hel och delägda dotterbolag.

2. Bakgrund

2.1 Uppdraget

Den här handlingsplanen anger hur arbetet för en giftfri vardag ska genomföras för att uppnå målbilderna som anges i Miljö och klimatprogrammet 2017-2020. Uppdraget har formulerats i Mål och budget 2017-2019 på sidan 18:

”En kemikalieplan för giftfri vardagsmiljö antas och börjar genomföras, vilken omfattar förvaltningen och bolagen. Kommunen ska styra mot en minskad användning av farliga kemikalier. Åtgärder ska göras under perioden för att bidra till en giftfri vardag för barn och unga inom förskola och skola. Även utomhus ska miljövänliga material användas vid upprustning och nyanläggning av barns lekmiljöer.”

Den centrala målgruppen som ska gynnas, direkt eller indirekt, av aktiviteterna är barn och unga. Den lagstiftning som finns kring kemikalier sätts också ramar kring styrdokumentet. Det finns idag lagstiftning kring kemiska produkter i större utsträckning än för kemiska ämnen i varor, även om det på senare år har lagstiftas mer kring även varor⁵. Detta innebär att det finns ett större behov av kunskap och styrning gällande kemiska ämnen i varor.

⁵ Läs mer om lagstiftning kring kemikalier i bilaga 3.

2.2 Nationella mål

Regeringen har fastställt 16 miljömål, varav ett gäller giftfri miljö⁶:

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

2.3 Södertälje kommuns mål

I Södertälje kommuns Miljö- och klimatprogram anges målbilder för den kommunala organisationens arbete rörande klimat och miljö. Till målbilderna är ett antal mål knutna inom ramen för Miljö- och klimatprogrammet.

Handlingsplanens aktiviteter är kompletterande till dessa och anger de aktiviteter som är specifikt riktade mot målet giftfri miljö. Målbilderna i Miljö- och klimatprogrammet som berör arbetet med kemikalier anges på nästa sida.

⁶ Ds 2012:23 sidan 34, hämtad den 16 november 2016, tillgänglig via:
[<http://www.regeringen.se/contentassets/1941c045c62d446c9ed4392bfaf80130/svenska-miljomal---preciseringar-av-miljokvalitetsmalen-och-en-forsta-uppsattning-etappmal-ds-201223>]

Område bebyggelse och transporter

Ett livscykelperspektiv ska beaktas i planeringen, det vill säga den bebyggda miljön ska vara resurs- energisnål och giftfri och barns miljöer är särskilt prioriterade.⁷

Område konsumtion och beteende

År 2040 är Södertälje så fritt från skadliga kemiska ämnen att varken miljö eller människa påverkas negativt. Kunskapen om kemikalier är stor hos såväl kommunen som organisation och hos kommunens invånare. I och med att kommunen har fasat ut samtliga produkter som innehåller skadliga ämnen utsätts inte invånarna för dessa kemikalier inom verksamheter och tjänster som kommunen tillhandahåller. Södertälje är en förebild för en hållbar konsumtion och ställer höga klimat- och miljökrav i sina upphandlingar och inköp. Utsläpp och miljöpåverkan som sker av varor som produceras utomlands har även minskat.⁸

I arbetet med att ta fram handlingsplanen för giftfri vardag ringades fyra områden in som särskilt viktiga att arbeta inom för att uppnå målbilderna:

Kunskap och information, både inom organisationerna och externt till företagare och kommuninvånare

Upphandling och inköp, genom att ställa krav vid upphandlingar samt göra medvetna val vid avrop från befintliga upphandlingar minimeras förvaltningens och bolagens miljö- och hälsopåverkan.

Utfasning, gällande förskola, skola och verksamheter som riktar sig mot unga, samt inom bolagen ur arbetsmiljösynpunkt.

Tillsyn, både enligt kommunens uppdrag men även i bemärkelsen att genomföra egenkontroll och kontrollera utvecklingen genom produktvals-system.

⁷ Miljö och klimatprogrammet (Remissutgåva) 2017-2020, sid 16

⁸ Miljö och klimatprogrammet (Remissutgåva) 2017-2020, sid 19

Miljö och klimatprogrammet

År 2040 är Södertälje så fritt från skadliga kemiska ämnen att varken miljö eller människa påverkas negativt. Kunskapen om kemikalier är stor hos såväl kommunen som organisation och hos kommunens invånare. I och med att kommunen har fasat ut samtliga produkter som innehåller skadliga ämnen utsätts inte invånarna för dessa kemikalier inom verksamheter och tjänster som kommunen tillhandahåller.

Södertälje är en förebild för en hållbar konsumtion och ställer höga klimat- och miljökrav i sina upphandlingar och inköp. Utsläpp och miljöpåverkan som sker av varor som produceras utomlands har även minskat.

Ett livscykelperspektiv ska beaktas i planeringen, det vill säga den bebyggda miljön ska vara resurs- energisnål och giftfri och barns miljöer är särskilt prioriterade.

Handlingsplan för giftfri vardag

Kunskap och information

- Invånare har tillgång till bra information och goda möjligheter att läsa sig mer om kemikalier i varor
- Kommunkoncernen har god kunskap om kemiska ämnen och dess effekter

Tillsyn

- Utöver lagstadgad tillsyn på verksamheter har kommunkoncernen god egenkontroll och använder system för att följa upp avvikelser.

Upphandling och inköp

- Kommunkoncernen är medveten om kemikalier och kemiska ämnen i varor och dess effekter. Med hänsyn till det görs varu- och produkval.

Utfasning

- Kommunkoncernen fasar ut kemikalier som har negativ effekt på hälsa och miljö i sina verksamheter.

2.4 Organisation

2.4.1 Den kommunala organisationen
Kommunen är både tillsynsmyndighet och bedriver tillsyn i enlighet med exempelvis miljöbalken, men kommunen är också verksamhetsutövare, genom verksamheter såsom skola, anläggning av cykelvägar, fritidsgårdar och äldreboenden⁹. Kommunen äger bolaget Södertälje Kommuns Förvaltnings AB (SKF) som i sin tur äger Telge AB och tio helägda och delägda dotterbolag. Bolagen är skyldiga att följa av kommunfullmäktige utfärdade ägardirektiv antagna av bolagsstämman. I 2016 års ägardirektiv¹⁰ anges att ”Telgekoncernens agerande ska bidra till hållbar samhällsutveckling ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Telgekoncernen ska präglas av ett offensivt miljötänkande och aktivt verka för att uppnå kommunens mål inom området”

2.4.2 Definitioner

Kommunkoncernen består av kommunen med dess politiker och tjänstemän, det kommunala bolaget Telge AB och dess hel- samt delägda dotterbolag.

Förvaltningen består av kommunen och dess tjänstemän och politiker.

Bolagen består av Telge AB och dess hel- samt delägda dotterbolag.

⁹ I kommunallagen, 2 kap, 1 §, att kommuner får själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar som inte skall hanteras enbart av staten, annan kommun, ett landsting eller någon annan. I kommunallagen anges även att kommunen ansvarar bland annat för miljö och hälsoskyddsfrågor.

¹⁰ Bilagor till mål och budget 2016-2018, hämtad den 22 november, tillgänglig via:
[<http://www.sodertalje.se/mainupload/dokument/Kommun%20o%20demokrati/Ekonomi/Bilagor%20MB%202016-2018.pdf>]

2.5 Avgränsning och omfattning

Handlingsplanen avgränsas mot andra styrdokument i kommunen: Dagvattenpolicy, Kostpolicy, kostenhetens Riktlinjer för material i kontakt med livsmedel samt avfallsplanen. Därutöver avgränsas handlingsplanen i och med kommunens befogenheter. Arbetet med att sanera förorenade områden behandlas inte i detta styrdokument, utan hanteras i Miljö och klimatprogrammet 2016-2020. I handlingsplanen har tre områden valts ut som prioriterade. Områdena är utvalda på grund av att de är centrala i barns miljö samt att de (bland andra) är utpekade av regeringen¹¹ och Kemikalieinspektionen¹² som särskilt viktiga att arbeta med. Till dessa ska sedan under styrdokumentets giltighetstid adderas nya, såsom läkemedel eller bekämpningsmedel. Nedan anges de prioriterade områdena.

Prioriterade områden 2017-2018

Leksaker och andra varor för barn

På grund av barns och ungas särskilda känslighet är detta ett viktigt område att lyfta fram.

Kemiska produkter

Arbetet med att säkerställa effektiva rutiner kring kemikalielistor är grundläggande för att kunna arbeta med utfasning.

Byggprodukter

Detta på grund av att det är ett område som hanterar stora volymer samt kemikalier.

¹¹ Regeringens proposition 2013:14:39, *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken*. Tillgänglig via

[http://www.miljomal.se/Global/24_las_mer/rapporter/regering/propositioner-mm/prop-2013-14-39.pdf]

¹² Kemikalieinspektionen, 2011, *Kemikalier i varor*. Tillgänglig via:

[<https://www.kemi.se/global/rapporter/2011/rapport-3-11-kemikalier-i-varor.pdf>]

2.6 Uppföljning

Mätetal anges i anslutning till en del av aktiviteterna. Dessa syftar till att mäta aktivitetens effekt i förhållandet till målen. Som med all mätning av verksamheter i offentlig sektor kan olika mätmetoder ifrågasättas och själva mätningen kan i sig själv leda till oönskade bieffekter¹³. I detta fall bör risken för detta vara förhållandevis låg, då mycket inom ramen för detta styrdokument är sådant som är förhållandevis lätt att mäta, exempelvis minskning av kemikalier i verksamheterna.

Desto knepigare är det att mäta effekten av kunskaps- och informationsinsatserna. I detta fall har vi resonerat som så att de informationsinsatser som når människor och där de upplevs som givande bör dess kunna anses som effektfulla. I de fall mätetal inte anges får aktiviteten mätas genom att se huruvida den är genomförd eller ej, samt om den uppfattas som effektfull av deltagarna. Detta gäller exempelvis i fall när aktiviteterna gäller samverkan. I uppföljningen är det därför centralt att ha kommunikation med ansvariga för respektive aktivitet.

Uppföljning sker i samband med miljöboksutslut och då i ett separat dokument. Efter uppföljningen är genomförd ska aktiviteter uppdateras, samt om nödvändigt eventuella korrigeringar göras, exempelvis rörande prioriterade varugrupper. Därför föreslås uppföljningen genomföras i en projektgrupp, där representanter från berörda delar inom kommunkoncernen ingår. Dessa bör även ha mandat att föreslå nya aktiviteter för nästkommande år.

Samordningsansvaret som anges i aktiviteterna är förenat med ansvar att rapportera resultat till kommunstyrelsens kontor som har det samlade ansvaret att följa upp handlingsplanen.

Goda exempel

Under 2016 har Miljökontoret deltagit i ett projekt tillsammans med Håll Sverige Rent där tillsyn med fokus på plast genomfördes på ca 40 förskolor både i privat och i kommunal regi. Tillsynsprojektet avslutades med en redovisning och workshop dit förskolelärare och lärare fick ta del av resultatet samt fick kompetensutveckling om kemikalieinnehåll i leksaker och annat material på förskolorna.

¹³ Lindgren L. (2008) *Utvärderingsmonstret*. Studentlitteratur: Lund

3. Nulägesbeskrivning

I dagsläget finns inget sammanhållet arbete för giftfri vardagsmiljö i kommun-koncernen. Inom Telge koncernen finns arbete gällande kemikalier och arbetsmiljö som styrs genom styrdokumentet Kemikaliehantering och genom risk-bedömning. För fastigheter används produktvals-systemet Sunda hus, där produkter kategoriseras i A, B, C+, C- och D beroende på kemikalie-innehållet, där A är bäst.

Under 2015 genomfördes en förstudie för en handlingsplan för giftfri vardag¹⁴. I den presenterades en inventering från Telge koncernen om antalet kemiska produkter i bolagen. Sammanlagt fanns då (2015) ca 625 kemikaliekällor, varav vissa räknats flera gånger eftersom resultatet redovisas per bolag. Vid inventeringstillfället undersöktes inte vilka typer av kemikalier det rörde sig om samt huruvida de kan orsaka skada för hälsa och miljö. I förstudien angavs även att ”flertalet skolor helt eller delvis saknar en fullständig kemikalieförteckning”. Undersökningen genomfördes både på gymnasie- och grundskolorna. Skolorna angav då också att planer på att ta fram kemikalieförteckningar fanns.

Även om det inte har funnits ett sammanhållet arbete med kemikaliefrågan har insatser gjorts. Miljökontoret har sedan 2015 årligen genomfört ”Kemikalieveckan” till en början som en intern kompetensutveckling och fokusvecka på kemikalier, men 2016 hölls även öppna föreläsningar, dit tjänstemän, politiker och allmänheten var välkomna.

¹⁴ Södertälje kommun, Miljökontoret, *Förstudie*, 2015

Kostenheten, under utbildningskontoret, som ansvarar för köken och matserveringen på kommunala skolor och förskolor (ett 80-tal kök) har under sommaren 2016 tagit fram riktlinjer för material som är i kontakt med mat. I möjligaste mån utesluts plaster¹⁵, men i en del fall krävs plast som material (exempelvis i skärbrädor, som skulle kunna köpas in i trä, men då innebär en risk gällande livsmedels säkerheten i och med att det är ett organiskt material). I riktlinjerna anges även en lista på produkter (inom ramavtal) som är bra val ur kemikalieperspektiv.

En central fråga är att hitta plaster utan Bisfenol A som är ett hormonstörande ämne och som per den 1 januari 2017 placerades på EU:s kandidatlista. Utfasning pågår bland befintliga serviser och vid nya inköp väljs produkter som inte innehåller Bisfenol A. Exempelvis renoverades Björkängs förskola under 2016 och då köptes nya serviser in utan Bisfenol A.

Kommunen har också under 2016 skickat in en ansökan tillsammans med andra kommuner i Stockholmsregionen om att skapa en kundtjänst, dit man som anställd i organisationen kan vända sig för att få svar på frågor om kemikalier.

¹⁵ Plaster kan innehålla ämnen som vid till exempel upphettning kan överföras till maten. Det är viktigt att följa de märkningarna som finns på plastbehållare, se för exempel sidan 24.

På nationell nivå har Kemikalieinspektionen tagit fram ett styrdokument för giftfri vardagsmiljö 2015-2020, i vilken tre utmaningar rörande arbetet med kemikalier lyfts. Den första är att farliga ämnen i varor är ett växande problem, produktionen av kemikalier i världen har ökat sedan andra världskriget. Kemikalieproduktionen är kopplad till utvecklingen av världsekonomin och den materiella välfärden, men även till hälso- och miljöproblem. Den

andra utmaningen som anges är att livsmedel och dricksvatten behöver skyddas bättre. Ämnen som påverkar dricksvatten och fisk är kadmium, PCB, dioxiner, kvicksilver och högfluorerande ämnen, som är mycket svåra för naturen att bryta ner och därför länge ligger kvar. Den tredje utmaningen är att barn och unga är särskilt känsliga för påverkan av kemikalier, varför dessa bör skyddas bättre.

Goda exempel
Samhällsbyggnadskontoret arbetar för att hitta lösningar på de höga partikelhalter som återfinns i kommunen. I Södertälje kommun finns en problematik kring partikelhalter, och ett flertal år har EU:s miljökvalitetsnorm överskridits. Under våren 2017 kommer Samhällsbyggnadskontoret testa ett dammbindningsmedel att läggas ut på stråken med höga halter för att försöka få ner halterna. Försöket kommer sedan att utvärderas.

4. Aktiviteter

4.1 Kunskap

Kunskap är en central del i arbetet med att minimera skadliga kemikalier i kommunen, dels för att kunna veta vilka kemikalier man ska undvika, men även för att få information om ny lagstiftning, forskning och råd. Kunskapen behövs både spridas inom organisationerna och externt. Nedan beskrivs de aktiviteter som kommer genomföras inom ramen för området Kunskap.

4.1.1 Kompetensutveckling i organisationerna

Kemikalieveckan

Tidpunkt

Årligen

Ansvarig för genomförande

Miljönämnden (samordningsansvar)

Målgrupp

Anställda på miljökontoret

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Antal tillsynsbesök/ enkät besvarad av deltagare

Miljökontoret har sedan 2015 genomfört "Kemikalieveckan" till en början som en intern kompetensutveckling och fokusvecka på kemikalier, men 2016 hölls även öppna föreläsningar, dit tjänstemän, politiker och allmänheten var välkomna. Under 2017 kommer ett tillsynsprojekt riktat mot detaljhandeln gällande sprängämnesprekursorer och märkning av kemikalier att genomföras.

Webbutbildning om kemikalier

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Utbildningsnämnden (Samordningsansvar)

Kommundelsnämnderna

Kommunstyrelsen

Tom Tits experiment/förskolan

Målgrupp

Anställda i kommunens och bolagens skolor och förskolor

Uppföljning

2018

Mätetal

Andel av förskolorna som har genomfört utbildningen. Målnivå 2018: 100 %

Södertälje kommun har köpt in en webbutbildning om att giftbanta förskolor och skolor från Kemikaliecentrum i Stockholm stad. Webbutbildningen kommer att ligga på sodertalje.se vilket innebär att den även är tillgänglig för friskolor och fristående förskolor samt andra organisationer, såsom ideella föreningar.

Genomföra utbildning för personal och tjänstemän som arbetar med barn och unga och gör avrop inom ramavtal

Tidpunkt

Genomförd senast december 2018

Ansvarig för genomförande

Kommunstyrelsen och
Telge AB - Kvalité och Miljöstab (delat samordningsansvar)

Målgrupp

Utbildningskontoret, Kultur och fritid,
Telge tillväxt, Telge Hovsjö, Telge
Fastigheter, Telge Bostäder, Tom Tits
Experiment

Uppföljning

2018

Mätetal

Andel som deltog av per verksamhet.
Enkät svar från deltagare.

Syftet med utbildningen är att inköp inom befintliga ramavtal ska avhandlas, samt "spontan"-inköp. Ex. vilka kemikalier som ska undvikas, vad man kan tänka på, hur man känner igen produkter med dåliga kemikalier. Utbildningen kan hållas gemensamt i de fall där temat passar flera målgrupper, men där de går isär bör även utbildningstillfällena göra det.

Leverantörmässa

Tidpunkt

Genomförd senast december 2018

Ansvarig för genomförande

Kommunstyrelsens kontor/enheten för
utredning och hållbarhet
och Telge AB - Kvalité och Miljöstab (delat samordningsansvar)

Målgrupp

Beställare i kommunkoncernen

Uppföljning

2018

Mätetal

Enkät svar från deltagare.

Leverantörer som kommunkoncerner har avtal med idag bjuds in för att visa upp sina kemikaliesmarta varor och kemiska produkter, varor som är smarta ur ett livcykelperspektiv samt presentera sitt miljöarbete. Beställare bjuds in för att delta och få kunskap om varorna och produkterna. Temat på mässan kommer att var ett av de prioriterade områdena, och förslagsvis köksartiklar och varor till utemiljöer. Eventuellt kommer föreläsare att bjudas in. Om leverantörmässan upplevs som värdefull för beställarna kan detta komma att genomföras fler gånger under perioden.

Information om kemikalier Ung Fritid

Tidpunkt

Genomförd senast december 2017

Ansvarig för genomförande

Kultur och fritidsnämnden

Målgrupp

Fritidsledare

Uppföljning

2018

Vid en arbetsplatsträff under 2017 ska information om kemikalier i vardagen ges. Dels genom spridning av befintlig kompetens som finns på fritidsgårdarna och dels genom att ta in information från kommunkoncernen eller externt.

Goda exempel

Ung fritid har startat upp ett projekt, Makerspace, för att inspirera unga att bland annat lära sig mer om programmering. För detta har produkter som är gjorda för att programmeras och programmeras om köpts in samt även en 3D-skrivare som använder majsstärkelse, inte plast! Ungdomarna kommer inte att programera om gammal elektronik, då det innebär exponering för skadliga kemikalier.

Information på Lärplattformen

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Utbildningsnämnden,

kommundelsnämnderna och

kommunstyrelsen

Målgrupp

Föräldrar

Uppföljning

Årligen

Texterna kan med fördel innehålla information om skolornas respektive arbete med kemikalier, synkroniseras med den som publiceras på sodertalje.se och även hänvisa till mer information på andra organisationers hemsidor såsom kemi.se.

4.1.2 Kunskap till företagare för att få ut information

Information på hemsida för företagare

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Kommunstyrelsen

Målgrupp

Företagare i Södertälje och bolagen

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Antal besökare på hemsidorna, antal

uppdateringar, ev. feedback från besökare.

Kunskapsspridning om kemikalier för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar genom tillsynsträffar

Tidpunkt

2017

Ansvarig för genomförande

Miljönämnden

Målgrupp

Fastighetsägare och bostadsrättsföreningar

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Antal deltagare, enkätsvar

4.1.3 Kunskap för kommuninvånare

Information på Södertälje kommuns hemsida

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Miljönämnden och kommunstyrelsen

Målgrupp

Allmänheten

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Besökare på sidorna (statistik från Vizzit)

Grundläggande information om kemikalier i varor och kemiska produkter ska publiceras på hemsidan www.sodertalje.se. Informationen ska fördelas på relevanta delar på hemsidan, exempelvis under konsumenträttigheter information om rättigheten att få information om varors innehåll.

Information till föräldrar

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Utbildningsnämnden

Kommundelsnämnderna

Tom Tit's Experiment

Målgrupp

Föräldrar

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Har broschyr delats ut?

Vid inskolningen får föräldrarna information från förskolan. I detta ska även information om kemikalier och barns särskilda utsatthet ingå. Det finns bra broschyrer att beställa från exempelvis Kemikalieinspektionen, EU-Bookshop och Håll Sverige Rent. Förskolorna ansvarar för att broschyrerna delas ut.

Information via barnens hus och öppna förskolan

Tidpunkt

Ett tillfälle under 2018

Ansvarig för genomförande

Miljönämnden

Målgrupp

Medborgare och invånare i Södertälje (föräldrar)

Uppföljning

2018

Mätetal

Antal deltagare, enkätsvar

Aktivitet på Tom Tit's Experiment**Tidpunkt**

2017

Ansvarig för genomförande

Tom Tit's experiment

Målgrupp

Medborgare

Uppföljning

2018

Mätetal

Antal deltagare, enkätsvar från deltagare

Under året kommer Tom Tit's experiment uppmärksamma frågan om kemikalier i vardagen.

Goda exempel

Under våren 2017 genomförde miljökontoret och samhällsbyggnadskontoret ett tillsynsseminarium för förskolor och skolor i Södertälje, både kommunala och privata. Där belystes bland annat frågan om skadliga kemikalier i utemiljöer för barn. Samhällsbyggnadskontoret arbetar med att ta fram riktlinjer för framtagande av lekplatser, som kommer att innefatta materialval och miljöpåverkan, vilket är viktigt ur kemikaliesynpunkt.

4.1.4 Nätverk

Nätverk är ett bra sätt att sprida kunskaper och utbyta erfarenheter inom kommun-koncernen. Idag finns ett nätverk för kemikaliefrågor inom Telgekoncernen.

Nätverksträffar med Telge AB:s kemikalienätverk**Tidpunkt**

Årligen

Ansvarig för genomförande

Telge AB - Telge Kvalité och Miljöstab (samordningsansvaret)

Målgrupp

Kunder och personal

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Har minst ett nätverksmöte genomförts?

Hur många deltog? Var alla bolag representerade?

Under årets träff ska information om kemikalier avhandlas samt information om att ställa krav i upphandlingar enligt Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskrav på avancerad nivå.

Det finns beröringspunkter mellan förvaltningens verksamheter och Telges nätverk för kemikaliefrågor. Under 2017 ska verksamheter från förvaltningen bjudas in till nätverksträff för att se om det finns vinster i att samarbeta kring kemikaliefrågan.

Driften på samhällsbyggnadskontoret bjuds in för att samverka, men även andra kontor eller enheter är välkomna exempelvis skolor som ska arbeta fram kemikalielistor.

4.2 Upphandling och inköp

Centralt för att kemikaliebanta och för att minska kommunkoncernens miljöpåverkan är att minska konsumtionen. Mer konsumtion innebär mer exponering för kemikalier. Återanvändning, reparationer och utnyttjandet befintliga resurser inom kommunkoncernen (dela med sig och låna av varandra) ska öka. Innan nyinköp ska följande frågor ställas:

- Är det möjligt att laga den befintliga produkten?
- Går det att låna/hyra in istället för att köpa?
- Hur ska den befintliga produkten (i första hand) återanvändas eller (i andra hand) återvinnas?

Det är också viktigt att vid nyinköp välja produkt med livscykelperspektiv – dvs. välja produkter som är möjliga att laga, återanvända eller effektivt återvinnas. Fackkontoren och bolagen skall ställa miljö- och kemikaliekrav i upphandlingar, samt sträva efter att hitta alternativa, likvärdiga produkter vars kemikalieinnehåll inte har en negativ påverkan hälsa och miljö. Telge inköp ansvarar för att lagen om offentlig upphandling följs och beställarna (nämnder/bolag) ansvarar för att ställa miljökrav.

I de fall beställaren upplever att denne inte har tillräcklig information ska denne inhämta nödvändig kunskap samt ta hjälp av miljöstrategerna (förvaltningen) och miljö och kvalitéstaben (koncernen).

Prioriterade varugrupper 2017-2018

- Byggprodukter
- Leksaker och andra varor riktade till barn¹⁶
- Kemiska produkter

I och med uppdatering 2018 ska även ytterligare prioriterade grupper läggas till. Nedan beskrivs de aktiviteter som kommer genomföras inom ramen för området Upphandling och inköp.

Vid upphandlingar som gäller varor, särskilt inom de prioriterade områdena, ange krav på kemikalieinnehållet.

Tidpunkt

Vid upphandlingar, bedömning om kraven görs för varje upphandling.

Ansvarig för genomförande

Nämnderna och bolagen ansvarar för kravställningen

Telge inköp har samordningsansvar.

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Har krav ställts gällande kemikalieinnehåll i varor?

Kraven ska gälla det kemiska innehållet och följa Kemikalieinspektionens guide Prio och EU:s kandidatförteckning. I alla möjligaste mån utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen uteslutas. För varor som inhandlas för förskola ska upphandlingsmyndighetens kravpaket "giftfri förskola", på avancerad nivå, användas. Om kraven skulle behöva frångås ska detta motiveras och dokumenteras i uppföljningen av handlingsplanen för giftfri vardag.

¹⁶ Exempelvis blöjor, pysselmaterial osv. dessa tas upp i checklistan som återfinns i bilaga 2.

Checklista¹⁷ för bra varor med hänsyn till det kemiska innehållet ska implementeras i verksamheter som vänder sig till barn och unga.

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Utbildningsnämnden

Kommundelsnämnderna

Socialnämnden

Kultur och fritidsnämnden

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Statistik via SMART

Återkoppling från verksamheterna

Enheterna ska inom befintliga ekonomiska ramar implementera åtgärderna som anges i listan, som är uppdelad i "prioriterade"(prio) och "bör" krav. Prio-kraven skall prioriteras framför bör-kraven, men enheterna ska genomföra kraven i den takt som är möjlig inom ekonomiska ramar. Checklistan skall granskas årligen under handlingsplanens giltighetstid och då även uppdateras om behov finns.

Minska inköp av kemikalier som ej riskbedömts samt utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen

Tidpunkt

Löpande

Ansvarig för genomförande

Chefer med arbetsmiljöansvar i Telge AB

Telge Kvalité och Miljöstab

(samordningsansvar)

Målgrupp

Kunder, personal och verksamheterna

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Data från internkontrollsystemet i Telge, internrevisioner Telge

Vilka insatser som görs för att minska detta beslutas av cheferna. Exempelvis har Telge Hovsjö gjort ett omtag kring hanteringen av kemiska produkter och har nu en person som är ansvarig för inköp och förvaring.

¹⁷ Se bilaga 2

4.3 Utfasning

Kommunen ska minska användandet av farliga kemikalier. Kommunkoncernen ska även ha kontroll över befintliga produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen, samt fasa ut dem.

Vid inköp av kemikalier ska alltid alternativ undersökas för att hitta den kemikalien/metoden som har minst miljö- och hälso-påverkan. I det här avsnittet beskrivs de aktiviteter som kommer genomföras inom ramen för området Utfasning.

Södertälje kommun har ett system för internkontroll SMART (Skydd Mot Alla Tillbud och Risker) i vilket man kan upprätta kemikalielistor, genomföra internkontroller m.m. Det går även att anpassa checklistorna efter hur verksamheten ser ut. Driften på samhällsbyggnadskontoret arbetar idag med kemikalielistor samt att hitta miljövänligare alternativ till kemiska produkter.

Kemikalieförteckningar i förvaltningen.

Tidpunkt

2017

Ansvarig för genomförande

Enhetschefer med arbetsmiljöansvar i förvaltningen

Samordningsansvar kontorscheferna

Målgrupp

Personal och elever

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Andel enheter som har kemikalielistor

Kommunen ska där det är relevant, ex skolor med kemisalar ta fram kemikalieförteckningar, på enhetsnivå. En verksamhet måste ha kunskap om de kemikalier som köps in och används. Kravet på att ha kunskap om och undvika farliga kemikalier gäller alla verksamheter, oavsett om de är anmälningspliktiga eller inte. För anmälningspliktiga verksamheter finns ett lagkrav på att en kemikalieförteckning ska göras (Miljöbalken 1998:901).

Verksamhetsutövaren skall förteckna de kemiska produkter samt biotekniska organismer som hanteras inom verksamheten och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt. Tillsynsmyndigheten kan kräva att förslag till kontrollprogram oavsett om verksamheten är tillståndspliktig eller ej, med stöd av 26 kap 19 § miljöbalken (1998:808) och de allmänna hänsynsreglerna.

Kemikalieförteckningarna tas fram i verktygslådan SMART.

**Samverkan kring rutin för
kemikalielistor och säkerhetsdatablad,
för att förenkla riskbedömning.**

Tidpunkt

Löpande under 2017

Ansvarig för genomförande

Telge AB - Kvalité och Miljöstab,
Tekniska nämnden.

Uppföljning

2018

Inom Telge AB har de olika bolagen idag olika sätt att genomföra riskbedömningar, vilket skulle kunna förenklas genom att hitta ett gemensamt system.

**Utreda möjligheten och kostnaden för att
samla in granulatet från konstgräsplaner
för att hindra att dessa sprids till
dagvattnet.**

Tidpunkt

2017

Ansvarig för genomförande

Kultur och fritidsnämnden
(samordningsansvar)

Telge Fastigheter

Telge Hovsjö

Uppföljning

2018

I Södertälje kommun har förvaltningen och bolagen tillsammans 19 konstgräsplaner samt 4 planerade. 13 har granulat av SBR (återvunna bildäck). På 6 av konstgräsplaner används inte granulat alls, istället används sand. På en av de planerade planerna avser man använda TPE (en typ av plast, som inte innehåller återvunna bildäck). Kultur och fritidskontoret bevakar frågan om granulat och möjligheter hitta alternativa material.

Genom att hitta en metod för att samla upp granulatet, hindras det från att bilda mikoplaster som annars sprids och stör ekosystemet.

4.5 Tillsyn

Nedan beskrivs de aktiviteter som kommer genomföras inom ramen för området Tillsyn.

Egenkontroll med fokus på kemikalier i Telge koncernen

Tidpunkt

En egenkontroll på prioriterat bolag 2017

Ansvarig för genomförande

Alla bolag med kemikaliehantering

Telge AB - Kvalité och Miljöstab

samordningsansvar

Uppföljning

2018

Mätetal

Rapporter från egenkontroller

Tillsyn genom valt produktvals-system (Sunda hus)

samt minskad andel inom kategori C och D.

Tidpunkt

Årligen

Ansvarig för genomförande

Telge Fastigheter, samordningsansvar

Telge Hovsjö

Telge Bostäder

Uppföljning

Årligen

Mätetal

Fördelning i Sunda hus.

Utgångsläge första kvartalet 2017

Telge	Telge
Fastigheter	Bostäder
A 25,46%	A 16,55
B 62,37%	B 51,14
C + 4,86%	C+ 5,18
C- 6,29%	C- 26,07
D 1,00%	D 1,07

Telge AB har idag Sunda hus som produktvals-system, i det kategoriseras produkterna från A-D enligt listan ovan. I kategori A samlas de bästa produkterna sett till kemikaliernas miljö och hälsopåverkan, i B de näst bästa och så vidare. Telge Hovsjö ska lägga in sina data i Sunda hus.

Ordlista

CMR-ämnen	Cancerframkallande, mutagen eller reproduktionstoxiska ämnen
Kemisk produkt	Kemiska ämnen och blandningar vars kemiska egenskaper är den centrala funktionen, exempel målarfärg eller lim.
Microplaster	Mikroplast är små plastpartiklar som är mindre än 5 millimeter.
PBT	Persistent, bioackumulerande och toxiskt
SBR	Styrene butadiene, granulat som består av gamla bildäck.
Synergieffekter	När effekten av två ämnen blir större än effekten av delarna var för sig.
TPE	Termoplastiska elastomerer, en plast som tagits fram för att användas som granulat och därför inte innehåller skadliga kemikalier
Vara	En produkt vars design eller funktion är viktigare än dess kemiska egenskaper, exempel ett bord eller en fotboll.
vPvB	Mycket persistent och mycket toxiskt.

Bilaga 1 Återvinningskoder plastmärkningar¹⁸

Plastförpackningar kan vara märkta med en trekantig symbol med en siffra i. Siffran visar vilket material plastförpackningen huvudsakligen är gjord av. Här följer användningsområde samt riskbedömning för respektive märkning.

1: PET - Polyetentereftalat

PET-plast används huvudsakligen i olika flaskor för drycker och flytande livsmedel men finns i fleecetyg och i mikro- och ugsnförpackningar. PET-plaster är även vanligt i förpackningar till munvatten, jordnötssmör, dressing, oljor och grönsaker.

Riskbedömning: PET-plast anses generellt ha en låg miljö- och hälsorisk, men frågan diskuteras sedan man hittat hormonstörande ftalater i drycker som förvarats i PET-flaskor.

2: PE-HD - Polyeten med hög densitet

Polyetenplast används till förpackningar för mjölk, yoghurt, smör, juice, blekmedel, diskmedel, rengöringsmedel, schampo, skärp, shoppingväskor, motorolja och flingor. Polyetenplast med hög densitet är kraftigare och styvare än polyetenplast med låg densitet.

Riskbedömning: Låg risk om den inte upphettas

3: PVC

PVC används som plastfilm till kött, frukt, grönsaker vid butiksinpackning samt till viss del i vattenflaskor och andra drycker. PVC är också vanligt i flaskor och behållare för fönsterputs, rengöringsmedel, schampo, matolja, medicinsk utrustning, ytterväggar, fönster och rörledningar.

PVC är från början ett hårt material, men om mjukgörare tillsätts blir det mjukt. Den vanligaste mjukgöraren består av ftalat. PVC innehåller även klor som kan frisätta farliga gifter vid upphettning. Importerade PVC-plaster kan även innehålla bly som används som stabiliseringsmedel.

Riskbedömning: Undvik så långt det är möjligt. Välj PVC-film utan mjukgörare.

4: PE-LD Polyeten med låg densitet

Polyetenplast med låg densitet finns främst i klämflaskor för livsmedel, bröd, fryst mat, shoppingväskor, plastpåsar, kläder, möbler och mattor.

Polyetenplast med låg densitet är mjukare än polyetenplast med hög densitet.

Riskbedömning: Låg om den inte upphettas.

¹⁸ Avsnittet kommer från Länsstyrelsen Stockholms regionala miljömålsdialog och är ett underlag som Haninge, Huddinge, Järfälla, Sollentuna, Sundbyberg, Tyresö och Täby kommuner har tagit fram tillsammans som stöd för kommuners kemikaliearbete.

5: PP - Polypropen

Polypropen är vanligt i brödförpackningar, yoghurtförpackningar, sirapsflaskor, ketchupflaskor, sugrör, medicinflaskor, burkar och mikrovågsförpackningar.

Polypropen tål höga temperaturer.

Riskbedömning: Låg

6: PS - Polystyren

Polystyren finns främst i engångsserviser, yoghurtförpackningar och engångsburkar för sallader och liknande. Den används även i "uppbåst" expanderad form, som cellplast eller frigolit, i förpackningar för kött- och charkuterivaror. Polystyren tillverkas av etylbensen och det finns vissa uppgifter som tyder på att polystyren kan läcka till livsmedel.

Riskbedömning: Undvik så långt det är möjligt.

7: O* Diverse plast

Övriga plaster har hamnat under siffran 7. Här finns det omdiskuterade bisfenol A, polykarbonat samt ABS-plaster och polyamid.

Siffran 7 finns bland annat på vatten-, läsk- och sportflaskor, solglasögon, DVD-skivor, iPod, datorer, skyltar, displayer, nappflaskor, matlådor.

Polykarbonat är en mycket stöt- och slagtålig plast. Den används ofta till produkter som behöver vara hållbara, genomskinliga eller tåla hög värme. Polyamid används ofta i olika köksredskap, till exempel svarta slevar, pastaredskap och vispar, som ska tåla temperaturer upp emot 200°C. ABS-plast är också vanligt i hushållsredskap samt telefoner, instrumentpaneler och dammsugare.

Riskbedömning: Undvik så långt som möjligt.

Glas och gaffel

Märkningen med "glas och gaffel"-symbolen eller orden "till livsmedel" används på alla material för att visa att materialet är säkert att använda till livsmedel.

Bilaga 2 Åtgärder inom förskola, skola, fritids och andra verksamheter som vänder sig till barn och unga¹⁹

Nedan följer förslag på åtgärder, som ska vidtas för att verka för en giftfriare miljö och minska riskerna för att skada barn och elevers hälsa. En del av åtgärderna innebär kostnader varför enheterna själva måste prioritera inom de ekonomiska ramarna. Åtgärdsförslagen delas in i vad som ska bytas ut och vad som bör bytas ut. Bör-kravet är för de som vill infatta mer omfattande förändringar, eller något som verksamheten bör tänka på att införliva på längre sikt. Prio-kravet är minimum för att införliva en giftfri förskola.

Vid nyinköp tillämpa checklistan tillämpas, kraven enligt ovan gällande innehåll av kemiska ämnen samt upphandlingsmyndighetens kravpaket för giftfri förskola. Gällande kök och mathantering har Kostenheten på Utbildningskontoret har tagit fram en rutin för kommunens enheter.

Leksaker

Det finns många regler för kemikalier i leksaker. Bland dessa regelverk är EU:s leksaksdirektiv ett av de mer omfattande. Det handlar om leksakers säkerhet och innehåller regler om kemikalier, allmän säkerhet samt elsäkerhet. Enligt leksaksdirektivet får kemiska ämnen i leksaker aldrig innebära någon risk för människors hälsa. Dock gäller inte leksaksdirektivet produkter som inte är ämnade att vara leksaker såsom gamla mobiltelefoner, byggmaterial, bijouterier som smycken, konstskinnväskor och skärp som t ex används vid rollekar. Leksaker är produkter som är avsedda för barn under 14 år.

Leksaker skall vara CE-märkta för att få säljas. CE-märkning visar att leksaken uppfyller säkerhetskraven inom olika områden som mekanik, ljudnivå, brännbarhet, kemi, elsäkerhet, hygien och radioaktivitet. Den europeiska standardserien EN 71 "Safety of Toys" innehåller delstandarder som anger hur en leksak ska provas för att uppfylla säkerhetskraven i Leksaksdirektivet.

Vardagselektronik (t.ex. mobiltelefoner, tangentbord, datorer m.m.) bör inte användas som leksaker. Ipads och surfplattor kan användas i pedagogiskt syfte under avgränsad tid. Barnens händer bör tvättas efter. Dessa ska inte heller skruvas isär då det ökar risken att få i sig skadliga ämnen så som flamskyddsmedel och tungmetaller. Förvara uttjänad elektronik oåtkomligt i väntan på transport till återvinningscentral.

¹⁹ Har tagits fram med hjälp av Länsstyrelsen Stockholms regionala miljömålsdialog och det underlag som Haninge, Huddinge, Järfälla, Sollentuna, Sundbyberg, Tyresö och Täby kommuner har tagit fram tillsammans som stöd för kommuners kemikaliearbete.

Leksaker (prio-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
Alla leksaker	Är leksaken CE-märkt?	Om nej = byt ut	Välj i första hand leksaker som är tillverkade inom Sverige, Norden eller EU. Det finns miljömärkta leksaker.
Leksaker med delar av			
<i>Tyg</i>	Kontrollera att den inte är flamskyddad (vid nyinköp)	Om bromerade flamskyddsmedel = byt ut Tvätta alla textilier innan användning, ha rutin för regelbunden tvätt.	Färg, tungmetaller och allergiframkallande ämnen finns ofta kvar i textilier efter tillverkningsprocessen. Som textilier räknas filter, kuddar, handdukar, mjuka djur, utklädningskläder, gardiner osv.
	Om stoppning av kallskum (PU-polyuretan) Skumgummi från 1970 och 1980 talet ska rensas ut. Om stoppning av polyester/polyeter	Troligen flamskyddad = byt ut Om tvättbar = behåll	
<i>Konst-skin</i>	Kan vara gjort av PVC (polyvinylklorid)	Om polyuretan = behåll, annars byt ut Om leksak som inte är tillverkad som leksak = byt ut (rensa ut utklädningskläder av PVC material)	Undvik PVC generellt då det ofta kan innehålla ämnen som är giftiga eller misstänkt hormonstörande. Plasten kan upplevas som fet och kladdig. Exempel på PVC-material är konstskinn, konstläder, fuskläder och vinyl.
<i>Plast</i>	Hård plast (som Lego) →Är den genomskinlig?	Om ja = byt ut	Bör bytas ut om det uppenbarligen är PC plast (se märkningarna i avsnittet ovan).
	Mjuk (mjukare än Lego)? →Är leksaken tillverkad före år 2007? →Luktar plasten? →Känns plasten fet/kladdig?	Om ja = byt ut Om ja = byt ut Om ja = byt ut	Plastprioriteringstips Undvik: - gammal mjukgjord plast. - mjukgjord plast. - att värma plast i kombination med mat/dryck. Detta inkluderar alla material i köket, tallrikar, glas osv. - återvunnen plast, både mjuk och hård. - gammal plast, både mjuk och hård. - att köpa plastsaker som är tillverkade utanför EU.

<i>Elektronik</i>	Är leksaken tillverkad före år 2006? Är delar av elektroniken synlig? Är det en sak som inte är tillverkad som leksak?	Om ja = byt ut (Börkrav) Om ja = byt ut Om ja = byt ut	Vardagselektronik (t.ex. mobiltelefoner, tangentbord, datorer m.m.) ska inte användas som leksaker. Dessa ska inte heller skruvas isär då det ökar risken att få i sig skadliga ämnen så som flamskyddsmedel och tungmetaller. Förvara uttjänad elektronik oåtkomligt i väntan på transport till återvinningscentral; uttjänt elektronik räknas som farligt avfall. Vardagselektronik kan användas som pedagogiskt material för de äldre barnen under begränsad tid med rutin för handtvätt efter. Uttjänt elektronik ska inte användas som leksaker.
-------------------	---	--	---

Leksaker (bör-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
Leksaker med delar av tyg	Är tyget gjort av fleece?	Tänk på att den vid tvätt släpper små plastpartiklar som förorenar naturen.	Fleece bildar mikroplaster vid tvätt som passerar reningsverk och kan skapa problem ute i vattendrag, sjöar och hav.

Skapande (prio-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
<i>Förkläden som barnen använder</i>	Med plastbeläggning	Om PVC = byt ut Om PU(polyuretan) = behåll Om akrylat-belagd bomull/polyester = behåll	PVC-förkläden kan innehålla reproduktions- och hormonstörande ftalater. Köp miljömärkt textil. Väv av polyester eller förkläden av nylon är andra alternativ.
<i>Kritor</i>	Uppfyller kritorna leksaksstandarden EN 71?	Om ja = behåll, annars byt ut.	Köp kritor där leverantören kan visa testresultat utan tungmetaller. Teknisk dokumentation som visar att kravet uppfylls
<i>Pennor</i>	Är tuschpennorna vattenbaserade?	Om ja = behåll, annars byt ut	Köp pennor utan organiska lösningsmedel såsom toluen, bensen och xylene.
<i>Sudd</i>	Är suddgummin fria från PVC?	Om ja = behåll, annars byt ut	Teknisk dokumentation från följesedlar.
<i>Lim</i>	Är limmet vattenbaserat?	Om ja = behåll, annars byt ut	Köp lim som är vattenlösliga och inte märkningspliktiga. Ett märkningspliktigt lim har en vit romb med röd kant (före 2015 en orange fyrkantig symbol på förpackningen).
<i>Målarfärg</i>	Är målarfärgen vattenbaserad?	Om ja = behåll, annars byt ut	Är målarfärgen vattenlöslig samt utan konserveringsmedel så är det att föredra.
<i>Pärlor</i>	Av glas Av keramik Av hård plast	Om ja = behåll Om ja = behåll Om ja = behåll (om inte gjord av PC-plast)	
<i>Rörpärlor</i>	Görs pärlplattor	Om ja = låt en vuxen, på egen hand, stryka pärlplattan i ett väl ventilerat utrymme.	
<i>Pyssel-material</i>	Är materialet tillverkat för barn?	Om ja = behåll Om nej = gör en noggrann bedömning utifrån informationen i den här inventeringen. Vid återvunnet material görs en riskbedömning efter innehållsförteckning.	Generellt gäller att leksaker är mycket hårdare reglerade än varor som inte är leksaker, som t ex frigolit, kapsyler, bitar av plastgolv m.m. som ofta används som pysselmaterial. Bra pysselmaterial är t ex naturföremål som man hittar i skog och mark, tyg från gamla trasiga kläder, knappar av hård plast, glasspinnar, toarullar samt livsmedelsförpackningar av trä, glas, papp och plast.

Lera	Vilket material är leran av?	Leklorer kan innehålla PVC. Släng om leran innehåller PVC. Gör egen trolldag eller använd riktig lera. Speciellt viktigt för mindre barn som kan stoppa i munnen. Handtvätt efter.	Leklorer som ska stelna eller härda i ugn kan ofta vara gjorda av PVC och bör undvikas. Se innehållsförteckning vid inköp!
------	------------------------------	--	--

Skapande (bör-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
Fingerfärg		Fundera på om det behövs.	Köp fingerfärg utan nitrosaminer, som kan vara cancerogent. Eftersom fingerfärg och teatersmink används direkt på huden är det extra viktigt att den inte innehåller några farliga ämnen.
Teatersmink		Fundera på om det behövs	

Möbler och inventarier (prio-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
Bord	Används vaxduk?	Om ja = byt ut om det är PVC Om vaxduk av PVC/vinyl eller osäker på materialet= bör fasas ut Om duk av akrylatbelagd bomull = behåll	
Förvaring	Av plast?	Undvik mjuk plast och hård plast som luktar.	Förvara helst i skåp, garderober och byråer av trä eller papplådor med lock. Man kan välja plastbackar av polyeten eller polypropen om förvaringen måste vara fuktsäker.
Anslagstavlor	Bromerade flamskydds medel?	Om ja = byt ut	Gäller anslagstavlor av tyg.
Gardiner	Bromerade flamskydds medel?	Om ja = byt ut	Det finns tyg med inbyggt, icke-farligt, flamskyddsmedel. Gardiner som har använts länge och som har tvättats flertalet gånger kan behållas.
Lampor	Finns det lågenergi-lampor?	Om ja – se till att det finns rutiner hur man ska göra	Om en lågenergilampa/kvicksilverlampa går sönder, ta snabbt ut barnen ur rummet. Öppna fönstren och vädra 20-30 minuter – eventuell kvicksilverånga vädras ut genom fönstret eller avkyls och landar på golvet. Samla upp resterna med en bit kartong eller styvt papper. Torka golv och andra ytor med fuktig trasa. Lägg allt i glasburk med tättslutande lock, även trasan. (OBS! Dammsug inte! Sopa går bra) och lämna till en miljöstation. Tala om att resterna kan innehålla kvicksilver från en lågenergilampa.
Mattor			Byt ut mattan om den innehåller halogenerade flamskyddsmedel eller PVC.

Möbler och inventarier (bör-krav)

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
Madrasser	Finns överdrag i plast/konstskinn? Är kärnan av polyeter el. polyester? Är kärnan av polyuretan?	Om nej = behåll Om ja: om PVC eller osäkert = byt ut om PU = behåll om akrylat = behåll Om ja – hur gammal? Äldre än år 2004 = byt ut	Undvik: - överdrag av PVC och tyger av fett- och vattenavstötande material - stoppning av kallsaum. -flamskyddsmedel Det finns madrasser med bomulls- eller polyesteravvadd som går att tvätta i maskin. Andra alternativ till madrasser är yogamattor av ull eller tjocka filtar av ull/bomull.
Soffor/fåtöljer	Har soffan/fåtöljen stoppning?	Om nej=behåll (t ex. träsoffor och korgmöbler)	Möbler från 70- 80-tal innehåller ofta högre halter flamskyddsmedel, av farligare sorter, än vad som används idag. Välj miljömärkta produkter
Bord	Har bordet ljuddämpande yta av linoleum?	Om ja = byt ut	Det finns bord med ljuddämpande yta av linoleum.
Mattor och textilier	Är textilier och mattor miljömärkta? Har mattan baksida av plast/gummi?	Om nej = byt ut Om PVC = byt ut Om gummi som innehåller halogenerade flamskyddsmedel=byt ut	Välj en miljömärkta tyger och mattor. Miljömärkningen ställer exempelvis krav på maxhalter av bekämpningsmedel för naturfiber, utsläppskrav för syntetmaterial, baksidesmaterial. Andra krav man kan ställa är t.ex. att PVC och halogenerade flamskyddsmedel inte får ingå. Tänk på att mattor samlar damm och bör dammsugas varje dag.

Hygien

Föremål	Åtgärdsförslag	Kommentar
<i>Tvål</i>	Använd miljömärkt och parfymfri tvål.	Ett viktigt sätt att minska risken för smittor och att miljögifter hamnar i kroppen är att vara noggrann med regelbunden handhygien.
<i>Hudkräm</i>	Använd miljömärkt och parfymfri hudkräm	På t ex Svanens hemsida finns en lista över certifierade hudkrämer.
<i>Solskyddskräm</i>	Använd heltäckande kläder och hattar mot solen. Vid behov använd en hög solskyddsfaktor anpassad för barn.	Hatt med brätte runt om skyddar bättre än keps och sjalett (nacke, hals, öron, delar av ansiktet) På t ex Svanens hemsida finns en lista över certifierade solskyddskrämer. Tänk på att solskyddskräm för vuxna inte bör användas på barn, då innehållet ofta är ett annat.
<i>Myggmedel</i>	Används inte alls på barn under tre år. Används med försiktighet på barn över tre år.	Använd heltäckande kläder istället och om myggmedel måste användas, smörj inte runt munnen, ögonen och på händerna. Ämnen i myggmedel kan skada nervsystemet. Man kan smörja på myggmedel på t ex hattbrätten och manschetter istället för huden.
<i>Handskar</i>	Om vinylhandskar används, byt dessa mot polyeten-(PE) eller nitrilhandskar.	Vinylhandskar innehåller ftalater som överförs till barnet vid kontakt, men även till användaren av handskarna.
<i>Blöjor</i>	Använd miljömärkta blöjor. Fasa ut icke miljömärkta blöjor.	Blöjor kan innehålla parfymer, flamskyddsmedel, salvor, lotioner, lukthämmande ämnen och nanomaterial. Dessa ämnen är förbjudna i t ex Svanen-märkta produkter .
<i>Våtservetter</i>	Innehåller konserveringsmedel och bör endast användas när det är begränsad tillgång till vatten, t ex vid blöjbyten ute i skogen	Välj då i första hand miljömärkta och parfymfria våtservetter. Våtservetter ska inte användas för att torka av händer eller ansikte.

Elektronik

Föremål	Kontroll	Åtgärdsförslag	Kommentar
<i>Datorer, bildskärmar</i>	Äldre än år 2006?	Om ja = byt ut Köp gärna miljömärkt eller omärkt produkt som uppfyller miljömärkningskriterierna.	Flamskyddsmedel samlas i dammet. Städa noggrant och regelbundet utrymmet där datorer och annan elektronik finns. Vid ny elektronik: Starta maskinen och vädra i ett ventilerat, tomt rum i några dygn för att lösgöra t ex miljögiftiga tungmetaller och flamskyddsmedel. Förskola: Flytta datorer och annan elektronik till rum där barn inte vistas långa stunder. Alternativt förvara i tätslutande lådor när de/den inte används. Tvätta händerna efter användning.
<i>Kontorsmaskiner</i>		Vid nyinköp, köp gärna miljömärkt eller omärkt produkt som uppfyller miljömärkningskriterierna.	Tänk på att kopiatorer, skrivare och faxar släpper ut mjukgörare och flamskyddsmedel när de blir varma, särskilt när de är nya. Det bildas även ozon som är allergiframkallande och ger besvär i lungorna. Förvara därför dessa i avskilda och välventilerade utrymmen. Överväg om laminering är nödvändigt. Vid upphettning av plasten kan skadliga emissioner frigöras. Sörj för god ventilation, ha om möjligt ett fönster på glänt.
<i>Mobiltelefoner Läsplattor</i>		Välj mobiltelefoner som inte innehåller de farliga ämnen som utpekats i kriteriedokumentet.	

Bilaga 3 Lagstiftning

Lagstiftningen rörande kemikalier är till stor del harmoniserad på EU-nivå. EU-rätten gäller antingen som svensk lag direkt (förordningar) eller inlemmas i svensk lagstiftning (direktiv). Nedan redogörs kort över gällande lagstiftning rörande kemikalier.

De generella EU-bestämmelserna gällande kemikalier är förordningarna REACH²⁰ och CPL²¹.

Lagstiftningen gällande kemikalier är idag främst riktad mot ämnen och blandningar, *kemiska produkter*, för att skydda arbetstagare mot arbetsmiljörisker. Dock har *varor* på senare år fått mer uppmärksamhet²². CPL-förordningen är en kompletterande reglering gällande klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen och blandningar. CLP-förordningen ersätter helt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS) från den 1 juni 2017 och framåt.

I och med REACH sattes mer fokus på kemikalier i varor, även om det huvudsakliga regleringsområdet fortfarande är ämnen och blandningar d.v.s. kemiska produkter. Samtliga bestämmelser inom REACH är ännu inte genomförda och den kommer att träda i kraft i sin helhet 2018. När det gäller reglering för varor, har återvinningsperspektivet varit drivande. För att möjliggöra återvinning bör grundmaterialet vara så giftfritt som möjligt. Detta har legat till grund för direktivet om kemikalieinnehåll i elektronik, RoHo-direktivet (Direktiv 2011/65/EU), vilket i Sverige är infört i miljöbalken och tillhörande förordning och myndighetsföreskrifter (KIFS, 2008:2). Däremot gällande leksaksdirektivet (2009/48/EG) och dess förstärkta kemikalieavsnitt har det centrala varit att skydda användaren/barnet.

I REACH finns regler om *säkerhetsdatablad*, vilket innehåller information om produkten, såsom klassificering och hantering. Krav om att ta fram säkerhetsdatablad gäller för kemiska produkter, inte för varor. Leverantören måste tillhandahålla säkerhetsdatabladet när nedströmsanvändaren, exempelvis kommunen, ber om det.

REACH är uppdelad i olika avdelningar; registrering och utvärdering av ämnen, tillståndsprövning av särskilt farliga ämnen samt begränsningar och förbud för vissa ämnen. Ämnen som klassificeras med vissa särskilt farliga hälsoegenskaper eller som mycket miljöfarliga definieras som SVHC-ämnen²³. Dessa ämnen samlas i "kandidatförteckningen". Detaljhandeln måste ange om en vara innehåller något ämne som är med på listan om kunden frågar om det. Förteckningen och registren är ett bra hjälpmedel för kommuner som vill kartlägga den kemiska situationen.

I nationell lagstiftning reglerar miljöbalken hantering och användande av kemikalier och syftar till en hållbar utveckling. I andra kapitlet i miljöbalken finns de generella hänsynsreglerna och däribland regleringar som brukar sammanfattas som tre grundläggande principer:

²⁰ *Registration, Authorisation and restriction of Chemicals*, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006

²¹ *Classification, labelling and packaging of substances and mixtures*, (EG) nr 1272/2008

²² Kemiska ämnen i varor och dess påverkan på människor och miljö är mindre undersökt än effekter av kemiska produkter – vars konsekvenser är mer undersökt och även mer reglerat. Kemiska ämnen i varor kan utsöndras och har negativ påverkan på människor och miljö i olika stadier, i produktionen, i användningen eller i återvinning/återanvändningen/ deponering. Exempel på kemiska ämnen i varor är flamskyddsmedel i möbler och elektronik, mjukgörande ämnen i plaster.

²³ En förkortning som står för Substances of Very High Concern

Försiktighetsprincipen innebär att det är upp till den som hanterar en kemisk produkt att iaktta den försiktighet som krävs för att motverka eller förhindra skada på människor eller miljö.

Produktvalsprincipen innebär att det är upp till den som nyttjar kemikalier att använda en kemisk produkt med minsta möjliga miljö- och skaderisk med hänsyn till det mål man vill uppnå.

Utbytesprincipen innebär att skadliga kemiska produkter ska bytas ut mot mindre skadliga om sådana finns. Som verksamhetsutövare ska man alltid välja den minst farliga kemiska produkten för ett visst användningsområde.

Även regler gällande upphandling är centrala för arbete med att minska exponeringen för farliga kemikalier. Konkurrensverket släppte 2014 ett dokument för att ge rättslig och praktisk bakgrund för att kunna ställa hållbarhetskrav (både sociala och miljömässiga) i offentliga upphandlingar. Det finns utrymme för att ta miljö- och social hänsyn vid offentliga upphandlingar, men krav måste ställas så att inte en enskild leverantör gynnas²⁴. Tekniska specifikationer ska gälla det som ska köpas in, och kan röra krav på tillverkning, förpackning och livscykelperspektiv. Det kan exempel vara krav på att varan inte får innehålla ett specifikt ämne, eller att den ska ha producerats ekologiskt²⁵.

²⁴ Konkurrensverket, *Hållbarhetskriterier vid offentlig upphandling*, 2014, tillgänglig via:

[http://www.konkurrensverket.se/globalassets/upphandling/hallbarhet/riktlinjer_hallbarhetskriterier_webb.pdf]

²⁵ Konkurrensverket, *Hållbarhetskriterier vid offentlig upphandling*, 2014, tillgänglig via:

[http://www.konkurrensverket.se/globalassets/upphandling/hallbarhet/riktlinjer_hallbarhetskriterier_webb.pdf]

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-08

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 17**Rapportering av ej verkställda beslut och avbrott enligt
SoL och LSS, kvartal två 2017**

Dnr: ÄON 17/005

Sammanfattning av ärendet

Enligt 16 kap 6 f-h §§ socialtjänstlagen (SoL), 28 f-h §§ lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och 9 kap 10 § kommunallagen (KL) är kommunerna skyldiga att anmäla samtliga gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader. Syftet är att stärka rättssäkerheten för enskilda som beviljats bistånd. Ansvarig nämnd har skyldighet att rapportera till kommunens revisorer, kommunfullmäktige och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljad insats inte verkställts inom tre månader. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Äldreomsorgsnämndens verksamheter har sju gynnande ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § SoL att rapportera för kvartal två 2017.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-08-08

Rapport ej verkställda beslut kvartal två 2017, daterad 2017-08-08

Ärendet

Enligt 16 kap 6 f-h §§ socialtjänstlagen (SoL), 28 f-h §§ lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och 9 kap 10 § kommunallagen (KL) är kommunerna skyldiga att anmäla samtliga gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader. Syftet är att stärka rättssäkerheten för enskilda som beviljats bistånd. Ansvarig nämnd har skyldighet att rapportera till kommunens revisorer, kommunfullmäktige och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljad insats inte verkställts inom tre månader. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Som yttersta konsekvens kan IVO hos förvaltningsrätten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Äldreomsorgsnämnden ska anmäla nya ärenden i en individrapport. Även ärenden som efter ytterligare tre månader inte är verkställda ska anmälas i *individrapporten* samt tidigare inrapporterade ärenden som har verkställts i en *kvartalsrapportering*.

Nämnden ska fortsätta att rapportera ej verkställt beslut tills beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning, en så kallad *återrapportering*. Ansvarig nämnd kan när som helst rapportera att ett beslut har verkställts.

Rapporten redovisas efter verksamhetsområde och siffrorna sammanställs i en tabell.

Rapportering har gjorts till IVO. Statistikrapporten den 8 augusti 2017 visar att Äldreomsorgsnämndens verksamheter har totalt sju gynnande ej verkställda beslut enligt 4 kap 1§ SoL att rapportera för kvartal två 2017. Samtliga beslut avser insatsen särskild boendeform.

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Äldreomsorgsnämnden godkänner rapporten för kvartal två år 2017 och överlämnar den till Kommunfullmäktige och till Kommunrevisorerna.

Lenita Granlund
Socialdirektör

Mari Lindskog
Verksamhetsstrateg

Handläggare: Mari Lindskog
Verksamhetsstrateg
Staben
Telefon (direkt): 08-523 043 93
E-post: mari.lindskog@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Kommunrevisionen
Akten

Rapport | 2017-08-08

Ej verkställda beslut

Kvartal två 2017

Mari Lindskog
Verksamhetsstrateg
Social- och omsorgskontoret/Staben
Telefon (direkt): 08-523 043 93
E-post: mari.lindskog@sodertalje.se

Statistikrapport avseende ej verkställda gynnande beslut kvartal två 2017

Denna rapport redovisar ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och rapportering enligt 16 kap 6 f-h §§ SoL och 9 kap 10 § kommunallagen (KL) till äldreomsorgsnämnden, kommunfullmäktige samt kommunens revisorer över antal gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut samt antal gynnande beslut som inte verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställighet avbröts.

Rapporten avser kvartal två 2017 med fördelning över de verksamhetsområden som äldreomsorgsnämndens ansvarar över. Äldreomsorgsnämndens verksamheter har sju gynnande ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § SoL att rapportera för kvartal två 2017.

Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning

Redovisningen för Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning har visat att verksamheten vid kvartal två 2017 hade totalt sju gynnande ej verkställda beslut enligt SoL.

Totalt finns sju st inom tre månader ej verkställda beslut. De beslut som ej verkställts avser en man och sex kvinnor och avser alla insatsen särskild boendeform. Orsak till att besluten inte har verkställts framgår av tabellen nedan.

Född	Kön	Insats	Lagrum	Orsak	Datum för beslut/avbrott	Rapportdatum
1919	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Den enskilde har tackat nej, erbjudande 170418	2017-04-04	2017-08-08
1923	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Den enskilde har tackat nej, erbjudande 170505, 170718	2017-04-20	2017-08-08
1933	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Den enskilde har tackat nej, erbjudande 170602	2017-04-20	2017-08-08
1924	Man/Pojke	Särskild boendeform	SoL 4.1	Saknar lämplig bostad	2017-04-04	2017-08-08

1925	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Saknar lämplig bostad	2017-04-04	2017-08-08
1930	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Den enskilde har tackat nej, erbjudande 170407, 170622	2017-01-26	2017-08-08
1945	Kvinna/flicka	Särskild boendeform	SoL 4.1	Den enskilde har tackat nej, behöver specifikt boende, erbjudande 161221, 170526	2016-12-15	2017-08-08

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-08-10

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Ärende 18

Uppföljning hemtjänst 2017

Dnr: ÄON 17/045

Sammanfattning av ärendet

Idag finns 14 utförare av hemtjänst enligt LOU i Södertälje (inkl. egen regi och nattpatrull).

Generellt uppfyller utförarna de krav som specificerats i avtalet med Södertälje. All personal som blivit intervjuade har varit engagerade, öppna och visat ett stort intresse att vilja brukarna väl. Verksamheterna har rutiner som till stor del är kända av omvårdnadspersonalen. Utförarna arbetar även med att utveckla kvalitén på olika sätt genom APT och utbildningsdagar.

När det gäller myndigheten upplever de flesta utförare att tillgängligheten inte är bra. Handläggarna har telefontid tisdagar och torsdagar två timmar per dag och det upplever verksamheterna inte som tillräckligt. Samarbetet med primärvården varierar. En del vårdcentraler har verksamheterna mycket bra samarbete med och med andra vårdcentraler fungerar det i stort sett inte alls.

Uppföljningen har identifierat brister men inte av den omfattningen att det har krävts omedelbara åtgärder och åtgärdsplaner. Ett generellt problem i egen regi-verksamheterna är att man inte arbetar systematiskt med egenkontroller vilket behöver åtgärdas i samtliga egna verksamheter. Därför har vi valt att inte kräva åtgärd i varje enskild verksamhet utan detta är något som måste åtgärdas i verksamheten som helhet.

Social- och omsorgskontoret saknar för närvarande ett digitalt system för att registrera personalens utbildningar utan uppgifterna måste tas fram manuellt. Därför har en uppföljning av personalens kompetens i egen regi inte gjorts denna gång utan kommer att presenteras i samband med uppföljning av mål i delårs- och årsboksutet i stället. Uppföljning av kompetens har dock genomförts hos externa utförare och den visar att samtliga externa utförare uppnår kravet på att 60 procent av personalen ska ha relevant utbildning/validering. Med relevant utbildning menas undersköterska, gymnasieskolans omvårdnadsprogram, annan jämförbar gymnasieutbildning eller kompetens validerad enligt modellen Kravmärkt Yrkesroll.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 10 augusti 2017

Rapport "Uppföljning hemtjänst 2017" med bilagor.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet om uppföljning hemtjänst 2017 medför inga ekonomiska konsekvenser.

Kontorets/förvaltningens förslag till äldreomsorgsnämnden:

1. Nämnden beslutar att godkänna rapporten om uppföljning hemtjänst 2017.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Ann-Christine Mohlin

Verksamhetsstrateg

Handläggare: Ann-Christine Mohlin

Verksamhetsstrateg

Stab

Telefon (direkt): 08-523 027 45

E-post: ann-christine.molin@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

KPR

KHR

Rapport | 2017-08-09

Uppföljning hemtjänst 2017

Ann-Christine Mohlin
Verksamhetsstrateg
Stab
Telefon (direkt): 08-523 027 45
E-post: ann-christine.molin@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1. Uppföljning av hemtjänst i Södertälje 2017	3
Sammanfattning	3
Bakgrund.....	3
Metod	4
Övergripande observationer	4
Tillgänglighet	5
Ledningssystem	5
Avvikelser/Lex Sarah	5
Synpunkts-/Klagomålshantering	5
Dokumentation	6
Kompetensutveckling	6
Beställning mm.....	7
Tilläggstjänster	7
Nattpatrullen/Trygghetslarm	7
Underleverantörer	7
Matdistribution, måltid och matlagning i hemmet	7
Kontaktmannaskap	7
Nyckelhantering	7
Hantering av egna medel	7
Personal	7
Uppföljning 2018	8

1. Uppföljning av hemtjänst i Södertälje 2017

Sammanfattning

Idag finns 14 utförare av hemtjänst enligt LOU i Södertälje (inkl. egen regi och nattpatrull).

Generellt uppfyller utförarna de krav som specificerats i avtalet med Södertälje. All personal som blivit intervjuade har varit engagerade, öppna och visat ett stort intresse att vilja brukarna väl. Verksamheterna har rutiner som till stor del är kända av omvårdnadspersonalen. Utförarna arbetar även med att utveckla kvalitén på olika sätt genom APT och utbildningsdagar.

När det gäller myndigheten upplever de flesta utförare att tillgängligheten inte är bra. Handläggarna har telefontid tisdagar och torsdagar två timmar per dag och det upplever verksamheterna inte som tillräckligt. Samarbetet med primärvården varierar. En del vårdcentraler har verksamheterna mycket bra samarbete med och med andra vårdcentraler fungerar det i stort sett inte alls.

Uppföljningen har identifierat brister men inte av den omfattningen att det har krävts omedelbara åtgärder och åtgärdsplaner. Ett generellt problem i egen regi-verksamheterna är att man inte arbetar systematiskt med egenkontroller vilket behöver åtgärdas i samtliga egna verksamheter. Därför har vi valt att inte kräva åtgärd i varje enskild verksamhet utan detta är något som måste åtgärdas i verksamheten som helhet.

Social- och omsorgskontoret saknar f n ett digitalt system för att registrera personalens utbildningar utan uppgifterna måste tas fram manuellt. Därför har en uppföljning av personalens kompetens i egen regi inte gjorts denna gång utan kommer att presenteras i samband med uppföljning av mål i delårs- och årsbokslutet i stället. Uppföljning av kompetens har dock genomförts hos externa utförare och den visar att samtliga externa utförare uppnår kravet på att 60 procent av personalen ska ha relevant utbildning/validering. Med relevant utbildning menas undersköterska, gymnasieskolans omvårdnadsprogram, annan jämförbar gymnasieutbildning eller kompetens validerad enligt modellen Kravmärkt Yrkesroll.

Bakgrund

Social- och omsorgskontoret i Södertälje har tecknat avtal med olika utförare för att bedriva hemtjänst. Genom avtalet med utförarna och med lagstiftning och övriga regelverk regleras formerna för insyn och hur verksamheterna ska bedriva hemtjänst. För varje enskilt sakområde/insatsområde finns en rullande planering där fördjupade uppföljningar sker vartannat år. Syftet med uppföljningen är att säkerställa att avtal följs och att man följer gällande regelverk. Uppföljningen sker gentemot alla utförare av hemtjänst oavsett driftsform och på samma sätt.

Metod

Genomförandet av uppföljningen skedde under perioden maj till juni av verksamhetsstrategier från staben för Social- och omsorgskontoret. En enkät med frågor baserade på avtal och lagstiftning (se bilaga 1) skickades till respektive verksamhet som besvarade enkäten. Därefter bokades tid för uppföljning på plats. Uppföljningen på plats har skett genom intervjuer (se bilaga 2).

Intervjuerna har skett med både den lokala ledningen (verksamhetsansvarige och samordnare/driftledare) och omvårdnadspersonal. Sammanlagt har 32 personal (undersköterskor/ vårdbiträden) deltagit i intervjuerna. Syftet med att intervjua personalen har varit att verifiera att arbetsrutiner i det dagliga arbetet överensstämmer med ledningssystemet, som ska vara implementerat och känt av personalen.

Samtliga delar av uppföljningen har utgått från enkät och intervjumall (se bilaga 1 och 2) som är framtagna av uppföljningsgruppen inom kontoret. Vid krav på åtgärder skall utföraren återkomma med en åtgärdsplan som kontoret skall godkänna och följa upp.

Dessutom har uppgifter om personalens kompetens samlats in. Fullständig kompetensinventering har inte kunnat genomföras på grund av det saknas fungerande system för egenregiverksamheterna som därför måste ta fram uppgifterna manuellt. Denna inventering kommer att genomföras som en del av uppföljning av nämndens mål i samband med årsbokslutet. Därför visar resultatet i denna rapport endast uppgifter för de privata utförarna.

Uppföljningen består av 15 områden med totalt 46 frågor bestående av ett antal frågor som är riktade enbart till omvårdnadspersonal, några frågor som är gemensamma för omvårdnadspersonal och ledning samt frågor som är riktade enbart till ledningen.

Uppföljningen fokuserar på strukturkvalitet (t ex ledning, kompetens, lokal och utrustning) och processkvalitet (t ex rutiner, dokumentation och ledningssystem). Resultatkvalitet har inte ingått i den fördjupade uppföljningen utan följs upp med brukarenkäter såsom NKI, äldreguiden etc.

Omständigheter som till viss del påverkade uppföljningsarbetet är att under den period då uppföljningarna genomfördes pågick det ett intensivt arbete med tid- och insatsregistrering inför att detta skulle införas i sk skarppt läge den 1 juni. Verksamheterna var därför lite pressade. Dessutom var två av enhetscheferna i egen regi relativt nyanställda (en respektive två månader).

Övergripande observationer

Generellt uppfyller utförarna de krav som specificerats i avtalet med Södertälje kommun. All personal som blivit intervjuade har varit engagerade, öppna och visat ett stort intresse att vilja brukarna väl. Verksamheterna har rutiner som till stor del är kända av omvårdnadspersonalen. Utförarna arbetar även med att utveckla kvalitén på olika sätt genom APT och utbildningsdagar etc.

När det gäller myndigheten upplever de flesta utförare att tillgängligheten inte är bra. Handläggarna har telefontid tisdagar och torsdagar två timmar per dag och det upplever verksamheterna inte som tillräckligt. Upplevelsen av samarbetet med primärvården varierar beroende på vilken vårdcentral man har kontakt med.

När det gäller kompetens har både ledning och personal fått frågan vad de ser som det största utbildningsbehovet. Det vanligaste svaret från den lokala ledningen är – ökad kunskap om psykisk ohälsa, demensutbildning, förflyttningsteknik och dokumentation. När det gäller personalen finns de återkommande svaren, demens och funktionsnedsättningar samt psykisk ohälsa.

Tillgänglighet

Verksamhetschefen är tillgänglig. Många verksamhetsansvariga uppger att de har svårt att släppa ansvaret och delegera till annan personal. De enheter som ingår i en större koncern/organisation har stöd och avlastning med en central jour. Det finns en klar risk att den lokala ledningen blir överarbetad oavsett om det finns ett centralt stöd.

Ledningssystem

Arbetet med ledningssystem skiljer sig åt mellan egen regi och externa utförare.

Ledningssystem för egen regi finns på intranätet men man upplever att det är ganska svårt att hitta i och använda. Därför samlar man alla nödvändiga dokument och rutiner i den s.k. ”Gula pärmen” som finns på varje arbetsplats, dock är den inte samordnat uppdaterad (svårt i pappersform) utan det finns brister i form av äldre icke aktuella rutiner/instruktioner.

Egen regi arbetar inte med egenkontroller på ett lika systematiskt sätt som de privata utförarna. Detta gäller alla kommunala hemtjänstverksamheter. Resultatområdeschef tillsammans med kvalitetsutvecklare behöver därför vidta åtgärder för att förbättra detta arbete, göra det systematiskt, och att kontinuerligt ta tillvara resultaten av egenkontrollerna. Bland de externa utförarna finns det flera som har digitalt system för uppföljning av egenkontroller. Ett exempel är Attendo som sammanställer resultat veckovis, månadsvis och årligen och rapporterar vidare inom organisationen. De har en central kvalitetsavdelning som även årligen följer upp arbetet med egenkontroller på varje arbetsplats (intern uppföljning). De använder sig även av kollegiegranskning.

Avvikelser/Lex Sarah

När det gäller avvikelser och Lex Sarah har alla utförare rutiner och beskrivningar hur och vem som gör vad. Den intervjuade personalen har varit väl medveten om Lex Sarah och vad det innebär. Däremot kan avvikelser och Lex Sarah upplevas som något negativt. Det finns en rädsla att göra fel och man ser inte avvikelsehanteringen som ett kvalitetsförbättrande verktyg.

En del utförare har ett mycket strukturerat arbete med detta men alla har inte kommit lika långt. Till skillnad från de privata utförarna så arbetar man i egen regi inte med avvikelser på ett lika systematiskt sätt. Se ovan om arbetet med egenkontroller.

Synpunkts-/Klagomålshantering

Samtliga utförare har skriftlig information och även blanketter som brukarna eller anhöriga kan använda sig av för klagomål/synpunkter. Vissa utförare har även system att lämna in klagomål anonymt.

Till skillnad från de privata utförarna så arbetar man i egen regi inte med synpunkter och klagomål på ett systematiskt sätt. Man tar hand om/åtgärdar alla klagomål men varje klagomål blir en enskild händelse och det dokumenteras inte alltid. Därmed förlorar man möjligheten att

se om samma eller liknande synpunkter/klagomål återkommer som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Dokumentation

Alla utförare oavsett driftform förvarar dokumentationen på ett korrekt sätt. Samtliga utförare vittnar om att personalens kunskaper kring social dokumentation är något man ständigt måste arbeta med.

Kompetensutveckling

Uppgifter om personalens kompetens har samlats in. Fullständig kompetensinventering har inte kunnat genomföras på grund av det saknas fungerande system för egenregiverksamheterna som därför måste ta fram uppgifterna manuellt. Denna inventering kommer att genomföras som en del av uppföljning av nämndens mål i samband med delårs- och årsbokslutet. Därför visar resultatet i denna rapport endast uppgifter för de privata utförarna.

I nuvarande avtal med de externa utförarna anges att minst 60 procent av personalen ska ha relevant utbildning/validering. Totalt har 78 procent av personalen hos externa utförare relevant utbildning/validering.

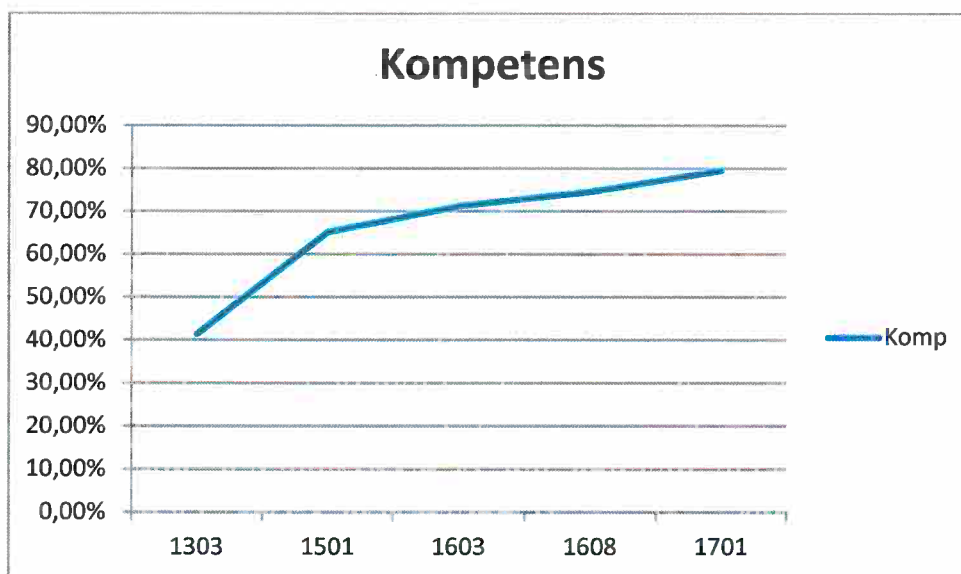

Bild. Visar andelen arbete som utförts av personal med relevant utbildning/validering 2013-2017.

Det som framkommit vid uppföljningen är att all omvårdnadspersonal inte genomgått någon utbildning i förflyttningsteknik. Utbildningar är dock inplanerade och genomförs vid upprepade tillfällen. Egen regi försöker ordna det tillsammans med utbildning för sommarvikarier.

Tystnadsplikten är väl känd hos personalen. Man är väl medveten om tystnadsplikten när det gäller brukare men uttrycker även svårigheter med tystnadsplikten och hur lätt det är att glömma bort den i vardagssituationen. Det är en levande diskussion hur man hanterar problem och svårigheter gällande tystnadsplikten.

Beställning mm

Överlag upplever utförarna bristande möjligheter att få kontakt med myndigheten per telefon. Handläggarna har telefontid tisdagar och torsdagar två timmar per dag och det upplever verksamheterna inte som tillräckligt.

Tilläggstjänster

Fyra av de privata utförarna erbjuder tilläggstjänster. Det handlar då om hushållsnära tjänster som städ, tvätt, inköp mm och endast i liten omfattning.

Nattpatrullen/Trygghetslarm

De utförare som har brukare i kommundelarna upplever att det är svårt att klara kravet på maximalt 30 minuters inställelsetid. I de fall där tidsgränsen överskrids har man dock som rutin att hålla kontakt med brukaren per telefon under tiden tills personal anländer.

Underleverantörer

Ingen av de privata utförarna anlitar någon underleverantör. Kommunens egen regi anlitar Samhall som underleverantör för insatsen tvätt.

Matdistribution, måltid och matlagning i hemmet

Personalen har god kunskap om hur man stimulerar brukaren i måltidssituationen med t ex använda färg vid dukning, att göra i ordning sallad etc utifrån brukarens önskemål.

Alla utförare har rutiner för vad personalen ska göra när de upplever att brukaren har minskad aptit och/eller går ner i vikt.

Kontaktmannaskap

Alla utförare har skriftligt uppdrag för kontaktman. I kontaktmannens uppdrag ingår bl a att besöka brukaren regelbundet, agera om brukaren får förändrade behov, ha kontakt med anhöriga om brukaren så önskar etc.

Nyckelhantering

Nyckelskåp används och flertalet utförare har elektronisk logg. Där det inte finns en elektronisk logg används manuella loggar för att spåra vem som ansvarat för nyckeln. Alla utförare har rutin för hur situation med borttappade nycklar hanteras och hur man agerar när man inte får tillträde till brukarens hem.

Hantering av egna medel

Samtliga utförare hanterar kontanta medel i samband med inköp men strävar efter att brukarna i möjligaste mån ska ha kort. Endast en utförare förvarar kontanta medel åt en brukare som kommer till hemtjänstlokalen och hämtar pengar när hen behöver. För både hantering vid inköp och hantering av kontanter i övrigt finns rutiner.

Personal

Fast anställd personal hos samtliga utförare har fotolegitimation. Vikarier och timanställda har minst tjänstekort.

Uppföljning 2018

Under 2018 kommer kontoret att följa upp de områden där respektive utförare fått återkoppling om att utvecklingsarbete behövs. För att stödja utvecklingen kommer kontoret arbeta mer med att samla in resultat av egenkontroll. Det är utförarnas ansvar att samla in och analysera den egna verksamheten.